SPATII ENIGMATICE

nr.1

NEBULA 1979 şi HUGO 1980 • **SF** • CAZURI NEELUCIDATE ÎNCĂ • SCIENCE FICTION •

Extratereștrii sînt cu noi!

SCIENCE FICTION-ul și CAZURILE NEELUCIDATE ÎNCĂ erau, **pînă nu de mult, două** subiecte periculoase, pe care revistele românești **preferau să le evite. Atunci cînd, rareori, un astfel de text urma să apară tipărit, cenzorii oficiali și chiar și aceia dintre ei cu vechi state de serviciu, erau puși în mare încurcătură: cine știe ce se putea ascunde în spatele cuvintelor neobișnuite, cu rezonanțe stranii, și, mai ales, a lumilor ciudate și întîmplărilor misterioase ce urmau a fi proiectate în mintea cititorului...**

Asistăm, la ora actuală, la reversul acestei situații. Alături de explozia politică ce tinde să eclipseze tot mai mult discursul cultural, presa noastră începe să sufere de sexplozie, ca și de averse periodice de maculatură, dinspre zonele — altădată evitate — ale SF-ului și CNI-urilor. Evident, aceste etichete devenite „comerciale", ușor vandabile, nu pot da consistență unor subproduse prin simpla lor prezență. Iar cititorul, îngrijorat de subțirimea — tot mai accentuată de către inflație — a pungii sale, va avea grijă să discearnă între calitate și kitsch, între valoare și impostură.

Este și fenomenul împotriva căruia SPAȚII ENIGMATICE a hotărît să lupte, folosind barricadele **presei de calitate,** armele interdisciplinare **ale autenticelor științe de frontieră și luptătorii încercați ai literaturii adevărate. Dar acest lucru nu-l putem face fără dumneavoastră, cititorii: Veniți cu noi!**

George CEAUȘU

Caz Neelucidat Încă

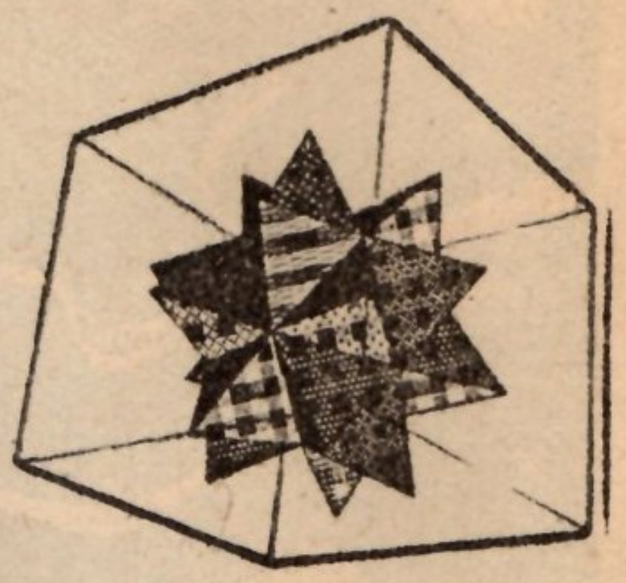

Preliminarii

Vom folosi consecvent acest termen, privilegiindu-l în dauna altora: problemă la frontierele științei, idee/ipoteză temerară, istorie neelucidată, caz enigmatic. Lansat în cercul de idei reprezentat de cenaclul Quasar, vehiculat în fandomul românesc (alcătuit din creatori și admiratori ai science fictionului), termenul s-a impus — credem noi — din cel puțin trei motive:

a) deși servește pentru referirea la teritoriile științei, nu vizează o anumită metodologie, intrînd adesea chiar în contradicție cu procedurile de cercetare îndeobște acceptate în științele naturii și ale societății; mecanismul de elucidare construit în jurul cazului nu mizează pe generalizări pripite;

b) cazul este suveran; în jurul lui crește dosarul de observații care vor contribui la angrenarea ipostazelor în subiecte și tematici;

c) termenul, optimist, ne asigură că rezolvarea cazului e o problemă de timp; încă neelucidat, cazul va fi predat, după elucidare, ori impresionantelor anale ale pseudoștiinței, ori științei sau tehnologiei de vîrf.

Vastitatea temei propuse ne îndeamnă la precauții. Vrem să ne ferim de literatură populară și de colportaj, dar un limbaj prea specializat ne-ar ermetiza mesajul. Or, CNI-urile (Cazurile Neelucidate Încă) preocupă un public foarte larg.

Noul Babel științific

Mitul preferat al științei moderne rămîne Babelul. Științe cu sutele (nu cu zecile), oameni care vorbesc limbi diferite, predicatori în pustiu, alte glasuri, alte încăperi. Congresele internaționale nu mai prididesc cu „botezul" a noi și noi științe.

Oricare abordare globală a sistemului științelor actuale nu poate evita „sertarul de cunoștințe", „cutia". Angela Busuioc-Botez, într-un comentariu asupra modelelor epistemologice (Th. S. Kuhn, P. K. Feyerabend, St. Toulmin, M. Polanyi, L. Laudan etc.) remarcă aspectul cibernetic al unei teorii: cutie neagră, gri, transparentă: în bună măsură, o teorie reprezintă o închidere (A. Busuioc-Botez, Dialectica creșterii științei — o abordare epistemologică, Ed. Acad. RSR, 1979).

Cea mai celebră „cutie" este, fără îndoială, paradigma, descrisă de Th. Kuhn ca o „matrice disciplinară — disciplinară pentru că este posesiunea comună a practicienilor unei anumite discipline profesionale, și matrice, pentru că este compusă din elemente ordonate de diferite tipuri, fiecare la rîndul său necesitînd o nouă specificare" (Tensiunea esențială, Ed. Șt. Encicl., 1982, p. 338). Paradigmele lui Kuhn, matricele la care a ajuns comunitatea științifică prin structurare, au o anumită stabilitate, care le dă însă posibiliatea instaurării unei noi „religii": cea a științei oficiale. Nu-i de mirare, cîtă vreme paradigma oferă o încadrare socială, un „loc în fotoliu". Domeniile clare de manifestare a paradigmei sînt științele normale (vom mai prefera și denumirea de academice, puțin mai restrictivă). Spre granițe, științele capătă însă o aură exotică sau ezoterică, prin care plonjează în enigmă. Prin simplul reflex al comutării subconștientului pe o problematică comentată prea brutal sau refuzată comentariului, enigma deștelenește o întreagă mitologie.

Pentru îmbunătățirea maleabilității termenului de paradigmă — pîndit de riscul de a deveni prea „casant", St. Toulmin introduce în știință populațiile de concepte, imposibil de constituit altfel decît prin raportarea la enigmă (Rationality and the Changing Aims of Inquiry, în P. Suppes et alii, (Eds.) Logic, Methodology and Philosophy of Science, North-Holland, 1974). Mai mult, acționînd în spiritul unui program de cercetare opus ideei de nucleu tare (hard core) al unei teorii (I. Lakatos), P. Feyerabend se lansează într-o metodologie a științei numită de el „anarhistă" (Against Method. Outline of an anarchistic theory of knowledge, VERSO, 1975), a cărei principală teză este enunțată în Introducerea la ediția chineză a lucrării (trad. S. Antohi, în Dialog, XIX, 127—128): „evenimentele, procedeele și rezultatele care constituie științele nu au nici o structură comună; nu există evenimente care intervin în fiecare investigație științifică dar lipsesc din altă parte". Ca o consecință, „există mai multe feluri diferite de știință", între care putem enumera știința primei lumi (cea occidentală), apoi știința oficializată în diferite țări — tinzînd să se transforme într-un adevărat grup de presiune —, apoi știința ingenuă (populară).

Încadrarea științifică a enigmei

P. K. Feyerabend repune în discuție o chestiune veche de cînd știința: în ce măsură știința oficializată contribuie la îmbogățirea cîmpului cunoașterii și în ce măsură contribuie la „măturarea" lui de teorii și tehnici paralele sau de paleo-teorii. Și tot el ne îndeamnă la precauție împotriva crimei culturale, căci — vai! — cîte capete de vrăjitoare ale Evului Mediu (și nu numai ale lui) au căzut în numele sentinței dictate de științele timpului, manipulate de vreo doctrină sau de vreo religie!

Putem însă adopta — fără prea mari riscuri — optica prin care paradigma devine un instrument pentru descoperirea și rezolvarea enigmelor. Enigmele reflectă necunoașterea, cîtă vreme paradigmele, ferestre spre cunoaștere, deschid posibilitatea contemplării unui orizont pîndit de rîndul său de necunoaștere.

(continuare în pag. 12)

2- SPATII ENIGMATICE

Victor SÁHLEANU MIKLOŞ JENÓ M. D. NICU

INTRODUCERE IN PARAPSIHOLOGIE

Din istoricul problemelor

Pentru a înţelege spiritul în care vom trata istoria parapsihologiei, vom recurge la o analogie cu modul contemporan, complex, în care este concepută istoria medicinii. Medicina este o preocupare umană privind boala şi suferinţa, în scopul de a le combate şi de a le alina. Istoria bolilor (a fenomenelor morbide) de-a lungul vremurilor, constituie, ca atare, o parte integrantă din istoria medicinii. Reacţia şi riposta comportamentală la boală, care reprezintă, mai întîi, o activitate instinctuală premergătoare medicinii empirica, se pierde în negura filogenezei şi a preistoriei. O astfel de activitate a fost şi rămîne o parte integrantă a culturii şi civilizaţiei populare, cu mult înainte de a se încorpora în doctrine şi învăţături de tipul mitologiei şi al filosofiei. O progresivă diviziune a muncii este corelativă păstrării şi îmbogăţirii, de-a lungul generaţiilor, a patrimoniului de cunoştinţe şi practici aferente : în acest fel se separă tagma şamanilor, vracilor, magicienilor — inv... rile îmbrăcînd un caracter esoteric nu numai de ucenicie, ci şi de „iniţiere" (în sensul special şi nu etimologic al acestui cuvînt). Anexată un timp practicilor religioase, medicina a izbutit printr-un efort multimilenar de laicizare să se profesionalizeze şi să se instituţionalizeze într-un chip autonom. Din filosofia „matricială", origine a multor ştiinţe, s-a desprins şi e evoluat mai mult sau mai puţin autonom şi ştiinţa medicală : bazată mult timp pe autoritatea mae tri-lor (magistri dixit), apoi, t...at, fundamentată pe metodologia in-

● Privirea lui Kaşpirovski ne li nişteşte chiar şi de pe ecranul TV... ●

ductivă, caracteristică ştiinţei moderne şi contemporane. Această fază recentă daetază de cel mult patru secole şi de cel puţin un secol — după cum acceptăm ca punct de plecare al ei reconstituirea renascentistă a medicinii clasice sau introducerea metodelor anatomo-clinică şi experimentală. Trebuie să precizăm că, în tot cursul acestei evoluţii, medicina empirică a alcătuit o „unitate contradictorie" cu medicina ştiinţifică. Medicina ştiinţifică a căutat să se substituie empirismului, dar a fost silită să-l accepte dincolo de graniţele înţelegerii sale momentane a fenomenelor morbide: pe de altă parte, a preluat, a verificat şi a explicat unele sugestii tradiţionale. În matca empirismului (şi chiar a medicinii populare) s-au sedimentat, mai mult sau mai puţin accidental, ecouri şi percepte ale învăţăturilor esoterice, iatrosofice şi ştiinţifice — pe lîngă alte influenţe cuprinse sub eticheta ambiguă de „superstiţii". Căci superstiţia nu este numai credinţa inconsistentă, alimentată afectiv şi căreia nu i se opune simţul critic, ci şi (aşa cum semnalase cîndva M. Eliade) şi ceea ce „rămîne" de-a lungul generaţiilor cu toată ofensiva spiritului luminist-ştiinţific şi chiar a „bunului simţ", rezistenţă susţinută nu numai de invarianţi ai subiectivităţii umane ci şi de fapte repetate pe care nu le-a înglobat, încă, ştiinţa. Trebuie să precizăm că, alături de medicina doctrinalizată, „oficializată" eventual scientificată şi „academizată", persistă şi se desprin continuu curente eretice (cum ar fi homeopatia) pe care putem să le cuprindem sub denumirea de medicină heterodoxă. În sfîrşit, nu trebuie să trecem cu vederea că medicina scientificată nu este alcătuită (de altfel ca orice ştiinţă) numai din fapte ci, aşa cum sublinia Claude Bernard, din idei formulate prin fapte, iar asemenea idei sînt ipoteze, teorii, modele, paradigme, concepţii, situate cel mult pe o platformă comună (metodologică, de exemplu), dar diverse şi chiar contradictorii într-o anumită etapă a dezvoltării ştiinţei medicale. Istoria ideilor este, astfel, un capitol însemnat al istoriei: şi nu ne referim numai la cronologia lor ci şi la filiaţia, evoluţia, ciocnirea şi lupta lor (luptă între „vechi" şi „nou", între materialism şi idealism, între practicism şi doctrinalism etc.). Medicina nefiind numai ştiinţă medicală ci, în primul rînd, practică, istoria ei cuprinde istoria practicii sub toate formele ei: individuale sau instituţionalizate (ca

în spitale). Ea include deci şi o istorie a instituţiilor sale de practică, cercetare, învăţămînt şi consacrare.

Istoria oricărei activităţi umane, inclusiv a ştiinţei, este şi o istorie a personalităţilor marcante, deschizătoare (sau „închizătoare") de drum, descoperitoare de fapte, generatoare de teorii, întemeietoare de şcoli. O caracteristică a medicinii constă şi în aceea că istoria ei include şi cazuri caracteristice de boală: epidemii sau boli individuale. Ultima iniţiativă aparţine mai ales psihiatriei. Nu numai „patografiile" unor oameni celebri o interesează ci şi biografii care au avut o celebritate sui generis prin particularităţile lor morbide. În această situaţie sînt cazuri, deopotrivă interesante pentru medic, psiholog, parapsiholog, desemnate sub eticheta de personalităţi alternante, de mediumuri. Psihanaliza a analizat unele cazuri semnificative pe zeci sau pe sute de pagini şi această tehnică a fost curentă în „ştiinţele psihice" şi în „metapsihică" — mai puţin în parasphiologia contemporană.

Istoria oricărei activităţi umane va cuprinde, în mod profitabil, şi istoria răsunetului ei în conştiinţa epocii, fie că e vorba de conştiinţa oamenilor de specialitate, a filozofilor, a literaţilor şi a artiştilor, sau de conştiinţa maselor (popularitate, reacţii de adeziune sau de ripostă, vulgarizări, conotaţii). Ea va mai cuprinde şi deplasările istorice ale poziţiei sale pe harta preocupărilor umane sau în scara de valori care li se atribuie. Astfel, medicina s-a situat în urmă cu cîteva decenii foarte aproape de biologie, fiind considerată de unii autori ca o ramură aplicativă a acesteia; recent, ea s-a apropiat mult de ştiinţele sociale (medicina socială, sociofiziologia), de psihologie (psihosomatica) etc. Prestigiul medicinii şi al medicului a variat el însuşi în cursul istoriei (chiar în cursul istoriei contemporane). „Geografia" unei preocupări ca şi prestigiul ei depind, în mare măsură, de matricea culturală care o cuprinde; există, astfel, şi o problemă a specificului naţional în ştiinţă.

Este corect să nu-i uităm, în scrierea istoriografiei unei probleme, pe istoriografii înşişi: istoria „scrisă" de ei avînd, în funcţie de persoană, de matricea culturală şi de stilul epocii, un caracter mai mult factologic sau mai mult interpretativ, critic sau apologetic, narativ sau teoretizat, sistematizator sau „cronicăresc" etc.

Există, în sfîrşit, aspecte umane ale istoriei unei preocupări, care se relevă pe plan biografic individual şi pe plan psihosocial. Pe plan individual ele se exprimă, uneori în adeziuni, conversiuni sau repudieri dramatice ale unui punct de vedere. Explicaţia poate fi pur psihologică (solicitînd circumstanţe atenuante). Unele preocupări au fost iniţiate de accidente biografice, altele de structura complexă a personalităţi. Dacă Pasteur n-ar fi fost chimist, bacteriologia s-ar fi născut sub altă formă şi cu o metodologie mai puţin riguroasă. Planul psihosocial acceptă sau respinge unele iniţiative şi contribuţii în funcţie de oportunitatea lor spirituală, politică şi pragmatică, precum şi în funcţie de prejudecăţi.

Destinul unor doctrine ştiinţifice contemporane, cum ar fi psihanaliza, permite exemplificarea concretă a afirmaţiilor noastre introductive.

Nu putem spune nimic precis despre filogeneza fenomenelor parapsihologice şi parafizice. În alte capitole vom arăta care sînt faptele şi supoziţiile care fac plauzibile existenţa unor astfel de fenomene pe scară animală. Din capul locului vom reţine că se confruntă două interpretări : 1) aceea după care ele sînt expresia unui psihism evoluat sau a spiritualităţii (teză care se înscrie în tradiţia idealistă şi fideistă şi care în parapsihologie exprimă influenţa doctrinei spiritiste); 2) aceea după care ele sînt un „fundament" vital al vieţii biologice în genere, avînd un rol funcţional însemnat la animale şi un rol insignifiant la omul civilizat.

Nimic precis nu putem afirma nici despre existenţa şi frecvenţa lor, pe de o parte, şi religie sau magie, pe de altă parte ; domeniile ni se par destul de bine stabilite (cum vom avea ocazia să amănuntim la locul potrivit) şi nu ştim cînd s-au stabilit aceste conexiuni. Dacă analogăm viaţa omului preistoric cu viaţa unor triburi exotice rămase în afara orbitei marilor civilizaţii eurasiatice şi amerindiene pînă la ultimele două secole — vom fi înclinaţi să atribuim fenomenelor parapsihologice şi celor înrudite cu ele o frecvenţă şi un prestigiu mai mare la primitiv decît la omul civilizat. Este de remarcat, totuşi, faptul că în literatura etnologică mai nouă, acestor aspecte li se acordă o importanţă minoră — ceea ce a atras protestele unei recente consfătuiri de parapsihologie (Londra, 1973). Un argument suplimentar pentru prezenţa lor arhaică este referinţa constantă la ele în folclorul tuturor popoarelor, ca şi în superstiţiile populare, prezentîndu-se o remarcabilă convergenţă de ex. în vîrstele profetice, în manoperele mantice, în „viaţa" fantomatică a celor morţi). „Epidemiologia" spritismului ar fi mai greu explicabilă fără a lua în considerare acest teren de tradiţie multimilenară.

Documentele istorice (inclusiv cele de mitologie veche) datează dintr-o perioadă mai nouă decît magia şi religia, astfel încît nu este de mirare că Biblia sau operele lui Plutarh sau scrierile filozofice din antichitate le citează cu multă naturaleţe, chiar atunci cînd ele sînt puse pe socoteala unei intervenţii supranaturale. Menţionăm că încercări de explicare naturală a fenomenelor psihologice, psihopatologice şi parapsihologice apar încă de la materialiştii elini. În culturile Orientului antic, practicile şi învăţăturile aferente au alcătuit o parte însemnată din aşa-numitul ocultism alături de alte „ştiinţe secrete" (ca astrologia). În esoterismul indic ele au fost parţial înglobate în sistemele yoga, ţinînd la o cît mai deplină autostăpînire şi autodirijare a persoanei. Se admite că tehnicile respective au fost perfecţionate în cadrul instituţiei lamaismului ibetan. În Evul mediu creştin asistăm la valori epidemice de răspîndire a unor fenomene psihopatologice şi psihosomatice, a căror înrudire cu fenomenele „psi" propriuzise este plauzibilă. Totodată, dominînd interpretările demonologice, cei care manifestau capacităţi paranormale (sau erau doar bănuiţi de a le manifesta) erau urmăriţi cu înverşunare, zeci de mii de „vrăjitori" sau „vrăjitoare" trecînd prin camerele de tortură spre rug. Tribunalele eclesiastice şi civile au funcţionat intens cîteva secole, pînă spre sfîrşitul „secolului luminilor", producînd — probabil — o „selecţie negativă" care a diminuat frecvenţa indivizilor cu aptitudini ereditare paranormale în populaţia Europei. Pe de altă parte, însă, fenomene de acelaşi ordin au fost consemnate în experienţele de viaţă ale misticilor creştini, dobîndind o aureolă sanctificată.

Istoria preocupărilor ştiinţifice referitoare la acest subiect spinos cuprinde ultimele două secole. Ele au apărut, mai întîi, la incitarea practicării medicale şi paramedicale a magnetismului animal (Mesmer) şi a hipnozei.

Nu trebuie să neglijăm, însă, preocupările filozofice şi speculative care, de la sfîrşitul Evului mediu pînă la inaugurarea „armei ştiinţifice" a parapsihologiei, au dat naştere la sisteme antropologice" şi „cosmologice" şi în care locul fenomenelor „psi" este important. Pe această linie se înscriu cîteva dintre operele mai cunoscute ale autorilor bine cunoscuţi pe care îi vom trece în revistă mai jos : detalii suplimentare se pot găsi în cronologia de la sfîrşitul capitolului.

Heinrich Cornelius Agrippa von Nettesheim, filozof, medic, jurist, teolog, om de arme şi diplomat a realizat în „Occulta Philosophia" o sistematizare a tuturor datelor şi credinţelor referitoare la fenomenele paranormale. În această lucrare, el admite existenţa unei forţe psihice „magice" active, eventual terapeutice, argumentează paralelismul dintre macrocosm şi microcosm (= omul), susţine existenţa unui „corp eteric" ca vehicul al sufletului, în care sînt incluse forţa vegetativă a plantelor, sentibilitatea animalelor, spiritul, raţiunea şi gîndirea (mens). Agrippa von Nettesheim citează telepatia, telekinezia, levitaţiunea, fascinaţia hipnotică, clarviziunea, mediumnitatea (pe care o leagă de „temperamentul melancolic"), visul profetic şi paragnostic, contemplaţia şi extazul, „materializările".

Wilhelm Bombast von Hohenheim, cunoscut sub pseudonimul Theophratus Paracelsus, considerat ca un „Luther al medicinii", a dezvoltat un sistem complex, cu multe neologisme, adesea obscur. Magia este privită ca o ramură a astronomiei, pe baza concepţiei despre OM = microcosmos. Omul ar fi alcătuit din şapte nivele, situate între corporalitatea elementară şi omul lui Olympus novus.

Prin jocul acestora „se explică" somnul, visele, fenomenele mantice, clarviziunea (necromanţia), telepatia. O atenţie specială se acordă credinţei, autosugestiei, imaginaţiei : „sufletul este stăpînul, imaginaţia — unealta, corpul — materialul". Paracelsus se ocupă şi de transfigurarea (prosopopeză), de aporturi, de toribism, de rabdomancie etc. Omul ar avea două corpuri, unul elementar şi unul sideral (astral) ; pe de altă parte, „noi sîntem şi oameni nevăzuţi". Paracelsus imaginează în amănunt funcţionarea acestei lumi suprazenzoriale, populate de o întreagă faună de fiinţe fluidice şi fantasmagorice (cobalii, lamures etc.), capabile să ne inducă în eroare. În felul acesta medicul renascentist este şi un precursor al spritismului secolului XIX. Încrederea sa în ştiinţă este nemărginită (după R. Allendry, Paracelsus este un filozof naturist, care însă nu reduce natura la materie) ; „ceea ce este socotit imposibil, ceea ce este de nesperat, de necrezut sau chiar îndoielnic, va deveni, odată şi odată, miraculos de adevărat (real)". („Philosophia occulta").

Facius Cardanus, medic şi jurist, tatăl celebrului medic, fizician şi matematician G. Cardanus, a avut experienţe mediumanice, telepatice şi de „contact cu spiritele" descrise în opera „De varietate rerum" a acestuia din urmă. El însuşi a consemnat trăiri proprii, extatice şi somnambulice, stigmatizări, manifestări fizice (inclusiv unele care premerg experienţelor lui Zollener privitoare la cea de a patra dimensiune şi a considerat că este călăuzit de un „spirit" interior, personalizat.

De la Th. Campanella ne-a rămas distincția între „magia divină" și cea „neagră" (diavolească). Magia naturală" este situată între ele și folosește forțele naturale „oculte" în scopuri utile, binefăcătoare. Personajele biblice sînt privite ca magicieni. Mișcările baghetei divinatorii sînt explicate drept psihokinezii mediate de „eter".

J. B. von Helmont, celebrul medic și chimist din Țările de Jos, a fost un vizionar somnambul și un mistic; concepția sa despre vindecarea „magnetică" a bolilor face din el (după Kiesewetter) un deschizător de drumuri comparabil cu Kepler în astronomie (paralela mai cuprinde cuplurile Paracelsus — Copernic și Mesmer — Newton). Cauza bolilor este căutată în Entitas idealis, în imagini generate de „imaginație" (firește, accepția termenilor este diferită de cea din psihologia de azi), care îmbracă aspecte „reale" devenind eficiente și care pot fi combătute prin „imagini" opuse. J. B. von Helmont separă net medicina — împreună cu științele naturii, de teologie. Prin „magnetism" nu înțelege ceea ce înțelege fizicianul, ci o „influență reciprocă a lucrurilor sublunare și o adecvare secretă a lor" manifestată prin atracție, respingere și împingere. Sîngele este, pentru dînsul, sediul „unei forțe extatice", capabilă de a fi pusă în mișcare prin dorință și aptă de a influența oamenii la distanță.

*

Celor care au parcurs paginile precedente sau vor parcurge prima parte a cronologiei anexe, le atragem atenția asupra faptului că, în operele mai vechi (prin acest termen vom desemna și pe cele care ajung să fie publicate pînă în pragul secolului nostru) anumite cuvinte care există în limbajul curent sau științific de azi aveau alt înțeles (altă denotație). „Imaginația" lui Avicenna sau „magnetismul" lui Nettesheym nu au aceeași denotație ca în psihologia sau în fizica de astăzi. Cuvintele aveau și o altă conotație, ceea ce explică de ce noțiunile respective puteau fi integrate într-un sistem; spre deosebire de aceștia, parapsihologii de acum suportă rezistența greu de învins în tentativele lor de a se impune lumii savante.

Al doilea fapt asupra căruia insistăm este lipsa de congruență între dezvoltarea științifică, academică, a studiului fenomenelor „psi" și dezvoltarea sa heterodoxă sau populară.

William James a subliniat cu multă insistență acest fapt. Citățm: „se presupune că mediumnitatea este originară din Rochester (New York) și că magnetismul animal datează de la Mesmer; dar să privim ceea ce se găsește în spatele paginilor de istorie oficială, să consultăm memoriile, documentele legale, legendele și cărțile de anecdote populare — și vom vedea că n-a existat o epocă în care aceste fapte să nu fi fost tot atît de abundent relatate ca și în zilele noastre. Noi, aristocrații de colegiu, care urmărim doar curentul culturii cosmopolite, dăm cîteodată peste un ziar întemeiat de multă vreme sau peste un autor productiv, dar al cărui nume nu se aude pronunțîndu-se în cercul nostru, însă care numără sute de mii de cititori; și sîntem izbiți de faptul că această masă de ființe trăiește nu numai ignorîndu-se, dar... și scriind și gîndind fără să se sinchisească de autoritățile noastre. Un public considerabil păstrează și transmite din generație în generație tradițiile și practicile ocultismului, fără ca știința academică să se preocupe de credințele și părerile lor".

Convenim să considerăm ca etapă de debut a investigațiilor științifice în domeniul ce ne preocupă, activitatea lui F. X. Mesmer. Medicul vienez care a introdus conceptul de magnetism animal a efectuat cercetări propriu-zise, a devenit popular la Paris grație unui tratament sui generis, bazat, în parte, pe cercetările sale și a provocat — prin aceasta — o anchetă a forurilor academice franceze. Dacă teza sa de doctorat (1779) ni se pare azi criticabilă prin elementele de inspirație astrologică (și destul de confuză), nu trebuie să uităm că, în același timp, magnetostatica încă nu era constituită și se căuta un principiu unic care să explice diferitele fenomene atractive din univers. Experimentul acțiunea curativă a magneților propriu-ziși, Mesmer și-a dat seama că aprobarea medicului poate fi eficace și în absența acestora; de unde ideea unui magnetism animal" distinct de cel al magneților. Cum, în acea vreme, fenomenele electrice (electrostatice) și luminoase erau raportate la ipotetice „fluide", Mesmer susține că fluidul impregnează nervii, poate influența — dirijat prin procedee potrivite — sistemul nervos al altor persoane și, prin mijlocirea nervilor, poate vindeca și bolile celorlalte organe. Ideile sînt nerviste, corespunzînd unei concepții fiziologice și fiziopatologice care nu era întrutotul originală, dar care (pe fundamente experimentale) este extrem de actuală azi.

Care erau acele „procedee potrivite"? Ceea ce organizase Mesmer la Paris era o complicată mis-en-scène. Bolnavii erau introduși într-o cameră relativ întunecoasă, în centrul căreia se găsea un baquet (hîrdău) cu sticle așezate într-un anumit fel, bare și pilitură de fier, apă „magnetizată". Ei se țineau de mînă, făcînd un cerc în jurul acestuia (prin respectiva „tehnică", adoptată ulterior și de spiritiști, se favoriza, chipurile, o anumită circulație a fluidului ca și întărirea sa). Dirijarea fluidului în corpul bolnavului individual se făcea cu ajutorul unor mișcări de-a lungul membrelor, trunchiului etc... („pase magnetice") însă medicul acționa și prin „fascinație", fixîndu-și privirea în ochii pacientului. Un rol oarecare îl avea și culoarea halatului în care era îmbrăcat Mesmer, ca și melodiile cîntate la pian sau armonică în același timp. Mesmer credea că semnul eficacității fluidului era provocarea unor convulsii, ceea ce se și întîmpla, mai ales la persoana de sex feminin (convulsiuni de tip isteric).

În 1784, o comisie a Academiei de Științe și a Facultății de Medicină din Paris, din care făceau parte, printre alții, Franklin și Lavoisier ca și astronomul Bailly (ca reporter) a conchis că „fluidul magnetic animal nu poate fi sesizat de nici unul dintre simțurile noastre", că el nu schimbă aspectul și însușirile apei și ale altor corpuri și că el nu vindecă decît persoanele care știau că sînt „magnetizate". Efectele observate de Mesmer erau puse pe socoteala imaginației. O a doua comisie, a Academiei de Medicină, n-a ajuns la concluzii diferite. Unul dintre comisari, botanistul Laurent de Jussieu, a făcut opinie separată, admițînd că organismul uman poate fi un reactiv sensibil și specific pentru „agenți care pleacă de la om la un semen al său". Divergența de păreri dintre Mesmer și Jussieu, pe de o parte, și restul comisarilor, pe de altă parte, opune astfel, începînd din 1784, pe fluidiști, partizanii ideii existenței unor substanțe sau forțe care emană din organism producînd fenomene obiective, animiștilor, partizanii explicației fenomenelor parapsihologice prin acțiunea imaginației, respectiv ai interpretărilor strict subiective a lor. Cer-

6- SPAȚII ENIGMATICE

cetările comisiei prezintă în ochii noştri, cîteva deficienţe metodologice, care se vor repeta la anchete ulterioare privind fenomenele „psi"; de asemenea, o grabă nejustificată de a trage concluzii din observarea cîtorva cazuri dubioase sau cu rezultate negative; mai departe, o încredere excesivă în valoarea mijloacelor de expertiză de care dispuneau (şi care, atunci, la sfîrşitul sec. al XVIII-lea, erau rudimentare atît în chimie cît şi — mai ales — în fizică); în sfîrşit, o desconsiderare a valorii psihoterapiei inclusă în procedeele mesmeriene. Verdictul categoric al Academiilor parisiene n-a fost revocat ulterior, deşi s-au făcut încercări repetate de readucere în discuţie a problemei, pînă în 1840; ele erau solicitate de răspîndirea în continuare a doctrinei şi practicilor mesmeriste printrte medicii „eretici", printre laici şi şarlatani. După St. Zweig, acest verdict a întîrziat cu un secol cercetarea ştiinţifică a problematicii inconştientului şi a psihoterapiei.

De ce a „problematicii inconştientului"? Pentru că un discipol al lui Mesmer, marchizul de Puységur, în acelaşi an în care mesmerismul terapeutic şi spectaculos era interzis oficial, redescoperea, din întîmplare, un fenomen mult mai spectaculos: somnambulismul experimental. Încercînd, la ţară, să explice un tratament mesmerian convulsivant, de Puységur a obţinut, spre stupefacţia sa, o stare ciudată de somn în care subiectul nu numai că vorbea, răspundea la întrebări etc., dar dădea dovadă de o inteligenţă şi de cunoştinţe superioare celor pe care le avea în stare de veghe. Printre altele, un simplu cioban a putut să-şi descrie exact boala şi să-şi indice singur remediile potrivite: subiectul „citea" gîndurile magnetizorului, putea să descopere obiecte ascunse şi chiar să prezică viitorul! Emulii lui Puységur, repetînd experienţele cu acest fel de somnambulism lucid, au descoperit, în plus, autoscopia (vederea organelor interne) şi transpoziţia simţurilor (subiectul putea „vedea" prin vîrful degetelor şi putea „auzi" prin epigastru). Asemenea performanţe erau uitate la trtezire: aceste fenomene, atribuite atunci magnetismului animal, le considerăm azi ca realizîndu-se cu o participare masivă a inconştientului; dar această interpretare şi-a făcut loc abia la sfîrşitul secolului, în împrejurări ce vor fi precisate mai departe.

De ce a „psihoterapiei"? Pentru că de la procedeele complexe folosite de Mesmer, ca şi de la atestarea academică a puterii imaginaţiei, se pot reclama, direct, ulterioara naştere a diferite doctrine de „vindecare prin spirit" (cum ar fi Christian Science) şi indirect — prin reacţiune, ripostă şi filiaţie creatoare — terapia prin hipnoză şi sugestie (medicaţia psihologică a lui P. Janet, auto-sugestia lui Coué), psihanaliza şi psihosomatica.

În adevăr, hipnotismul a fost redescoperit, în Europa, în cadrul unei reacţiuni critice faţă de „magnetismul animal". Un medic din Manchester, dotat cu spirit sceptic şi ştiinţific, James Braid, a constatat că o stare de somn (dacă nu de somnambulism), poate fi obţinută şi în absenţa magnetizorului, în cazul cînd subiectului i se cere să fixeze un obiect (strălucitor sau nu) pînă la obosirea „centrilor nervoşi ai muşchilor oculari". Un asemenea „somn nervos" poate avea grade diferite de adîncime, de la reverie pînă la catalepsie. J. Baid a verificat faptul că hipnotizatul (termenul este introdus de Braid) ascultă de toate ordinele „provenind de la o persoană în care el are încredere". O doctrină a hipnotismului se poate opune, de aici înainte, doctrinei magnetismului, demonstrînd în primă instanţă: 1. că există o stare nervoasă specială comună magnetismului, somnambulismului şi sugestibilităţii (asupra suprapunerii totale sau parţiale a acestor situaţii se va mai discuta, încă, mai bine de un secol); 2. că în unele stadii ale stării hipnotice sau magnetice există o „exaltare a funcţiilor sau a forţelor intelectuale", vizînd deci manifestări de tip „psi". Într-o lucrare de asimilare critică a rezultatelor lui Braid, rămasă

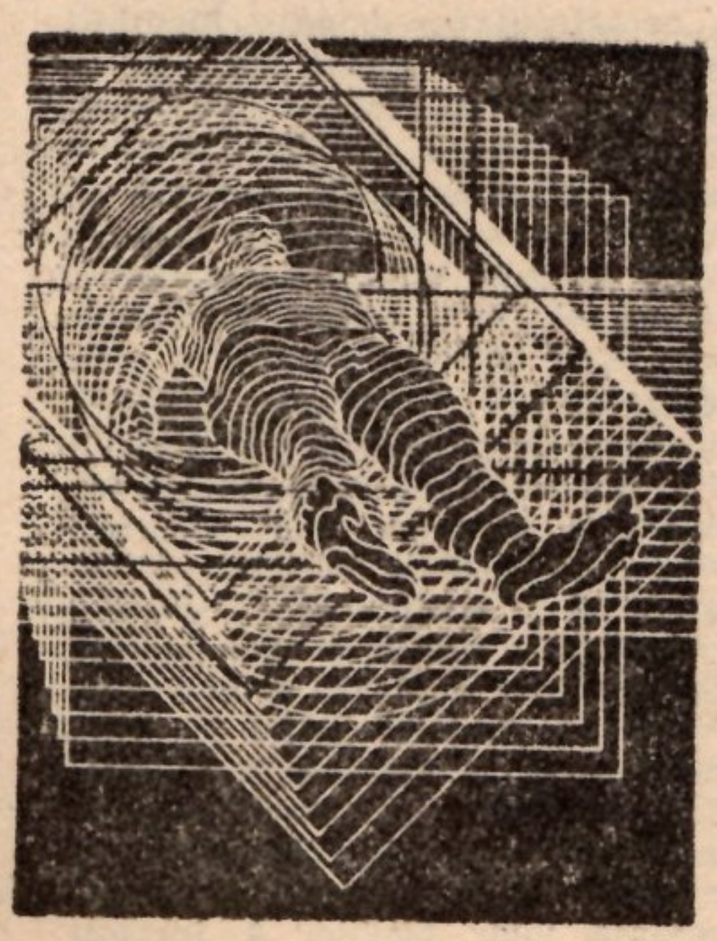

fără răsunet, dr. Philips Durand de Gros (1855) distingea hipotaxia (sinonimă cu braidismul propriu-zis) de ideoplastie (ceea ce azi numim sugestie, — termenul introdus de el avînd azi un alt înţeles) şi de magnetismul animal mesmerian, relevînd fenomenele de diviziune (dezagregare) a personalităţii în aceste stări.

Dar fluidismul lui Mesmer a avut continuatori tardivi şi printre chimişti, cum a fost baronul de Reichenbach (1845), întemeietorul teoriei Od-ului. Capacitatea „senzitivilor" de a vedea asemenea efluvii a fost pusă pe socoteala sugestiei de acelaşi Braid, într-o ripostă neîntîrziată (1846).

Academiile din Paris nu au fost singurele instituţii oficiale sesizate în legătură cu „magnetismul animal". Academia din Berlin, în 1820, a instituit un premiu pentru o contribuţie clarificatoare. Cea a generalului Noizet, accentuînd asupra rolului „Imaginaţiei", nu a fost acceptată; publicată abia în 1864, ar fi fost de aşteptat să pregătească terenul pentru un studiu amplu al sugestiei — pentru cartea lui Liébeault de la Nancy, apărută doi ani mai tîrziu.

Însă cartea lui Liébeault nu şi-a mai găsit nici măcar o mînă de cumpărători. Problema va fi reluată abia peste zece-cincisprezece ani, în legătură cu noi puncte de vedere asupra isteriei.

* * *

A doua confruntare a ştiinţei academice cu fenomenele „psi" a fost generată de spiritism. Sesizarea poate fi analogată cu intervenţia organelor sanitare, sau mai curînd cu mobilizarea microbiologilor — într-o epidemie necunoscută. Spiritismul poate fi privit, în adevăr, ca o „epidemie spirituală" (Mirville). Pretinsa comunicare cu morţii (necromanţia) avea o vechime multimilenară; era considerată însă ca o activitate magică, tenebroasă şi periculoasă, ca un demers blestemat. Primul care a practicat-o cu altă mentalitate, folosind-o mai ales pentru a capta revelaţii transcendente, a fost omul de ştiinţă (reputat) şi misticul suedez Swedenborg la mijlocul secolului al XVIII-lea. Swedenborg, dotat de altfel cu remarcabile capacităţi de paragnost şi în afara experienţelor sale spiritiste (care se desfăşurau în izolare şi nu în cerc intim de iniţiaţi, şi nici în stare somnambulică, de transă), nu refuza nici solicitările persoanelor care aveau nevoie de

„indicații" ale unor defuncți apropiați pentru rezlovarea unor probleme practice (de ex. găsirea unei chitanțe într-un sertar). Cazul Swedenborg l-a interesat pe Imm. Kant ; marele filosof din Königsberg l-a luat drept pretext de discuție într-un opuscul metafizic pe care comentatorii îl privesc drept un simplu pamflet. Pe acest teren pregătit și prin numeroase scrieri minore anterioare, apăruseră de-a lungul unui secol, semnate sau anonime, ca și prin gîndirea și literatura romantismului timpuriu — și nu mai puțin prin difuzarea mesmerismului), apare în deceniul al treilea prezentarea medicală exactă și detaliată (datorită lui Kerner) a unei voyante din Prervost. Însă spiritismul (endemic în toate țările cu „tradiții" ocultiste), devine epidemic pe pămîntul plin de contradicții al Statelor Unite ale Americii. El începe ca tipologie („comunicație" prin mijlocirea mișcărilor unei mese, eventual după un alfabet convențional) cu surorile Fox, și ca somnambulism cu scriitură automată, la Davis. Foarte curînd mesmerismul și istoria își aduc contribuțiile lor la perfecționarea „tehnică" a provocării fenomenologiei. Persoane special dotate, în stare de somnambulism provocat (cu amnezie constructivă), se pretind „încarnarea" spiritelor unor dispăruți, deci mediatori (mediumi) și desfășoară întreaga gamă a fenomenelor „psi". Foarte curînd spiritismul își constituie corpuri de doctrină, pretins revelate, adevărate „evanghelii" pentru adepții lor ; autorii cei mai populari sînt Davis (somnambulul) și Stainton Moses (excelent medium) în țările anglosaxone și Allan Kardec în Franța (cu răsunet puternic în Europa și America de Sud). Răspîndită în mase, această „epidemie spirituală" devine o religie anexă religiei creștine, tolerată sau numai combătută fără energie de cătrte forurile oficiale. Meritul acestei situații cvasimorbide îl constituie faptul de a fi descoperit excelente cazuri de subiecți dotați cu facultăți „psi" care au furnizat un prețios material de studiu. Un mare dezavantaj pentru studiul științific al problemei îl constituie însă asocierea, timp aproape exclusivă, a fenomenologiei „psi" cu practica spiritistă, ceea ce a dus nu numai la interpretările spiritiste ale acestor fenomene ,dar și la conotația magico-mistică pe care o au ele în mentalitatea multor intelectuali rău informați sau dezinformați.

O primă reacție a unui for academic se petrece tot la Paris, în 1853. Chimistul Chevreul, care fusese sesizat cu mulți ani înainte pentru a cerceta problema pendulului divinator, arătase atunci, într-o scrisoare către Ampère, că mișcările pendulului sînt imprimate de operatorul însuși, fără ca acesta să-și dea seama. Aceeași explicație o dăm acum și „meselor învîrtitoare". Explicația este desigur valabilă pentru mișcările meselor cu care subiecții sînt în contact direct (care țin mîinile pe masă) ; însă observatorii direcți ai fenomenelor (și nu cei care le judecă după cele auzite) au arătat imediat, că unele mese se mișcă chiar dacă subiecții țin mîinile deasupra mesei la o oarecare distanță, fără a o atinge (fenomen de telekinezie). Față de autoritatea lui Chevreu, răspunsul competent și judicios al unui Gasparin nu avea, însă, nici o valoare. Pînă azi, mulți oameni de știință fac apel la explicația oficializată a lui Chevreul, după cum acceptă, fără să le revizuiască în lumina cercetărilor de peste 170 ani, efectuate de la data verdictului Academiei de Medicină — concluziile acesteia referitoare la mesmerism. Res judicata...

O a doua reacție academică, de astă dată în alt spirit, s-a petrecut la **Londra, în 1869. Performanțele spectaculoase ale unor buni mediumi, autohtoni sau veniți de peste ocean, l-au convertit pe A.R Wallace, reputat naturalist, la interpretarea spiritistă. O astfel de conversiune nu putea lăsa indiferentă lumea științifică și filosofică britanică. Societatea dialectică a organizat o anchetă deosebit de serioasă (incluzînd 50 de ședințe), constatînd autenticitatea unor fethPrioasăapurilo,rar,**

nomene telekinetice, a rapurilor, a mesajelor tipologice (subliniind, însă, caracterul lor banal). Membrii comisiei nu s-au putut pune de acord pentru certificarea fenomenelor teleplastice a aporturilor și a premoniției. Cercetările meritau să fie continuate și au fost prelucrate de un tînăr și strălucit chimist și fizician, al cărui nume face parte dintre cele înscrise definitiv în istoria științei : William Crookes. Angajarea sa pe această pantă (1870) a fost aplaudată de comentatori dar publicarea primelor sale rezultate (1871), folosindu-se de dotarea excepțională a mediumului spiritist D. D. Home, rezultate care atestau realitatea spectaculoasă a unei „forțe" psihice (numită astfel în lipsa altui termen la îndemînă), a dezamăgit. Majoritatea oamenilor de știință se așteptau la infirmarea celor susținute de spiritiști și la demascarea unor fraude. A început o campanie de denigrări care nu l-au demobiizat pe W. Crookes ; un alt medium, Florence Cook, i-a oferit fenomene tot atît de extraordinare. Un mic grup de savanți și filosofi au întemeiat, după zece ani, Society for Psychical Research, grup care, în deceniile următoare, a strîns și sistematizat un uriaș material documentar, anecdotic, de anchete sau experimental. Preferința membrilor acestei societăți a mers către fenomenele intelectuale, psihice, gnozice din cadrul parapsihologiei (telepatie, metagnomie, prosopopeza) și mai puțin către fenomenele fizice, al căror studiu de laborator fusese inaugurat de W. Crookes. A dominat, de asemenea, intepretarea spirististă fără ca, pe parcurs, să nu se elaboreze alte ipoteze și teorii extrem de sugestive, cum este aceea a „eului subliminal" (Mayers).

Doi ani după întemeierea S.P.R. engleze, americanii au imitat inițiativa ; numele celui mai prestigios dintre animatorii săi nu este decît numele celebrului psiholog și filosof W. James, întemeietorul pragmatismului.

Cercetări paralele au început, cu cîțiva ani întîrziere, și în țările de limbă germană. O însemnătate doctrinară deosebită o are polemica dintre Aksakof (cercetător de origine rusă) și Ed. Hartmann, autorul (de mai tîrziu) au unei răsunătoare filosofii și psihologii a inconștientului. Ed. Hartmann a respins interpretările spiritiste și a raportat fenomenele observate (de alții, el însuși avînd prea puțină experiență practică) la o așa numită „conștiință somnambulică" avînd patru însușiri remarcabile ; 1. funcționează simultan cu conștiința în stare de veghe și poate creea — pe baza unei tulburări organismice — o altă personalitate (prosopopeza lui R. Sudre) ; 2. amplifică și întărește memoria impresiilor obținute în stare de veghe ; 3. se poate pune în comunicație mentală cu asistenții (telepatia lui Myers) ; 4. are facultatea de clarviziune (metagnomia lui Boirac). Hartmann neagă existența fenomenelor obiective (fizice), propunînd explicarea lor prin halucinație individuală sau colectivă. Aksakof a distins, la rîndul său, explicațiile spiritiste de cele „animiste" (psihologice), însă s-a opus monismului susținut de teoria halucinatorie, preferînd dualismul franc idealist celui mascat din refuzul de a accepta pentru „forțele psihice" capacitatea acționării lor asupra memoriei.

În același timp, unii gînditori germani opuneau interpretărilor spiritiste nu interpretările psihologice

furnizate de știința embrionară a acelui timp, ci încercări de edificare a psihologiei transcedentale. în prelungirea „ocultismului", așa cum se dezvoltase cel de la Agrippa von Nettesheym încoace, dar și folosind idei ale filosofiei kantiene și ale idealismului romantic german (Carl du Prel, C. Kiesewetter).

Cu aceasta ne-am apropiat de tulburătoarea problemă a tulburărilor (nepsihotice) ale personalității, a căror introduce oficială în cadrul nosografiei era binevenită încă de la bunele intenții și de la impulsul prestigios al lui J. Charcot, șeful „Școlii de la Salpetrière" (Paris) și primul titular al unei catedre de neuropsihologie clinică. ncercînd să realizeze o clarificare unificatoare în cîmpul confuz (și confuz pînă astăzi) al nevrozelor, Carchot descrie (1879—1882) o „istirice tip" și o „hipnoză-tip", susținînd înrudirea de natură a manifestărilor hipnotice și a celor isterice, ca și existența unui fundament neurologic (eventual constituțional). Aptitudinea de a fi hipnotizat devine un stigmat morbid.

Riposta așa-numitei „școli de la Nancy" (unde lucrase Liébeault), condusă de Bernheim (1884), a fost sistematică și aparent convingătoare. Fenomenele de hipnoză și isterie erau reduse la sugestibilitate („creativitate naturală") și la sugestie. sugestia lunînd astfel locul „imaginației" chemate, cîndva, să explice mesmerismul și braidismul. O altă concepție unificatoare face loc exclusivismului psihologist în teoria nevrozelor și în parapsihologie. Somnul hipnotic n-ar fi decît un „somn sugerat". Atît isteria tipică, cît și hipnoza tipică a lui Charcot ar fi fost isterii și hipnotisme „de cultură" (Beaunis, 1986), rezultate ale unui „drenaj stîngaci" cum va spune, mai tîrziu, elevul lui Charcot, Pierre Janet, în alții termeni, mai potriviți, am spune că patoplastia acestor stări a fost realizată după modele culturale: idee pe care o vom folosi în interpretarea unor fenomene parapsihologice. P. Janet va dezvolta teoria sugestiei, punînd accentul pe acțiunea sugerată și nu pe idee (1889) — ceea ce îl va duce la examinarea automatismelor patologice și la condițiile în care personalitatea se disociază și se dezagregă. Hipnotismul este privit ca o situație de disociere a memoriei personale. Automatismele — caută să convingă și să se convingă P. Janet — reprezintă un nivel inferior al vieții psihologice. Pe urma lui, psihologii și psihatrii nu au găsit plauzibil să mai admire performanțele mediumnice; extraodinarul era doar aparent; un plus de cunoaștere și de acțiune n-ar fi putut rezulta dintr-un prosec disociativ (involutiv, poate degenerativ; oricum, morbid). Atotputernicia patoplastică a sugestiei în istorie, pentru care Babinski a și propus o nouă denumire (compromițătoare), cea de pitiatism. După el, istoria se readuce la sugestie, autosugestie, imitație și simulare.

Poziția pe care a luat-o Charles Richet a fost de la început diferită. Psiholog, fiziolog, unul dintre întemeietorii imunologiei (premiul Nobel i-a fost conferit pentru descoperirea anafilaxiei), scriitor, istoric al civilizațiilor, polemist — Ch. Richet dorea să fie medicul pentru care „nimic din ceea ce este omenesc nu trebuie să-i rămînă străin". Experiențele sale clinice, datînd încă dinainte de 1888, au fost o tentativă de reabilitare critică, filtrantă, a magnetismului animal, ținînd seama de materialele acumulate de braidism, de clinica neuropsihiatrică și de spiritism. A fost unul dintre cei care au aplicat, încă de atunci considerațiile probabiliste la evaluarea tentavelor de telepatie. A urmărit personal cele mai inexplicabile performanțe ale mediumilor din generația 1890—1910, perseverînd chiar atunci cînd a fost acuzat de credulitate copilărească în spectacole regizate cu rea credință și a luptat pentru recunoașterea statutului de știință cercetărilor „psihice", propunînd numele de metapsihică și publicînd primul tratat, documentat și combativ totodată. Pentru Richet, interpretarea spiritistă era numai o ipoteză de lucru cu totul nesatisfăcătoare; ei avea încredere în „ipoteza viitorului", pe care o va aduce, cu siguranță, știința. A susținut întemeierea unui institut de metapsihică la Paris și a ținut contacte strînse cu ceilalți harnici cercetători ai fenomenului din cadrul metapsihicii: Ochorowicz, Lombroso, Schrenck Notzing. El însuși nu s-a hazardat dincolo de o ipoteză privind fenomenele mintale din acest cadru: ipoteza „celui de al șaselea simț"

Lucrările școlii de la Salpetrière și ale școlii de la Nancy — la care s-au adăugat studiile lui Ribot, Binet, Ochorokicz în Franța, ale lui Hartmann în Germania, ale multor altor observatori norocoși și sagace care au cercetat cazuri de personalități alternante, ale lui Myers din cercul S.P.R. londonez — conturează treptat o psihologie diferită de cea clasică: psihologia inconștientului. Influențat de Charcot și Bernheim, pornind tot de la isterie, a căutat o metodologie de explorare a inconștientului și S. Freud, înscriind lucrări fundamentale în jurul anului 1990. Fiecare dintre acești autori a prezentat un model propriu al inconștientului căruia i-au atribuit un rang variabil: pentru Myers, de exemplu, numai reexplicarea satisfăcătoare a fenomenelor „psi"; isteria este situată în preajma genialității; iar ceea ce pentru P. Janet este un regres mental, ajunge să fie privit ca o promisiune de evoluție spirituală. La începutul secolului nostru, Th. Flournoy, psiholog genovez, realizează poate cel mai sistematic examen de psihologie clinică asupra unui medium demontînd demonstrativ mecanismele inconștiente ale așa-zisei „încarnări a spiritelor".

Un alt stil de cercetare a fost introdus în jurul anului 1930 la universitatea Duke din California de Nord (S.U.A.) de un biolog atașat catedrei de psihologie a profesorului Mc. Dougall, Y. B. Rhine a căutat să organizeze experiențele elementare, dar cu rezultate cuantificabile și apte de a fi prelucrate statistico-matematic. Ca exemplu de experiment simplu de telepatie sau de „percepție extrasenzorială" se ia „ghicirea" unei cărți dintr-un pachet de cărți de joc (sau chiar dintr-un pachet de cărți diferind între ele prin semnul pe care îl poartă: triunghi, cerc, pătrat, cruce, linie ondulată). Ca exemplu corespunzător pentru telekinezie se cercetează aptitudinea de a modifica căderea unor zaruri aruncate la întîmplare, astfel ca rezultatele (suma punctelor de pe fețele zarurilor) să nu varieze întîmplător. Experiențele nu au caracterul spectaculos al „cercetărilor psihice" de acum o sută de ani — dar eficiența lor demonstrativă este, pentru o anumită mentalitate, mai mare. Din nefericire nici J. B. Rhine nu face întotdeauna distincția (necesară) între nivelul faptic al parapsihologiei și speculația interpretativă. Cercetările de parapsihologie (acesta este termenul pe care a reușit să-i impună pentru totalitatea preocupărilor din această sferă — și nu numai pentru stilul său de muncă) sînt, pentru el, o cale de a demonstra „puterea spiritului asupra materiei".

În ultimii ani se evidențiază o tendință interesantă de depășire a fazei parapsihologice în sensul dat de Rhine acestui cuvînt; prin psihotonrică se înțelege cercetarea multidisciplinară, cu mijloacele actuale ale tehnicilor de laborator dar și cu conceptele și modelele științei contemporane, a tuturor problemelor din sfera largă a fenomenelor „psi" abordate succesiv

sub semnul doctrinei magnetismului animal, sub semnul rabdomanciei, cercetările „psihice", metapsihicei, parapsihologiei.

După cum menționam, „epidemia spiritului" a generat fenomene „psi" în proporție de masă și a permis înregistrarea observațională (uneori experimentală) a unor fenomene „psi" foarte spectaculoase. În perioada 1890—1930 s-au înregistrat performanțele unor mediumi foarte dotați, ca D. D. Home, Florence Cook, Eusapia Palladino, Mrs. Piper, Eva Carrière, M-me Bisson, Mrs. Cooper, Klouski, Willy, Rudi Scheinder, Helène Schmit, sau a unor persoane operînd în afara cercurilor spiritiste, ca Pascal Forthuny, Ossocwiecki ș.a. Mari „artiști" ai acestor fenomene, ei pot fi comparați cu mari creatori din anumite domenii artistice, care prin opera lor au reușit s-o impună publicului ca o activitate ce merită, dacă nu respect, cel puțin atenție. Numele lor merită să fie citat într-o istorie a parapsihologiei, alături de cel al marilor cercetatori din domeniu. Fără performanțele combinate ale lor, domeniul ar fi fost nu numai confuz, dar și mai sărac.

S-a pus întrebarea dacă, în ultimele decenii, nu asistăm la un „declin al capacității creatoare" de fenomenele „psi" în omenire. Se pare că unele performanțe înregistrate de generațiile 1870—1920 nu au mai apărut între timp, ceea ce aruncă umbre dense de suspiciune asupra autenticității observațiilor de atunci. Din motive pe care le vom expune mai tîrziu, nu ni se pare exclus ca unele fenomene autentice de atunci să nu se mai repete azi. Atît „penetrația" cît și „expresivitatea" unui fenomen (împrumutăm doi termeni din genetică) depind de condiții de ambianță. Ambianța culturală și mentalitatea dominantă într-o epocă dată au o influență covîrșitoare asupra apariției fenomenelor „psi". Alte comparații pot fi luate din epidemiologie; unele boli pot fi eradicate, ceea ce nu înseamnă că nu au existat cîndva. Există și o sociologie a fenomenelor istorice omenești. O interpretare alternativă ar fi schimbarea doar a formei de manifestare, fenomenele persistînd (analogul medical ar fi modificarea platoplastiei). Unele cazuri care au agitat presa ultimilor ani (cum ar fi cazul Uri Geller) par să indice că fenomenele „psi" spectaculoase nu au dispărut din omenire; însă Uri Geller nu provoacă „materializări", ci îndoaie obiecte metalice.

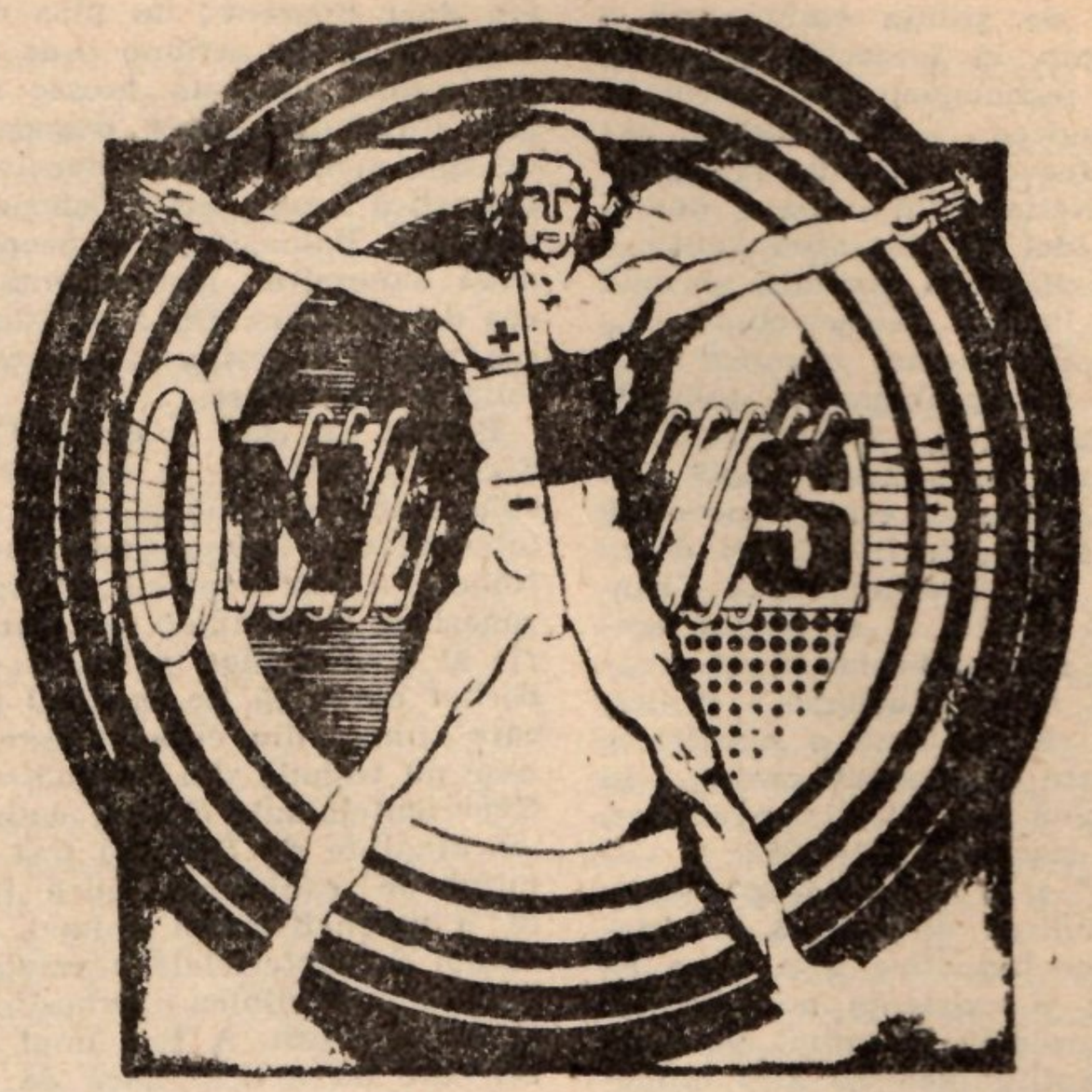

Un cuvînt și pentru istoriografia problemei. Considerăm că lucrările de bază sînt cele ale lui C. Kieseweter, „Tratatul de Metapsihică" al lui Cu Richet și „Tratatul de Parapsihologie" al lui R. Sudre, admirabil sistematizat.

În cele ce urmează oferim cititorilor și o cronologie. Cronologia are între altele și o modelare de a aduce „justețea istoriografiei" în problema priorităților, a filiațiilor etc. O cronologie ca a noastră nu poate fi înțeleasă fără însușirea prealabilă a schiței de evoluție a ideilor, pe care am expus-o în paginile precedente. Între evenimentele ce se succed nu există totdeauna o legătură cauzală. „Spiritul național" și-a pus pecetea și pe dezvoltarea parapsihologiei — și nu numai spiritul național ci și elementul de vanitate patriotardă. Ignorarea sau subestimarea contribuțiilor altor popoare este un defect frecvent în literatura anglo-saxonă mai nouă.

În timp ce francezii au rămas credincioși metodelor observaționale, americanii de azi tind să considere că tot ceea ce a fost anterior „perioadei Rhine" este preistoria științei. Cronologia publicată de Rhine este de aceea mult mai săracă decît a noastră. Englezii continuă să acorde atenție prioritară fenomenelor „psi" din sfera cunoașterii; anglo-saxonii în general par să considere în mod nejustificat că parapsihologia este un sprijin experimental adus filozofiei idealiste și fideismului. Sovieticii sînt preocupați, dimpotrivă, să stimuleze o biofizică a fenomenelor „psi".

Pentru datele mai vechi asupra problemei, ne-am folosit de lucrarea lui C. Kieseweter. *Geschichte des Neueren Occultismus*, W. Friedrich, Leipzig, 1891.

Clasic este tratatul lui Ch. Richet, *Traité de Métaphisique*, Alcan, Paris, 1922; ca și lucrarea lui A. Schrenck Notzing, *Les Phénomènes physiques de la médiumnité*, Payot, 1925.

Cea mai bună sistematizare am considerat-o cea din R. Sudre, *Traité de parapsychologie*, Payot, Paris, 1956.

Dintre lucrările publicate în limba română, poate fi încă utilă carte lui I. F. Buricescu, *Misterele sufletului omenesc* (cu o prefață de C. Rădulescu-Motru), Tip. Unite, București, 1934.

(va urma)

Caz Neelucidat Încă

(urmare din pag. 2)

proces destul de sinuos. Apoi, în momentul în care o paradigmă se constituie, prin deschiderea legăturilor spre alte paradigme, prin proiecția în practica socială apare un buchet de ipoteze căruia i s-ar potrivi denumirea de metadigmă (M. Florescu, 1974). Prin ramificațiile ei, metadigma pătrunde din nou în enigmă. De la bun început, observăm că acest circuit enigmă-paradigmă-metadigmă își are discontinuitățile lui, însă termenii componenți reprezintă anumite etape relevante sub aspect gnoseologic, în ciuda definirii lor mai mult sau mai puțin empirice.

Și cum să definești enigma, care derivă din necunoaștere, fără s-o distrugi prin punerea în valoare a genului proxim sau a diferenței specifice? O definiție negativă (enigma e un loc pe teritoriul necunoașterii) ne-ar servi la ceva? Enigma se poate surprinde în mișcare, prin statutul ei osmotic: ea difuzează în știință sau artă. Termenul de metadigmă este și mai duplicitar, închizînd un „dincolo", o devenire și mai greu de surprins.

Totuși, circuitul enunțat mai sus ascunde melancolia reîntoarcerii la antici, privilegierea unui punct de perspectivă din care omul să își arunce „ochiul de vultur" asupra întregului teritoriu al cunoașterii. Noțiunea de paradigmă este centrală în acest model, definind locul de existență al științei oficializate, susținute instituțional. Enigma, inefabilul nu se pot defini, dar pot fi privite ca pre-paradigme. Iar metadigma s-ar constitui din multiplele paradigme ale momentului social, care forțează individul la o existență decizională și selectivă, împinsă spre mister și teoretizarea posibilităților. În acest circuit, enigma precede paradigma; mai multe paradigme duc la constituirea metadigmei. Să nu ne lăsăm însă înșelați de acest circuit direct, care nu ne spune decît că paradigma recuperează o porțiune a enigmei, anexînd-o științei — sau că, avînd cel puțin două teorii, două paradigme, putem închega o meta-teorie. Interesant e și circuitul invers.

Să vedem cum: transferăm metadigmei procedeele unei teorii, paradigmele devin simple obiecte angrenate în discurs și am pătruns astfel din metadigmă în paradigmă; ne ramificăm pînă la refuz într-o teorie, avem în curînd conștiința multiplicității și limitelor: paradigma eșuează în enigmă. Un alt proces: elaborăm o metadigmă stufoasă, încîlcită, din care nimeni nu mai înțelege nimic și în spațiul astfel creat începe să bată vîntul înghețat al enigmei.

Teritoriile enigmei

...variază de la o epocă la alta. Continuîndu-și în 1925 prezentarea cazurilor enigmatice, abatele Moreux (Les énigmes de la science, Gaston Doin et Cie) scrie despre evoluția planetelor, limitele științei,

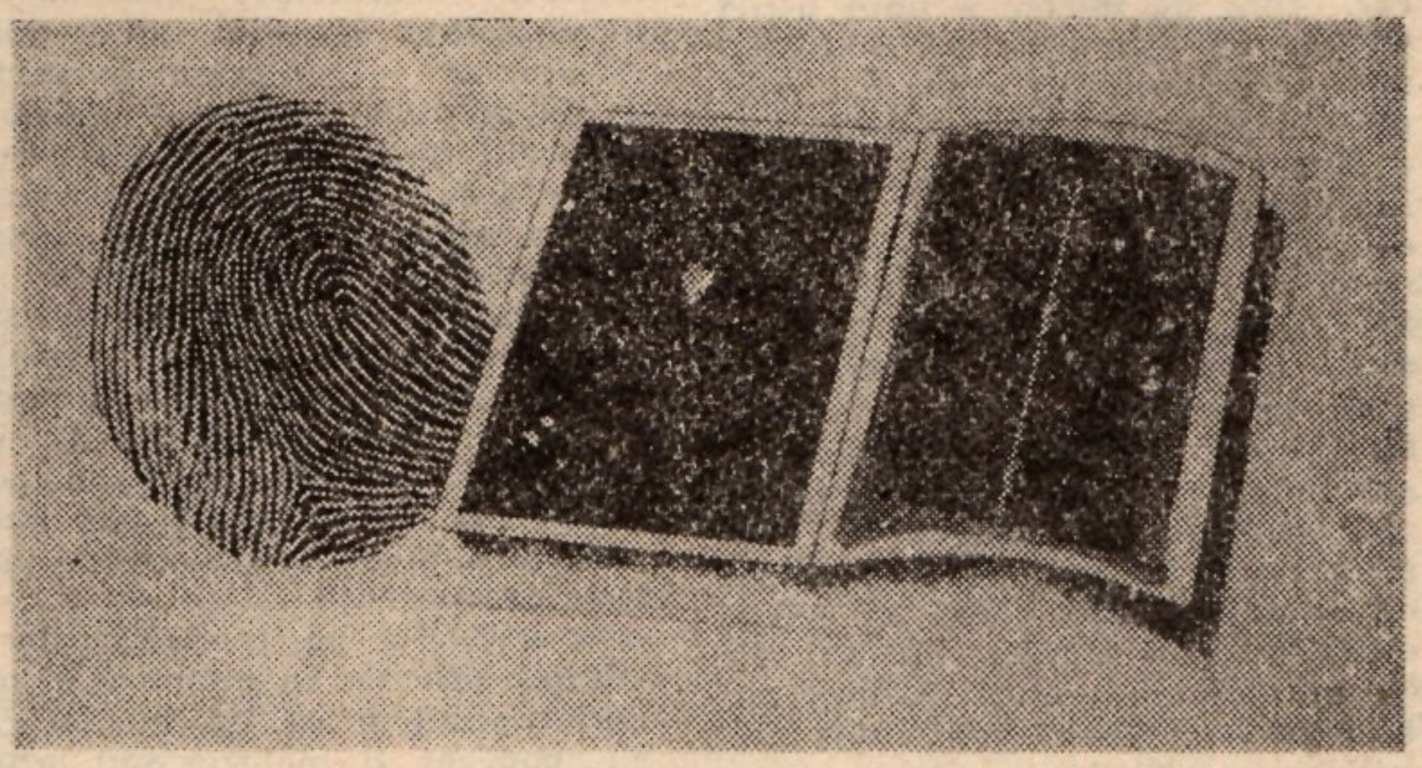

geneza lui Moise, posibilitatea bombardării Lunii, viziunea sfîrșitului lumii, enigmele coroanei solare, ale timpului, ale sistemului solar, comentînd și filosofia hiperspațiului. Între timp, o serie de enigme cum ar fi misterele inelului lui Saturn și ale celorlalți sateliți ai planetei (pp. 229—239) au fost elucidate de sondele Pioneer 11 (1979), Voyager 1 și 2 (1980, '81) — nu mai vorbim de falsele mistere; au apărut, în schimb, altele.

În perioadele de efervescență a cunoașterii, științele izbutesc să ofere concepte de legătură între enigmă și metadigmă, pe de o parte, enigmă și paradigmă, pe de alta, oferind punți interdisciplinare și nu refugii teleologice. Dar există și un diletantism de grad mai înalt, tentat să asigure inviolabilitate oricărui concept care se naște la adăpostul siglei științifice și să pună la index conceptele ivite în afara ei. Prin aceasta, teritoriile enigmei sînt împinse spre marginalizare.

Care sînt acestea? O bună parte din beletristică, apoi science fictionul și CNI-urile. Artele au un statut triontic: ele pătrund în enigmă, dar artistul împărtășește o paradigmă socială și, în măsura în care asimilează tehnici, procedee — transformîndu-și arta într-o combinatorică savantă — cochetează cu metadigma. Literatura de popularizare științifică și științele de frontieră fac trecerea spre (sau de la) paradigmă. Literatura de idei (în sensul cel mai larg), de comentariu filosofic, încercările de abordare sistemică și diversele tehnici și metode cu aplicabilitate interparadigmatică se integrează metadigmei. Alungate din paradigmă, gîndirile mitică și magică se instalează cel mai adesea în metadigmă, tîrînd după ele o trenă de enigme și, adesea, hibridizînd gîndirea științifică.

Sediu al unor puternice confruntări, literatura de idei lansează spre public un mare număr de ipoteze neconvenționale ce pot constitui vîrfurile de lance ale unor viitoare argumentații, deci pot furniza elemente de mutație în teoriile științifice. Astfel de ipoteze sînt exilate de comunitatea științifică a momentului fie în afara științelor consacrate (parapsihologie), fie lăsate în bătaia unor forțe centrifuge care le mențin la frontierele științei, fie că li se acordă punți de trecere spre alte spații, de preferință spirituale (transfizică), punți care le îndepărtează de natura umană (exobiologie) sau le proiectează în adîncurile ei tulburi (ocultism).

„Pe 30 iunie 1980, la orele 7.17, o sferă de foc a traversat cerul Tunguskăi de la sud la nord, explodînd la altitudinea de 3 000 de metri..." Astfel începe consemnarea unui caz: motivul CNI-stic numit Fenomenul Tungus. Din capul locului, simțim nevoia să ne referim la piese mici de realitate, simple motive naratologice, în speranța că CNI-stica va ajunge cîndva să-și constituie un catalog cam în genul unei întreprinderi similare din folcloristică: e vorba de Catalogul de motive Aarne-Thompson, lansat spre începutul secolului, rescris în cîteva ediții și conținînd peste 4 000 de intrări. Motivele se angrenează în subiecte, subiectele în teme și tematici. E

o gîndire simplistă asupra fenomenului — recunosc —, dar care aduce ideea de disociație într-un teritoriu pîndit de asociațiile cele mai bizare.

Un catalog de CNI-uri...

Ar fi la ora actuală — pentru piața publicistică și editorială românească — mult mai profitabil decît risipa de topi culturali minori, pistonați la nesfîrșit într-un cadru informațional destul de sărac. Aura de mister a unui astfel de caz nu este greu de confecționat iar credulitatea celei mai mari părți a publicului este garantată — o democratică mediocritate va prelua comentariul mediocru. Cei preocupați de CNI-uri au caracteristicile marginalilor, dar sînt mulți. Să ținem cont că grupurile de marginali se preocupă de probleme situate în preajma limitelor cunoașterii, sînt potențial interdisciplinare, dar cu o puternică tendință spre comentariul ficțional; dacă grupul contestă ceva, nu este solidar ca ansamblu, din cauză că există modalități de a nega variind de la un individ la altul. Asupra publicului de CNI-uri vom relua discuția ceva mai tîrziu.

Ideea motivului CNI-stic însoțește, de regulă, lucrările serioase asupra științelor de frontieră. Hărțile lui Piri Reis, stîlpul de fier din Delhi, mormîntul de la Palenque, „meteoritul strunjit din terțiar" sînt cele patru motive care formează subiectul cărții lui Mandics György, Explicațiile de lîngă noi, Ed. Albatros, 1989. Excavația documentară pe un cadru interdisciplinar și analiza distorsiunii informaționale, fenomen specific mass mediei, dau cărții greutatea necesară elucidării unor false cazuri sau apropie de o explicație omenească, fapte care, la prima vedere, dau aparența fantasticului.

Motivele fuzionează de regulă în subiecte: radiestezie, efect de piramidă, monoliți, tehnici de ghicire asociate diverselor obiecte etc. De aici și pînă la constituirea temelor nu mai este decît un pas: ipoteza paleoastronautică, ozenologie, parapsihologie, psihotronică, etologie neconvențională, biogeofizică, criptozoologie, exobiologie, fenomene anormale aerocosmice etc. Efloreșcența subiectelor poate provoca o întreagă dezlănțuire tematică: energii și vehicule neconvenționale, artă paleolitică, tehnologiile „preistoriei", efecte de biocîmp, civilizații dispărute, orientalistică etc.

Deci pentru toate aceste ipoteze neîncadrabile strict în științele consacrate, din cauză că refuză (deocamdată) adăpostul unei paradig-

numirea de CNI-uri. CNI-ul nu suportă o definiție, ci mai degrabă o descriere, dar este mai bine așa: faptul îl apropie de prospețimea ontologică a lumii. Termenul nu ne scutește nici de subiectivism: sutele de cărți și publicații ozenologice consideră — firesc — cazul aflat în discuție ca fiind departe de a fi elucidat; cîtă vreme există și o întreagă literatură, inaugurată cu o carte a lui C. G. Jung despre farfuriile zburătoare, care susține inconsistența discuției din jurul OZN-urilor — cel puțin de pe pozițiile științelor naturii — anexînd subiectul mitologiei. Există chiar tendința de a da fenomenului ozenistic un plasament științific exact (fenomene luminoase, corelate cu aberații ale vederii binoculare umane), deci de a-l demitiza complet. Aflat la interferență cu senzaționalul, CNI-ul e pîndit de umbra mistificării și a dorinței de publicitate. e încărcat cu un balast care necesită, fără îndoială, prezența unor teste de existență.

Proiectînd-o pe fundalul istoriei științei, discuția se complică și mai mult: științele cu un nucleu clasic, cum ar fi biologia sau antropologia, găzduiesc sau nu CNI-uri? Slavă Domnului: „Cînd vorbim despre enigme, ne vine de obicei în minte Atlantida, Yeti — omul zăpezilor, Triunghiul Bermudelor, Monstrul din Loch Ness, OZN... Dar circulația sîngelui în corpul uman, numărul Pi, „comportarea originală" a lichidului numit apă, dubla natură a luminii, ondulatorie și corpusculară, existența genelor au pus probleme cu nimic mai prejos decît cele dintîi; lupta purtată în jurul lor a fost nu o dată dramatică, ducînd spre rug și excomunicări" (C. Muscan, Explorări în enigmatic, Albatros, 1984, p. 6). Însăși originea și evoluția omului este un [illegible] omul se trage din maimuță, maimuța se trage din om (acesta fiind mai „vîrstnic" pe scară evolutivă) sau ambele grupuri de primate au evoluat dintr-un strămoș comun? Într-o lucrare dedicată imposibilului, Jacques Bergier (trad. M. Ionescu, La limitele cunoscutului, în Fantastic Magazin 1, Iași, 1981) inserează observația: „Haroun Tazzief scrie că în timpul cutremurelor se văd fisuri enorme, care, atunci cînd seismul ia sfîrșit, nu mai sînt vizibile". Fără îndoială, sfîrșitul de secol va produce seisme și în științele clasicizate.

Distingem deci două categorii de CNI-uri:

a) cele ortodoxe; situate la frontierele unei științe sau ale alteia, aceste CNI-uri nu pun în discuție nucleul tare al respectivelor domenii, optînd pentru teorii coerente cu cele existente;

b) cele neortodoxe, care atacă însuși nucleul clasic al unei științe și metodologia ei; debutînd ca un exemplu parazitar al unei teorii, acest CNI va sfîrși în ficțiune sau va „mătura" vechea teorie: contradicția nu se poate media decît, cel mult, prin asimilarea unui caz ca exemplu-limită.

Procedura de compoziție a lucrărilor CNI-stice variază de la stilul lejer pînă la cel doct, încărcat de referințe. Autenticitatea actului de informare, apelul la sursa științifică și nu la repere publicistice sau editoriale de mare tiraj, reprezintă o regulă a jocului necesară unui demers rațional. Alejo Carpentier pune pe frontispiciul romanului său din 1974, Recursul la metodă, cuvintele lui Descartes: „...intenția mea în această carte nu este să arăt fiecăruia ce metodă să urmeze pentru a-și călăuzi rațiunea cu înțelepciunea, ci doar să demonstrez cum am încercat să-mi călăuzesc [illegible] rațiune".

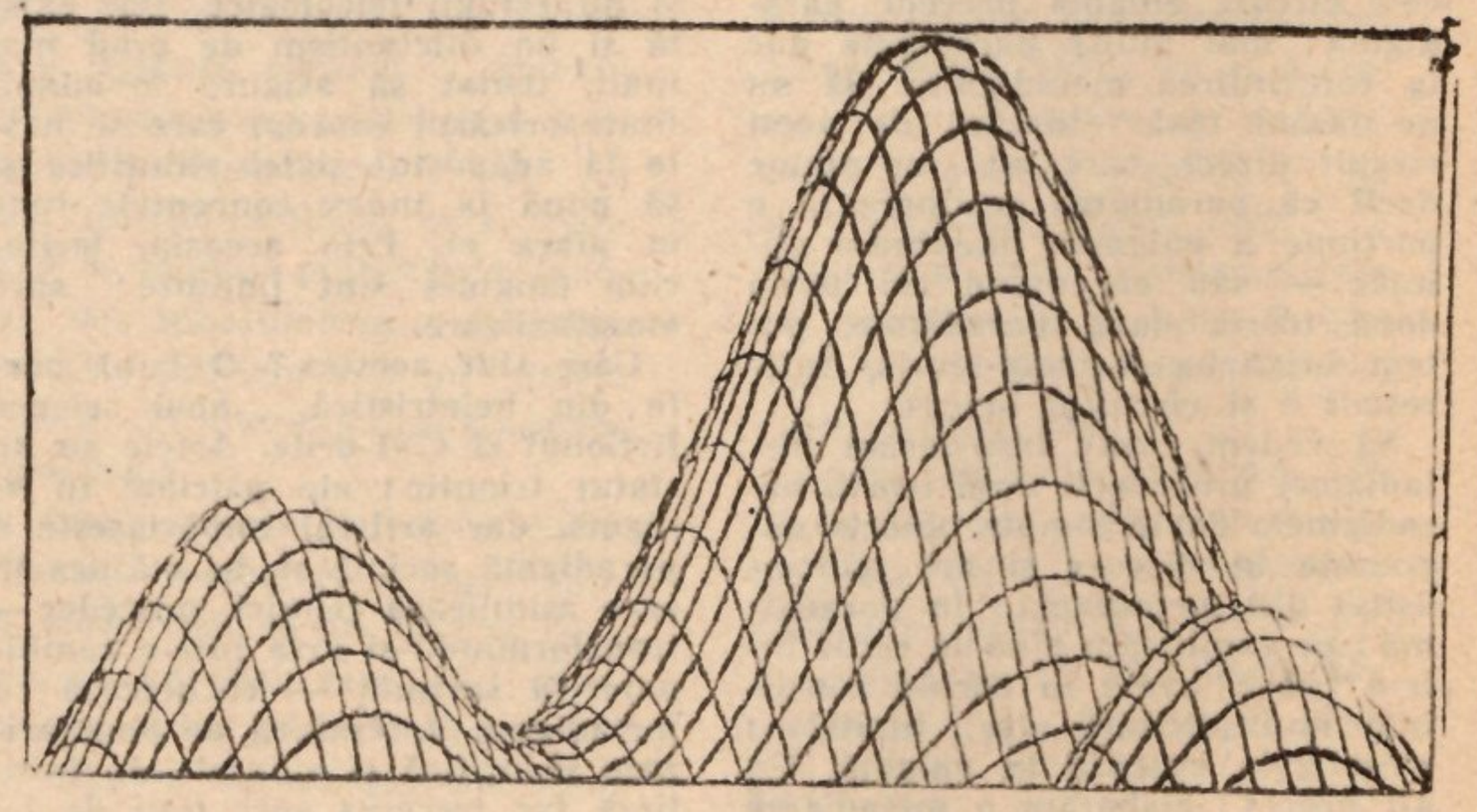

Adrian PĂTRUȚ

FRONTIERELE CUNOAȘTERII.

Modelul informațional – holografic al structurilor materiale

În prezent, lumea științifică este asaltată de un val mereu crescînd de exotism. Apar mereu cercetări, rezultate, ipoteze, teorii așa zise *exotice*, în dezacord adesea flagrant cu conceptele și teoriile considerate științifice.

Situația actuală, în care științele academice sînt confruntate cu fenomene pe care nu le pot explica și pe care preferă adesea să le ignore sau să le dezmintă după un studiu, de obicei incomplet și superficial, nu pare cea mai potrivită pentru a ne conduce spre noi zone ale cunoașterii ; este consecința faptului că știința, fără a-i minimaliza meritele incontestabile, și-a supraestimat uneori posibilitățile și mai ales rezultatele obținute, oferindu-ne imagini ale macro- și microuniversului care, în unele cazuri, par să se fi îndepărtat de realitatea obiectivă.

Științele de frontieră, apărute relativ recent, și-au asumat cu de la sine putere sarcina ingrată de a se apropia cu grijă și răbdare de fenomenele exotice, smulgîndu-le din haosul esoteric și încercînd să le studieze cu metode de lucru științifice, delimitînd pas cu pas, fără prejudecăți, mistificarea de corectitudine și fantezia de realitatea obiectivă.

În această direcție se conturează astăzi noi orientări, noi modele ale continuum-ului material, care încearcă să explice și să includă o serie de fenomene ce nu își găsesc încă locul în „patul lui Procust" oferit de științele academice. Vom prezenta în continuare cîteva dintre aceste idei, care reprezintă esența a ceea ce credem că ar putea fi denumit modelul informațional-holografic al structurilor materiale.

Modelul informațional-holografic, așa cum indică și denumirea sa, cuprinde două componente, informațională și holografică, aflate într-o legătură indisolubilă.

Potrivit componentei holografice, imaginea întregului este prezentă în fiecare dintre părțile sale constitutive. Ea este în acord mai mult cu un mod de gîndire sintetic decît cu modul de gîndire analitic cu care sîntem în general familiarizați. Conform modului de gîndire analitic, care a culminat cu gîndirea carteziană, obiectul este privit ca o sumă a părților componente, iar proprietățile sale o consecință a proprietăților componentelor și a unor relații ce se stabilesc între ele. În modul de gîndire sintetic, de tradiție orientală, obiectul este perceput global, ca un tot indivizibil. Întregul e cel care își pune decisiv amprenta asupra părților constitutive, fiind prezent în fiecare dintre componentele sale. Acest fapt impune luarea în considerare a celei de-a doua componente a modelului propus, cea informațională. Ea menționează existența unor legături informaționale incredibil de profunde, al căror suport este în prezent prea puțin cunoscut și studiat, între întreg și componentele sale, între componente ca și între structuri materiale.

Abordarea structurilor vii prin intermediul teoriei sistemelor reprezintă o încercare modernă de a lua în considerare componenta informațională. În și între biosisteme se pot stabili legături informaționale complexe de tip intra- și intersistemic.

Un prim exemplu în această direcție îl constituie radiația mitogenetică, descoperită în anul 1923 de către cercetătorul sovietic Aleksandr Gurvici. Într-un tub de sticlă vertical, cu înveliș metalic, prevăzut cu un orificiu lateral, Gurvici a introdus o rădăcină de ceapă. Vîrful unei alte rădăcini de ceapă cu diviziuni celulare intense (emițătorul) a fost îndreptat timp de 1—5 ore spre porțiunea din prima rădăcină situată în dreptul orificiului lateral (detectorul). Măsurătorile efectuate asupra primei rădăcini au arătat că numărul de celule din secțiunile histologice corespunzătoare porțiunii detector, adică neecranate, este mai ridicat decît în cele corespunzătoare altor porțiuni. S-a demonstrat pe această cale existența unei radiații de la emițător la detector, denumită mitogenetică, datorită capacității sale de a induce diviziuni celulare intense. O placă de sticlă interpusă între emițător și detector blochează fenomenul. Cercetări ulterioare au stabilit că radiația mitogenetică, purtătoare de informație, se situează în regiunea ultravioletă a spectrului, pentru care sticla nu este transparentă, avînd lungimi de undă cuprinse între 1900—2500 amgstromi și o intensitate de circa 100 fotoni/s.cm^2.

Cercetările lui Gurvici au fost confirmate și dezvoltate 50 ani mai tîrziu prin descoperirea așa-numitului efect citopatic în oglindă. Primele rezultate obținute la institute din Novosibirsk și Leningrad, cărora li s-au alăturat ulterior și alte centre sovietice, au polarizat atenția multor oameni de știință. Cercetătorii au plasat două culturi de celule identice în recipiente închise ermetic și separate printr-un perete de cuarț. Dacă asupra uneia dintre culturi se acționează cu un agent exterior (virus, agent chimic, radiație), care omoară celulele, se

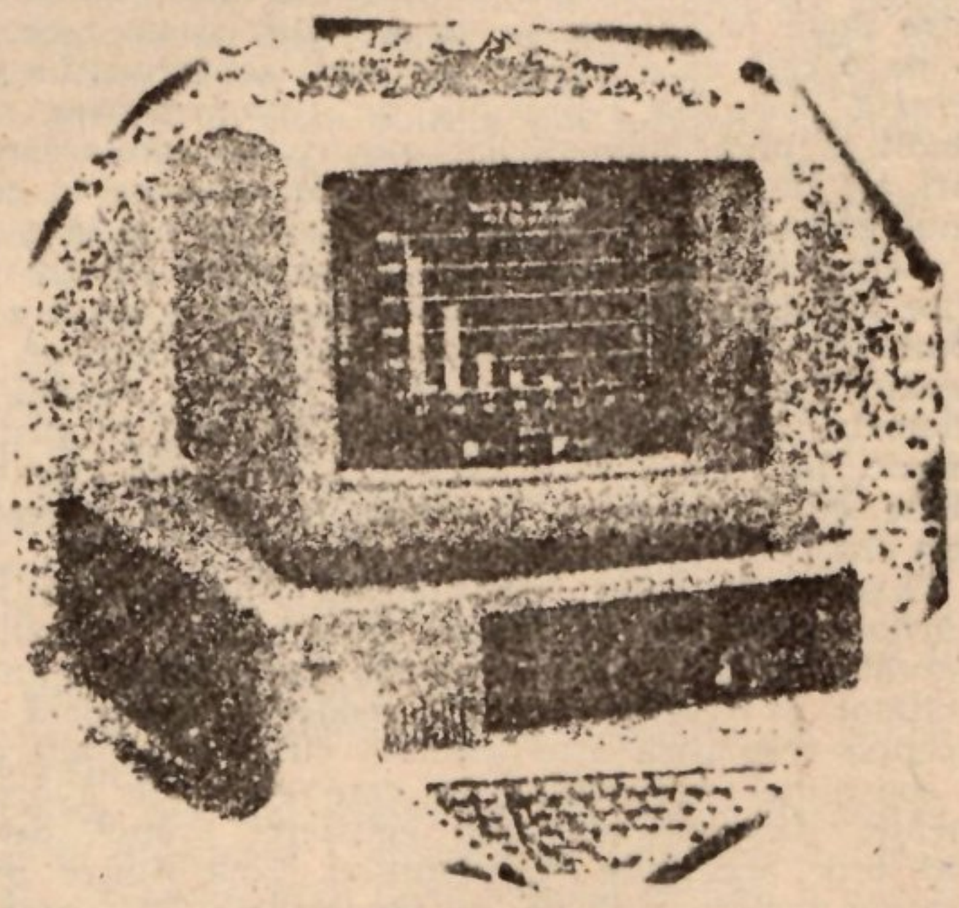

constată că mor și celulele culturii în oglindă (martor), deși agentul exterior cu efect letal nu poate traversa peretele despărțitor. Astfel, dacă se infectează cu viruși una dintre culturi efectele obținute sînt aproape identice în ambele culturi, deși, evident, din martor nu se pot izola viruși. Dacă cele două culturi sînt separate printr-un perete de sticlă, efectul citopatic este blocat, ceea ce demonstrează că radiația letală, purtătoare de informație, se află tot în regiunea ultravioletă a spectrului, acționînd prin fluxuri de intensitate variabilă.

Pe lîngă aspectele legate de schimbul informațional complex la nivel celular, efectul citopatic ridică întrebări formidabile asupra patogenezei bolilor infecțioase și a naturii neoplasmului. Nume deja bine cunoscute, cum ar fi cele ale lui Kaznaceev sau Iniușin, se situează în fruntea cercetărilor susținute asupra unor fenomene și procese din interiorul organismului, în care intervine efectul citopatic.

În țara noastră, Eugen Celan, lucrînd pe culturi de celule PK 15, inoculate cu virus TGE, și Aujesky, a obținut rezultate concludente, comparabile cu cele ale cercetărilor sovietice.

Ataşînd electrozi speciali unor organisme unicelulare, americanul Cleve Backster a fost preocupat de a dovedi o dată în plus existența unor legături informaționale profunde la nivelul viului pe o cale care ocolește sistemul nervos, un fel de comunicare sau percepție primară. Lucrînd cu spermatoizi, de exemplu, Backster a constatat un răspuns electric semnificativ doar la apropierea donatorului, ceea ce demonstrează, în accepțiunea experimentatorului, existența unor legături informaționale la nivel celular și chiar a unei memorii celulare primare, pe care însă preferăm să o asociem componentei holografice, care, în cazul sistemelor vii, poate fi corelată cu conceptul de integralitate a organismului.

O serie de experiențe întreprinse în țara noastră aduc argumente suplimentare în favoarea modelului propus. Dacă în interiorul unei frunze se decupează, de exemplu, o regiune de formă geometrică, imaginea obținută în interiorul acestei „ferestre", prin anumite tehnici electrografice, reproduce forma întregii frunze. Este așa-numitul efect de fereastră.

Fenomenele PSI, îndeosebi cele din categoria percepției extrasenzoriale, oferă poate cele mai concludente exemple în favoarea existenței unor legături informaționale complexe.

Telepatia, cel mai cunoscut fenomen PSI, este definită ca un schimb de idei, gînduri, simboluri între două organisme — un emițător și un receptor — pe o cale care ocolește sistemul senzorial. La ora actuală, telepatia reprezintă un fenomen prea răspîndit și prea bine studiat, pentru ca rarele încercări ale unor oameni de știință de a-i nega în continuare existența să nu fie suspectate de rea intenție.

Cercetări sistematice indică influențe relativ reduse ale distanței sau ale mediului de propagare în comunicarea telepatică. Experiențele întreprinse de Leonid Vasiliev sau Karl Osis la distanțe de mii de kilometri, cele realizate cu Edgar Mitchell în spațiul cosmic, în timpul programului Apollo, sau comunicările cu submarinul Nautilus reprezintă exemple deja clasice în acest sens.

O serie de autori menționează sincronizarea ritmurilor cerebrale în timpul comunicării telepatice, datorată probabil unui fenomen de rezonanță între emițător și receptor. Teorii moderne consideră că recepția telepatică este asociată cu o stare alterată a conștiinței subiectului, în care elemente subconștiente, datorate activității emisferei drepte, devin mai ușor accesibile conștientului. Una dintre problemele majore ridicate de fenomenele PSI, care a suscitat vii controverse de-a lungul ultimelor decenii, este cea a suportului pe care are loc propagarea informației. Partizanii ipotezei electromagnetice, asemenea lui Taylor, Adamenko, Patrovsky, Bender, Smilov, Cartianu, au susținut și susțin că informația telepatică s-ar propaga prin intermediul undelor electromagnetice foarte lungi. Alți cercetători, dintre care remarcăm numele lui Vasiliev, Barrett, Kahuda, Berger, Ryzl, Carrington, Pratt, Roll, Koestler, consideră că telepatia, ca și celelalte fenomene PSI, nu sînt de natură electromagnetică, iar explicarea acestora presupune un nou tip de interacțiune, distinct de interacțiunile fizice cunoscute în prezent.

În stadiul actual al cunoștințelor, pare puțin probabil ca efectele PSI, în general, și informația telepatică, în particular, să se propage prin intermediul undelor electromagnetice. Aspectele electromagnetice înregistrate în timpul experiențelor nu reprezintă probabil decît simple epifenomene. Pe de altă parte însă, o serie de cercetări sugerează că metodele electromagnetice pot stimula spectaculos capacitățile PSI, inducînd, de exemplu, în funcție de parametrii de lucru, stări telepatice emițătoare sau receptoare.

Dacă fenomenele prezentate, radiația mitogenetică, efectul citopatic sau telepatia reprezintă biocomunicații, întrucît transferul transformațional se realizează între organisme vii, alte manifestări ridică întrebări tulburătoare asupra existenței unui cîmp informațional. Introdus de către psihotronică, o știință de frontieră de origine cehoslovacă, ce studiază fenomenele PSI pe baza modelului organism viu-transfer de energie-acțiune, termenul de cîmp informațional sugerează un ocean delocalizat de informație, potențial cu cunoaștere integrală, capabil să interacționeze, probabil prin rezonanță, cu niveluri profunde ale psihicului uman.

Clarviziunea reprezintă fenomenul în care o persoană dobîndeşte, pe o cale extrasenzorială, informaţii referitoare la un eveniment necunoscut oricărui alt organism viu. Cercetătorii moderni consideră că, în clarviziune, achiziţia de informaţie se realizează prin intermediul cîmpului informaţional.

Clarviziunea poate fi retrocognitivă, actuală sau precognitivă, după cum se referă la evenimente din trecut, prezent sau viitor. Un exemplu simplu de clarviziune actuală, cu reproductibilitate foarte bună, este cel în care un subiect dotat comunică seriile tuturor bancnotelor pe care o altă persoană prezentă le are asupra sa. Deşi între clarviziune şi telepatie există diferenţe notabile, atît în privinţa tipului de comunicare (între două persoane în telepatie, respectiv, între o persoană şi cîmpul informaţional în clarviziune), cît şi a modului de recepţionare a informaţiei (mesaje în telepatie, imagini în clarviziune), o serie de testări indică, la subiecţi dotaţi, scoruri aproximativ identice în experienţele de telepatie şi de clarviziune. Se sugerează astfel că telepatia şi clarviziunea ar reprezenta două aspecte ale unui singur fenomen complex, denumit uneori şi percepţie extrasenzorială generală.

Cazuri indubitabile de precogniţie, deci cunoaşterea unor evenimente viitoare care nu sînt previzibile pe baza informaţiilor existente, cum ar fi, de exemplu, data şi locul exact al unor accidente din viitor, nu mai pot fi astăzi discutate în afara conceptului de cîmp informaţional şi a unor mecanisme de tipul feed-back sau feed-before, care, la nivelul omului comun, ar acţiona prin ceea ce se numeşte intuiţie sau presimţire. Astfel de cazuri au deschis dispute pasionante asupra cauzalităţii universului în care trăim. Teorii tot mai sofisticate, cu lumi multidimensionale, cu extrapolări mai mult sau mai puţin justificate ale conceptului de nelocalitate cuantică, în care intervin evenimente devenite manifeste prin sincronicitate, un principiu acauzal introdus de Jung şi Pauli, încearcă să ofere explicaţii coerente fenomenului de precogniţie.

Considerăm că aspectul informaţional, de comunicare, nu se limitează doar la nivelul structurilor vii şi poate fi generalizat la scara tuturor structurilor materiale.

Astfel, o serie de experienţe româneşti recente, efectuate de un colectiv condus de către Mărioara Godeanu, demonstrează, prin tehnici electrografice, posibilitatea unei acumulări, de natură probabil energetic-informaţională, la nivelul regnului mineral.

Problema impregnării informaţionale a unor locuri anumite, îndeosebi atunci cînd au fost martore ale unor evenimente dramatice, are tradiţii care se pierd în legendă. Edward Russell a definit aceste imprimări, asociate după unii autori şi cu energii telurice, cîmpuri T. O experienţă întreprinsă de către Robert Morris este ilustrativă în acest sens. Într-o casă din Kentucky, renumită pentru întîmplările neobişnuite care se petreceau de o vreme în interiorul său, au fost aduse patru animale — un cîine, o pisică, un şobolan şi un şarpe. Introdus într-una dintre încăperi, în care s-au petrecut morţi violente, cîinele a început să mîrîie, după care a părăsit camera, fără a mai putea fi convins prin nici un mijloc să revină în interiorul ei. Pisica, intrată în aceeaşi încăpere în braţele stăpînului, şi-a zbîrlit blana, şi-a scos ghearele şi a început să sculpe în direcţia unui scaun în care a stat victima unei crime. Şobolanul s-a plimbat liniştit prin încăpere, în timp ce şarpele a adoptat imediat o poziţie de atac în direcţia aceluiaşi scaun liber. Niciunul dintre animale nu a manifestat vreo comportare neobişnuită în celelalte încăperi în care nu s-au petrecut morţi violente.

Este posibil ca impregnarea informaţională a structurilor materiale, definită de subiecţii senzitivi ca fiind de natură energetic-vibraţională, să intervină şi în psihometrie, un caz particular al clarviziunii. Psihometria permite unor subiecţi special dotaţi să obţină informaţii asupra unui eveniment, la contactul cu un obiect corelat într-un fel oarecare cu persoane sau locuri implicate în eveniment. S-au obţinut pe această cale, de exemplu, informaţii exacte asupra unor persoane dispărute, cum ar fi locul în care se găseşte corpul lor neînsufleţit şi amănunte asupra accidentului căruia i-au căzut victimă, la simplul contact al unui subiect psihometru cu un obiect care le-a aparţinut sau, mai rar, cu o fotografie de-a lor. Astfel de cazuri, în care au excelat olandezii Gerard Croiset sau Peter Hurkos şi, în ultimul timp, francezul Jean Crozier, colaboratori de nădejde ai poliţiilor multor ţări în cazuri de dispariţii sau crime neelucidate, demonstrează posibilitatea stabilirii unui canal larg de comunicaţie la nivelul structurilor nevii şi existenţa unor legături informaţionale deosebit de complexe între structurile materiale.

Considerăm că aceste legături şi impregnări informaţionale se datorează unor interacţiuni de tip energetic-informaţional cu ceea ce vom denumi matricele informaţionale ale structurilor materiale.

Înainte de a argumenta ideea existenţei unor matrici informaţionale, ne vom opri asupra unor fenomene, cîndva la mare modă, cele de hiloclastie, care ridică problema penetrării prin materia-substanţă.

În cele mai simple manifestări de acest tip, subiecţii separă integral, fără contact, prin simplă concentrare, apa de alcool dintr-un amestec apă-alcool, albuşul de gălbenuş sau extrag direct parfumul din flori. Aceste operaţii, care amintesc de celebrul demon maxwellian, se efectuează mai repede şi mai bine decît prin procedee fizice complexe de extracţie sau separare. Interesul pentru astfel de fenomene pare să fi scăzut în ultimul timp, încît reproducerea lor de către subiecţi contemporani, asemenea sovieticei Nina Kulaghina, reprezintă aproape o excepţie.

În manifestările mai complexe, obiecte formate din materie-substanţă străbat, real sau aparent, obstacole materiale concrete, de exemplu mese, pereţi, cutii sigilate. În cele mai spectaculoase dintre aceste manifestări, aşa-numitele aporturi, obiecte materiale apar sau dispar brusc, uneori la distanţe considerabile de locul în care se găseau iniţial.

Prin anii '20, polonezul Julius Ochorowicz a realizat experienţe interesante, în care un subiect puternic, Stanislawa Tomczyk, făcea să dispară, în plină lumină, diferite obiecte din încăpere pentru a le readuce din nou, puţin mai tîrziu, în locuri dinainte indicate. E aproape îngrijorătoare constatarea că, atunci cînd subiectul era prea obosit, obiectele nu mai reveneau niciodată, rămînînd condamnate, poate pentru totdeauna, la o existenţă într-o sferă virtuală, non-manifestă.

Pentru a explica fenomenele de hiloclastie, în general, şi cele de aport, în particular, au fost formulate, de-a lungul timpului, mai multe ipoteze. Detaliile experienţelor de hiloclastie infirmă ipoteza intervenţiei unui hiperspaţiu fizic 4-dimensional susţinută iniţial de cunoscutul astronom austriac Zöllner, ca şi pe cea a participării unor universuri fizice simultane, paralele sau nu, ortogonale sau nu, înşirate pe un domeniu larg de frecvenţe ale cîmpului fundamental.

Ipoteza cea mai răspîndită este cea a desubstanţializării temporare a structurilor implicate în fenomenele de aport. Max Long rezumă ipoteza în urmă-

torii termeni: „Un aport este ceva care poate fi dizolvat într-o formă invizibilă într-un loc, transportat la locul dorit şi apoi solidificat în starea iniţială." Definiţia reflectă foarte bine părerea, cîndva foarte răspîndită, care susţine posibilitatea trecerii structurilor materiale într-o stare subtilă, aşa-numită fluidică, în care interacţiunea cu materia fizică în stările cunoscute este minimă, care le permite astfel să se deplaseze cu uşurinţă, cu mare viteză şi să străbată orice obstacol material întîlnit.

Ţinînd cont de bogatul material faptic existent considerăm însă, că, pentru explicarea fenomenelor de hiloclastie, se impune un model informaţional. Ne pare foarte posibil ca sistemele materiale, formate din materie-substanţă, să posede o matrice informaţională (blue-print), care structurează materia-substanţă conform informaţiei codificate pe care o conţine. Toate transformările sistemelor materiale, datorate interacţiunii cu alte sisteme materiale sau informaţionale ori desfăşurării unor procese cu evoluţie temporală, s-ar opera iniţial în aceste matrice-plan, care acţionează asupra sistemului ca atare.

În acest model, poziţia unei structuri materiale în spaţiul-timp fizic este determinată de parametrii spaţio-temporali ai matricii sale informaţionale. Toate modificările de poziţie sînt precedate de modificări ale acestor parametri. Astfel, fenomenele de aport ar impune doar transformări de parametri spaţio-temporali în matrici informaţionale, asociate automat cu apariţia structurilor implicate în manifestări în poziţia indicată de valorile parametrilor transformaţi.

După unii autori, aporturile, îndeosebi dispariţiile spontane de obiecte, sînt mult mai frecvente decît se crede în general, datorîndu-se probabil unor interacţiuni între componente profunde ale inconştientelor individuale şi matrici informaţionale. Credem că nu este exclus ca multele obiecte tehnologice de mici dimensiuni (sfere sau cuburi metalice, cuie, gloanţe etc.), descoperite în straturi geologice corespunzătoare unor epoci îndepărtate, în care nici măcar nu se întrezărea apariţia lui Homo Sapiens pe lungul fir al evoluţiei, care alimentează astăzi continuu speculaţii hazardate, fie asupra unor obiecte pierdute de vizitatori extratereştri, fie asupra unor civilizaţii umane terţiare, apărute pe o cale ce evită filogeneza şi dispărute la fel de misterios, să reprezinte simple aporturi necontrolate.

O analiză atentă a cazurilor de aport relevă un amănunt important. Florile aportate sînt adesea acoperite cu rouă, iar pietrele cu bucăţi de pămînt. Aceste detalii demonstrează că transformările spaţio-temporale nu se operează în matrici individuale izolate ale structurilor materiale, ci într-o întreagă regiune spaţio-temporală. Astfel, prin modificarea coordonatelor unei regiuni spaţio-temporale, ar avea loc translatarea tuturor structurilor materiale pe care le conţine, proces dictat de simpla modificare a parametrilor matricilor lor informaţionale.

Apare evident faptul că structurile concrete din materie, substanţă sînt fundamentale, ci matricile informaţionale care le organizează. Datele experimentale arată că absolut toate sistemele formate din materie-substanţă sînt structurate de matrici informaţionale, adică nu numai sistemele organice sau minerale, ci şi cele create pe cale artificială (haine bijuterii, ceasuri etc.), care pot fi astfel şi ele implicate în fenomene de aport.

Aceste elemente sugerează că însăşi materia-substanţă ar dispune în intimitatea sa de o componentă informaţională, pe care în prezent o ignorăm. Mai exact spus, materia-substanţă ar fi doar o formă de manifestare a unei componente informaţionale în realitatea fizică.

Experienţe bioenergetice foarte controversate presupun şi ele luarea în considerare a componentei informaţionale şi ,mai ales, a celei holografice.

Ideea existenţei unor forme neconvenţionale de energie, cu efecte pozitive sau negative, al căror aspect fizic ne scapă încă, are origine milenară. În ultimele decenii au apărut sub forma unor aşa-numite acumulatoare bioenergetice o serie de încercări de a concentra şi acumula energii neconvenţionale pozitive, favorabile vieţii şi menţinerii stării de sănătate şi vitalitate a organismului. Unele experienţe par să sugereze că efectele pozitive obţinute atunci cînd în interiorul unora dintre aceste acumulatoare bioenergetice se introduce o componentă a unui organism viu sînt la fel de intense ca şi atunci cînd s-ar fi introdus organismul întreg. Astfel, dacă în interiorul unor acumulatoare se introduce o frunză, se constată în scurt timp că planta de la care provine creşte mai mare şi este mai robustă decît plantele martor. Dacă se lucrează cu probe de sînge, de exemplu, se constată o ameliorare simţitoare a stării de sănătate şi vitalitate a persoanei donatoare.

Astfel de experienţe par să indice că legăturile informaţionale se mai păstrează un timp între componenta desprinsă din întreg şi întreg şi faptul că acţionînd asupra unei componente poate fi influenţat însuşi întregul.

Trebuie menţionat însă că experienţele bioenergetice se află în faza de pionierat. Pînă în prezent nu s-a reuşit asigurarea reproductibilităţii multora dintre ele. Rezultatele obţinute variază adesea de la experimentator la experimentator şi chiar de la experienţă la experienţă, ceea ce face imposibilă analiza şi interpretarea lor prin intermediul metodelor statice cu care este familiarizată ştiinţa actuală. Probabil că în experienţe intervin factori necunoscuţi care nu pot fi urmăriţi şi controlaţi, ceea ce determină fluctuaţia efectelor observate şi a datelor experimentale. Astfel, se pare că efectele obţinute sînt intensificate de concentrarea experimentatorului asupra componentei active şi a întregului. Psihicul experimentatorului ar juct în acest caz un rol de amplificator pentru legătura informaţional-holografică parte-întreg. Cunoscînd rezultatele interesante obţinute prin sugestie hipnotică, de exemplu arsuri serioase provocate la contactul cu un corp rece, dar sugerat a fi fierbinte de către hipnotizator, sau vindecările spectaculoase prin efect placebo, cînd medicamentul cu acţiune pozitivă există doar în imaginaţia subiectului, menţionăm, pentru a fi obiectivi, că modul în care sînt conduse unele dintre experienţe, şi ne referim la cele cu subiect uman, nu poate exclude deocamdată în întregime factorul sugestie şi autosugestie.

Este posibil ca, undeva, în lanţul de evenimente şi fenomene prezentate, aflate încă, repetăm, în fază de pionierat, să se găsească limita între realitatea obiectivă aşi imaginaţia nestăpînită, prea grăbită uneori să sară peste trepte pe lungul şi chinuitorul drum al cunoaşterii. Ştiinţa viitorului este cea chemată să stabilească unde se află această limită.

O descriere şi o înţelegere mai clară a multora dintre fenomenele la care ne-am referit presupune şi prezentarea unui alt model al structurilor materiale, pe care l-am denumit energetic-vibraţional. Cele două modele, informaţional-holografic şi energetic-vibraţional, nu se exclud, ci dimpotrivă, se completează reciproc. În continuare, atenţia noastră se îndreaptă spre modelul energetic-vibraţional în intenţia de a oferi o imagine coerentă a continuumului material în care trăim.

INVAZIA
INVAZIA

"INVAZIA" B.D. DE MARIAN MIRESCU

Sorin SIMION

protoSCIENCE FICTION

• *Pentru prima dată, limba română face cunoștință cu o călătorie cosmică pe la 1800—1803, cînd Samuil Micu traduce* Istoria adevărată *a lui Lucian din Samosata. Din păcate, textul zace uitat pînă în 1942 cînd este publicat de Nicolae Lascu, la Blaj.*

• *Alte călătorii extraordinare sînt oferite cititorilor de limbă română în 1848, cînd I. D. Negulice traduce* Caletoriile lui Gulliver în țere depărtate.

• *„Sperăm că aceste scrieri vor găsi și între români cetitori numeroși", scriu „Convorbirile literare" la 1 ianuarie 1873, anunțînîndu-și astfel cetitorii că pe oareundeva există un domn numit Jules Verne care scrie tot soiul de cestiuni interesante. După un an și ceva aceeași revistă atacă ceva mai frontal domeniul, vorbindu-le ieșenilor despre* Lumele celelalte *(Flammarion, tradus de colonelul Iancu Alecsandri).*

• *Sîntem în anul 4000 și omenirea s-a convins că electricitatea este mai bună decît aburul pentru propulsarea navelor interastrale. Primul aparat de zbor pleacă în mod discret către Venus, cu un echipaj alcătuit din cei doi constructori ai săi, savanții Saitni și Asales. Cu mîna e reostat, acești tia străbat spațiul despărțitor în 87 de ore și 13 secunde și amerizează printre „venuzieni", cărora le țin diverse conferințe despre structura cosmosului și despre realitățile de pe planeta vecină Lan, numită de autohtoni Terra. Ba chiar flirtează în mod subtil cu femeile-păsări (sirenele aborigene). În sfîrșit, după ce se înțeleg cu savanții localnici asupra figurilor geometrice care, desenate pe suprafața planetei, vor constitui alfabetul viitoarelor comunicații interplanetare, fac „plinul" cu electricitate și pornesc spre casă. Sîntem în anul 1899 și Victor Anestin a publicat primul roman SF românesc :* În anul 4000 sau o călătorie la Venus.

• *Televizorul, puterea atomului, extrema longevitate și multe altele sînt deja cuceriri vechi ale pămîntenilor, datorate în bună parte unui popor „neînsemnat pe vremuri" — românii. Civilizația înflorește, ca dealtfel și printre vecinii noștri mai bătrîni și mai înțelepți, marțienii, sau cei mai tineri și mai șturlubateci — venusienii. Toate bune și frumoase, dar dinafara sistemului solar se năpustește asupra noastră un corp astral străin. Impactul va fi năprasnic. Cum va reacționa omenirea ? Iată-l pe Victor Anestin la al doilea roman al său —* O tragedie cerească, *apărut în februarie 1914.*

• *In Europa primul război mondial se apropie de apogeu ; politicienii răgușesc, ostașii sîngerează, noroadele asudă și lăcrimează. Miliardarul valaho-american Arthur Shaw hotărăște că așa nu se mai poate. Îi asigură concursul genialului inventator, mecanicul Ionică Moldoveanu, cel ce născocise transatlanticul aerian (care, dacă n-ar avea catarge, ar semăna cu un dirijabil), precum și a spumei inteligheții evropenești și purcede la treabă. Cele 100 de dirijabile ale miliardarului, încărcate cu flăcăi vînoși îmbrăcați în portul strămoșesc (iței, pieptare ardelenești, bîrnețe și opinci) traversează Atlanticul și se năpustesc pe cîmpurile de luptă ale Europei. Tunurile și pușcoacele cu care tocmai se hăcuiau între ei nemții și francujii nu pot nimic împotriva armelor păcii cu care îi atacă acești ciudați ostași. Beligeranța sucombă sub bombele cu gaze ilariante și alte drăcovenii care le sînt azvîrlite în cap (combatanților). Rîzînd și chiuind, foștii adversari aruncă armele și se îmbrățișează, după care pornesc împreună, cîntînd, spre Băneasa, unde aterizează escadra păcii (pe hipodrom, că aeroportul încă nu fusese construit). Politicienii veroși spală putina, iar cei neveroși încheie degrabă o pace trainică. Și așa, Victor Anestin a publicat al treilea roman al său,* Puterea științei sau Cum a fost „omorît" Războiul European *(Cîmpina, 1916).*

• *Dacă ai o rețetă în regulă, poți cumpăra de la farmacie cafea sau ceai. Chiar dacă ai avea o rețetă, nu vei putea cumpăra de niciunde alcool sau tutun. Hrana de toate zilele este constituită din vegetale și lactate. Și uite-așa, se poate ajunge lejer pînă la vîrsta de 200 de ani. Ba nu, mai e ceva : „Toți cetățenii sănătoși, începînd de la vîrsta de 7 ani, sînt obligați să ia parte la exercițiile fizice de tot soiul. Fiecare suburbie are cîte un cîmp de exerciții, în care încap cîte 20.000 de cetățeni, bărbați și femei. Flăcăi, însurați, tineri și bătrîni, toți sînt datori să-ți întrețină puterile. Ei îndură orice oboseală fizică și învîng pe cea morală." Aflînd toate acestea, realizăm imediat că ne aflăm pe Aurora, planetă „eminamente democratică", „organizată gimnasticește". Bineînțeles, viața pe Aurora nu seamănă defel cu cea de pe Pămînt ; nu-ți poți*

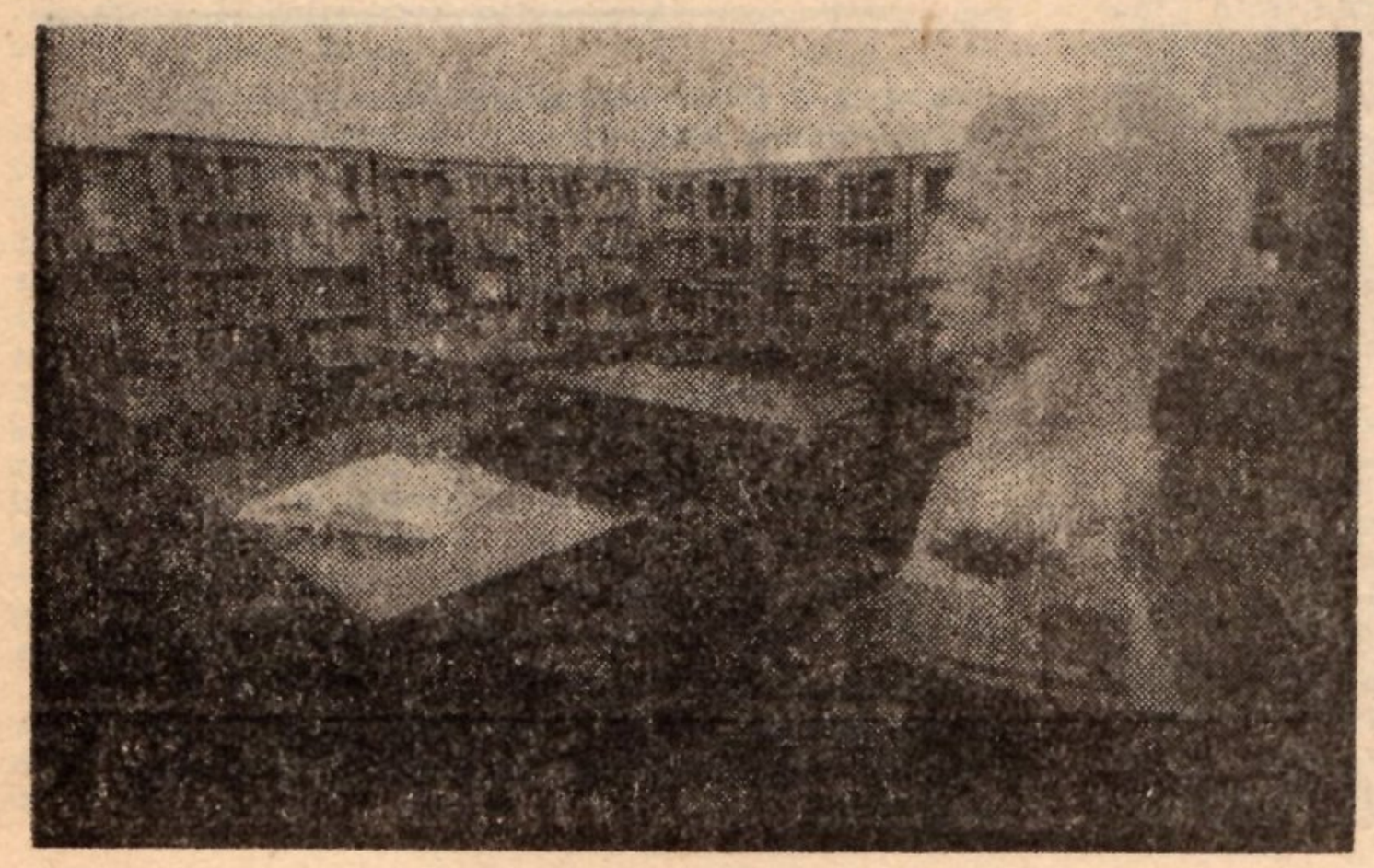

(continuare în pag. 20

• Cu un an și jumătate mai devreme decît fusese stipulat în contractul inițial, scriitorul britanic Arthur C. Clarke a predat editurii Del Rey noul său roman, The Songs of Distant Earth.

• Editura Arbor House a publicat de curînd Radio Free Albemuth de Philip K. Dick, „ultimul roman recent descoperit" al regretatului scriitor nord american. Cartea, intitulată inițial „Valisystem A", a fost scrisă în 1976 și se aseamănă întrucîtva cu romanul Valis din 1980, dar conține deosebiri importante în ceea ce privește tema, conflictul și stilul, deosebiri care îi conferă statutul de operă de sine stătătoare.

• Editura Knopf a achiziționat Death Is a Lonely Business de Ray Bradbury, primul roman al scriitorului din ultimii 23 de ani, o istorisire nostalgică aparținînd genului polițist, fără elemente sf sau fantasy. Dealtfel, Bradbury scrie din ce în ce mai puțin sf în ultima vreme, cele mai multe dintre prozele sale scurte apărute în diverse periodice fiind horror sau fantastice.

• Revista Izobretatel i Racionalizator a publicat de curînd scenariul inedit Cinci linguri de elixir semnat de Arkadi și Boris Strugațki, iar revista Znanie Sila a serializat nuvela lor „Valurile care liniștesc vîntul" (a treia din ciclul avîndu-l ca protagonist pe Maxim Kamerer).

• La „mica publicitate" din Locus apare, printre (multe) altele, următorul anunț: „Astrofizician profesionist proiectez planete pentru scriitori de sf". Adresa este a unei persoane de la catedra de fizică a Colegiului Guilford, Greensboro, Carolina de Nord. Iar la aceeași rubrică din Analog se poate citi, tot printre (multe) altele: „Vînd idei pentru autori de sf: 3 $/idee, 5 idei la 10 $".

• Se împlinesc opt ani de cînd telespectatorii urmăresc la televiziunea sovietică emisiunea „Această lume fantastică", animată de obicei de către Gheorghi Greciko sau de către alți cosmonauți sovietici. În această perioadă s-a constituit o adevărată bibliotecă de telespectacole și de videofilme, care sînt adaptările pentru scenă și pentru ecran ale scrierilor unor autori de sf sovietici și străini, însoțite de comentariile făcute de scriitori, istorici ai literaturii, critici și cineaști care lucrează în domeniul science fiction. Recent, ciclul s-a îmbogățit cu filmul „Nu se glumește cu roboții", după povestirile lui Isaac Asimov, Alexandr Beleaev și alții.

• Mihail Bulgakov, autor de sf. Amatorii de sf cunosc nuvela lui Mihail Bulgakov (1891-1940) „Ouăle fatidice", una din bijuteriile genului. În 1987, revista moscovită Znamia a publicat nuvela de anticipație a aceluiași autor „Inimă de cîine", datînd din 1925. (De curînd a fost pusă în scenă la Teatrul Tînărului Spectator din Moscova). Oktiabr, o altă revistă moscovită, a publicat „Adam și Eva", piesă de anticipație a lui Bulgakov, scrisă în 1931, în timp ce piesa de teatru „Insula Roșie" a fost publicată în revista Drujba Narodov. Cît despre hebdomadarul Literaturnaia Rossia, acesta a publicat „O rază de viață", o primă variantă a „Ouălor fatidice", așa cum a apărut ea în 1925, în revista leningrădeană Krasnaia Panorama.

• Compozitorul francez Didier Marouani este autorul unei compoziții sf pentru sintetizatoare și cor, intitulată „Space Opera". Un disc înregistrat de artiști francezi și sovietici (corurile „A. V. Alexandrov", ale Armatei Sovietice) a fost oferit lui Mihail Gorbaciov, în timp ce, în semn de omagiu, echipajul internațional sovieto-sirian a lua un alt exemplar în zborul său cosmic.

• Taliafilm II Ltd. a dat primul tur de manivelă la filmul THE STARS MY DESTINATION, după romanul omonim al lui Alfred Bester. Scenariul este semnat de Judith & Julian Plowden și Lorenzo Semple, Jr. Filmul are un buget de 30 de milioane de dolari.

• Cartea lui Abram Voulis „În lumea aventurilor. Poietica genurilor", apărută în 20 000 exemplare, la editura „Sovieți Pissatel" s-a epuizat foarte repede. Tirajul, destul de ridicat pentru o carte de critică literară s-a dovedit de astă dată total insuficient. Romanul polițist, romanul de călătorii, sf-ul, toate acestea intră, după autor, în genul romanului de aventuri. Problemele asupra cărora meditează autorul cărții sînt particularitățile și limitele acestui gen, corelațiile sale cu celelalte genuri. El încearcă să urmărească „aventurile aventurilor", invitîndu-și cititorul la o discuție pasionantă asupra specificității genului, discuție bazată pe documente istorico-literare și pe opere moderne, mai ales din domeniul sf.

MAPAMOND SF

• A apărut primul număr din ediția engleză a revistei Omni. Majoritatea articolelor poartă semnătura unor colaboratori britanici, materialele preluate din ediția americană fiind mult mai puține decît în cuprinsul versiunilor japoneză și germană ale publicației. Îmbucurător însă este faptul că Omni-ul londonez acordă mai mult spațiu literaturii sf și sf-ului în general. Numărul inaugural include un interviu cu Brian Aldiss și două povestiri ale acestuia, plus proze de Isaac Asimov și Harvey Jacobs.

• O stație radio finlandeză care, la 29 decembrie 1985, a transmis, timp de o oră, scenariul radiofonic Războiul următor de Jan Hartman, descriind izbucnirea unui al treilea război mondial, a provocat momente de panică publică asemănătoare cu acelea declanșate de faimoasa adaptare radiofonică realizată de Orson Welles după Războiul lumilor de H. G Wells.

Mihail GRĂMESCU

VIZITECII

Premiul fanilor pentru cel mai bun text al anului, la Convenția Națională Science Fiction, Timișoara, 1989

Capitolul I : ACASA

Veneau de pe un drum de zeci de mii de ani. Viziteka era o stație mamut, elaborată în cadrul proiectului de cucerire a spațiului. Fusese concepută de Federație ca un vehicul cu accelerație uniformă pînă la pragul luminic. De aceea, pentru timpul subiectiv al astronauților, călătoria nu durase decît cîteva secole. Pe planetă se scurseseră cîteva zeci de milenii.

Viziteka era o lume închisă, vie, autonomă, azvîrlită între stelele cerului către o țintă îndepărtată, promițînd mult visatul contact cu o altă civilizație, cu semenii noștri întru rațiune. Complexul spațial fusese asamblat, modul cu modul, vreme de un secol, pe o orbită geostațională. Echipajul temerarului zbor fusese recrutat dintre cei mai entuziaști și pasionați oameni de știință din toate statele Comunității Internaționale. Astronauții de pe Viziteka erau cei mai buni, cei mai frumoși, cei mai curajoși și cei mai bine dotați fizic dintre pămînteni : adevărați reprezentanți și mesageri ai civilizației terestre în Cosmos.

Viziteka se întorcea dintre stele : planeta de titan-aluminiu purtînd în pîntece biotopul cu autonomie, capabil de regenerare, al cărui randament se apropia sensibil de cifra unu.

Rolul mediului artificial fusese acela de a crea condiții optime de trai celor cîteva sute de generații menite să acopere cu viața lor distanța pînă la constelația Alfa-Centauri, unde, vreme de o întreagă generație, le revenea sarcina de a prospecta planetele îndepărtatului astru în căutarea de frați întru inteligență. În caz de izbîndă, o parte din cei de pe stație puteau coloniza lumile propice găsite în cale. Dar stația Viziteka avea misiunea de a se reîntoarce, cu datele culese, acasă.

Pe parcursul mileniilor, vizitecii aveau să intre în legendă și mit. Primele generații care s-au perindat pe scoarța planetei după plecarea lor încă le mai așteptau sosirea triumfală. Dar după două-trei sute de ani, imaginea, oglindită în conștiința socială, a satelitului artificial ce se rotise cîndva în jurul Pămîntului, spre a se pierde mai apoi în spațiu, sclipind, la început, ca un al doilea soare pe boltă, se deformase în asemenea măsură în memoria scurtă a Istoriei, încît, actualilor locuitori ai planetei, Viziteka le rezona mai degrabă a basm, a vis irosit întru idealuri cu neputință de atins, mai ales după apusul revolutei epoci a romantismului cuceririi și cunoașterii Cosmosului. Vizitecii deveniseră grandioase proiecții în eter, eroi magnifici, veșnici temerari ai aspirației Spiritului către Înalt.

Secolele pieriseră, mileniile răsturnaseră, unul după altul, giganticul ornic ceresc. Vizitecii nu mai erau decît o parabolă încărcată de tîlcuri morale, amintire ancestrală, aiureală impietînd circulația informației în Complexul Planetar de Stocare și Sistematizarea cristalelor macroprocesoarelor Megasimulatorului de Variante.

Acasă, pe Pămînt, se renunțase de multă vreme la colonizarea spațiului cosmic, ale cărei planuri se vădiseră pînă la urmă neeconomice și prea puțin rentabile.

Adunarea, stocarea și prelucrarea informațiilor pe Simulatorul de variante spulberaseră mitul lui „Homo Cosmicus" : nu mai avea nici un sens risipa de energie și irosirea de vieți omenești în explorări care să dureze generații la rînd, cînd rezultate asemănătoare se obțineau prin simpla acuplare, simulare și inducere pe Complexul Planetar a bursei de informații, după care, prin balansări euristice, în numai cîteva ore, astronauții-pe-ordinator puteau parcurge nu cîteva sute de mii de milioane de kilometri într-o viață, supuși monotoniei unei stații cosmice închise, ci vieți după vieți de inegalabile expediții și experiențe de pionier spațial, în lumi la care nu se ajungea cu viteza luminii, ci cu viteza gîndului. Cît privește avantajele materiale aduse planetei mamă de către coloniile spațiale, nimic nu putea fi atît de scump, încît să merite prețul fabulos al unei expediții interastrale de generații. De ce să se aducă din îndepărtate lumi ceea ce se putea, la fel de bine, manufactura pe Pămînt, cu un cost infim pe lîngă cel, prohibitiv, al unei incursiuni ? Și apoi, din modelele sintetice propuse pe simulator, inginerii geneticieni puteau prelucra, crea și controla prin sinteză directă noi germeni, astfel încît, în numai cîteva luni, să se poată obține producții mult îmbunătățite — atît cantitativ, cît și calitativ — celor naturale, capturate de expediționari cu atîtea eforturi și riscuri.

Sau, dacă vreun proces tehnologic solicitat, să zicem : hipermaterie pulsarică în prag de black-hole, ce sens avea să riști o expediție pînă la o stea neutronică, atunci cînd infima cantitate necesară cerea cine știe ce sacrificii și cînd rezultate similare se puteau obține prin transmutări dirijate ale cîtorva megatone de uraniu, fără nici un eroism, fără a sacrifica nimănui viața ?

Cît despre întîlnirile cu semenii întru rațiune, ce sens ar fi avut ? Dacă erau pe nivelul de civilizație echivalent, legea contactelor preciza primejdia unor conflicte ; dacă ne erau inferiori tehnic și tehnologic, erau expuși invaziei ; dacă ne erau superiori, noi am fi fost cei primejduiți...

Cele cîteva stații, lansate în perioada romantică de la începuturile Epocii Noastre, se întorseseră acasă una cîte una și, după demontare, fuseseră folosite în scopuri mult mai practice și utile. Trecuseră deja milenii de cînd pămîntenii nu mai lansaseră stații mamut : Viziteka fusese ultima încercare.

Vizitecii, avînd de străbătut cel mai lung drum, pentru stație secular, pentru Pămînt multimilenar, intraseră de mult în basm, nemaicrezînd nimeni în

existența lor reală și, cu atît mai puțin, în posibilitatea întoarcerii lor.

Dar, într-o noapte, înaintea ochilor uimiți ai observatorilor cerești, hologramele emisferei nordice au semnalat o stea desprinzîndu-se dintre stele. Era un obiect cosmic de dimensiuni medii, un planetoid cu mult mai mare decît satelitul natural al planetei, un monstru superluminic, produs al unei tehnici energofage și inimile sutelor de miliarde ale planetei își opriră o clipă bătăile.

„Se întorc Vizitecii !" murmurau cu evlavie miliarde și miliarde de guri.

Viziteka, asemeni oricărui vehicul luminic, nu era înzestrat, din concepție, cu stații puternice de emisie-recepție Cu cine, și cum, și cu ce, mai ales, să comunici peste cataracta de spațiu-timp căscîndu-se între tine și sursă cu cea mai mare viteză dintre toate ? Colosul era mut, ca însuși universul din care năvălise atît de neprevăzut în realitatea sistemului solar. Cîtă vreme Viziteka frînase de pe orbita luminică pe traiectoria circumsolară, nimeni nu o remarcase ; abia după înscrierea ei în cosmocranta celei de-a treia viteze cosmice, omenirea îi remarcase prezența.

Paraboloizii turnurilor de observație se rotiră încet pe axele focalizatoare, reperînd ținta. Biliardele de megaergi lansară proiectilul hiperdens.

Nu s-a dat nici o explicație Experiențele anterioare, precum și simulările anticipative dovedeau fără tăgadă că nici nu putea fi vorba de expunerea civilizației noastre la primejdia unui contact cu asemenea vagabonzi stelari. Singurul gest acceptat de Simulatorul de Variante era distrugerea stației !

Scintilația uneltei lovi în plin Pămîntul nu mai utiliza de multă vreme arme, ci unelte. În noaptea aceea, precum și în nopțile următoare, pămîntenii au fost martorii fascinați ai unei serbări cu artificii cît cerul : floarea de foc deschisă fără ecou pe cerul mut și-a revărsat corola de pete însîngerate, desfășurîndu-se și spulberîndu-se în spațiu, luminînd ca ziua nopțile dintre paralele 18°N și 79°N.

Îi mai puteam considera, oare, pe vizitecii întorși acasă, oameni ? A fost gestul pămîntenilor o crimă ? Abel l-a ucis pe fratele său Cain ?

În zecile de mii de ani care despărțeau cele două civilizații în mod atît de fatal diferite, vizitecii deveniseră pentru omenire o specie infra-umană, un eșec de mari proporții, ceva ca brontozaurii sau peștii cu aripi.

Vizitecii nu mai aveau loc pe planetă. Oamenii renunțaseră de multă vreme la înjosirea celorlalte specii prin expunerea la contactul degradant cu specia dominantă și asta din două pricini esențiale : 1. Oamenii de astăzi sînt ființe serioase — pe ei nu-i mai amuză circurile și parcurile, petrecîndu-și, încă de la naștere, mai bine de 90% din viață pe simulator și 2. pe Pămînt, alături de om, nu mai supraviețuise, în Era Noastră, nici o altă specie subumană.

Cît despre informațiile aduse de viziteci, nu mai avea nimeni nevoie de ele — se refereau la locuri și lucruri de multă vreme cunoscute sau, dacă nu, conțineau informații minore, inutile evoluției civilizației și culturii umane.

Cîtă vreme „readaptarea" vizitecilor la noua lume rămînea o utopie, coborîrea lor pe Pămînt nu numai că ar fi fost inutilă, dar ar fi periclitat liniștea și ordinea întregii lumi.

Capitolul II : ÎNTOARCEREA VIZITECILOR

Se întorceau din stele De o sută, de o mie, de o mie de mii de generații, unica lor speranță era să ajungă înapoi. Acasă !

Erau mașini de luptă perfecte. De o întreagă istorie, cît durase drumul lor la steaua aceea minusculă din Nebuloasa Cîinilor de Vînătoare, nu făcuseră nimic altceva decît să se pregătească să înfrunte orice primejdii, oricît de dificile. Populațiile întîlnite acolo puteau să-i întîmpine cu ostilitate. Ei trebuiau să fie pregătiți de orice.

Se întorceau Acasă din Stele. Se întorceau biruitori. Cuceriseră lumi noi, își lăsaseră amprenta peste tot unde trecuseră. Răseseră din temelie civilizații multimilenare. Distruseseră culturi în devenire. Se rotiseră pe orbitele unor sori noi. Implantaseră civilizația terestră, a urii și a crimei, în toate punctele galaxiei prin care le călcaseră picioarele. Lăsaseră germenii distrugerii pe planete cu teribile cîmpuri gravifice sau pe mărunți asteroizi a căror atmosferă depășea 200°C.

Erau invincibili. Mesagerii unei lumi tinere, pornită la asalt, spre a cuprinde în ghearele ei Universul. Se întorceau dintr-o rută de mii și mii de ani lumină. SE ÎNTORCEAU ! Tot ce îndураseră n-avusese drept scop decît această Întoarcere. Se întorceau Vizitecii !

Desigur, nu mai arătau a oameni, erau altă specie și, dacă s-ar fi extras un vizitec din armura lui de titan-aluminiu, el ar fi semănat cu o plasă fină de țesuturi, ca un păienjeniș. Ochii, două bile negre, bulbucate, legate printr-o delicată țesătură nervoasă de creierul imens, pelicular, strecurat prin toate firidele kiborgului : conștiința de neatins a unei mașini cu neputință de zdrobit.

Un vizitec rezista la cîteva sute de grade celsius fără nici o suferință fizică, la peste o mie de grade celsius necesita urgente reparații capitale ; vizitecii aveau incorporate în structură transmutanțe specifice, astfel încît nu aveau nevoie de hrană, nu aveau nevoie de aer, nu aveau nevoie de nimic. Erau total autonomi. Cu ajutorul giganticelor lor aripi, puteau atinge viteze supersonice. Dacă era distrus, dar rămînea din el fie și un singur cromozom, un vizitec putea fi reconstituit în cîteva ore. Atunci cînd era distrus total, din memoria computerului stației se putea prelua codul lui genetic, ceea ce permitea reconstituirea sa în cîteva zile, prin sinteză directă. Vizitecii erau indestructibili. Și vizitecii mai erau, de asemenea, arme perfecte.

Dar viața propriu-zisă a unui vizitec nu dura mai mult de cinci perioade scurte de timp. După acest termen, toate celulele erau atît de profund modificate, încît el devenea cu totul altul, identic sieși dar fundamental străin.

Cînd Viziteka a fost distrusă, din pîntecul ei s-au răspîndit în spațiu cîteva milioane de viziteci. Și, după numai cîteva ore, pe Pămînt s-a pornit o ploaie de îngeri metalici, sclipind din aripile fosforescente, spectral.

Veneau Vizitecii.

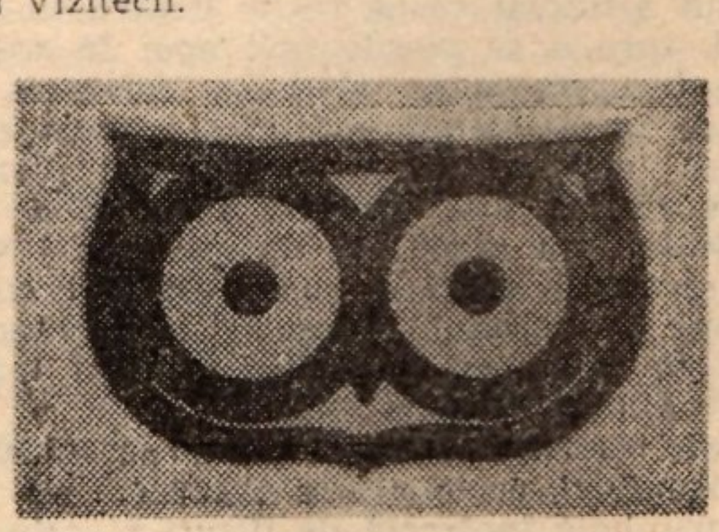

Victor NĂNESCU

Pămîntul, ca un val

Premiul I la concursul național Zilele „H. Coandă", Craiova, 1988

I

Luni, optsprezece aprilie, ora cinci și zece minute (dimineața), Diego Cabral a împușcat un extraterestru. De teamă l-a îngropat apoi în grădină, lîngă cei trei salcîmi mutilați de Războiul Civil.

Pe la nouă s-au întors nevastăsa Feliz și copiii care nu muriseră încă de inaniție. Au adulmecat îndelung țeava pușții. Mirosea a vînat pus pe jăratic.

Diego Cabral i-a înjurat. A plecat bombănind, vizibil iritat de întrebările consoartei, care voia neapărat să știe în cine a tras, ea bănuind că fusese omorîtă cățeaua cea pătată care le aducea în gură pui de hulub și rîndunele extenuate de zbor, sau că impulsivul ei soț ucisese cu bună știință furnicile care se adăposteau în mușuroiul de sub patul conjugal.

Singurul lucru cu adevărat anapoda zăcea mare și amorf de-a curmezișul fostelor straturi cu ceapă, la cîțiva pași de casa din chirpici. Curios ca orice copil, Elfio a încercat să-l guste. Era lipicios și dulce, dar prea tare pentru a putea fi mestecat. Elfio a luat o piatră și a început să ciocăne înfometat carapacea siropoasă.

— Mamă, o bombă! a exclamat Miranda și porni să zbiere, deoarece frate-său îi azvîrlise piatra în cap și pregătea deja un al doilea proiectil.

Maică-sa a lăsat mușuroiul de sub pat și a fugit în curte, mînioasă, tăcută, mirată, iar gravidă în luna a cincea. Așa era Diego Cabral, nu-l impresionau moartea copiilor, radiațiile, roboții mucegăiți, el continua să fie stăpînit de veselie trupească și de dorul de ducă al războinicilor dezertori.

Feliz a îngenunchiat. A atins cu limba ofranda întunecată.

— E bun, a spus după o vreme, apoi spre Elfio: Du-te și caută-l pe taică-tu.

Elfio a rătăcit pînă la amiază, hoinărind pe ulițele îngropate în cenușă ca într-o gigantică pudrieră.

Se stîrnise un vînt fierbinte. Dealurile arse vibrau ca o coardă de vioară întinsă pe un instrument nepotrivit. Dincolo de ultimele cocioabe, drumul aluneca în uitare.

— Hai, mă, acas', unde-mi umbli?

Unchiul Mas fuma cu spatele la vînt, blajin, îndopat iremediabil cu bunătate pînă la prostie și zăpăceală de om albit fără să bage de seamă, peste noapte. L-a luat de mînă pe Elfio și n-au schimbat nici un cuvînt pînă cînd au fost nevoiți să se oprească, neîncrezători, copleșiți de forfota umană care se ivise brusc în fața lor.

Diego Cabral se întorsese. Curtea era plină. Vehiculul celui împușcat la cinci și zece minute, dimineața, rezistase cuțitului ruginit al lui Feliz, nu și topoarelor bărbaților. Cartilajul umed cedă și interiorul său fu tentat să dea afară un amestec uleios cu iz de caș proaspăt, dar femeile au aplecat la timp deschizătura spre cazanul cel mare adus de Alvaro, au vărsat cu grijă lichidul auriu și au aruncat în clocot cartofi încolțiți.

— Iese o supă grozavă, a anticipat Feliz.

Au așteptat mai bine de un ceas. Unchiul Mas a zîmbit. A cufundat polonicul în fiertură. Cînd l-a ridicat, brațul îi tremura și el se gîndi la bătrînețe. Mirosi precaut. Gustă. Pe bărbie i se prelinse un fir sidefiu.

— O să crape, a zis Alvaro, fascinat.

Coama căruntă a unchiului Mas se zburlise din cauza vîntului. În timp ce el bea, cîțiva s-au apucat să murmure, strigară să le lase și lor, se îmbulziră, o femeie țipă, speriată de vreo ciupitură, oamenii își pierduseră răbdarea, trăgeau unii în alții, flămînzi, cineva lovi cu piciorul, țîșni sîngele unui băiat tuciuriu, Alvaro urlă, e otravă nenorociților, unchiul Mas căzu, îi smulseră polonicul, se năpustiră spre cazan și atunci răsună împușcătura.

— Înapoi la rînd, porcilor! a ordonat jandarmul. Copiii mai întîi, a precizat el și glasul i se îngroșa tot mai mult, cu fiecare cuvînt rostit.

Toți și-au dat seama că era pe moarte. Ținea foarte mult la curățenie și obișnuia să se spele cu zăpadă. Zăpada era galbenă și radioactivă, ca mai toate schimbările aduse de Război.

S-au înșiruit, posaci.

— Eu nu vreau, a spus Elfio.

— Mănîncă, mă, s-a încruntat Diego Cabral.

— Nu-mi mai este foame.

— Mai tîrziu să nu ceri, l-a avertizat și Feliz.

Jandarmul a dat fiecăruia cîte un polonic plin. Nu vorbea. Privea în gol, judecîndu-și tăcerea. Agonia celorlalți rămînea inconștientă din cauza cumplitei sale tăceri. Inconștient, ăsta era cuvîntul. Singurul cuvînt potrivit. Un acces de tuse îl doborî. Scuipa fiere. Se zvîrcolea, presîndu-și abdomenul cu amîndouă mîinile.

— Dați-i și lui o gură de zeamă, a murmurat Feliz, dar jandarmul murise.

Alvaro i-a închis ochii și astfel au îngropat ultima lor șansă de a a afla de ce Războiul Civil crescuse atît de mult încît absorbise toată furia lumii și apoi plesnise ca un buboi, împrăștiind ploi otrăvitoare și boli parșive, mirosind a ură.

— Să ne fie de bine, a spus Diego Cabral, ștergîndu-se la gură cu dosul palmei.

Se simțiră dintr-o dată despovărați de oboseală și de gîndurile ascuțite care nu de mult roiau sfîșietoare în jurul stomacurilor obsedate de închipuiri gurmande. Lipsa senzației de orice fel de trebuință fiziologică se insinuă, paradoxal inconfortabilă, și cîțiva au exclamat:

— Sîntem nemuritori!

— Supa e de vină, nu?

— Bineînțeles, Alvaro, a răspuns unchiul Mas.

— Sîntem nemuritori, a repetat Elfio, fără să știe ce înseamnă el

rîse, la fel de inconștient ca tot restul lumii.

— Contează acum în raport *cu ce*, îi atrase atenția unchiul Mas.

Sătui, au răsturnat cazanul și lichidul rămas a îmbibat țărîna, pătrunzînd pînă la temelia casei lui Diego Cabral. Bărbații au ridicat trupul jandarmului, și-au strîns stolul de femei și copiii și au plecat. Nemuritori.

Relativ, ar fi subliniat încăpățînat unchiul Mas, înainte de a-și vîrî degetele pe gît.

II

Luni, optsprezece aprilie, ora cinci și patruzeci de minute (după amiază), o pasăre și-a rezemat zborul deasupra satului și a privit casele cu acoperișuri plate, construite în jurul adîncimii albe de sare a Lacului-de-mult-secat. Numai bunicul lui Diego Cabral făcuse pe nebunu' și înfipsese temelia casei într-un gorgan măcinat de torente, care domina seninătatea plană a reliefului asemeni unui pinten rătăcit pe un cîmp de luptă, abandonat încolțirii firelor de iarbă

Pasărea se rotește, nehotărîtă. Începe coborîrea, dar se oprește la jumătatea drumului, țipînd speriată. Bate din aripi și se înalță din nou.

Lacul-de-mult-secat susură ca o rană proaspătă. Sarea care îl acoperă se umezește, devine cenușie și tresaltă mocnit, trezită din somn. Urmează, în cadență, o înșiruire de secvențe derulate grăbit : apa reînvie și se ridică abil, pe tăcute. Împresoară satul. Fără veste, decorul renunță la masca știută și explodează : se revarsă odată cu valurile sălbatice, strivind aschii de os omenesc în cenușa caldă. Satul e smuls din loc și învolburarea spumei îl soarbe definitiv. Trupurile celor-ajunși-nemuritori se zbat în valuri.

Secvența finală : Lacul schițează o plecăciune și ultimul val lasă să cadă strălucitoarea cortină de sare.

Pe streașina gorganului, casa lui Diego Cabral a rămas în așteptare, ca un spectator sceptic, neîndrăznind încă să se mire.

III

Feliz și copiii plîngeau.

— Gura ! a ordonat Diego Cabral.

Unchiul Mas s-a așezat. A aruncat sămînța de tăciune a țigării ca pe un zar.

Alvaro a coborît în fugă panta abruptă, cu brațele întinse spre dîra de melc a satului. Sub pașii săi, noroiul clefăia, subțiind pojghița de spumă murdară. Giulgiul de spumă.

— Uite, uite ! a exclamat deodată Miranda.

Diego Cabral a întors capul. Cei trei salcîmi pluteau la o palmă deasupra pămîntului, înfloriți, răsturnați cu rădăcinile către cer.

Miranda a rîs copilărește și a întins mîna. Dorea să îi atingă.

— Ferește, i-a poruncit în șoaptă taică-său. Dă-mi funia Elfio !

I-a adus-o în fugă. Au legat salcîmii la un loc. Erau docili ca niște animale domestice. I-au dus în țarcul oilor, de mult gol. De mult, adică înainte ca Diego Cabral să plece la război și să dezerteze ca un erou al instinctului de conservare.

— Mă duc să mă întind puțin, le-a vorbit resemnată Feliz și a intrat în casă. A lăsat ușa întredeschisă.

Elfio a împins copacii și a legat bine partea șubredă a țarcului. Au așteptat. Salcîmii au plutit pînă la atingerea gardului din nuiele, apoi au rămas înclinați, ca un om nehotărît care privește în adîncul prăpastiei.

Alvaro era la capătul puterilor și unchiul Mas îi înțelegea disperarea. Alvaro își pusese toți banii la ciorap, ciorapul într-o cutie de lemn, cutia în beci, beciul sub casă, casa lîngă crucea strîmbă a maică-si, maică-sa lipită de ușa proaspăt vopsită a vecinului, era o femeie albă ca sarea, o luaseră ostatică și atunci vecinul își aminti că *el* îi dăruise lui Alvaro viața, apucase arma și secerase, cu o singură rafală lungă și nestăpînită, acei neoameni cu chip de om care sosiseră de undeva din rodul semințelor tîrzii ale Războiului Civil, apoi își îngropase femeia pe partea cealaltă a gardului, partea ei, iar el se pierduse în amurg, răscolind cu mîinile orizontul, tot așa cum jandarmul răscolise piepturile acelor roboți doborîți în curtea lui Alvaro, uite-așa găsise el de cuviință să facă și izbutise astfel *să înțeleagă* înaintea celorlalți, deși tăcuse pînă la sfîrșit, scîrbit de arșița amiezii prăfoase din care moartea curgea nevăzută, ireparabilă.

— Nu mai sîntem nemuritori ? a întrebat Elfio.

— Nu, a răspuns unchiul Mas și a urmat în gînd : Cîtă vreme nașterea copiilor noștri a fost un eveniment cert, o speranță aparent palpabilă, am știut cu toții că *împreună*, luați ca un întreg, deci, vom trăi la nesfîrșit. „Nemuritori ca omenirea", da, cred că acesta este versul. Acesta a *fost* versul.

Alvaro, neobservat de nimeni, a arcat pe inelul de piatră al fîntînii înnămolite. A închis ochii. Şi-a dat drumul, dar lanţul ruginit i-a încolăcit braţul stîng, smucindu-l şi lovindu-l de ghizdurile colţuroase. A ţipat. Fîntîna boborosea. Îl sorbea tot mai în adînc. Îi adormea simţurile. Îl devora.

Diego Cabral şi Elfio au ajuns primii.

— Alvaro !

Cilindrul întunecat al fîntînii foşnea ademenitor. Nămolul, tăcut, pulsa către suprafaţă. Diego Cabral a adulmecat miasma.

— Îmi aminteşte de ceva mirosul acesta, a spus Unchiul Mas.

Apunea soarele.

— E timpul să plecăm de-aici, a murmurat Diego Cabral.

Trăiau.

IV

O uşă neclintită şi arogantă.

— Deschide, Feliz !

Diego Cabral a lovit cu piciorul în scîndurile murdare, apoi şi-a apropiat urechea. Nimic. S-a depărtat, şi-a luat avînt şi a izbit cu umărul, din toată puterea. Uşa a cedat.O aşchie i-a zgîriat cotul dezgolit. A intrat, furios.

— Feliz !

Pustiu în încăpere. A înşfăcat puşca. Pentru puşcă venise. Gîndurile au început să alerge, sărind peste obstacolele imprevizibilului şi Diego Cabral şi-a simţit deodată nervii însetaţi, care sorbeau lacomi, primejdia. A căutat-o din ochi pe Feliz.

Patul conjugal încă vibra. A îngenuncheat, mirîndu-se : muşuroiul împungea cu creştetu-i maroniu arcurile îmbîcsite de praf. Cu ani în urmă, Feliz rîdea tot timpul şi într-o noapte, cînd arşiţa trupului nu îi lăsase să doarmă, născocise o poveste despre animale, despre ce nu va mai fi ca înainte *dacă*, despre teama oamenilor *ca nu cumva să*, despre un articol dintr-un ziar oarecare unde citiseră că roboţii nu sînt suficient de perfecţionaţi ca să intre în luptă, despre viitorul plantelor şi despre superstiţii, iar Diego Cabral hohotise, înveselit de credinţa ei în bunătatea celor-care-nu-cuvîntă, credinţă prigonită doar de întîmplarea de mai tîrziu, cu mama lui Alvaro, dar Feliz îşi păstrase încrederea în furnicile care aleseseră odaia lor drept loc de pelerinaj, era chiar mîndră, cu siguranţă s-ar fi opus împuşcării extraterestrului şi nu ar fi cedat insistenţelor nimănui.

Uşa a gemut şi s-a închis brusc. Zăvorul a culisat în lăcaşul său. Nemişcare... Diego Cabral a apăsat pe trăgaci şi ţărîna l-a împroşcat în faţă. Inelul de argint al lui Feliz lucea, amestecat în forfota muşuroiului retezat la jumătate. „Mă duc să mă întind puţin" spusese *ea* şi venise să se odihnească în patul conjugal...

Diego Cabral a recunoscut mirosul fîntînii. Un iz persistent, care domina încăperea. Nici nu a încercat să forţeze uşa. A înţeles. Geamul. S-a azvîrlit cu braţele în prelungirea corpului prin sticla mată şi duşmănoasă. A căzut neîndemînatic. Piciorul i-a rămas agăţat de pervaz. A văzut cioburile rînjind şi ghilotinîndu-i glezna Strigătul de durere i-a sfredelit pieptul. S-a rostogolit cît mai departe de casă. Zgomotul pereţilor care crăpau îl copleşi. Feliz nu va mai ieşi niciodată din casă.

A privit în urmă. Întunecată, uşa s-a deschis din nou. O invitaţie.

— Plecăm ?

— Trebuie, Miranda, a spus Unchiul Mas.

V

Tristeţea înserării le modela paşnic siluetele. Unchiul Mas şi-a aprins ultima ţigară dibuită în buzunarul cămăşii. A aşteptat pînă cînd Elfio a tăiat funia şi salcîmii şi-au desmorţit trunchiurile. Miranda li s-a alăturat, apoi au dispărut în lumina lunii, tărăgănînd paşii în încercarea de a smulge din uitare numele drumului. Salcîmii adiau, deschizîndu-le cărarea.

Luni, optsprezece aprilie, ora cinci şi zece minute (dimineaţa) Diego Cabral împuşcase un extraterestru. De teamă, îl îngropase în grădină, lîngă cei trei salcîmi mutilaţi de Războiul Civil. Copacii plecaseră acum cu rădăcinile în bătaia vîntului, presărînd frunze ca într-un rămas bun veşted. Evident, din mulţimea zgomotoasă a alternativelor, lui Diego Cabral îi surîsese tocmai aşteptarea aceasta, deloc monotonă dacă ne gîndim că acel care făcuse alegerea era muritor şi veghea sa devenea astfel nu un fragment oarecare de timp irosit, ci o suprafaţă de intenţii exemplară, peste care pămătuful de ras al probabilităţii ar fi înăbuşit în spumă zig-zag-ul evenimentelor rebele, indezirabile în contextul lumii cu susu-n jos al cărei contur începuseră să-l traseze salcîmii-martiri.

A aştepta cu puşca pe genunchi înseamnă a gîndi sau cel puţin a avea timpul necesar ca să gîndeşti. Asta înseamnă a te îndoi de credibilitatea alternativei degetului crispat pe trăgaci. Arătătorul mîinii drepte mîngîind curba rece a trăgaciului i-a amintit de inelul de argint care încorona muşuroiul. A încercat să nu şi-o mai închipuie pe Feliz. A simţit pe neaşteptate zvîcnetul gleznei, şişiala de dinţii ascuţiţi ai începutului de cangrenă. A gemut, oprind involuntar destrămarea împăcării sale cu agonia de a cărei percepere conştienta îi ferise jandarmul.

Fîlfîit de aripi Diego Cabral a tresărit şi a ridicat la şold arma. Stătea sprijinit de muchia teşită a unei stînci chircite în nisip. Ghearele porumbelului călător îi căutară umărul. Nemişcat, a acceptat apăsarea. La picior, pasărea avea fixată o mică sferă din aluminiu. Un mesaj. Porumbelul aparţinuse jandarmului. Se întorsese prea tîrziu. Dar nu mai conta. Strigătul de ajutor, săpat pe metalul lipicios din cauza grăsimilor depuse în decursul timpului, revenise intact la sursă. Veştile nu avuseseră suficientă putere să străbată cărările învălmăşite şi muriseră în prag, fără a mai fi în stare să lovească în scîndura uşii. Nu întîlniseră pe nimeni.

Utilitatea armei îl descumpănea. Însăşi esenţa ei de ucigaş legat la ochi îi clătina încrederea în justeţea morţii extraterestrului Acum ştia că vor veni. Din stele. Fără a ezita, vor dezgropa trupul acela sidefiu şi se vor răzbuna.

Ameţeală. Avea febră. Frisoanele îi scuturau, ca nişte şocuri electrice, membrele şi capul îl durea îngrozitor capul.. Îşi dădu seama că nu-şi poate aminti chipul Feliz-ei.

Dialog (visat cu ochii deschişi) :

Alvaro : De ce stă acolo ? E inconştient.

Unchiul Mas : Nu mai mult decît cei de dincolo de orizont.

Alvaro : Uneori, mă gîndesc la ce va fi.

Unchiul Mas : Nu va fi nimic... Nimic.

Alvaro : Copacii vor apăra copiii.

Unchiul Mas : Vor deveni nemuritori ?

Alvaro : Nu ştiu, dar nu le va mai păsa de radiaţii.

Unchiul Mas : Din păcate, o sută de mii de ani va trebui să le pese.

Diego Cabral a scrutat cerul. Constelaţiile păleau. Zorile erau aproape. A săpat cu cuţitul şi a îngropat porumbelul. Ţărîna mirosea a arşiţă stătută. A numărat cu vîrful degetelor cartuşele unsuroase.

Extraterestrii au venit la răsăritul soarelui Fără zgomot Doar solul era acum un ocean. Din adînc ţîşni la suprafaţă o navă O navă şiroind de lavă, ar fi fost descrierea în versuri. Alvaro Oceanul teluric Apa era de praf, de magmă incandescentă şi stînci.

Ei veneau din miezul planetei.
— Plecați !

Nava se legăna, clătinată de valurile Pămîntului. Diego Cabral a asistat la deshumarea celui împușcat cu o zi în urmă și la reactivarea funcțiilor sale. L-a văzut apoi înotînd în pămîntul înțesat de rădăcini.

Dialog (visat cu ochii deschiși). :
Alvaro : O civilizație a simbolului ?

Unchiul Mas : De ce nu ? O materie aflată într-o stare de agregare necunoscută nouă, dotată cu structuri și legități specifice. În stabilirea contactului între noi și ei, simbolul este esențial.

Alvaro : Cum, nu fusese împușcat ?

Unchiul Mas : Nu. E necesar să existe o anumită corelație între două stări de agregare diferite, pentru ca un efect să se poată manifesta în ambele sisteme considerate. Dacă ei nu ar fi fost legați de simbol, trecerea glontelui prin corpul lor n-ar fi lăsat urme. Incompatibilitatea efectelor ! Dar glontele semnifică moartea. E o informație codificată, care a fost descifrată, analizată și înțeleasă. A urmat adoptarea unei atitudini în concordanță cu instrucțiunile conținute în simbol.

— Plecați ! Am să trag !

Nu l-au luat în seamă. Au dispărut în abisurile scoarței.

Diego Cabral s-a stins repede. Înaintea primelor semne ale simbolului agoniei i se păru că-l zărește pe Unchiul Mas. Mergea legănat și sufla fumul țigării în contra vîntului. La o palmă deasupra solului, cei trei salcîmi mutilați de Războiul Civil pluteau cu rădăcinile în sus, iar Elfio și Miranda îi imitau. Sub ei, Pămîntul, ca un val, veghea.

Proto — SCIENCE FICTION

(urmare din pag. 19)

săruta iubita, pentru că nu-i igienic : n-o poți invita la dans, pentru că-i imoral ; nu-i poți scrie madrigale, pentru că singura poezie admisă este cea socială, iar de vei vrea s-o cunoști mai îndeaproape, o vei face sub privirile trecătorilor, pentru că draperiile și perdelele de la geamuri, adevărate focare de microbi, sînt interzise cu strășnicie. Desigur, aceste neajunsuri sînt minime, dacă te gîndești la fericirea nespusă pe care i-o vei oferi Beatricei tale plimbînd-o pe bulevardele largi de 100 de metri, iluminate cu felinare de radium, într-un faeton la care vei înhăma cai încălțați cu galoși insonorizați ; sau cînd îi vei trimite, prin pneumatic, un flacon cu iaurt ; sau cînd o vei conduce acasă, în orașul vecin, cu omnibusul aerian. Această idilică societate utopico-iunchereas-că este amplu descrisă în reportajul științifico-fantastic Un reporter în noua planetă Aurora sau Din virtuțile gimnaștilor, *de Amargo, apărut în București la 1907. SF-ul românesc descoperă astfel noțiunea de* univers paralel *și face primii pași în Utopia.*

• Cartea de aur *este o culegere de nuvele publicată de Macedonski în 1902. Nuvelele („naturaliste") abundă în descrieri fastuoase (palatul fermecat, ale cărui dimensiuni impun deplasarea cu mijloace mecanice și ale cărui ferestre sînt, de fapt, „pînze cinematografice") în gadgeturi feerico-futuriste (clavirul de cristal inventat de Edison). Personajele sînt visători refulați (Odorescu, Dereanu) sau chiar monomaniaci cronici (Pandele Vergea) care evoluează într-un univers închis, la marginea realității. Mai apropiat de science-fiction este Macedonski în* Oceania-Pacific-Dreadnought ; *imensul vas al pleziriștilor cutreieră mările acestei lumi, concentrînd atît cele mai avansate realizări ale științei și tehnicii, cît și visele cele mai arzătoare ale omenirii. El este Sibaris-ul, dar este și pacea. Firesc, dar, ca în cele din urmă să fie aruncat în aer, nu de către oarece extremiști, ci de înșiși constructorii lui, care își văd intențiile mult depășite de cursul pe care îl iau evenimentele. Utopie în decor SF, presărată cu toată inocența și dezamăgirile epocii.*

• *Cu Victor Eftimiu, SF-ul se mai îmbogățește puțin : i se grefează o tramă polițistă și totul este tratat în cea mai clasică manieră mainstream.* Un asasinat patriotic *sau* Sfîrșitul pămîntului, *folosesc recuzita și tematica SF pentru a pune în scenă intrigi de construcție clasică.*

• *1914 este anul cel mai important al începuturilor SF-ului românesc. Este anul cînd Henri Stahl publica* Un român în Lună, *iată-l pe autor rezumîndu-și romanul : „Un ziarist, sosind spre ziuă de la redacție acasă asistă la căderea unui corp ceresc la cîțiva metri de el. Era nu un bolid, ci un aparat perfecționat de zburat. Privind prin geamurile aparatului, constată că e gol. Deschizîndu-l află un caiet plin de ieroglife straniі. Ajunge să le descifreze. Este descrierea în stenografie a călătoriei unui român în Lună. Sleindu-se energia acumulatoarelor electrice cari puneau în mișcare „aerosfredelul" și aparatul nemaiputînd tîrî în spațiu și greutatea unui om, românul a rămas în Lună și a dat drumul în spațiu aerosfredelului gol, în nădejdea că el va cădea din nou pe Pămînt și o să vină poate cineva să-l scape".*

Pesemne că esteții subțiri ai epocii vor fi strîmbat din nas comparînd romanul lui Stahl cu cărțile unor Loti, Lavedan, Feuillet sau ale altor maeștri de l'Académie françouaise (sic) care în anii aceia povesteau cu mult șarm despre amorurile dintre domnișoare clorotice și domni cu monoclu. Calitățile literare ale romanului nu vor fi fiind la nivelul mai suscitaților, iar naivitățile științifice vor fi fost mai gogonate decît ale celor care atacaseră deja tema (Verne, Wells), dar buna sa primire de către public (dovadă și reeditarea lui timp de jumătate de secol) arată că SF-ul românesc, în sfîrșit, demarase.

Sorin SIMION

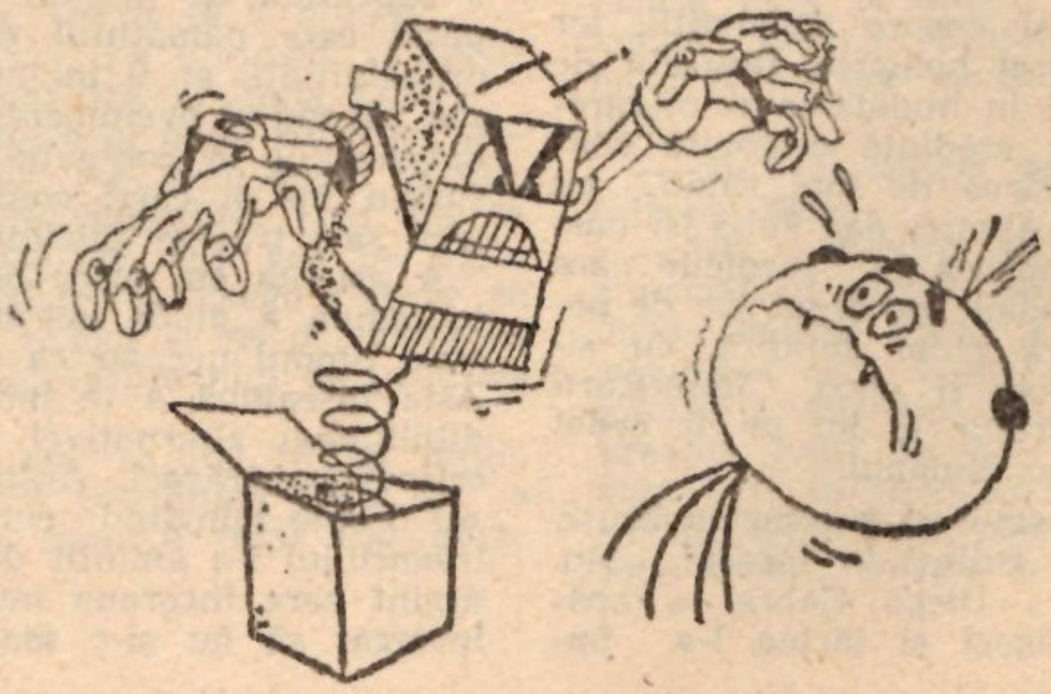

Lucian MERIȘCA

COTROPIREA ABSURDĂ

Premiul I pentru povestire la concursul național „Maranova" Baia Mare, 1989 și Premiul special al juriului în Tabăra Națională de Creație SF, Amara 1989

CAPITOLUL I
VINE, VINE MOȘ GERILĂ

„Moș Gerilă se îndreptă fix spre ușa familiei Popa. Avea un mers ușor mecanic și aproape că nu atingea trotuarul, probabil de frică să nu alunece pe gheață. Ciinii vecinului începură să latre sălbatic, de îndată ce-l simțiră. Le aruncă o privire luminoasă și rece ca o aurora boreală. Animalele se liniștiră de îndată ; horcăiră doar puțin.

Scoase degetul prin orificiul mănușii și-l presă de trei ori pe butonul turgescent al soneriei.

Ușa se deschise și nu apăru nimeni.

— Dar noi am mai primit azi un Moș Gerilă ! zise, cu o voce plîngăcioasă, un puști aflat pe prag.

— Bine-bine, spuse Moș Gerilă și-l mîngîie pe creștet, smulgîndu-i din greșeală cîteva smocuri de păr.

— Mamă, moșu' ! urlă băiețelul și fugi în bucătărie.

— Ce-i, Ciprian ? îl întrebă curioasă maică-sa — dar personajul se volatilizase, în blocul de vis-à-vis. Nu înainte de a arunca prin ușa rămasă deschisă o mingiuță grea și solzoasă, în colțul camerei, unde se mai aflau deja alte cîteva mingiuțe urîte.

*

Generalul ieși la ușă, zgribulit. Ieșise la pensie, ieri. O boare călduță bătea de afară.

— Ce e ? făcu el, suspicios.

— Cu... Moș Gerilă, mormăi răgușit în barbă necunoscutul, făcînd un gest vag. Primiți cu Moș Gerilă ? ...Sînt Moș Gerilă, continuă el, observînd că nu fusese suficient de convingător.

Fu invitat înăuntru, în fine și se așezară, tăcuți, pe două tabarete în jurul măsuței din hol.

— Nu am cafea, nu știu cu ce să vă servesc — sparse gheața Generalul.

— Am adus eu, dar nu servesc, mulțumesc — făcu bătrînul argintiu.

Scoase din sac un pachețel de hîrtie mirositor și-l depuse, pe măsuță, sub privirile mai ospitaliere ale gazdei.

CAPITOLUL II
ÎN CARE APARE CONCURENȚA

Profită de ocazie și, strecurînd mîna în sac, mai scoase o armă de jucărie, nichelată și sofisticată.

— Un cadou, zîmbi Moș Gerilă, cum putu și el mai bine.

I-o întinse proaspătului „à la rétraite" care o preluă și apoi abia, întrebă :

— Ce e cu asta ?

— Este un dezintegrator ; ați auzit, desigur, că exterrii ar fi năvălit pe Pămînt. E bine ca populația să fie înarmată cu această idee...

— Oh ! un dezintegrator. Deci, să înțeleg că... sînteți trimis...

— Da — de sus. (Gadget-ul avea și o scurtă notiță privind modul de folosire : „Kind sintet in primezdie, declansati li !"). Își luă un rămas bun în grabă și tocmai voia să deschidă ușa, cînd aceasta se deschise de la sine, de la mijloc spre margini. Prin spărtură intră un alt Moșgerilă, mai mare și mai puțin vîrstnic — după culoarea bărbii și după felul cum mi ți-l apucase pe cel dintîi de guler și mustăți, ajutîndu-l să se ridice. Primul Moșgerilă își ridică anteriul, căutîndu-și pistolul, dar după modul dezordonat în care se pipăia pe sub rubașcă — se părea că acesta căzuse pe undeva pe jos, poate prin pantaloni. Exersat și reflexiv, Generalul îi aruncă într-o clipă dezintegratorul proaspăt făcut cadou. Moș Gerilă (I) îl prinse din zbor și — ochindu-și adversarul — apăsă pe trăgaci : în aceeași secundă, smocuri de păr rar și alb căzură lent, purtate de curent, peste grămada de haine purpurii de pe podea... Era, probabil, efectul Gerovitalului, care întîrzie căderea părului.

— Nu... gîfîi Moș Gerilă (II), alb mai mult la față decît la barbă. Nu trebuia să acceptați jucărelele lor periculoase... Culese de pe jos dezintegratorul și-l băgă cu atenție într-un sac special de plastic, aflat în interiorul sacului mai mare (STAS) de pe umăr. M-ar mira, domnule General, să nu fi auzit de invazia exterrilor...

— Ba da, chiar dînsul... dinaintea dumneavoastră, mi-a dat arma, care...

— Dezintegratorul ! Domnule General, trebuie să vă aduc la cunoștință că, actualmente, bande alcătuite din zeci de Moșgerili deghizați colindă cartierele orașului, împărțind „dezintegratoare" !

— Deghizați ? Adică ?... Să fi fost un fals Moș Gerilă ?...

— Adică sînt exterri, domnule General ! Sub pretextul „apărării individuale împotriva exterrilor", duc o periculoasă campanie de intoxicare informațională și masacrare indirectă a generației de azi și de mîine a pămîntenilor !

— Nu înțeleg nimic, spuse sincer Generalul, scărpinîndu-se de complezență în șănțulețul circular pe care se sprijinise atîția ani de zile cascheta.

— Tocmai de aceea ! se înfierbîntă Moș Gerilă, dînd un șut în zdrențele de pe podea. Profită de apatia și mioritismul nostru și ne înarmează cu dezintegratoare — al căror singur rol este să dezintegreze pe posesorul lor la prima declanșare ! Așa cum ați văzut !...

CAPITOLUL III
CUNOȘTINȚE VECHI ȘI NOI

A propos, mulțumesc pentru colaborare, adăugă el, Karlenstein mă numesc.

— A ! „Superbarbara salvatoare" a orașului, am auzit de dumneavoastră ! Am citit și cărți.

— Da, chiar eu-însumi, silabisi printre dinții bine malpoziționați acesta, folosind una din persoanele modestiei.

Îl luă apoi co-părtaș la acțiunea sa de depistare a Moșgerililor trucați și dejucarea planurilor exterrilor, care împînziseră casele cu

jucării inumane și militariste.

— Sint convins că, prin relațiile pe care le aveți, mă veți putea ajuta să-mi pun în aplicare planul meu de salvare a omenirii...

După moda florilor din hîrtie sau deșeuri textile și a fructelor din ceară, venise acum rîndul altor surprize plăcute pentru cei dragi.

Karlenstein își deversă o jumătate din conținutul sacului său: cașcaval de polistiren expandat gălbui, ouă de ebonită albă și cremwurști din cauciuc roz — pentru a le împărți cu proaspătul aliat.

Fu tentat să-l îmbrace cu uniforma provenită de la ex-Moș Gerilă (I), cînd — în cameră își făcu apariția, năvălind misterios și sumbru...

Un moș bătrîn cu barba albă,
Cu ochii-i bleu la poli visînd —
Ce, scuturînd a iernii salbă,
Pe Karlenstein mi-l mustră blînd :

— Ce e cu mascarada asta aicea, băieți ? Cum îți permiți, impostorule ? !

— Dar matale cine ești ? deveni brusc interesat Generalul.

— Cine, doamne-iartă-mă, să fiu ? Adevăratul Moș Gerilă ! Iar individul ăsta — îl cunosc — nu e la prima abatere ; și anul trecut mi-a băgat bețe în roate, speriindu-l pe clientul meu de la stația meteo, cu deghizările lui prostești.

— „Adevăratul"... nu mai înțeleg nimic — făcu cu abilitate Generalul, de parcă — ca și cum pînă atunci ar fi înțeles ceva.

— Stați să vă explicăm... mormăi cel de-al treilea Moș Gerilă — și chiar venise momentul explicațiilor, pentru că în cadrul ușii și apoi, pe măsură ce se adunau, și în antreu, apăru opinia publică. Erau vecinii de pe palier, de pe scară, din tot blocul, dintre care unii citiseră deja mai înainte cartea.

— Și — zi-i-așa, spui că tu ești chiar Moș Gerilă, hă ?!... spuseră ei în cor, privindu-l suspicioși și strîngînd cercul.

CAPITOLUL IV
UN REVELION DE POMINĂ

Prin aburii șampaniei din înlocuitori de drojdie de vin, conturul feței crainicei de la televizor abia se mai vedea. Avea, totuși, sprîncenele mult mai puțin pensate și era mai colțuroasă decît de obicei, cînd spuse :

— Dragi telespectatori, anul 1988 se încheie în cîteva secunde, spre bucuria multora dintre dumneavoastră. La mulți ani !...

Și ridică paharul — odată cu milioanele de telespectatori care sorbeau din ochi șampania. Dar nu ca să bea, ci ca să facă semn că pot băga vechiul montaj în care toate ceasurile din lume începeau să bată, ca la sfîrșitul apocalipsului. În timpul acesta, un deget păros apăsă pe butonul regresorului tahionic. Acest aparat din seria D.E.M. (Deus ex machina) fusese construit chiar după un patent exterr, obținut de studenții de la facultatea de Istorie dinamică, în timpul orelor de Cercetare și Inventică de la bibliotecă.

În 1989, invazia exterră lua sfîrșit... Contopirea populațiilor, care va fi urmat, era inevitabilă. Pămîntenii, ca ființe de sine-gînditoare, nu vor mai fi existat.

După cum se promisese, secundele festive trecură, cling-cling, moapț-moapț, gîl-gîl și fața radioasă a speaKeriței, pe care firele de păr începuseră să răsară năvalnic, acoperi din nou micile ecrane, anunțînd cu un rictus victorios :

— Bine ai venit, 1988 !...

Dacă totul ar fi mers conform „Planului Urangutanilor de Sticlă (Spartă și Yncoloră)", izbutiseră, prin schimbarea anului, să amîne cu încă 365 de zile venirea exterrilor — timp în care Karlenstein și ai săi ar fi reușit, poate, să prevină invazia !... Omenirii i se mai dădea o șansă !"

CAPITOLUL V
RE-INTRODUCERE ÎN TE(A)MĂ

Da. Cu tot tonul optimist cu care se încheia pagina, invazia era la ordinea zilei. Dar cîtuși de puțin la modul SF, ci chiar așa în realitate. Avusese în mînă o broșură despre ipoteza acestei invazii extraterestre silențioase... de același autor, Medi Cloń, care scrisese și prostioara abia citită. Se îmbrăcă ceva mai gros și deschise ușa.

Nu erau fulgi decît în închipuirea lui. Decembrie n-avea farmec să ți-l imaginezi fără zăpadă. Și totuși, era un sfîrșit de an cu totul deosebit. Anul 1999 ! Problema mult discutată de către toată lumea, la toate nivelurile, era dacă Marele Revelion va fi sărbătorit peste cîteva zile, sau la trecerea din 2000 în 2001. Majoritatea înclinau să transforme întreaga perioadă dintre 31. XII. 1999 și 1. I. 2001 într-un Revelion continuu — dacă, bineînțeles, li s-ar fi dat 366 de zile libere.

Lumea ieșise după cumpărături, ca întotdeauna la apropierea sărbătorilor, cu toate semnalele de alarmă trase de mijloacele mass-media. Decembrie nu se putea nici fără daruri, iar Vincent ieșise și el să cumpere cîte ceva drăguț pentru ai săi. În rafturile unui chioșc, toate ziarele expuneau pe prima pagină, cu litere mari, titluri înfricoșătoare : „Atacul mileniului", „Invazia a și început ?", „Nostradamus și marțienii ne-au avertizat", „Să ne unim eforturile cît încă nu e prea tîrziu", „Nu există decît o ultimă soluție să ne rugăm". Cumpără totuși o revistă și o deschise la mijloc, unde era promis un poster interesant. Dar acolo, chiar sub imaginea unui „Moș Gerilă" cu o doză neobișnuită de sex-appeal, posedînd un sac din care se răsturnaseră ca din întîmplare diferite jucării pentru adulți — se afla inscripția : „ESTE ACEASTA MOȘ GERILĂ SAU UN IMPOSTOR EXTRA-TERESTRU ?... CE CONTEAZĂ, DIN MOMENT CE ARATĂ BINE ȘI NE FACE SĂ NE SIMȚIM BINE ?! (41.03.03) SĂ NE BUCURĂM DE ACEASTĂ LUNĂ PLINĂ DE PROMISIUNI ȘI SĂ NE ABONĂM TOTUȘI ȘI PE ANUL VIITOR LA ARICIUL ROZ". Pînă și aici se făcea aluzie la ideea dubioasă a autorului dubios de care v-am pomenit. Cartea, ajunsă bestseller în librării, emitea ideea că invazia extragalactică de care se vorbea în ultimul timp, era atît de greu de demonstrat practic, pentru simplul motiv că invadatorii se substituiau, pe principiul virușilor, ființelor pe care le cuceream. Chestia absolut de groază — susținea autorul — e că extragalacticii (nonumanii) erau perfect cameleonici ! Reproduceau nu numai înfățișarea, ci și personalitatea și memoria celor pe care-i substituiau, pînă la a conferi „invaziei" o finalitate absurdă (sîntem noi dar nu sîntem noi). Adică la sfîrșit, cînd sînt înlocuiți cu toții, pe rînd, lumea continuă să existe ca și mai înainte, fără nici o diferență. Sau una ?...

CAPITOLUL VI
CE ERA CU CABINELE DE TRANSPORT LOCAL

„Dar să lăsăm prostiile" — trebuia să ajungă neîntîrziat acasă, era probabil că soția terminase de făcut supa ; și făcea o supă grozavă. Intră în prima cabină de transport

local, cu toate că observase de afară că o parte din ledurile de control fuseseră furate de către vagabonzii din centru (sau de cei din provincie, veniți în capitală ?). Mînca și fise !... Glisă senzorul pe harta orașului pînă la cartierul unde locuia și legătura telefonică fu conectată imediat. Avu noroc : în cabina aflată la cîteva sute de metri de casa lor, se afla o persoană care voia să ajungă în centru. Bărbatul respectiv, însă, nu avusese noroc — aștepta de vreo jumătate de oră un contact optim de transport, după cum el-însuși îi mărturisi, printre înjurături.

— 61 de kilograme, îi răspunse Vincent, privind pe cadranul cîntarului din cabină. Nici un element chimic deosebit. Șaizeci și unu de kilograme avea, bineînțeles, cu tot cu cele două sacoșe încărcate cu jucării și de-ale gurii, pentru acasă.

— 98 de kilograme, îi comunică, neliniștită, „vocea de la capătul celălalt al firului". Ia și matale niște pietre de prin jur, sau mai caută pe unul care vrea să vină încoace.

„Pietrele" erau de fapt lesturi standard, depozitate acolo de I.T.L. în vederea echilibrării maselor, înaintea transferului. Sau, cel puțin, la asta le folosea lumea. Le luă pe toate.

Pentru că așa se obișnuiește în povestirile științifico-fantastice, și pentru că nici nu văd cum s-o fac altfel, am să vă povestesc direct ce era cu cabinele astea „Dema-Rema". Întreprinderea de Transport Local, stimulată de penuria evasitotală de combustibili și atrasă de consumul cvasinul în cazul mijloacelor informaționale asociate cu materialele supraconductibile, a decis în fine spre transportul metasubstanțial sau informațional. abandonîndu-l pe cel substanțial (clasic, care vă este cunoscut și dv-stră). Să dăm un exemplu (pentru a fi mai pe înțelesul cititorului) : De ce Vincent să aștepte o groază de timp să vină autobuzul, să se bulucească la intrare atunci cînd va apare, să îl amendeze controloarea, să i se fure și portofelul și pe deasupra să ajungă acasă cînd supa se va fi răcit și nevastă-sa se va fi înfierbîntat la foc mic ? De ce atît consum necesar transportului de masă, cînd exista un tovarăș — cel care îi vorbise în barbă dintr-o cabină de lîngă locuința sa — care voia, din contră, să facă drumul invers : din cartierul Mișu cel Mare, în centru. Cunoaștem cu toții că elementele chimice sînt aceleași în tot Universul, darămite în același oraș. Deci compoziția chimică nu importă — atomii sînt aceiași peste tot. Contează doar organizarea lor, care se poate traduce în informație specifică. Așadar, cabinele de Dematerializare-Rematerializare nu făceau nimic altceva decît să realizeze schimbul de informații referitoare la structură între cei doi călători, pentru că „materialul de construcție", atomii și moleculele, erau aceiași și într-o cabină și în alta... Tele-transportul era cvasi-instantaneu ! Pentru o singură fracțiune de secundă, la momentul t, ambele cabine erau umplute cu aceeași pastă omogenă — lucru care îi speria într-atît pe unii (mistici, mai ales de la țară), încît preferau să meargă pe jos. Desigur, există întotdeauna diferențe cantitative între oameni, dar acestea se puteau aranja prin cîntărirea ad-hoc și înțelegerea telefonică a interșanjanților, ca să le spunem așa. Din această pricină existau lesturi de mase variabile anexate cabinelor și de asta se punea întrebarea dacă unul din parteneri n-are vreun material de construcție mai rar (spre exemplu, o calotă craniană din vanadiu, sau diverse alte membre din tungsten).

Bun, acum sper că v-a intrat în cap cum funcționau cabinele Dema-Rema ; dacă nu, o iau de la capăt

CAPITOLUL VII
NU TOATE NOUTĂȚILE-S BUNE

Vincent apăsă pe buton și o lumină fulgurantă îi pîlpîi în fața ochilor. Avu impresia că nu-i ceva în regulă cu aparatul, dar în clipa următoare se afla deja în cabina de pe strada lui. Un fum roșiatic și ușor pestilențial, caracteristic unei dezomogenizări defectuoase, îi emana din haine. Din haine ? Dar arăta îngrozitor ! Jumătatea stîngă a corpului era de nerecunoscut ! Prea puține din elementele vestimentare pe care le știa se aflau acolo. Era îmbrăcat în schimb, pe jumătate, într-o salopetă portocalie și largă. Și unsuroasă ! Cu fața era de asemenea ceva în neregulă — dar nu purta oglindă, să se vadă. Își pipăi obrajii și constată cu stupoare că pe partea stîngă a feței părea să fie nebărbierit de cîțiva ani ! Dădu nervos cu piciorul în aparat (curios, nu-i mai scîțîiau articulațiile genunchilor, cu toată vremea în schimbare). Auzi zdrăngănind ceva și bagă degetele să scociorască în compartimentul de jos Nu scoase decît un strigăt, în locul fisei pe care o aștepta înapoi. Drăcia dracului mai și electrocuta.

Bine cel puțin că sacoșele cu cumpărături le ținuse în mîna dreaptă. În mîna stîngă ținea o cheie franceză. Intră în casă puțin agasat de noua transformare estetică ; era ca o butelie agitată și nedesfăcută de vin spumos obținut după metoda Champenoise. Fu surprins de reacția Cristinei (II), contrară celeia care era de așteptat (I) :

I	II
Cristina îi ieşi în întîmpinare, plină de bigudiuri, scoţînd un scrîşnet de nemulţumire :	Cristina îi ieşi în întîmpinare, plină de voie bună ; şi ea era puţin schimbată : îşi pusese capotul bun, cu care întîmpina de obicei oaspeţii :
— Iar ai dat banii pe tot felul de prostii ! Ia vino mai aproape, să te văd.	— Iar ai fost drăguţ, aşa cum te ştiu ! Vino să te pup.
Vincent se feri.	Vincent se feri.
— Stai, nu da ! răcni el.	— Stai, că am guturai, motivă el.
Nici măcar luna cadourilor nu o putea schimba... El, măcar, încercase să fie drăguţ...	I se părea transformată nu-ştiu-cum... Cu toate că el arăta îngrozitor, nu ea...
— Şi tu n-ai observat cum te-ai îmbrăcat azi-dimineaţă ?... Să rîdă toţi colegii de tine, găgăuţăzevzeccapsec ce eşti !	— Vai, ce caraghios te-ai îmbrăcat ! Mergem diseară la bal mascat ? Ce-o să ne mai distrăm cu toţii ! Dulcele-mamei-dulce.
(De aşteptat.)	(Incredibil.)
— Şi nici nu te-ai ras bine — du-te numaidecît şi te aranjează, ca să nu te aranjez eu ! Trebuie să ne pice Ioneştii din clipă în clipă pe cap.	— Sper că ţi-ai cumpărat şi lame noi ; ştii că atunci cînd eşti bărbierit te aranjează mai bine. Tocmai i-am invitat pe Ioneşti să ne facă o vizită.
Ioneştii stăteau cu un etaj mai sus.	Ioneştii stăteau într-adevăr cu un etaj mai sus.
Vincent îşi înălţă ochii, privind spre tavan şi încercă să-şi împreuneze mîinile, care nu prea se mai potriveau.	Vincent îşi ridică privirile, gîndind senin : „Dumnezeule-mare, ce frumos îmi vorbeşte, ca din carte !"
— Dragă Cristina, îndrăzni el, să vezi ce-am păţit cu cabinele astea Dema-Rema. Nu ştiu de ce le lasă aşa defecte, că am să-i reclam şi la ziar, uite numai cum arăt !...	— Draga mea, îndrăzni el, să vezi ce-am păţit cu cabinele astea Dema-Rema. Nu ştiu de ce le lasă aşa defecte, că am să-i reclam şi la ziar, uite numai cum arăt !
— Lasă-lasă, că aşa găsiţi voi bărbaţii întotdeauna justificări. Numai ţie putea să ţi se întîmple aşa ceva. Şi ce-ţi închipui, că înainte arătai mai bine ?...	— Lasă, şi tu, nu te mai consuma pentru orice fleac. Asta putea să i se întîmple oricui. Mie îmi placi, eşti un bărbat bine, nu trebuie să îţi faci probleme cum arăţi !...
„Din contră, parcă-i mai solid", gîndi Cristina, remarcîndu-i pectoralul şi bicepsul stîng, care proeminau din partea din care îl privea ea. „Hm, depinde... Mai bine să-l iert. Doar azi e duminică şi sîntem singuri pînă se întoarce copilu' de la mamaia..."	„Ba chiar arăţi mai solid", nu se putu abţine să gîndească Cristina, remarcîndu-i pectoralul şi bicepsul stîng, care proeminau din partea din care îl privea ea. „Tot răul spre bine... Trebuie să-l liniştesc. Doar azi e duminică şi sîntem singuri pînă se întoarce copilu' de la mamaia..."

CAPITOLUL VIII
O PLIMBARE PE JOS...

După ce se sculară, mai mîncară o dată. Apoi Vincent căută nişte haine potrivite, ca să iasă din nou în oraş. Motiva că se duce la o fostă colegă de facultate despre care Cristina ştia multe, dar în realitate mergea să facă oarece schimburi filatelice cu domnii Grubişici şi Untu. Se pipăi pe faţă şi trase o înjurătură, prin colţul dinspre stînga al gurii. Se bătu peste gură cu dreapta : pînă acum nu avusese obiceiul să înjure, şi încă în casă.

— Ce-ai spus ? întrebă Cristina, din bucătărie. Vorbeşte şi tu mai clar, să te înţeleagă lumea.

— Nu ştii pe unde mi-am pus maşina de ras ? bolborosi el prin colţul drept al buzelor.

După ce se termină de bărbierit din nou, se îmbracă să iasă. În buzunarul paltonului strecură şi maşina de ras cu pile atomice, constatînd că deja pînă să iasă de-a binelea din casă, îşi înţepa buricele degetelor în firele proaspăt răsărite.

Aruncă o privire veninoasă cabinei de transport din colţul străzii şi preferă să meargă pe jos.

Nu trecu mult ca să-şi dea seama că ar trebui să-şi bărbierească o jumătate de faţă tot la jumătate de oră, altfel nevastă-sa l-ar fi acuzat că e neglijent.

Se uită în urmă, să vadă dacă ea nu-l pîndeşte unde se duce şi fu un gest imprudent, deoarece, în aceeaşi clipă, se izbi cu o matahală care venea de după colţul străzii. Îşi scăpă clasorul, maşina de bărbierit, radiera, fisele, batista de rezervă, tirbuşonul, coroana fizionomică de pe incisivul lateral, tocul de la ochelari, portjartierul ascuns în el, ţigările ignifuge şi mentosanele pentru lăsat de fumat.

Celălalt scăpă un „Pardon", îşi retrase piciorul cu care îi pusese piedică şi îl privi cu interes pe Vincent, care încerca să-şi adune lucrurile de pe jos. Dar şi el era o figură de om ! Un bărbos roşcat şi solid, dar spîn şi atrofiat pe o jumătate de corp. Vincent i-o şi spuse, dar grăsanul continua să rînjească în colţul gurii. Dădu să plece, cînd acesta întinse o mînă pă-

CAPITOLUL IX
...ŞI O ÎNTÎLNIRE (NE)AŞTEPTATĂ

— Nu vă supăraţi, domnu' ,îi zise el, nu aţi fost cumva dumneavoastră în cabina de tele-transport din Piaţa Piramidei, la ora 10,54 azi-dimineaţă ?

— Ba da ,eu am fost, îi răspunse Vincent, scuturîndu-se.

— Aveam eu o bănuială. Cred că avem ceva în comun... îi zise necunoscutul trecîndu-şi degetele cu subînţeles peste obrazul stîng al lui Vincent...

— Drept cine mă iei, tovarăşu' ? întră în alertă acesta, pipăindu-şi tocul de la ochelari.

— Nu ai fost dumneata în dematerializatorul ăla defect, azi-dimineaţă ?...

— Ba da, fir-ar- să fie de porcărie, că arăt acum ca un porc nepîrlit !

— De dimineaţă vă tot caut. Noroc că v-am recunoscut. Eu sînt cetăţeanul din cabina cealaltă, cu care aţi făcut schimb de substanţă, plus cele 37 kg de lest, nu vă aduceţi aminte ?

— Ba da, am făcut febră musculară — îngăimă Vincent, privindu-l stupefiat și recunoscîndu-și parțial fizionomia, amalgamată în cel de dinaintea lui. Vreți să cerem despăgubiri de la I.T.L. ? Escrocii naibii ! Pentru că altceva nu cred să se mai poată face... Cu aparatele lor defecte, lua-i-ar dracu să-i ia !... Iarăși drăcuise cu colțul stîng al gurii.

— Lăsați asta. Avem ceva mult mai important de discutat. Trebuie să vă informez... Îl trase de mînecă pe Vincent, cît putu de discret, pînă la o bancă din parc, izolată fonic de tufișurile ruginite.

— Ați auzit de invazie ? îi șopti străinul. Ipoteza invaziei identice ?

— Da, am auzit ceva... se eschivă Vincent, prudent.

— Ați auzit bine ; astăzi dimineața la ora zece și cincizeci și unu de minute, după datele mele, invazia a avut loc !

— Cum așa ? Azi-dimineață ? Deci primejdia a trecut !

— Glumiți ? Nu e cazul, acum...

— „Invazia cameleonică", își aduse aminte Vincent, cu extratereștrii aceia care mimează perfect aspectul nostru ?

— Da, da ! Ați citit „Cotropirea absurdă" de Medi Clon ?...

CAPITOLUL X
DA, NU SE POATE

— Cine n-a citit-o ?!... Dar e sefe ! Dumneata eșfi... Medi Clon ? Eu sînt profesorul Vincentstein, se bîlbîi el, adică Vincent Popescu, vreau să spun. V-am citit toate cărțile, să știți, nu mi-a scăpat nici una.

Bărbatul roși la față, asortîndu-se instantaneu cu barba și cu cravata și, privindu-și unghiile netăiate rosti cu modestie :

— Nu. Poți să-mi spui Wiesenthal, sau Wisy, deși nu mă cheamă nici așa, e un nume codificat mă cheamă de fapt Carl Popescu, ah, pardon, ce mă bîlbîi, de fapt nu contează. Nu mai contează. Medi Clon este postsefist de-al nostru... Am verificat ipotezele lui și — s-au confirmat ! Am fost, pînă nu demult, un vînător singuratic de extratereștri infiltrați printre noi, dar acum, e prea tîrziu... Invazia e totală.

Vincent se gîndi, fără să vrea : acasă, i se păruse că-i ceva în neregulă cu nevastă-sa. Nu-l mai certase, cu toate că ar fi avut motive s-o facă,, îl lăsase să plece de acasă, în general fusese suspect de drăguță cu el. Oare ?...

— Soția d-tale, n-ai observat, e sănătoasă ?

— Cum adică ? Ce vreți să spuneți ?!...

— Adică... n-avea cumva vreo boală înainte, pe care acum n-o mai are ?...

— Ba da, șopti Vincent. O durea capul de dimineața pînă seara, cam șapte zile pe săptămînă. Astăzi nu s-a mai plîns de nimic. E adevărat, mi s-a părut puțin schimbată... adăugă el.

Individul nu spuse nimic. Îl privi doar în ochi.

Vincent înghiți în sec. Oroarea de a fi făcut dragoste cu o... cu o... Nu se poate !...

CAPITOLUL XI
O LĂMURIRE ȘI O JUSTIFICARE

— Vezi, ăsta e semnul. Extratereștrii se cred prea perfecți pentru a-și permite ca găzduitorul lor să aibă vreo boală în curs. Nici măcar ipohondria.

Îi puse o mînă grea pe umăr.

Omenirea este infestată, distrusă... de fapt, nu mai există. Numai noi doi am scăpat de influența lor, de înlocuire, pentru că, din întîmplare, eram în clipa aceea în curs de dema-rema, sub formă de informație. Nu știu dacă să-l numesc noroc... Pariez că știu la ce vă gîndiți... O Mișcare de Rezistență. Și eu am vrut să-i contactez pe toți cei care, posibil, au scăpat invaziei folosind în acel moment cabinele I.T.L.-ului... Dar un anunț de genul acesta la Mica Publicitate ar fi periculos ! În plus, e prea tîrziu. nu cred să mai găsesc pe cineva dornic să lupte... împotriva acestui cadou obligatoriu.

Privi în jos, mușcîndu-și buzele Apoi își reveni, ca un bărbat. Ridică umărul drept.

— Nu vă sfătuiesc ce să faceți, mai adăugă el. Conștiința dumneavoastră vă va dicta...

Își luară un rămas-bun scurt, fără cuvinte... și străinul se îndepărtă demn, privind înainte. Doar umărul stîng i se zbătea de parcă ar fi plîns cu sughițuri sau ar fi avut acolo un mic Parkinson.

Rămas singur, Vincent meditâ la ce avea de făcut. Nu avea de făcut multe. Trebuia să meargă acasă și să aștepte. Să pîndească. S-o supravegheze. Dacă schimbarea, înlocuirea se adeverea — nu exista decît o singură soluție... De fapt , în sinea sa, o aștepta de mult... Acum deținea și suportul moral ca s-o facă Oricum, n-avea nimic de pierdut — să încerce. Prima dată cînd îl va mai scoate din sărite... (Rînji monstruos și asimetric și își ascunse imediat dinții cariați cu mîna.) Privi în jur. Nimeni nu-i văzuse. Părăsi parcul și se îndreptă spre casă, ceva mai devreme decît își planificase...

CAPITOLUL XII
UN CADOU NEOMENESC

Cristina trebăluia prin bucătărie, ca de obicei... Intenționat, Vincent nu se descălță la ușă ci înaintă pînă lîngă ea, pretextînd că vrea să știe ce pregătește bun de mîncare. Cristina îi răspunse zîmbindu-i din ochi, că rîntaș de soia și „pizza à la Cristina", complet fără calorii, adică. Fiind duminică, pregătise și felul trei. Vincent continuă să tropăie ușor pe lîngă ea, zîmbind acru la dulcegăriile ei ; dar pe Cristina părea să n-o deranjeze cîtuși de puțin faptul că e încălțat !

Merse în sufragerie și scoase clasoarele, încuiate pînă atunci în locuri ascunse, trîntindu-le cu ostentație pe masă. Luă penseta și începu să lucreze neatent, chiar era cît pe ce să rupă o dantelă. privind tot timpul cu coada ochiului să vadă dacă ea va veni după el, să vadă ce face.

Cristina veni într-adevăr, ca să arunce o privire fugară la televizor, de unde se auzeau tot felul de răcnete plictisitoare ; însă nu comentă nimic, cum avea obiceiul („Iar cu timbrele astea ale tale că m-ai omorît cu ele, eu am să ți le arunc odată, se vede că n-ai ocupație nu ca mine care robotesc toată ziua de abia-mi văd capul de treburi că n-ai putut să-mi iei și mie un robot eolian tu îți pui mîna la spate și pleci să-ți rezolvi treburile iar eu rămîn să le descurc pe toate că așa ai fost tu de cînd te știu și degeaba îți vorbesc eu că pe o ureche îți intră și pe ailaltă îți iese măcar de ai cîștiga și tu ceva cu astea dar eu știu sigur că tu pui bani deoparte, crezi că eu nu știu de asta n-am reușit noi nici pînă acum să ne cumpărăm fotolii levitaționale cum are toată lumea în casă că o să ajungem de rîsul oamenilor de pe scară dacă tu nu te duci să scuturi covoarele că vezi dar nu și încă și așa mai departe").

Nimic din toate astea. Pur și simplu îl întrebă fără nici o urmă de ironie, dacă i-a găsit pe domnii U tu și Grubișici.

CAPITOLUL XIII
CINE JOACĂ TEATRU ?

Era pînă și mai atrăgătoare ca de obicei. N-ar fi putut spune de ce anume... Avea pielea feței netedă și suplă și zîmbea prea mult — și fără motiv ! Își pusese capotul nou, strălucitor, pe care nu-l îmbrăca decît cînd veneau rudele din provincie. Și nu-și mai pusese bigudiuri — care îl scoteau din sărite întodeauna pe Vincent. Chiar, asta era !... bigudiurile !

— De ce nu ți-ai pus bigudiuri? se răsti el la Cristina, care îl privi continuînd să surîdă.

— Dacă vrei, mi le pun — și chiar deschise un sertar, ca să le scoată.

Nu mergea, nu avea chef de ceartă. Docilă: și mai suspect.

— Nu, lasă-le, — făcu Vincent. Și masa aia nu mai e gata odată, că simt că mi se face rău! Doar știi că am ulcer, nu?...

— De cînd ai tu ulcer? se interesă sincer mirată Cristina.

Nu ținuse. Voise s-o încerce.

Ea aduse farfuriile imediat și mîncară în fața televizorului, așa cum îi plăcea lui Vincent.

— Ai să pătezi fața de masă, o să facem fărîmituri pe jos, ce-ți veni să aduci mîncarea aici?... zise Vincent.

— Păi știu că așa vrei tu, ca să vezi și serialul.

— Ce serial? Porcăria asta de emisiune?... Am mai văzut-o o dată!

— Dar e în direct, dragă. Serialul e după.

— Oricum, pare identică cu cea de ieri.

„Identică"... Mintea lui Vincent începea să fiarbă.

Era și nu era Cristina. Modificări aproape la limita sesizabilului, toate în bine, desigur... „Wisy" îl înștiințase că îi va întîlni, cît de curînd. Lucrau deștept, extratereș-

trii ăștia!... Invadatorii identici. C[illegible] să-i deosebești? Juca bine teatru, Cristina!...

CAPITOLUL XIV
CINE SÎNT EI?

O invazie dinăuntrul nostru... Și care este efectul? Ne face buni, frumoși, deștepți, sănătoși, ne face perfecți, ce mai! Sau ceea ce au găsit în inconștientul nostru colectiv ca reprezentînd noțiunea de perfecțiune. Altfel, nu se amestecau vizibil în memoria și personalitatea găzduitorului... vectorului infestării... în mintea celui care îi clocea. Cel puțin, așa se vedea din exterior. Dar din interior?...

Dar ce vor ei? Nimic?... Chiar atît de puțin materialiști puteau fi?... Să existe și ei, cu părticica lor străină, nenaturală, alături de noi, în noi, în noi-înșine, să concubinăm pașnic pînă la dispariția oricărui sentiment de diferență, de alienare — spre identificarea **supremă cu** binele, **pe care îl** dez-idealizau, **pe care îl** real-izau: **idei trasformate în substanță.**

Ideea lor, **chiar dacă despre noi-înșine.** Substanța **— noastră.**

De ce te-ai mai opune atunci unui asemenea „inamic"? — care, ca un adevărat prieten, te face asemenea lui: fără nici un defect! Ideal.

Pentru că, și aici gîndirea sa se poticni, înainte de a urca panta filozofică, pentru că — transformați de alții nu am mai fi noi-înșine, pentru că omenirea a avut oroare întotdeauna de ideea nenaturală a binelui făcut cu forța.

Coborî înapoi pe fotoliul pe care se afla și privi cu ură după Cristina, care se îndepărta, mișcîndu-și provocator șoldurile. Niciodată!... scrîșni el. N-o să fiu chiar eu cel care... Într-o clipă, îi veni în minte o lume de eboșe, de surogate îngrozitoare, o lume falsă populată de oameni falși și toți copiii aceștia înspăimîntători și perfecți de cauciuc venind la el, cu mîinile lor moi întinse înspre corpul lui imobilizat în fotoliu și strigîndu-i, într-un cor nemaipomenit de voci false: „Tatăă!!..."

CAPITOLUL XV
IDENTIFICAREA

Trebuia să facă ceva pentru a scăpa de acest coșmar — dacă nu lumea, atunci cel puțin pe el însuși.

Se ridică, dărîmînd masa, apoi păși apăsat pe hol, înspre bucătărie. Dădu un picior în căldarea cu gunoi, răsturnînd-o pe linoleum și țipă la Cristina, care îl privea mirată:

— Și de ce nu ți-ai pus bigudiurile?? Îi?!... Faci mișto de mine? Alunița asta aici de cînd o ai?... Îi trase o palmă cu sete și Cristina se prăvăli peste salata Boeuf. Își privi cu interes palma, care îl ustura. Și acum ce-o să mai mănînc, dracu' să te ia! Vincent se repezi și o apucă de reverele capotului, izbind-o cu ceafa de zid.

— Vincent... șopti Cristina. Prin colțurile buzelor, începuseră să i se prelingă firișoare subțiri, aurii.

Nu fu nevoie s-o izbească de multe ori.. În cîteva clipe, Cristina dispăru — și Vincent rămase, consternat, cu halatul ei în mîini. Pe jos căzură și alte dessous-uri. **Se volatilizase, se dezintegrase! Pe perete urma capului ei, ca o aureolă, formată din cubulețe de cartofi, castraveciori și maioneză, se prelingea la vale.**

Vincent, negru la față, aruncă cu scîrbă ceea ce avea în mîini. Așadar, autorul acela de sf de doi bani și cetățeanul de astăzi, Wisy, avuseseră perfectă dreptate!!

Merse, buimăcit, la baie, să se spele pe mîini. Apoi, în dormitor, așezîndu-se pe fotoliu și privind tîmp la imaginea de pe ecranul televizorului care îi reflecta, dintr-un anumit unghi, chipul.

Își sprijini fruntea în mînă, cu cotul pe brațul fotoliului și auzi ceva mișcînd în bucătărie.

Desigur !

Fugi acolo : nevastă-sa, „nevastă-sa" — revenise și ștergea, așezată în genunchi, maioneza de pe jos cu o cîrpă. Vincent își făcu vînt și îi trase un șut în coaste. Cristina țipă, rostogolindu-se.

— Te doare ? făcu Vincent, aținat. Și pe voi vă doare ? !

Înfășcă ciocanul de șnițele din cui și se repezi asupra ei, lovind-o în prealabilul cu bombeurile pantofilor. Îi feri cu piciorul mîna subțire pe care o ridicase, ca să se apere. Înălță brațul.

— Nu, nu mai fă asta... te rog, Vincent... îl imploră femeia, plecîndu-și apoi ochii.

Lovitura căzu în plin : spectaculoasă, dar nu oribilă ! Nimic nu rămase acolo unde fusese Cristina. Vincent privi prostit tăișul tocătorului : parcă avusese un vis urît, o iluzie, lama de oțel nu era pătată cu nimic !

Intră, împleticindu-se, în dormitor, cu toporișca încă în mînă. Trebuia să se dea bătut ?

CAPITOLUL XVI
CINE SE PRINDE ? DE CE ? CINE SE DĂ PRINS ?

Se descheie la gît, își lărgi cravata și rămase cu degetele încleștate pe materialul ei ecosez. După cîteva secunde, se apropie de fereastră. Privea în gol, stupiditatea i se putea citi pe figură ca într-o fîntînă limpede. Invazia latentă... Cameleoni perfecți și indestructibili... care au invadat nu planeta, ci chiar oamenii — făcîndu-i nemuritori... Poate că toți au devenit un fel de incubatoare ambulante, acum. Și cînd vor ieși micuții din ouă ? peste o săptămînă, peste douăzeci de ani, peste un mileniu ?... Timpul nu contează pentru ei, sînt doar nemuritori... Și incubatoarele lor, la fel... Sînt ultimul om de pe Pămînt... O văzu pe stradă pe Cristina, încă departe, venind de la piață, cu coșul plin.

O privea halucinat, apropiindu-se. Își putea imagina acum că pe fiecare stradă, în tot cartierul, peste tot, se plimbau duplicate ale nevestei sale. Toată lumea putea fi plină, acum, de „Cristina" ! Piese de rezervă într-un șah nedrept, de coșmar.

Fugi de la geam tocmai în clipa cînd ea îl zări și-i făcu semn cu mîna, zîmbind.

Nu avea mult timp.

Trebuie s-o fac. Era ultima dorință pe care o avea el, nu ceilalți. Era... (își mușcă buzele). „S-o facem cît mai avem timp !" — asta voise să spună cel cu barbă roșie, care prevăzuse, probabil că i-o luase deja înainte...

Merse în baie, să se bărbierească. O făcu foarte repede, fără să-i pese de tăieturile pe care și le făcea pe obraz. Se privi în ochi, în oglindă, își trecu o mînă prin păr, își strînse nodul cravatei, apoi îl lărgi, apoi îl strînse iar. Încheie toți nasturii de la costum.

Smulse din cuie fringhia de rufe și intră în sufragerie. Se sui pe scaun, aruncă un capăt pe după cîrligul lustrei, dar dădu cu fruntea de zorzoanele de cristal și atunci smulse candelabrul și îl aruncă peste bradul împodobit din colțul camerei. Luminările electrice pocniră și vata cu care erau ornate ramurile începu să ardă încetișor. Vincent făcu un nod bun și încercă rezistența cîrligului din tavan. Ținea.

Intrase în transă. Degetele sale se grăbeau, potriveau sfoara, reașezau gulerul ridicat al cămășii, mai bine acum, înainte de a fi prea tîrziu, veșnic, înainte ca ei să mă posede și pe mine, privi la picioare, era murdar pe vîrfurile pantofilor, scaunul scîrțîia ; tocmai își aplecă bărbia în față, ca să încerce.

Cristina intră pe ușă, fără s-o fi auzit, cu coșul în mînă.

Îl privi.

— E inutil, îi spuse ea. Am încercat și eu. Rămîi cu mine, obișnuiește-te cu ideea asta, vom fi fericiți și așa.

O speranță absurdă. Speranța ultimului om. Speranța că e ultimul om.

O greșeală ? Vincent mișcă dezordonat din picioare...

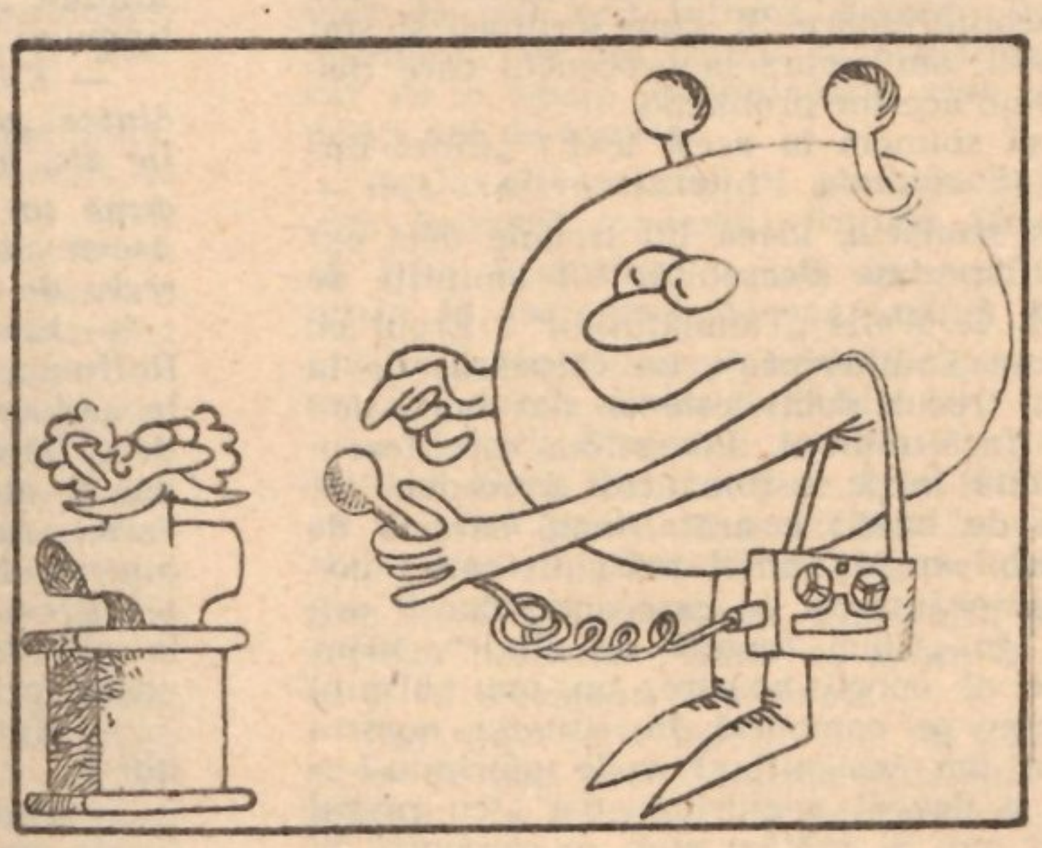

SPAȚII ENIGMATICE

• Arkadi și Boris STRUGAȚCHI, la alegere •

NU AVEM TIMP DE PIERDUT

interviu cu Arkadi STRUGAȚKI

— Acțiunea ultimului text semnat Arkadi și Boris Strugațki nu se petrece nici în viitor, nici pe o altă planetă străină, nici în Zonă, nici în imaginarul institut științific Nicevo sau la hotelul „Alpinistul rătăcit", ci în zilele noastre, într-un oraș modern, cu grijile sale cotidiene și agitația obișnuită, unde se pare că nu ar exista loc pentru fantastic. De ce, după „Maestrul și Margareta", deodată acest procedeu atît de bulgakovian, dacă pot spune astfel ?

— Nu cred că e prea potrivit să numim acest procedeu drept bulgakovian. Este, mai degrabă, wellsian sau gogolian. Noi, scriitorii de sf ruși, sîntem moștenitorii nu atît ai romanelor lui Jules Verne, cît ai „Damei de pică" a lui Pușkin și ai „Nasului" lui Gogol. Și dacă în tinerețea noastră ne-am pasionat pentru probleme ca *omul și tehnologia* sau *omul și lumile necunoscute*, asta nu schimbă nimic. Cu vîrsta, avem din ce în ce mai mare nevoie să înțelegem ceea ce am trăit, să arătăm modul în care vedem lumea înconjurătoare. Și, cum scriitorii sf sînt niște tipi șmecheri, am recurs la procedeul care răspunde cel mai bine acestor probleme.

Ce-am vrut să spunem în acest text ? „Cinci linguri de elixir" *(Sovieţkaia Literatura nr. 336 —* 12/1986) este un scenariu, ideea lui trebuie deci exprimată cu o limpezime deosebită. Vă amintiți de povestirea lui H. C. Wells „Taumaturgul" ? Eroul ei, un oarecare domn Foutheringay, un călugăraș de la sfîrșitul secolului trecut, dobîndește un dar fantastic : este capabil să facă minuni. Povestirea este foarte scurtă, dar cu cîtă forță susține acest procedeu al lui Wells ideea de bază : a arăta toată sărăcia de spirit al filistinului englez, omul mărginit care posedă un dar extraordinar și pe care acest dar îl oripilează. Și noi, în „Cinci linguri de elixir", luăm un om oarecare al epocii noastre, un om obișnuit și îl privim cum se comportă în situația noastră fantastică. Acest om insignifiant vede oferindu-i-se posibilitatea de a deveni nemuritor dar... cu prețul uciderii unui alt om. Și arătăm cum se comportă în această situație, cum o descîlcește și o depășește. Eroul nostru — care nu are nimic dintr-un erou în sensul propriu al cuvîntului, ci este un omuleț cît se poate de obișnuit, care nu se distinge printr-o forță de caracter deosebită și a cărui viață privată e departe de a fi cuminte, un scriitor care nu strălucește prin talent — se întîmplă să fie la înălțimea situației. Mai întîi, el înțelege cît de teribil poate fi acest dar pe lîngă care a trecut. Din fericire, acești nemuritori sînt niște „dinozauri". Dacă acest dar ar cădea în mîinile cuiva capabil să aducă nenorociri cumplite oamenilor ? Nu , acum eroul nostru, știind aceasta, îi va supraveghea, acum grija sa principală va fi ca de acest dar să nu profite vreun nou Hitler sau vreun alt monstru...

Contemporanul nostru obișnuit într-o situație fantastică, iată ideea directoare. De unde, alegerea timpului și a locului acțiunii, de unde toată trama textului nostru. Cît despre sarcina noastră, am vrut să arătăm și să apăsăm pe un punct nevralgic al timpului în care trăim.

— Elixirul nemuririi sau al tinereții este unul dintre „subiectele eterne" ale literaturii. S-a treacăt fie zis, a rulat de curînd pe ecrane filmul „Șansa", după un scenariu de Kir Buliciov, unde apare, de asemenea, un astfel de elixir. De ce ați fost atrași și dv. de acest lichid magic ?

— Pentru același motiv pentru care l-a atras pe Hoffman, în „Exilirele diavolului" sau pe Čapek în „Afacerea Macropulos". Bineînțeles, este un procedeu. Dacă am fi scris un roman dedicat producției, am fi ales o uzină, un atelier, o industrie particulară... Am fi putut inventa nu un elixir, ci orice altceva. Numai că, la ce bun ? Fiindcă ceea ce contează este modul cum se vor comporta eroii noștri în această situație, felul cum va acționa personajul nostru principal.

— Apropo, de ce-ați făcut din eroul dv. un scriitor ?

— Pentru că acest tip de intelectual ne este foarte apropiat, pentru că îl cunoaștem mai bine. Am fi putut recurge, de pildă, la un student, dar pro-

iectul nostru cerea un om împlinit, avînd o experienţă de viaţă, pe scurt, cineva avînd deja o biografie bogată.

— *Am mai întîlnit „drăcovenii" (vă rog să-mi iertaţi cuvîntul, dar, pe moment, nu găsesc altul, dacă aş fi spus „supranatural" sau chiar „feeric", n-ar fi însemnat acelaşi lucru), am mai întîlnit „drăconvenii" la Strugorţki în romanul lor „Luni, începe sîmbătă" şi în filmul „Magicienii". Dar acolo, aceste „drăcovenii" erau prezentate mai ales pe un plan umoristic, pe cînd, aici, satira este cea care predomină. V-aş pune următoarea întrebare: „drăcoveniile" şi evoluţia lor la fraţii Strugaţki?*

— Nu există nici cea mai mică „evoluţie a drăcoveniilor" la fraţii Strugaţki. Fiecare text concret posedă procedee concrete, stratagema lui pusă în slujba proiectului.

— *În epoca noastră, creaţia de mituri a devenit un fenomen foarte răspîndit. Mă gîndesc la boom-urile care izbucnesc din cînd în cînd în legătură cu OZN-urile, Triunghiul Bermudelor, „cumplitul om al zăpezilor", indivizii cu puteri paranormale etc. Ce gîndiţi despre aceste boom-uri şi cum le explicaţi?*

— Efectul cel mai vizibil al progresului ştiinţific şi tehnic este faptul că mediul locuit de om s-a schimbat literalmente sub ochii noştri, în timpul vieţii unei singure generaţii. Apare impresia, în aceşti ultimi ani, că am dobîndit o anume obişnuinţă vis-à-vis de revoluţia ştiinţifică şi tehnică (RST), de minunile ei, de cadourile ei, chiar de anumite decepţii ale ei. Pe scurt, RST, modificîndu-ne habitatul, a provocat o schimbare în psihologia maselor şi, ca să zicem aşa, a imunizat omul de pe stradă împotriva schimbărilor viitoare. Ar fi dificil actualmente, poate chiar imposibil, să ne imaginăm o descoperire ştiinţifică, o invenţie sau o noutate tehnică în viaţa curentă care să fie capabilă — cum s-a întîmplat acum doar patruzeci sau cincizeci de ani — să izbească imaginaţia omului obişnuit, să devină obiect de reflexie, de admiraţie sau măcar de discuţii prelungite.

RST nu mai este o sursă de miracole. Dimpotrivă, ea ucide miracolul, îi răpeşte învelişul atrăgător şi îl pune pe acelaşi plan cu celelalte fapte cunoscute de multă vreme şi organizate într-un sistem pe care-l numim viaţă curentă. Asta s-a întîmplat cu covorul zburător, cu oglinda magică, cu gusla care cîntă singură.

Dar omul nu se poate lipsi de minuni, setea de miracol este o nevoie pur spirituală. Setea senzorială, reflexul de orientare — sau cum or fi numind-o psihologii —, acest uimitor mecanism al psihismului uman transpune aşteptarea miracolului în domenii la care RST încă nu are acces. Farfuriile zburătoare, parapsihologia, monştri antediluvieni, misterele Bermudelor.

Miracolul modern trebuie să izbească imaginaţia, adică trebuie să fie, în acelaşi timp, evident şi inexplicabil. Pentru om, el are o valoare în sine, nimeni nu aşteaptă nişte avantaje practice de la el. Iar între timp, apar adevăratele minuni, formule mîzgălite cu creta pe o tablă prost ştearsă, care sînt azvîrlite apoi în hăurile giganticelor acceleratoare de particule sau al monstruoaselor ordinatoare pentru a reapare sub formă de simboluri sau tabele şi în care doar trei oameni dintre noi toţi — adevăraţii profesionişti — vor fi capabili să vadă miracolul, ceea ce nu le va împiedica pe două dintre aceste trei capete să se îndoiască şi să ceară ca totul să fie luat de la capăt...

Dacă, într-o zi, telepatia ar deveni fapt ştiinţific, ea ar apare în ochii actualilor ei adepţi încîlcită în fire, acoperită de captatoare, înfundată în cutiile reci ale monitoarelor, aservită zecilor de condiţii şi aspecte greu de înţeles, ceea ce ar face ca, pradă unei profunde decepţii, actualii ei admiratori s-o abandoneze.

Indiferenţa sau simţul practic pentru adevăratele minuni ale RST, de o parte, şi interesul avid pentru pseudomiracolele banale care se transformă în mituri moderne, de cealaltă parte, iată trăsătura cea mai caracteristică a omului de pe stradă actual, produs el însuşi al RST.

„Ştiinţa poate totul", e evident, e plictisitor şi toată lumea e sătulă de mult. Dar „se petrec în cer şi pe pămînt/Mai multe lucruri de cîte-a visat/Horaţio, filosofia ta", iată ceea ce gîdilă în mod plăcut imaginaţia şi promite lucruri noi, interesante nemaiîncercate... Acestea sînt cele două aspecte ale proprietăţii celei mai caracteristice a psihologiei umane de masă din perioada noastră şi din aceea de dinainte cea mai apropiată de RST. Este bine? este rău? — deocamdată nu o ştim. Unul dintre noi crede că e bine, celălalt că nu prea.

Bine, dar pentru ce şi pentru cine?

Rău, dar în ce sens cu exactitate?

Nu vorbesc acum decît despre o singură faţetă a psihologiei umane, dar o faţetă foarte importantă. Eşti capabil să te minunezi, şi dacă da, de ce anume? Atitudinea omului faţă de minuni, atitudinea lui faţă de progresul pe care el însuşi, cu mîinile şi raţiunea sa, îl promovează, este, într-un fel, piatra de încercare a concepţiei sale despre lume; şi poate nu numai de încercare, ci chiar o piatră unghiulară.

— *Să revenim acum la opera fraţilor Strugaţki. Într-o discuţie pe care am avut-o acum trei ani, îmi spuneaţi că sînteţi pe cale de a termina o „trilogie despre Maxim". Şi iată că acest al treilea roman consacrat lui Maxim Kammerer, „Valurile opresc vîntul", a fost deja publicat, tradus în numeroase limbi, astfel încît cititorii dv. din străinătate îl vor putea citi în curînd. Nu vreau să le anticipez impresiile şi, a fortiori, nu vreau să le povestesc subiectul, dar trebuie totuşi să spun că acest roman, ca şi „Scarabeul în furnicar", ţine cititorul cu sufletul la gură de la prima pînă la ultima pagină. Întrebarea mea este: v-aţi luat rămas-bun pentru totdeauna de la eroul acestui ciclu? Şi: ce-au mai scris fraţii Strugaţki în aceşti ultimi trei ani?*

— Cred că da, despărţirea de eroul trilogiei va rămîne definitivă. Unul dintre textele pe care le-am scris în intervalul indicat este chiar „Cinci linguri de elixir". În 1986, revista *Neva* din Leningrad a publicat, în două din numerele sale, un nou roman de-al nostru, intitulat „Destin şchiop" Şi cum sînt convins că mă veţi întreba despre „Proiectele noastre imediate", vă voi spune că actualmente ne-am apucat de o operă voluminoasă, care ne va cere mai mulţi ani de muncă.

— *Cu alte ocazii, aţi povestit deja cititorilor dv. cum lucrează tandemul fraţilor Strugaţki. Am vrea să ştim însă dacă există în producţia lor lucrări scrise în întregime de moscovitul Arkadi Strugaţki sau de leningrădeanul Boris Strugaţki, ca să spunem aşa, în pauzele dintre întîlnirile lor?*

— Arkadi Strugaţki a tradus proză japoneză medievală, Boris Strugaţki a scris lucrări ştiinţifice şi, pe de altă parte, a participat la redactarea scenariului pentru „Scrisori de la un om mort", primul film în URSS consacrat războiului atomic şi consecinţelor acestuia. Filmul va apare în curînd pe ecrane şi vă recomand să-l vedeţi.

Dar n-am scris separat nici un text literar.

— *Şi mai există intervenţiile dv. individuale: mă gîndesc, de exemplu, la participarea lui Boris Stru-*

Arkadi şi Boris STRUGAŢKI

MUTANŢII DIN CEAŢĂ

Într-o casă de raport din mahalaua de vest a capitalei, aproape de uzina de produse chimice, locuieşte consilierul titular B. împreună cu numeroasa sa familie. Descriere voit detaliată şi voit plictisitoare a condiţiilor de existenţă ale eroului: trei camere, bucătărie, hol, o nevastă ştearsă, cinci copii cu tenul verzui, o soacră bătrînă şi grasă, venită de la ţară. Uzina de produse chimice pute, nori de fum de diverse culori o acoperă zi şi noapte, mirosurile fetide ucid arborii, îngălbenesc iarba, iar muştele suferă mutaţii bizare, de neînţeles. De mai mulţi ani consilierul titular duce o campanie pentru desfiinţarea uzinei: reclamaţii pline de furie adresate administraţiei, rugăminţi sub formă de petiţii către toate instanţele, articole acide în toate ziarele, încercări infructuoase de a organiza pichete la intrare. In acest timp, uzina continuă să rămînă ca un bastion. Pe peronul din faţa uzinei, cad moarte, rigide, santinelele otrăvite; crapă animalele domestice; familii întregi îşi abandonează locuinţele şi pleacă încotro văd cu ochii; în ziar apar articole necrologice povestind despre sfîrşitul prematur al directorului uzinei. Soţia consilierului titular B. moare, copiii săi devin astmatici unul după altul. Într-o seară, coborînd în beci să caute lemne, descoperă un mortier ascuns acolo de pe vremea Rezistenţei, precum şi o mare rezervă de obuze. In aceeaşi noapte, transportă totul în pod şi deschide lucarna. Uzina se întinde la picioarele lui, o poate cuprinde dintr-o privire: în lumina puternică a proiectoarelor mişună muncitorii, rulează vagoneţii, plutesc nori galbeni şi verzi de vapori toxici. „Te voi ucide", mormăie consilierul titular deschizînd focul. În ziua aceea, lipseşte de la serviciu. A doua zi, de asemenea. Nu doarme şi nu mînîncă, stă chircit sub lucarnă şi trage. Din cînd în cînd face o pauză, pentru a permite ţevii mortierului să se răcească. Bubuiturile l-au surzit, fumul pulberii l-a orbit. Are uneori impresia că mirosurile fetide ale produselor chimice se atenuează şi pe buze îi flutură un început de surîs, îşi umezeşte buzele şi mîrîie: „Te voi ucide". Apoi cade epuizat, adoarme şi la trezire constată că stocul de obuze s-a sfîrşit — nu i-au mai rămas decît trei. Le trage şi se aşează să privească. Curtea mare a uzinei este presărată cu cratere; ferestrele au devenit orbite goale, cu geamurile făcute ţăndări; gigantice rezervoare explodate par pete întunecate împrăştiate la întîmplare. Curtea este împînzită de un sistem complicat de tranşee prin care se deplasează muncitorii, în salturi mici, mult mai iute ca înainte, prin care rulează şi mai repede vagoneţi; şoferii de camioane aşteaptă într-un adăpost, în spatele unor plăci de oţel. Atunci cînd vîntul împrăştie norii de vapori toxici se poate zări pe zidul din cărămidă al clădirii ce adăposteşte direcţiunea uzinei, o inscripţie proaspătă, cu vopsea albă: „Atenţiune! În timpul bombardamentului această zonă este deosebit de periculoasă!..."

Traducere de Sorin SIMION şi Dan MERIŞCA

Nu avem timp de pierdut

gaţki la dezbaterea despre science fiction în Literaturnaia Gazeta, *sau chiar la acest interviu pentru* Sovieţkaia Literatura *Am primit de la cititori scrisori care ne cer să organizăm un interviu cu amîndoi fraţii Strugaţki odată. Dar... pînă acum n-am reuşit...*

— Cum să vă spun, dacă ne-am apuca să scriem fiecare pe socoteala lui, ar fi foarte greu s-o facem lăsînd deoparte experienţa noastră comună de scriitori, lungă de treizeci de ani. De aceea, chiar în intervenţiile noastre individuale despre care vorbeaţi, ceea ce exprimăm este punctul nostru comun de vedere. Îmi închipui de ce aţi pus această întrebare: avem texte publicate sub un pseudonim unic. Dar şi acestea sînt rodul muncii noastre colective.

— *Pentru că veni vorba de scrisorile cititorilor, încă o întrebare: primiţi multe? Cum le răspundeţi? Nu demult, un cititor dezamăgit ne scria: Arkadi Strugaţki nu mi-a răspuns...*

— De obicei, răspundem doar scrisorilor de afaceri şi acelora dintre scrisorile de la cititori care prezintă un conţinut interesant. În ceea ce priveşte scrisorile (din păcate, majoritatea) în care ni se solicită un autograf sau o carte sau ni se pun întrebări banale de genul „la ce mai lucraţi acum?" etc., pe acestea le lăsăm fără răspuns: nu avem timp de pierdut şi nici secretar care să facă această treabă. Şi, la urma urmei, de ce se consideră că un scriitor poate fi distras de la munca lui? Închipuiţi-vă un strungar, la maşina lui într-un atelier, hărţuit fără încetare de întrebări de genul: de ce a fasonat piesa aşa şi nu altfel, căruia i se cer servicii, căruia i se dau sfaturi departe de a fi întotdeauna competente.. Dacă va tot împărtăşi din experienţa lui fără să facă nimic altceva, dacă vă va asculta şi vă va răspunde, nu va produce mare lucru... Cea dintîi şi cea mai importantă îndatorire a unui scriitor este să scrie; conversaţia cu cititorul se desfăşoară prin intermediul operei sale.

— *Vă mulţumesc pentru această convorbire, Arkadi Natanovici. Şi totuşi, nu vreau să abandonez speranţa de a mă găsi într-o zi faţă în faţă cu amîndoi fraţii Strugaţki...*

(Interviu realizat pentru revista *Sovieţkaia Literatura* de către Aleksandr Fiodorov)

Trad. *Sorin SIMION* şi *Dan MERIŞCA*

Dan MERIȘCA

Arthur MIHĂILĂ

REQUIEM PENTRU ARYL

Premiul I pentru povestire la concursul anual din cadrul celei de-a 12-a Convenții Naționale Science Fiction, Sibiu, 1982

Cum ne-am așezat, micul robochelner s-a și apropiat de noi: „Comanda ?“ s-a auzit glasul șoptit, învăluitor. Am apăsat cîteva clape de pe trupul său nichelat, apoi pe aceea luminoasă, sub care șirul de cristale lichide închegase Tasta aleatoare.

— Ai fost vreodată pe M 13 ? mă întrebă Aryl, privind în gol.

— Nu, niciodată. Ca să fiu sincer, nici măcar nu știu ce e sau unde se află acest M 13...

— Așa e, nu aveai cum să ajungi pe acolo. M 13 este o planetă singuratică. Se află lîngă cea de-a doua gaură neagră descoperită în Calea Lactee.

Tăcerea se așternu pentru cîteva clipe între noi. Hologramele ambientale se fugăreau prin sala joasă a barului, trecînd una prin alta sau străbătîndu-ne, imateriale, trupurile. Traiectoriile lor neașteptate deveneau tot atîtea canale colorate pentru cascadele sonore ce le însoțeau prezenta.

Apoi, deodată, ca și cum ar fi vrut să-și descarce sufletul, Aryl începu să povestească.

— Știi, desigur, că în apropierea găurilor negre continuumul spațiotemporal suferă distorsiuni. Eram...

— Stai puțin ! i-am spus cu o revelație subită în glas. Oare nu acolo a naufragiat o navă acum cîțiva ani ?

— Tocmai despre asta voiam să-ți vorbesc. Tăblia luminoasă a mesei făcea ca fața lui Aryl să capete o fosforescență stranie. Eu am fost cel care a naufragiat. Călătoream prin hiperspațiu, pentru că intrasem în treapta supraluminică de viteză. Nu știu cînd a avut loc modificarea traiectoriei. Eram în capsula de compensare a superaccelerațiilor. Total cufundat în lichidul criogenic — hidrogen lichefiat de temperatura coborîtă pînă aproape de zero absolut În momentul deșteptării din somnul anabiotic, mi-am dat imediat seama că fusesem aruncat în altă zonă decît cea pe care trebuia s-o cercetez.

Robo-chelnerul reveni lîngă noi Din pîntec îi ieși la iveală o tavă plină de pahare și sticle de toate culorile. Bratul său telescopic o depuse pe masă, capacul curb al fantei se închise cu un clinchet după care robotul se îndepărtă.

— Computerul central se defectase, continuă Aryl. Abia după vreo cîteva ore, cît a durat pînă l-am repus în funcțiune, am putut afla ce se întîmplase. Traiectoria navei intersectase una dintre acele fantomatice suprafețe hiperspațiale de alunecare. Înainte de a se defecta computerul reușise totuși să recalculeze drumul pe coordonatele care-mi asigurau salvarea și, în plus să acționeze comanda reîntoarcerii mele la viață. Singura eroare, strecurată în calculele sale perfecte, fusesem eu. Pentru că, în loc să preiau comanda navei imediat după trezire, o lăsasem să gonească în derivă exact spre BKH 2, gaura neagră

Computerul m-a salvat și de astă dată. A decis, imediat după repunerea sa în funcțiune, să asolizez forțat pe M 13, planeta asta pierdută în imensul con de acreție al găurii negre.

Am turnat în pahare. Am ridicat unul din ele, înmuindu-mi buzele în lichidul gălbui. Tava descria pe suprafața luminoasă a mesei o mare pată de întuneric. Alături de ea, paharul lui Aryl — o planetă singuratică de cristal

— Existența lui M 13 rămîne inexplicabilă pentru cei mai mulți dintre astrofizicieni, reveni Aryl Planeta ar fi trebuit să dispară de mult, înghițită de monstrul cosmic. Acum un deceniu, celebrul Yukawa explica fenomenul pornind de la ipoteza că între cele două corpuri, black hole — planetă, ar exista o falie temporală, ca un fel de barieră, un loc în spațiu unde variația timpului este nulă. Altfel spus, cele două corpuri nu sînt sincrone în spațiu-timp, ceea ce perturbă în mod subtil interacțiunea dintre ele. Acum știu că Yukawa era foarte aproape de adevăr, deși, în realitate, fenomenul e cu mult mai complex...

M 13 părea o planetă cu totul inofensivă : un bulgăre înghețat și lipsit de atmosferă. Dar chiar de n-ar fi fost astfel, tot aș fi coborît. Reprezenta singura șansă de a nu fi absorbit de către gaură — combustibilul era pe sfîrșite, din pricina modificării de traiectorie survenite. După cîteva rotații în jurul planetei, am găsit un teren potrivit, o suprafață întinsă, ideală pentru un astrodrom improvizat Am lansat un ultim S.O.S., am cuplat pilotul automat, căruia asolizarea avea, desigur să-i reușească mult mai bine decît mie, și, așezat în fotoliul de comandă, am conectat camera TV exterioară, pentru a urmări îndeaproape întreaga operațiune.

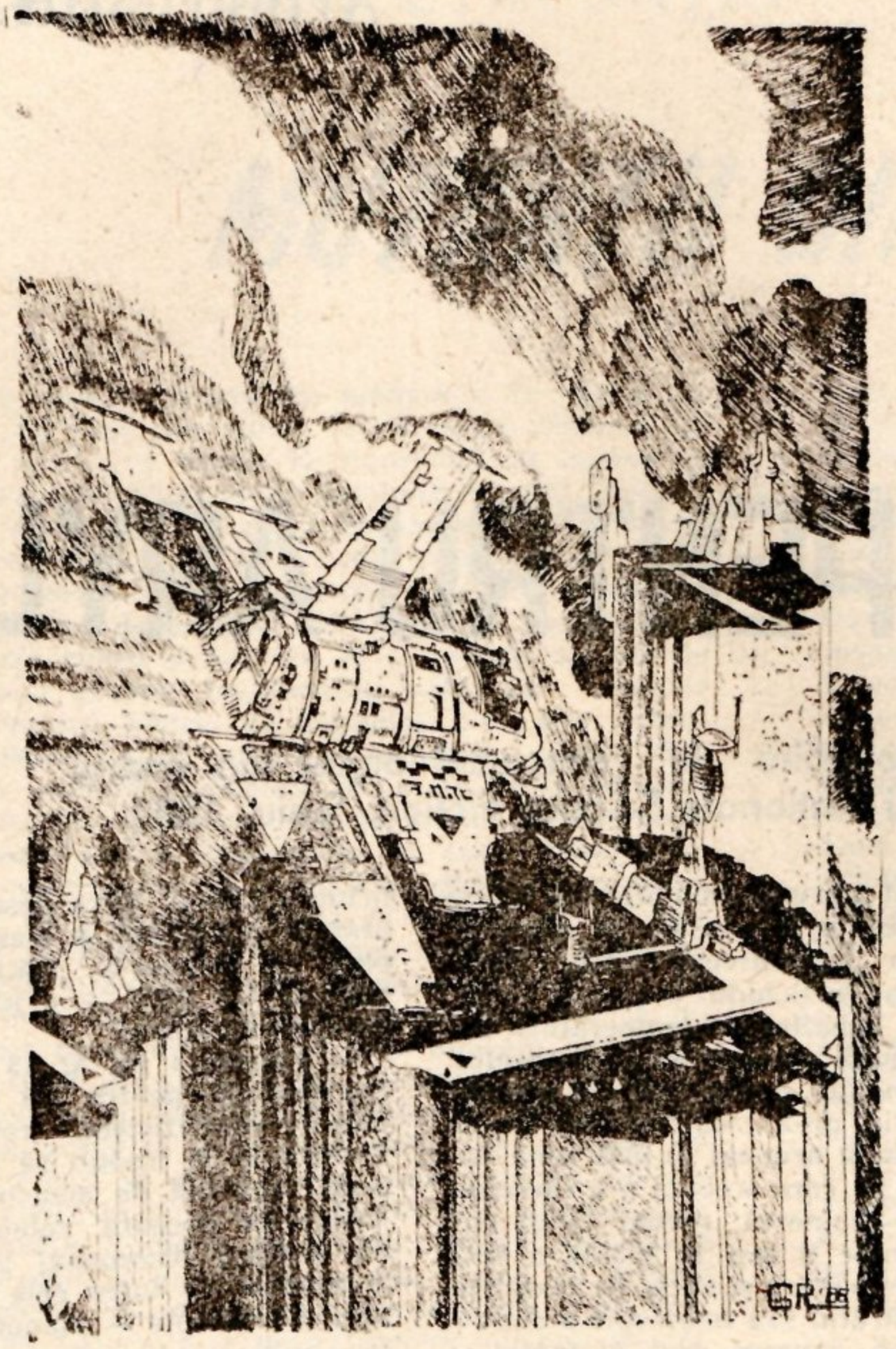

Planeta se apropia văzind cu ochii; în cîteva minute, a umplut întreg ecranul. Computerul îmi marcă cu dreptunghiuri pulsatoare zona aleasă, pe care apoi mi-o a duse în prim plan. În clipa aceea o formă neașteptată apăru în centrul ecranului. O formă ce semăna grozav de bine cu aceea a astro navelor de explorare, adică a navelor din generația celei cu care călătoream eu. O priveam uimit, apariția sa pe M 13 era cu totul neverosimilă, cînd ceva și mai ciudat îmi atrase atenția: mă apropiasem, între timp, atît de mult, încît am putut observa pe întinderea cenușie un omuleț în scafandru cosmic alergînd înnebunit, în speranța că va ajunge la astronava sa. Ar fi fost singurul paravan care putea să-l apere de ploaia de radiații iscată de venirea mea. Mi-am dat seama dintr-o privire că nu mai are nici o șansă. L-am văzut împleticindu-se, apoi prăbușindu-se secerat de fasciculul de radiații dure. O clipă mai tîrziu, nava sa dispărea pulverizată de o explozie orbitoare: pilotul automat curățase, ca de obicei, locul, pentru ca nava mea să poată coborî nestingherită...

Holograma unei dansatoare goale șerpui printre noi, intersectîndu-se cu aceea a unei astronave în flăcări — două comete sonore ciocnindu-se și explodînd într-o ceață de muzicalitate fără sens.

— După asolizare, m-am grăbit să alerg la locul unde se prăbușise, în speranța că voi mai reuși poate să-l salvez. Se aflase la o distanță suficient de mare pentru a fi ferit de suflul exploziei. Cînd în sfîrșit l-am găsit, mi-am dat seama că era prea tîrziu. Înțelegi? Mi-ar fi fost imposibil să opresc pilotul automat; la viteza aceea ar fi însemnat distrugerea navei! Aparatele de control de pe costumul său aveau deja indicatoarele nemișcate. M-am aplecat să-i privesc fața prin vizorul căștii iar ceea ce am văzut ar fi putut aduce în pragul nebuniei chiar și pe un pilot mai încercat decît mine.. Eram eu!

Mi-am smuls arma de la șold și am apăsat pe trăgaci cu toată forța degetelor. Era un gest reflex, subconștientul meu încerca să se apere. În secunda următoare, coșmarul se dezintegrase într-o flamă orbitoare. M-am întors în navă, încercînd să uit totul, încercînd să șterg din memorie tot ceea ce văzusem. Cîteva ore mai tîrziu, ajutat și de o doză consistentă de droguri inofensive din dotarea farmaceutică a navei, am decis că totul nu fusese decît o halucinație.

Dansatoarea goală reveni între noi. Contururile ei incerte închideau o ființă fluidă de lumină ,ale cărei mișcări erau determinate poate chiar de gîndurile noastre. O chemasem în gînd și, iată, venise din nou, ca să ne-nvăluie în haloul ei de sonorități fierbinți.

Aryl își ridică ochii, privind prin ea, în gol:

— Pe neașteptate, după aproape două săptămîni de la lansarea mesajului S.O.S., am primit un semnal de răspuns. Eram la capătul puterilor, înnebunit de singurătate. Mesajul fusese recepționat de către o navă de patrulare. Urma să mi se trimită o capsulă automată încărcată cu combustibil, ceea ce însemna că aveam, în sfîrșit, cum părăsi planeta. Începuse să mă cuprindă frica. Pe măsură ce timpul trecea, constatam tot mai des că M 13 semăna grozav de bine cu un imens cavou.

N-am avut mult de așteptat, mi s-a părut chiar ciudat că transportorul apăruse atît de repede: trecuse doar o zi, cînd am putut vedea pe cerul negru al planetei descărcările plasmatice caracteristice navelor de ultimul tip. Existau deja transportoare dotate cu astfel de motoare? Tocmai ieșisem să cercetez împrejurimile. Am alergat printre bolovanii înghețați spre propria-mi navă. O clipă, gîndul că toate acestea mi se mai întîmplaseră cîndva, că totul nu era decît o reluare a unei secvențe binecunoscute, m-a străfulgerat dureros. Am ajuns gîfîind lîngă navă, am deblocat trapa de acces în ecluză — mișcările mele păreau că se derulează cu încetinitorul —, m-am prăbușit înăuntru, lăsînd restul în seama automatelor...

Cînd mi-am revenit, puțin după aceea, computerul mă anunță că nu aveam de-a face cu o capsulă automată, ci cu o navă cu echipaj uman, care asolizase la cîțiva zeci de kilometri de a mea. Întrebările îmi roiau în minte. Să fi fost vorba de o nouă navă căzută în capcana cosmică? Am înțeles totul atunci cînd celălalt încercă să ia legătura cu mine. Era exact lucrul de care mă temusem cel mai mult, dar pe care nu îndrăznisem să mi-l

mărturisesc. În căşti răsunase clar o voce care mă făcuse să îngheţ: propria-mi voce!

După aceea, totul s-a desfăşurat cu rapiditate. Planul conceput de mine a fost dus la bun sfîrşit în mai puţin de două ore. În primul rînd, schimbîndu-mi vocea, i-am cerut permisiunea să vin la bordul navei sale, imediat. A acceptat, semnîndu-şi astfel condamnarea la moarte.

Am fost primit de către mine însumi, zîmbitor şi prietenos. Şi uimit de faptul că nu era singurul eşuat pe M 13. Evident, nu-mi scosesem casca. Chipul meu era protejat de filtrul polarizat al vizorului. Nu avea cum să mă recunoască: un astronaut într-un costum cosmic lipsit de identitate. Am golit întreg rezervorul pistolului dezintegrator în el. Cîteva secunde mai tirziu, priveam compătimitor pata întunecată de pe podea. Era tot ce mai rămăsese din Aryl. Comisesem o crimă? Era a doua oară cînd făceam acest lucru, în decursul a doar cîteva zile. Nici măcar nu ştiam dacă trebuie sau nu să am remuşcări.

După ce m-am întors în nava mea, mi-a fost rău mai multe zile la rînd. Simţeam o silă fără margini faţă de tot ceea ce mă înconjura şi, mai cu seamă, faţă de mine însumi. Îmi revenea mereu în minte chipul zîmbitor cu care mă întîmpinase celălalt. Nu avusese nici cea mai mică bănuială...

Zilele care au urmat pînă la sosirea capsulei automate au fost un adevărat chin pentru mine. Eram fără încetare obsedat de posibilitatea apariţiei unui nou Aryl. Fiecare umbră, fiecare zgomot mă făceau să sar în lături sau să mă rostogolesc la pămînt şi să-mi smulg pistolul de la centură. Era clar: apariţia mea aici, mai corect spus traversarea barierei spaţio-temporale de către navă modificase un echilibru şi aşa instabil, provocînd o reacţie ciclică, o curbă temporală închisă în sine, la nesfîrşit. Curios era, însă, că evenimentele nu se repetau identic. Exista un factor de perturbare care făcea ca fiecare nou ciclu să nu-l reia exact la fel pe cel dinaintea sa. Declanşasem o ciclicitate imprevizibilă!

Aryl luă în sfîrşit paharul. Îl ridică în lumină, privind prin transparenţa lichidului. Reflexele care îi jucau pe faţă mă făcură să mă întreb, pentru o clipă, dacă el însuşi nu era cumva decît o holograma ambientală regizată special pentru mine de computerul barului. O tratatie mai deosebită, ca pentru unui vechi client. Aryl sorbi încet, gînditor:

— Uneori, mi se întîmpla să mă întreb dacă impulsul iniţial nu fusese provocat, de fapt, de către un alt Aryl. Atunci, însemna că nava mea şi eu însumi nu eram nimic altceva decît nişte creaţii inconsistente ale acestei blestemate planete. Cînd sosisem pe M 13, aici exista deja un Aryl; eu îl omorîsem. Atunci, cine eram eu? Şi al cîtelea? Cît timp se scursese oare de la sosirea primului Aryl, cînd începuse totul? Înaintea primului Aryl pe care îl văzusem şi îl ucisesem din greşeală, nu exista oare un nesfîrşit şir de alţi Aryl? Cine declanşase acest joc absurd, în care eu eram singura piesă, dublată şi redublată mereu, pusă să execute mişcări dinainte stabilite printr-un mecanism inexorabil?

În cazul în care capsula cu combustibil ar mai fi întîrziat cîteva zile, cred că aceste întrebări m-ar fi înnebunit. Dar am rezistat. Ceea ce m-a ajutat cel mai mult a fost gîndul că singurătatea era, la urma urmei, preferabilă unei noi întîlniri cu mine însumi. Căci, de astă dată, s-ar fi putut ca celălalt să fie mai rapid...

Munca de transfer a combustibilului de pe capsulă pe nava mea m-a acaparat, apoi, cu totul şi gîndurile rele au fugit. Doar silueta fusiformă a celeilalte nave, răsărindu-mi în ochi la marginea orizontului, mă mai făcea uneori să tresar.

În ultima zi a şederii mele acolo, mi-am dat seama că nu scăpasem de coşmar. Reactoarele fuseseră puse în funcţiune, cînd, în receptorul de bord, răsună mesajul meu S.O.S. lansat înainte de coborîre. Era un ironic rămas bun din partea lui M 13. Nava îşi luase zborul, planeta se micşora în spatele ei şi, deodată, simţii o zguduitură puternică: trecusem pe lîngă o astronavă de explorare de ultimul tip, care tocmai asoliza. Am simţit că mă cuprinde disperarea...

Mi-am găsit salvarea în somnul anabiotic din timpul saltului prin hiperspaţiu. La sosire, nu am povestit nimic din toate acestea, deşi ştiam că, astfel, îl condamn pe celălalt la o moarte sigură. Sau poate tocmai de asta... Însă, nu era exclusă şi posibilitatea ca falia spaţio-temporală să genereze nu numai noi nave identice cu a mea, ci şi noi capsule cu combustibil venite în ajutor... Am fost întîmpinat ca un erou! O învinsesem, doar, pe BKH 2, cea mai temută dintre găurile negre ale Căii Lactee...

L-am privit compătimitor pe Aryl. Bătrînii lupi ai hiperspaţiului sufereau totdeauna şocuri de acomodare la revenirea lor din singurătatea zborurilor astrale... Povestea lui fusese de mult catalogată drept o formă inofensivă de nebunie, cazul clasat, dosarul închis. Zîmbind în sinea mea, îl lăsasem să-şi facă numărul lui de zile mari, fără să fi deschis gura mai mult decît ar fi fost necesar pentru întreţinerea discuţiei. Ştiam şi că asta îl uşura.

M-am uitat în jur. În bar se lăsase deodată tăcerea. Robo-chelnerul se îndrepta spre mijlocul sălii, urmînd să anunţe surpriza tastei aleatoare. Era un joc pe placul tuturor, un joc avînd imprevizibilul drept principal atú. Un generator cuantic de hazard combina, în spatele carcasei robotului, codurile celor aflaţi în bar. Poate şi cuvintele lor, fiecare din mişcările lor...

Mi-am auzit, surprins, numele. Cîştigasem? Chiar cîştigasem?! Era acesta un semn că aveam să cîştig şi în celălalt joc, marele meu joc cu Aryl? Robotul îmi aduse pe o tavă, sub un capac de argint, ca pe un preţios fel de mîncare, premiul. Ridicai capacul. ...Şi totuşi hazardul continua să-mi joace feste. Pe tavă se afla un pistol dezinte-

grator. Am întins mîna. „Apasă! apasă!“ îmi șopti robotul. Fără să ezit, cu zîmbetul pe buze, am îndreptat pistolul spre pieptul lui Aryl și am apăsat pe trăgaci. În locul razei ucigașe însă, în aer se născu atunci dansatoarea goală. Cei din sală izbucniră în aplauze — chipuri fără trăsături în lumina obscură, trupuri unduitoare, nesigure, fantome cenușii.

Sau poate că nu era nimeni în sală în afară de mine, de Aryl și de hologramele șovăitoare și palide, înotînd prin acvariul care devenise sala tristă a barului Poate că, la urma urmei, nu eram cu toții decît niște holograme inconsistente regizate cîndva de un computer ambiental uitat în funcțiune de un barman distrat.

Dansatoarea îmi zîmbea. Trupul ei de flacără descria în aer mișcări șerpuitoare. Se aplecă, mă sărută imaterial. „Nici un ascunziș, nici un truc nu va putea șterge toate urmele...“ îmi șopti ea la ureche. Tresării. De unde știa ce gîndesc? „Niciodată nu o să fii sigur. Totdeauna va exista cineva ascuns în umbră. Cineva care, atunci cînd n-o să te aștepți...“

Ridicai brusc degetul de pe trăgaci și dansatoarea dispăru într-un nor de sclipiri. Privii disprețuitor: un biet proiector holografic construit ca un pistol dezintegrator.

— Mulțumesc, băiete, am strigat către micul robo-chelner. Poți să iei ăsta de aici, n-am ce face cu el i-am mai zis, aruncîndu-l peste umăr.

Am ridicat ochii spre Aryl. Se albise deodată la față. Privea fix pe geamul aflat în spatele meu, geamul dînd spre marea piață de la nivelul minus douăzeci și trei al megalopolisului. Mi-am întors capul, privind peste umăr, dar n-am văzut nimic. O clipă mai tîrziu, Aryl dispăruse de lîngă mine strecurîndu-se printre mese, către ieșirea de serviciu a barului.

Am sărit de pe scaun, cu gîndul să-l ajung din urmă. Nu-mi puteam permite să ratez ocazia. Pierdusem atîta timp ca să-i cîștig încrederea. Ca să-mi găsesc o identitate de împrumut. Ca să-l fac să-mi povestească totul. Dar o siluetă extrem de cunoscută pentru ochii mei își făcu atunci apariția în prag: era Aryl. Un alt Aryl. Cu toate că gestul său fusese extrem de rapid, am putut să-mi dau seama că ceea ce băgase în buzunar era o armă, un pistol dezintegrator. Unul adevărat.

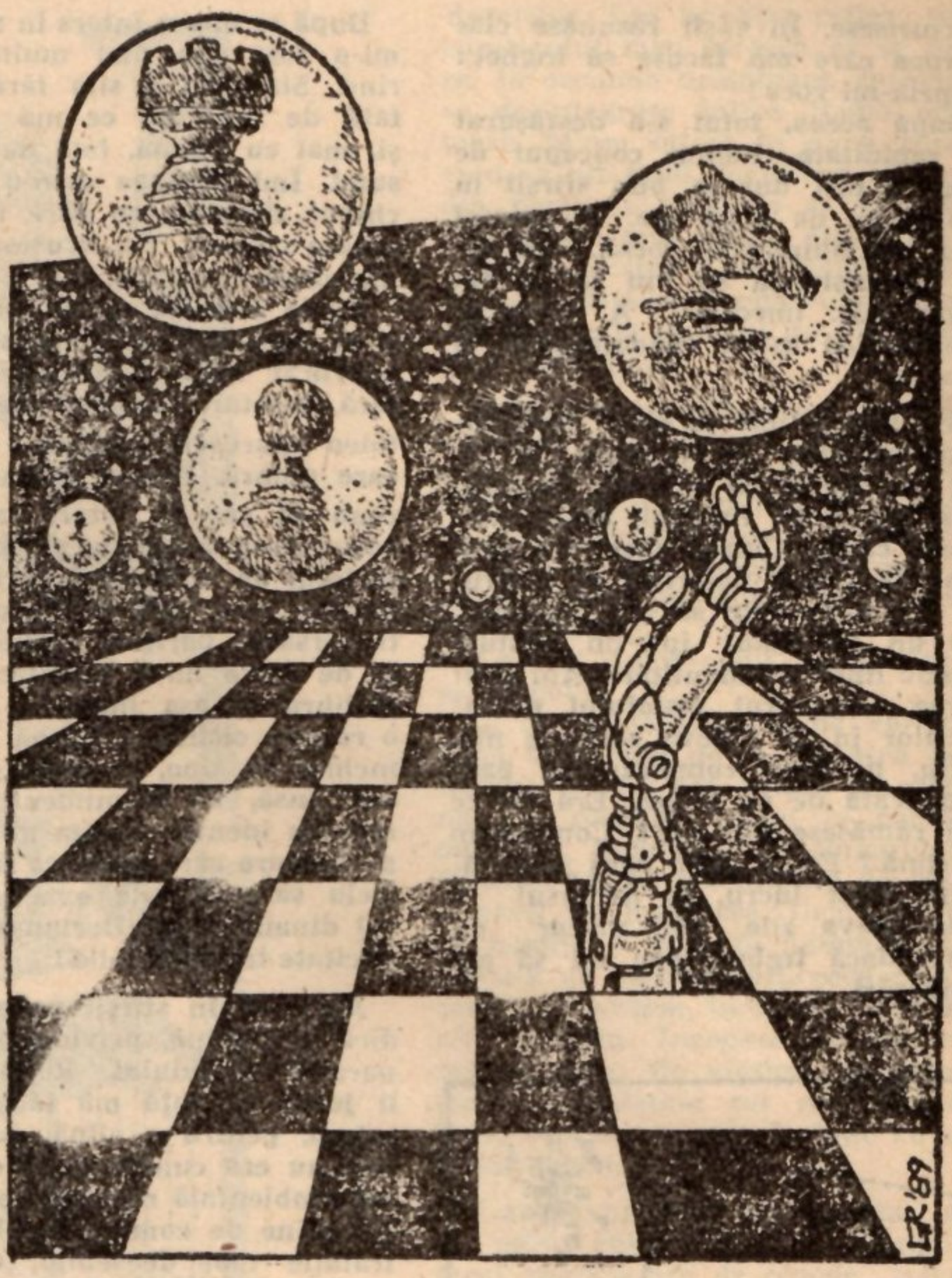

Trebuia să acționez imediat. Aveam, apoi, să dau și de urma celuilalt.

— Aryl! l-am chemat. Ce mai faci bătrîne? Sînt vechiul tău prieten, nu mă recunoști?

Se apropie. Îmi strînse mîna fără să-mi răspundă și se așeză obosit.

Robo-chelnerul rulă fără zgomot spre noi. „Nici o comandă“ i-am spus, făcîndu-l să se îndepărteze.

— Sînt foarte obosit..., mi s-a părut pentru o clipă că am zărit pe altcineva..., spuse Aryl, privindu-mă bănuitor. Nu mă recunoștea. Nici nu avea cum să mă recunoască. Nu fusesem niciodată prietenul lui. Cu atît mai puțin acum, cînd îmi pregăteam pe sub masă pistolul meu dezintegrator — a veam să-l folosesc după ce l-aș fi invitat la o plimbare prin noapte... La fel cum nu eram nici redactor la revista de mare tiraj drept al cărei trimis mă prezentasem...

O clipă, mîna îmi șovăie. Dar dacă falsul nu este el, ci...? Mă scutur îngrozit. Nu, nu poate să fie așa. Trebuie să acționez. Acum. Chiar în clipa aceasta. Ca să-mi păstrez identitatea, trebuie să lupt singur, din umbră, neîncetat cu M13. Ce instanță ar putea emite un verdict împotriva unui om care se ucide pe sine?

Nu mă recunoștea. Cine ar fi putut să mă recunoască în urma operației estetice pe care o făcusem? Nici eu însumi! Era prețul pe care trebuia să-l plătesc spre a scăpa o dată pentru totdeauna de acest blestem, de acești Aryl scuipați prin hiperspațiu de o planetă bolnavă. Un preț atroce, cumplit: renunțarea la propriu-mi eu, la propriu-mi chip. Chipul încercănat de moarte al lui Aryl.

Barry B. LONGYEAR

DUȘMANUL

Premiul Nebula **1979.**
Premiul HUGO 1980.

dicționar sf

Scriitorul american Barry B. Longyear este, actualmente, profesor de literatură la o școală din Farmington (statul Maine), localitate în care conduce, împreună cu soția sa, și o mică editură.

S-a născut la Harrisburg, a absolvit cursurile Academiei Militare din statul Virginia, ale Institutului de Artă din Pittsburg, ale Școlii de balistică din Texas și ale Universității de Studii Sociale din Detroit. A mai lucrat ca tehnician în Okinawa și Key West, producător de microfilme în Detroit, editor în Philadelphia.

B. L. scrie din 1978. În 1979 a obținut prestigiosul Premiu sf Nebula **(acordat de critica de specialitate din SUA) pentru nuvela „Enemy Mine" („Dușmanul"). Pentru același text primește, în 1980, marele premiu** Hugo **(acordat prin votul participanților) la Convenția Mondială Science Fiction ținută în acel an la Boston și Premiul comemorativ John W. Campbell. A doua nuvelă scrisă — „Savage Planet" („Planeta Sălbatică") — publicată în revistele de mare circulație „Analog" și „Isaac Asimov's SF Magazine" a obținut și ea, în 1981, premiul J. W. Campbell.**

Unul din cele mai apreciate texte ale sale a fost „The Carpenter", în care misterul, istoria și mitologia sa amestecă într-o povestire despre un om de acum două mii de ani.

B. L. declară că scrie poveștile pe care i-ar plăcea să le citească. Nu agreează hard-sf-**ul, cu mașinării și creaturi metalice. Povestirile lui vorbesc despre oameni, despre gîndurile și visele lor.**

A. BORLAN

Mîinile cu trei degete ale drakului se flexară. Puteam citi în ochii lui galbeni dorința de a ține în degetele acelea o armă... sau beregata mea. Dezmorțindu-mi la rîndul meu degetele, am știut că și el citea același lucru în ochii mei.

— *Irkmaan !* scuipă creatura.

— Drak împuțit ! Am ridicat mîinile la nivelul pieptului și am început să-i fac semne : Haide, drakule ; hai s-o iei pe cocoașă.

— *Irkmaan vaa, koruum su !*

— Vrei să vorbești, sau să te bați ? Haide !

Simțeam, înapoia mea, oceanul — un cazan fierbînd cu talazuri înspumate ce amenințau să mă înghită, așa cum făcuseră cu naveta. Plonjasem cu ea direct în ocean. Drakul ejectase atunci cînd propria lui navetă luase foc în pătura superioară a atmosferei, dar reușise să-mi avarieze sursa energetică. Eram epuizat de înotul pînă la plaja cenușie și stîncoasă și de strădania de a ajunge într-un loc sigur. Îndărătul drakului, printre stîncile de pe colina altfel stearpă, puteam zări capsula cu care se ejectase. Cu mult deasupra capetelor noastre, rasa lui și a mea continuau să se lupte, disputîndu-și posesia unui colțișor nelocuit și necunoscut. Drakul continua să rămînă pe loc așa încît am rostit fraza învățată la instrucție — o frază specială ce trebuia ă'nnebunească orice Drak.

— *Kiz da yuomeen, Shizumaat !*

Asta însemna : Shizumaat, cel mai slăvit filozof Drak, mănîncă excremente de kiz. Ceva asemănător cu actul de a înfunda carne de porc pe gîtul unui musulman.

Stupefiat, Drakul căscă gura, apoi o închise și mînia îi preschimbă culoarea din galben în cafeniu-roșcat.

— *Irkmaan, tu Mickey Mouse prost este !*

Jurasem să lupt și să mor pentru multe lucruri, dar, din întîmplare, rozătorul acela venerabil nu era unul

dintre ele Am izbucnit în rîs şi am continuat să rîd pînă cînd spasmele, combinate cu oboseala, m-au făcut să cad în genunchi. M-am străduit să-mi ţin ochii deschişi, ca să-mi urmăresc duşmanul. Drakul alerga spre faleză îndepărtîndu-se de mine şi de ocean. M-am răsucit pe jumătate şi am întrezărit un milion de tone de apă cu o clipă înainte de a se prăbuşi peste mine, lăsîndu-mă fără cunoştinţă.

— *Kiz da yuomeen, Irkmaan, ne ?*

Ochii îmi erau plini de nisip şi mă usturau din cauza sării, însă o parte a conştiinţei mele remarcă : „Hei, eşti viu !" Am vrut să-mi scot nisipul din ochi şi am constatat că mîinile îmi erau legate. Prin mîneci trecea o vergea metalică de care îmi erau încătuşate încheieturile. Pe măsură ce lacrimile îmi spălau nisipul din ochi, îl puteam distinge pe drak, aşezat pe un bolovan negru şi neted, privindu-mă. Pesemne el mă scosese din băltoacă.

— Mersi, faţă-de-broscoi. Ce-i cu legăturile astea ?

— *Ess ?*

Am încercat să-mi agit braţele şi am reuşit să sugerez o navetă cosmică pe cale de a se prăbuşi.

— Dezleagă-mă, drak blestemat !

Stăteam pe nisip, cu spatele rezemat de o stîncă.

Drakul zîmbi, arătîndu-şi mandibulele superioare şi inferioare care aveau aspect omenesc — numai că, în loc de dinţi distincţi, purtau o lamă continuă.

— *Eh, ne, Irkmaan.*

Se ridică, se îndreptă spre mine şi verifică legăturile.

— Dezleagă-mă !

Zîmbetul dispăru.

— *Ne !* Arătă către mine cu un deget galben : *Kos son va ?*

— Nu vorbesc Draka, faţă-de-broscoi. Ştii Esper sau engleză ?

Drakul înălţă aproape omeneşte din umeri, apoi arătă spre pieptul său :

— *Kos va son Jeriba Shigan.* Mă indică iarăşi cu degetul : *Kos son va ?*

— Davidge. Mă numesc Willis E. Davidge.

— *Ess ?*

Mi-am încercat limba cu silabele nefamiliare.

— *Kos va son Willis Davidge.*

— *Eh,* încuviinţă Jeriba Shigan apoi flutură din degete. *Dasu, Davidge.*

— La fel şi ţie, Jerry.

— *Dasu, dasu !*

Jeriba începuse să pară puţin agitat. Am ridicat din umeri cum am putut mai bine. Drakul se aplecă, prinse cu ambele mîini pieptii salopetei mele şi mă trase în picioare.

— *Dasu, dasu, kizlode !*

— Bine ! Deci *dasu* înseamnă „scoală-te". Ce-i ăla *kizlode ?*

Jerry rîse.

— *Gavey „kiz" ?*

— Da, eu *gavey*

— *Lode,* îşi arătă Jerry capul, apoi îl indică pe al meu şi adăugă : *Kizlode, gavey ?*

Am înţeles, apoi mi-am rotit brusc braţele, izbindu-l pe Jerry cu vergeaua metalică în partea de sus a capului. Drakul s-a împleticit îndărăt pînă s-a izbit de un bolovan, părînd surprins. Ridică o mînă spre cap şi o retrase acoperită de puroiul albicios pe care drakii îl cred sînge. Mă privi ucigaş.

— *Gefh ! Ne, Gefh, Davidge !*

— Vino s-o încasezi, Jerry, *kizlode* afurisit !

Jerry plonjă spre mine şi am încercat să-l pocnesc iarăşi cu vergeaua, însă Drakul îmi prinse încheietura dreaptă cu ambele mîini şi folosind momentul meu de inerţie, mă răsuci, izbindu-mă cu spinarea de o altă stîncă. Pe cînd îmi trăgeam răsuflarea, Jerry ridică un pietroi şi se îndreptă spre mine cu intenţia vădită de a-mi face dovleacul terci. Rezemîndu-mă bine cu spatele de stîncă, am ridicat un picior şi l-am lovit pe drak în mijloc, aruncîndu-l pe nisip. M-am repezit, gata să-i fărîm tărtăcuţa, dar el a arătat ceva înapoia mea. M-am întors şi am zărit un alt talaz spumegînd şi îndreptîndu-se către noi.

— *Kiz !* Jerry sări în picioare şi o luă la fugă spre faleză, urmat îndeaproape de mine.

În vreme ce talazul mugea îndărătul nostru, ne-am strecurat printre bolovanii negri pînă cînd am ajuns la capsula de ejecţie a lui Jerry. Drakul se opri, puse umărul sub carcasa ovoidă şi începu s-o rostogolească în susul pantei. I-am înţeles intenţia. Capsula conţinea alimente şi echipament de supravieţuire familiar pentru amîndoi.

— Jerry ! am urlat, căutînd să acopăr zgomotos valului ce se apropia cu repeziciune. Scoate vergeaua asta blestemată, să te ajut !

Drakul se încruntă spre mine.

— Vergeaua, *kizlode,* scoate-o ! Am aplecat capul spre braţul meu întins.

Jerry strecură un pietroi sub capsulă, ca s-o împidice să se rostogolească înapoi după care îmi dezleagă rapid mîinile şi trase vergeaua. Am pus umărul amîndoi la capsulă, rostogolind-o în sus. Talazul izbi şi escaladă rapid panta, pînă ce apa ne ajunse la piept. Capsula se ridică aidoma unui dop şi, ca s-o putem controla pînă la retragerea valului, am proptit-o între trei stînci. După ce apa se scurse, am rămas pe loc gîfîind.

Jerry se trînti pe nisip, se rezemă cu spatele de un pietroi şi privi pîraiele care reveneau în ocean.

— *Magasienna !*

— Ai dreptate, frăţioare. Am căzut lîngă drak ; ne-am înţeles din ochi asupra unui armistiţiu temporar şi am aţipit imediat.

Ochii mi s-au deschis asupra unui cer pe care clocoteau nuanţe negre şi cenuşii. Lăsîndu-mi capul pe umărul stîng, m-am uitat după drak. Continua să rămînă nemişcat. La început, mi-am spus că ar fi momentul ideal să termin cu Jerry. După aceea, m-am gîndit cît de prostească părea neînsemnata noastră luptă prin comparaţie cu nebunia oceanului din jur. De ce nu venise echipa de salvare ? Oare flota Drakă o distrusese pe a noastră ? De ce nu apăruseră drakii să-l salveze pe Jerry ? Se omorîseră între ei ? Nu ştiam nici măcar unde mă aflam. O insulă... O zărisem în timpul coborîrii, dar unde era situată şi care era poziţia ei relativă ? Fyrine IV ; planeta n-avea nici măcar un nume propriu-zis, însă era îndeajuns de importantă ca să mori pentru ea.

Cu un efort, m-am ridicat în picioare. Jerry deschise ochii şi se ghemui rapid într-o poziţie de apărare. Mi-am fluturat mîna şi am clătinat din cap.

— Linişteşte-te, Jerry. Mă duc doar să arunc o privire.

M-am întors cu spatele la el şi am pornit-o printre bolovani. Am mers cîteva minute în susul pantei pînă am ajuns pe faleză.

Era într-adevăr o insulă, dar nu una prea mare. Din cîte puteam aprecia, mă aflam la vreo optzeci de metri deasupra oceanului, în vreme ce insula însăşi avea o lungime de doi kilometri şi o lăţime mai mică de un kilometru. Vîntul care îmi lipea salopeta de trup reuşea să-i usuce ţesătura, dar cînd am privit în jur, la bolovanii şlefuiţi din vîrful falezei, mi-am dat seama că ne puteam aştepta la talazuri mai mari decît amărîtele pe care le văzusem.

Înapoia mea se auzi căzînd o piatră şi, întorcîndu-mă, l-am văzut pe Jerry urcînd panta. Cînd ajunse sus, drakul privi împrejur. M-am apropiat de unul din bolovani, am trecut cu palma peste el ca să-i indic netezimea, apoi am arătat spre ocean.

— *Ae, Gavey,* încuviinnţă Jerry. Arătă capsula, după aceea către noi ! *Echey masu, nasesay.*

M-am încruntat şi am îndicat şi eu capsula.

— *Nasesay ?* Capsula ?

— *Ae,* capsulă *nasesay. Echey masu,* îşi arătă Jerry picioarele.

Am clătinat din cap.

— Jerry, dacă tu *gavey* cum s-au şlefuit bolovnaii ăştia, am pus mîna pe unul dintre ei, atunci tu *gavey* că *masu nasesay* aici sus nu ne ajută cu nimic. Cu mîinile, am descris o mişcare ondulatorie în sus şi jos. Valuri, am rostit, apoi am arătat oceanul de dedesubt : Valuri, aici sus. Valuri, *echey ?*

— *Ae, gavey.*

Jerry privi în jurul falezei, după care îşi frecă faţa. Se apropie de nişte pietre mai mici şi începu să le pună una peste cealaltă.

— *Viga, Davidge.*

M-am ghemuit lîngă el şi l-am urmărit cum construia cu degete dibace un cerc de pietricele ,care se transformă rapid într-o arenă de mărimea unei căsuţe pentru păpuşi. Jerry puse un deget în centrul cercului :

— *Echey, nasesay.*

Pe Fyrine IV, zilele păreau de trei ori mai lungi decît oricare zile cunoscute mie de pe alte planete locuibile. Folosesc termenul „locuibile" cu oarece rezerve. Prima zi am petrecut-o străduindu-ne din răsputeri să urcăm *nasesay-ul* lui Jerry în vîrful falezei. Noaptea a fost prea întunecoasă ca să putem continua lucrul, şi cu un frig pătrunzător pînă în oase. Am demontat scaunul pilotului din capsulă şi am reuşit să ne înghesuim amîndoi în spaţiul rămas. Căldura trupurilc noastre a mai îndreptat puţin lucrurile ; între perioadele de somn, ne-am trecut vremea ciugulind din raţiile de hrană ale lui Jerry (aveau gust de peşte amestecat cu brînză veche) şi încercînd să lămurim nişte chestiuni lingvistice.

— Ochi.

— *Thuyo.*

— Deget.

— *Zurath.*

— Cap.

— *Lode,* începu drakul să rîdă.

— Ha, ha, ce caraghios !

— *Ha, ha !*

În zorii celei de-a doua zile, am rostogolit şi am împins capsula în centrul falezei şi am fixat-o între două stînci mari. Una dintre ele avea o proeminenţă, care speram că va ţine capsula pe loc în momentul izbirii vreunui talaz. În jurul stîncilor şi capsulei am aşternut o fundaţie din bolovani mai mari şi am umplut spaţiile dintre ei cu pietricele. Cînd zidul a ajuns la înălţimea genunchiului, am constatat că zidăria cu pietre rotunde şi şlefuite nu putea continua fără mortar. După mai multe încercări, am învăţat cum să spargem pietrele pentru a obţine feţe

plate. Tehnica era să izbeşti o piatră de vîrful alteia. Ne-am împărţit sarcinile prin rotaţie, unul spărgea bolovani, iar celălalt construia. Roca era aproape un obsidian şi a fost nevoie, tot prin rotaţie, să ne scoatem aşchiile din mîini şi faţă. Ca să terminăm zidul, am muncit nouă zile şi nopţi din acelea nesfîrşite, timp în care valurile ne-au dat tîrcoale de multe ori, iar unul ne-a inundat pînă la glezne În şase din cele nouă zile a plouat. În echipamentul capsulei am găsit o pătură din plastic, care a devenit acoperişul nostru. S-a curbat în centru însă gaura pe care i-am făcut-o acolo permitea apei să se scurgă, rămînînd astfel aproape uscaţi şi cu o sursă de apă proaspătă. Dacă avea să năvălească un talaz ceva mai hotărît, ne puteam lua adio de la acoperiş ; însă amîndoi aveam încredere în zidurile groase, de aproape doi metri la bază şi peste un metru în vîrf.

După ce am terminat, ne-am instalat înăuntru şi ne-am admirat opera aproape o oră, pînă cînd ne-am dat seama că devenisem şomeri.

— Şi acum, Jerry ?

— *Ess ?*

— Acum ce mai facem ?

— Acum, noi aşteaptă. Drakul înalţă din umeri. Altceva ce, *ne ?*

— *Gavey,* am încuviinţat eu.

M-am ridicat şi m-am îndreptat spre ieşirea/intrare. Neavînd lemn pentru uşă, acolo unde zidurile ar fi trebuit să se întîlnească, îl curbasem pe unul spre exterior, prelungindu-l cu vreo trei metri în jurul celuilalt, cu deschiderea în partea opusă celei din care predominau vînturile. Acestea nu mai conteneau, dar ploaia se oprise. Adăpostul nu era cine ştie ce arătos, însă aveam o mulţumire privindu-l cum stătea acolo, înfipt în mijlocul insulei pustii. După cum remarcase Shizumaat : „Viaţă inteligentă sfidînd universul". Sau, cel puţin, aşa am priceput eu din ghiveciul de engleză al lui Jerry. Am înălţat din umeri şi, cu o aşchie ascuţită de piatră culeasă de pe jos, am tras încă o linie pe stînca înaltă ce-mi slujea drept calendar. Cu totul, erau zece linii, iar sub cea de-a şaptea un „x" micuţ, marcînd talazul cel mare, ce acoperise vîrful falezei.

Am azvîrlit aşchia.

— La naiba, urăsc locul ăsta !

— *Ess ?* Din ieşirea/intrare apăru capul lui Jerry. Cine vorbeşte cu, Davidge ?

L-am privit pe drak, apoi am făcut un gest de lehamite.

— Cu nimeni.

— *Ess va,* „nimeni" ?

— Nimeni. Nimic.

— *Ne gavey,* Davidge.

M-am împuns cu degetul în piept.

— Cu mine ! Vorbesc cu mine ! Tu *gavey* asta, faţă-de-broscoi ?

Jerry clătină din cap.

— Davidge, acum eu dormi. Nu vorbi mult nimeni, *ne ?*

Dispăru înapoi în adăpost.

— Mama ta de ! M-am întors și am coborît panta „Numai că pentru a respecta adevărul, tu față-de broscoi, n-ai o mamă.. sau un tată. *Dacă ați putea alege, cu cine v-ar place să naufragiați pe o insulă pustie?* M-am întrebat dacă existase cineva care să fi ales vreodată un colț umed și înghețat al Iadului laolaltă cu un ambisexuat, un hermafrodit.

La jumătatea pantei am pornit-o pe poteca marcată cu pietricele pînă am ajuns la băltoaca mea, pe care o botezasem *Ferma Melcilor* În jurul bălții se aflau mai mulți bolovani șlefuiți de valuri, iar de desubtul pietroaielor aflate imediat sub nivelul apei trăiau cei mai grași melci portocalii văzuți vreodată de amîndoi Îi descoperisem într-una din pauzele lucrului la adăpost și-i arătasem lui Jerry

— Și ce? înălțase drakul din umeri.

— Cum „și ce"? Jerry, rațiile alea n-or să dureze o veșnicie Cînd se vor termina noi ce o să mîncăm?

– Mîncăm? Jerry se strîmbă privind fosgăiala de sub bolovani *Ne* Davidge Înainte, salvează Caută, găsesc, salvează.

— Și dacă nu ne vor găsi? Atunci ce facem?

Jerry se strîmbă iarăși, apoi porni către adăpostul pe jumătate terminat

— Atunci noi bea apă, pînă găsesc.

Mai mormăi ceva despre excremente de kiz și papilele mele gustative, după care dispăru.

Mai tîrziu, înălțasem malurile din jurul băltoacei sperînd că protecția față de mediul ostil avea să ducă la sporirea melcilor. Am căutat sub cîțiva bolovani, dar nu erau semne că se înmulțiseră. Nici de data aceasta n-am reușit să mă auto-conving să mănînc așa ceva Am pus la locul ei piatra sub care mă uitasem, m-am ridicat și am privit oceanul Deși eterna pătură de nori continua să nu lase razele lui Fyrine să usuce solul, nu ploua și ceața obișnuită se ridicase.

În direcția din care sosisem eu pe plajă, oceanul se întindea pînă la linia orizontului. Între crestele albe de spumă era una neagră ca inima unui cămătar Cam la cinci kilometri depărtare de insulă se formau linii paralele de brizanți Privit din locul unde stăteam eu, centrul brizanților avea să izbească insula, în timp ce restul aveau să treacă spumegînd mai departe. În dreapta, pe aceeași linie cu talazurile, puteam întrezări altă insuliță, la o depărtare de vreo zece kilometri. Urmărind drumul brizanților, am privit spre dreapta în zare și, acolo unde albul murdar al oceanului ar fi trebuit să se contopească cu cenușiul palid al cerului, am distins o linie neagră la orizont.

Cu cît mă străduiam mai tare să-mi reamintesc hărțile continentelor de pe Fyrine IV, cu atît deveneau mai neclare. Nici Jerry nu-și putea aminti nimic.., sau nu-mi spunea mie. De fapt, de ce să le fi ținut minte? Lupta urma să se desfășoare în spațiu, fiecare rasă încercînd s-o împiedice pe cealaltă să-și stabilească o bază orbitală în sistemul Fyrine. Nimeni nu dorea să debarce pe vreuna din planetele Fyrine, cu atît mai puțin să se războiască pe sol. Cu toate acestea, indiferent ce nume ar fi purtat, era pămînt și mult mai întins decît petecul de nisip și piatră ocupat de noi.

Problema era cum să ajungem acolo. Lipsiți de lemn, foc, frunze sau piei de animale, Jerry și cu mine eram cerșetori în comparație cu troglodițul cel mai nevoiaș. Singurul obiect care îl aveam, și care ar plutit, era *nasesay*. Capsula. De ce nu? Totul era să-l conving pe Jerry.

În seara aceea, pe cînd cenușiul

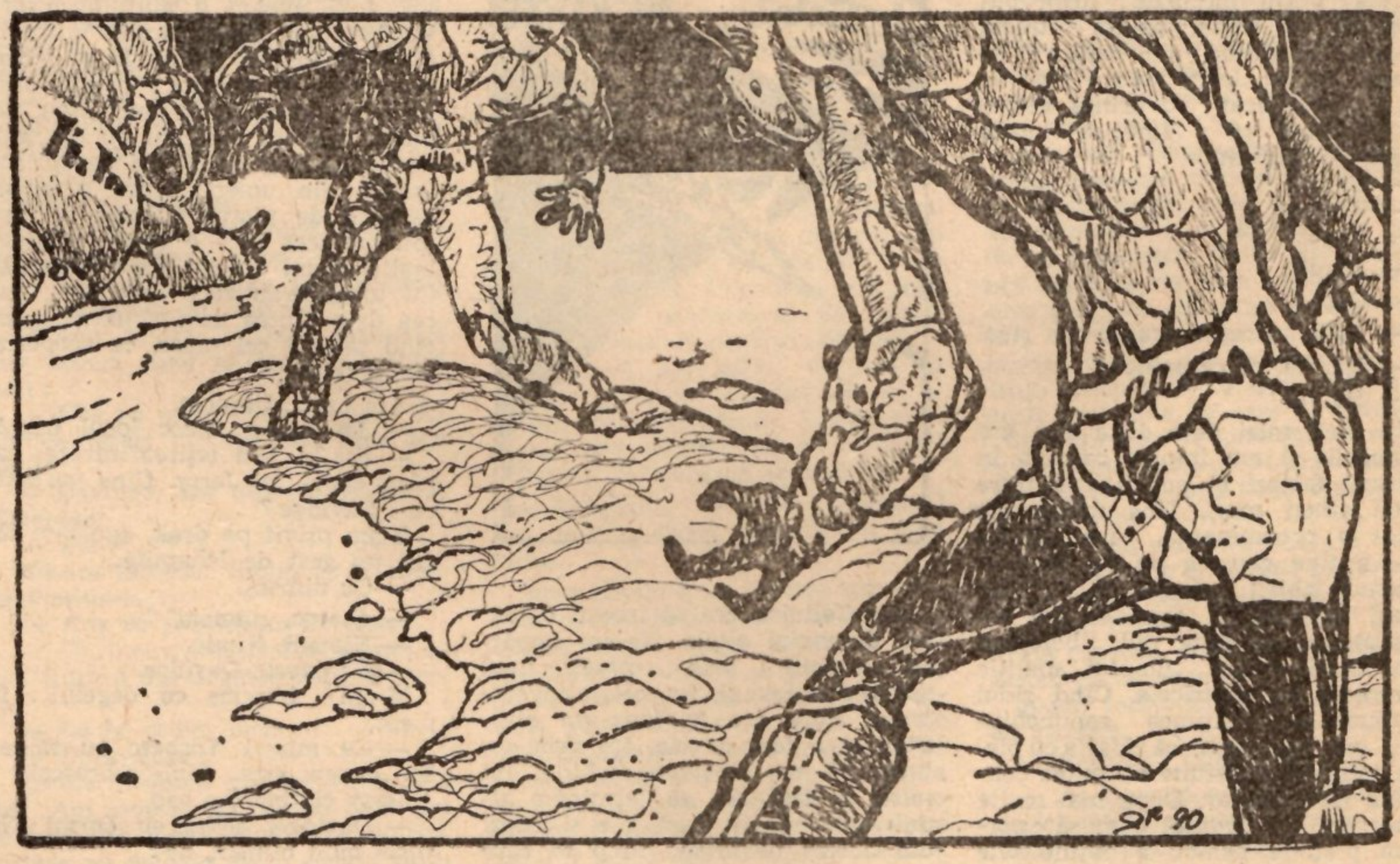

se transforma încet în negru, Jerry şi cu mine ne-am aşezat în afara adăpostului, ciugulind din sferturile de raţii. Ochii galbeni ai drakului cercetară dunga neagră de la orizont, apoi el clătină din cap :

— *Ne*, Davidge. Periculos este.

Mi-am îndesat toată raţia în gură şi am vorbit molfăind :

— Mai periculos decît să rămînem aici ?

— Curînd echipaj salvare, *ne ?*

— Jerry, am rostit eu privindu-i ochii galbeni, nici tu nu mai crezi asta. M-am aplecat înainte, desfăcînd braţele : Pe o insulă mai mare, şansele noastre vor fi mult mai bune. Protecţie împotriva talazurilor mari, poate hrană...

— Nu poate, *ne ?* arătă Jerry spre ocean. Cum *nasesay* cîrmeşti, Davidge ? *Ess eh* talazuri, valuri, iau după plajă, *gavey ? Bresha*, lipi el palmele cu zgomot. *Ess eh bresha* stînci, *ne ?* Atunci noi moarte.

Mi-am scărpinat creştetul capului.

— Atît talazurile cît şi vîntul merg de aici într-acolo. Dacă insula aceea este destul de mare, nu trebuie să mai cîrmim, *gavey ?*

— *Ne* destul de mare ; atunci ? pufni Jerry.

— N-am spus că-i ceva mie-n sută...

— *Ess ?*

— Mie-n sută ; ceva absolut sigur, *gavey ?* Jerry încuviinţă. Iar în privinţa izbitului de stînci, probabil că există o plajă ca asta de aici.

— Mie-n sută, *ne ?*

Am ridicat din umeri.

— Nu, nu-i ceva mie-n sută, dar ce rost are să rămînem aici ? Nu ştim cît de mult pot creşte talazurile. Dacă vine unul care ne măturâ de pe insulă ? Atunci ce facem ?

Jerry mă privi, îngustîndu-şi ochii.

— Ce acolo, Davidge ? Bază *Irkmaan, ne ?*

Am început să rîd.

— Ţi-am mai spus, n-avem nici o bază pe Fyrine IV.

— De ce vrei pleci atunci ?

— Îţi repet, Jerry. Cred că acolo avem mai multe şanse.

— Hm. Drakul îşi încrucişă braţele. *Viga*, Davidge, *nasesay* rămîne. Eu ştie.

— Ce ştii ?

Jerry pufni, apoi se ridică şi intră în adăpost. După cîteva clipe reveni şi azvîrli la picioarele mele o vergea metalică, lungă de vreo doi metri. Era cea cu care îmi imobilazase braţele.

— Davidge, eu ştii.

Am înălţat sprîncenele, după aceea şi umerii.

— Ce vrei să spui ? Asta nu era din capsula ta ?

— *Ne, Irkmaan.*

M-am aplecat şi am ridicat vergeaua. Suprafaţa metalului nu era corodată, iar la unul dintre capete se distingeau cifre arabe — o parte dintr-un număr. Speranţele mi-au renăscut pentru o clipă, însă au murit la loc atunci cînd am înţeles că era un cod civil. Am aruncat vergeaua pe nisip.

— Nu poţi să ştii de cînd stă aici, Jerry. Este un număr de cod civil iar, de la izbucnirea războiului în partea aceasta din galaxie nu s-a mai întreprins nici o expediţie civilă. S-ar putea să fi rămas de la o străveche operaţie de populare, sau de la o misiune de exploatare.

Drakul o atinse cu vîrful cizmei.

— Nou, *gavey ?*

— Tu *gavey* oţel inoxidabil ? i-am replicat.

Pufni şi se întoarse către adăpost.

— Eu rămîne, *nasesay* rămîne ; unde vrea, tu merge, Davidge ?

În bezna nopţii lungi, ferm aşternută peste noi, vîntul se înteţi, urlînd şi fluierînd prin găurile din pereţi. Acoperişul de plastic fîlfîia, zbătîndu-se înăuntru şi afară cu o asemenea violenţă încît ameninţa fie să se rupă, fie să dispară în noapte. Jerry stătea pe nisip, sprijinindu-se cu spatele de *nasesay*, parcă pentru a sublinia că atît el cît şi capsula aveau să rămînă locului, deşi modul în care se umfla oceanul îi cam slăbea argumentele.

— Ocean rău acum este, Davidge, *ne ?*

— E cam întuneric să-mi dau seama, dar cu vîntul ăsta...

Am înălţat din umeri mai mult pentru mine decît pentru drak, deoarece în adăpost nu se întrezărea decît lumina slabă răzbătînd prin acoperiş. Din clipă în clipă, puteam fi măturaţi de pe petecul acela de nisip.

— Jerry, E o prostie ce gîndeşti despre vergeaua aia. De fapt, nici tu nu crezi...

— *Surda.* Drakul părea chinuit de remuşcări, dacă nu de-a dreptul nefericit.

— *Ess ?*

— *Ess eh „Surda" ?*

— *Ae.*

Jerry rămase tăcut pentru o clipă.

— Davidge, *gavey* „nu sigur nu este" ?

Am aranjat negaţiile la locul lor.

— Vrei să spui „posibil", „poate", „probabil" ?

— *Ae*, posibil poate probabil. Flota Drak nave Irkmaan are. Înainte război cumpăra ; după război captura. Vergea posibilipoateprobabil drakă este.

— Deci, dacă pe insula aceea mare există o bază secretă, *surda* e o bază Drakă ?

— Posibil poate probabil, Davidge.

— Jerry, adică vrei s-o încerci ? Pe *nasesay ?*

— *Ne.*

— *Ne ?* De ce, Jerry ? Dacă ar fi o bază Drakă...

— *Ne ! Ne* vorbi ! Drakul părea că se îneacă cu vorbele.

— Jerry, vorbim, de ce să *nu vorbim ?* Dacă e să-mi sfîrşesc zilele pe insula asta, am dreptul să ştiu : de ce ?

— Davidge, rosti Drakul după o tăcere lungă.

— *Ess.*

— *Nasesay*, tu ia. Jumătate raţii hrană lasă. Eu rămîne.

Am scuturat din cap ca să mi-l limpezesc.

— Vrei să plec singur cu capsula ?

— Ce tu vrei este, *ne ?*

— *Ae*, dar de ce ? Ţi-ai dat şi tu seama că nu va fi nici o expediţie de salvare.

— Posibilpoateprobabil.

— *Surda*, nimic. Ştii că nu ne va căuta nimeni. Ce este ? Ţi-e frică de apă ? Dacă ăsta-i motivul, putem...

— Davidge, gura-ţi tacă. *Nasesay* tu ia. Eu *ne* tu nevoie, *gavey ?*

Am încuviinţat pe întuneric. Puteam lua capsula ; la ce mi-ar mai fi trebuit şi un drak morocănos — mai ales că armistiţiul nostru putea înceta în orice clipă ? Răspunsul mă făcea să mă simt puţin cam prost... uman. Poate că era unul şi acelaşi lucru. Drakul era tot ceea ce mai rămăsese între mine şi singurătatea absolută. Mai exista încă chestiunea minoră a supravieţuirii.

— Trebuie să mergem împreună, Jerry.

— De ce ?

Am simţit că roşesc. Dacă oamenii simt nevoia aceasta a tovărăşiei, de ce le este totuşi ruşine s-o recunoască ?

— Pur şi simplu, pentru că aşa trebuie. Am avea şanse mai mari.

— Singur tu şanse mai mari are, Davidge. Duşman tău eu sînt.

Am încuviinţat din nou şi am zîmbit în beznă.

— Jerry, tu *gavey* „singurătate" ?

— *Ne gavey.*

— Singur. Să fii singur, eu tine însuţi.

— *Gavey* tu singur. Ia *nasesay* ! eu rămîne.

— Asta este... ştii, *viga*, nu vreau.

— Tu vrea merge împreună ? Din celălalt capăt al adăpostului răzbătu un chicotit încet : Tu place

drak? Tu eu moarte, *Irkmaan*. Jerry chicoti din nou: *Irkmaan poorzhab* la cap, *poorzhab*.

— Las-o moartă!

M-am lăsat să alunec în josul zidului, am netezit nisipul și m-am ghemuit cu spatele la drak. Vîntul părea că se mai potolise și am închis ochii încercînd să adorm. Într-o clipă, pocnetele acoperișului din plastic se contopiră cu fundalul de țiuituri și șuierături și simțeam cum mă fură somnul cînd am auzit zgomot de pași pe nisip. M-am încordat, gata să țîșnesc.

— Davidge? Glasul lui Jerry se auzea foarte încet.

— Ce este?

L-am auzit pe drak așezîndu-se pe nisip lîngă mine.

— Tu singurătate, Davidge. Despre ea greu tu vorbești, *ne?*

— Și ce dacă? Drakul mormăi ceva ce se pierdu în vînt. Ce? M-am întors și l-am zărit pe Jerry privind printr-o gaură din zid.

— De ce eu rămîne. Acum, eu spune ție, *ne?*

Am înălțat din umeri.

— Bine; de ce?

Jerry păru că se chinuiește cu cuvintele, apoi deschise gura să vorbească. Ochii i se holbară, largi.

— *Magasienna!*

— *Ess?* m-am ridicat eu de pe nisip.

— Talaz! arătă Jerry spre deschizătura din zid.

L-am împins într-o parte și am privit. Spre insula noastră înainta furios și înspăimîntător, un munte de valuri cu crestele înspumate. Pe întuneric era greu de făcut o apreciere, însă primul talaz părea mai înalt decît cel care ne udase pînă la glezne cu cîteva zile în urmă. Brizanții următori erau și mai mari. Jerry puse o mînă pe umărul meu și l-am privit în ochi. Am rupt-o la fugă către capsulă. Pe cînd bîjbîiam prin beznă după chepengul de intrare, am auzit primul val bubuind în susul pantei. Abia atinsesem chepengul și talazul s-a izbit de adăpost, năruind acoperișul. În mai puțin de o secundă, eram sub apă, curenții dinăuntrul adăpostului învîrtindu-ne precum niște rufe în mașina de spălat.

Valul se retrase și, după ce mi-am șters apa din ochi, am văzut că peretele dinspre vînt se prăbușise înăuntru.

— Jerry!

Dincolo de zidul dărîmat l-am văzut pe Drak împleticindu-se pe afară.

— *Irkmaan?*

Înapoia lui zăream un al doilea brizant apropiindu-se.

— *Kizlode*, ce naiba faci acolo? Intră!

M-am întors spre capsulă, încă bine înțepenită între cele două stînci, și am găsit mînerul. Cînd am deschis chepengul, Jerry a traversat ruinele zidului, apoi a căzut peste mine.

— Davidge... mereu talazuri vine! Mereu!

— Intră! L-am împins prin chepeng și n-am mai așteptat să se tragă lateral. M-am azvîrlit peste el și am tras ușa chiar în clipa cînd se izbi al doilea val. Am simțit capsula ridicîndu-se puțin și frecîndu-se de stînci.

— Davidge, noi plutim?

— Nu. Ne țin stîncile. N-o să

pățim nimic, numai să se oprească talazurile.

— Peste tu mișcă.

— Ah! M-am ridicat de pe pieptul lui Jerry și m-am sprijinit de unul din pereții cabinei. După puțin timp, capsula nu s-a mai legănat și am așteptat următorul brizant.

— Jerry?

— *Ess?*

— Ce voiai să-mi spui?

— De ce eu rămîne?

— Da.

— Despre asta eu greu vorbești, *gavey?*

— Știu, știu...

Talazul următor izbi și am simțit capsula ridicîndu-se și lovindu-se de stîncă.

— Davidge, *gavey „vi nessa"?*

— *Ne gavey.*

— *Vi nessa...* mic eu, *gavey?*

Capsula căzu la loc și rămase nemișcată.

— Ce-i cu micul tu?

— Mic eu... mic drak. Din mine, *gavey?*

— Vrei să-mi spui că ești *gravid?*

— Posibilpoateprobabil.

— Stai așa, Jerry, am făcut eu scuturînd din cap. Nu vreau să ne înțelegem greșit. Gravid... o să ai un copil?

— *Ae*, copil, doi-zero-zero la rînd, foarte important este, *ne?*

— Extraordinar. Și ce legătură are asta cu faptul că tu nu vrei să pleci pe insula cealaltă?

— Înainte, eu *vi nessa*, *gavey? Tean* moarte.

— Copilul tău... a murit?

— *Ae!* Oftatul drakului. era smuls de pe buzele mămei universale. Eu căderе rănit. *Tean* moarte. *Nasesay* în ocean noi lovim, *tean* răni, *gavey?*

— *Ae*, eu *gavey.*

Deci, lui Jerry îi era frică să nu piardă încă un copil. Cu siguranță, în timpul călătoriei cu capsula aveam să fim trîntiți puternic de pereți, dar nici rămînerea pe petecul de nisip nu ne îmbunătățea șansele. Capsula nu se mai clintise de multă vreme și am decis să risc o privire afară. Hublourile mici ale cabinei păreau acoperite de nisip, de aceea am deschis chepengul. Am privit în jur: pereții adăpostului nu mai existau. M-am uitat spre ocean, însă nu se zărea nimic.

— Se pare că am scăpat, Jerry...

Am ridicat ochii spre cerul negru și am văzut deasupra mea coama albă a unui talaz prăbușindu-se.

— *Maga* naibii *sienna!* Am trîntit c' engul la loc.

— ...*s*, Davidge?

— Ține-te bine, Jerry!

Zgomotul apei izbind capsula ne asurzi complet. Ne-am lovit de stîncă o dată, de două ori, apoi am simțit cum ne roteam și țîșneam în sus. Am încercat să mă agăț de ceva, dar capsula s-a prăbușit ametitor și am căzut peste Jerry. De acolo am fost azvîrlit în peretele opus de care m-am izbit cu capul. Înainte de a-mi pierde cunoștința, l-am auzit pe Jerry strigînd:

— *Tean! Vi tean!*

...locotenentul apăsă butonul și pe ecran apăru o figură — înaltă, umanoidă, galbenă.

— Drak împuțit! urlară recruții din sală.

Locotenentul se întoarse către ei.

— Corect. Acesta este un drak. Observați că, în privința pigmentului, rasa Drakă este îmbrăcată în aceeași uniformă: toți sînt galbeni.

Recruții chicotiră politicos. Ofițerul se înfoie puțin, apoi, cu un spot luminos, începu să indice diferite trăsături.

46- SPAȚII ENIGMATICE

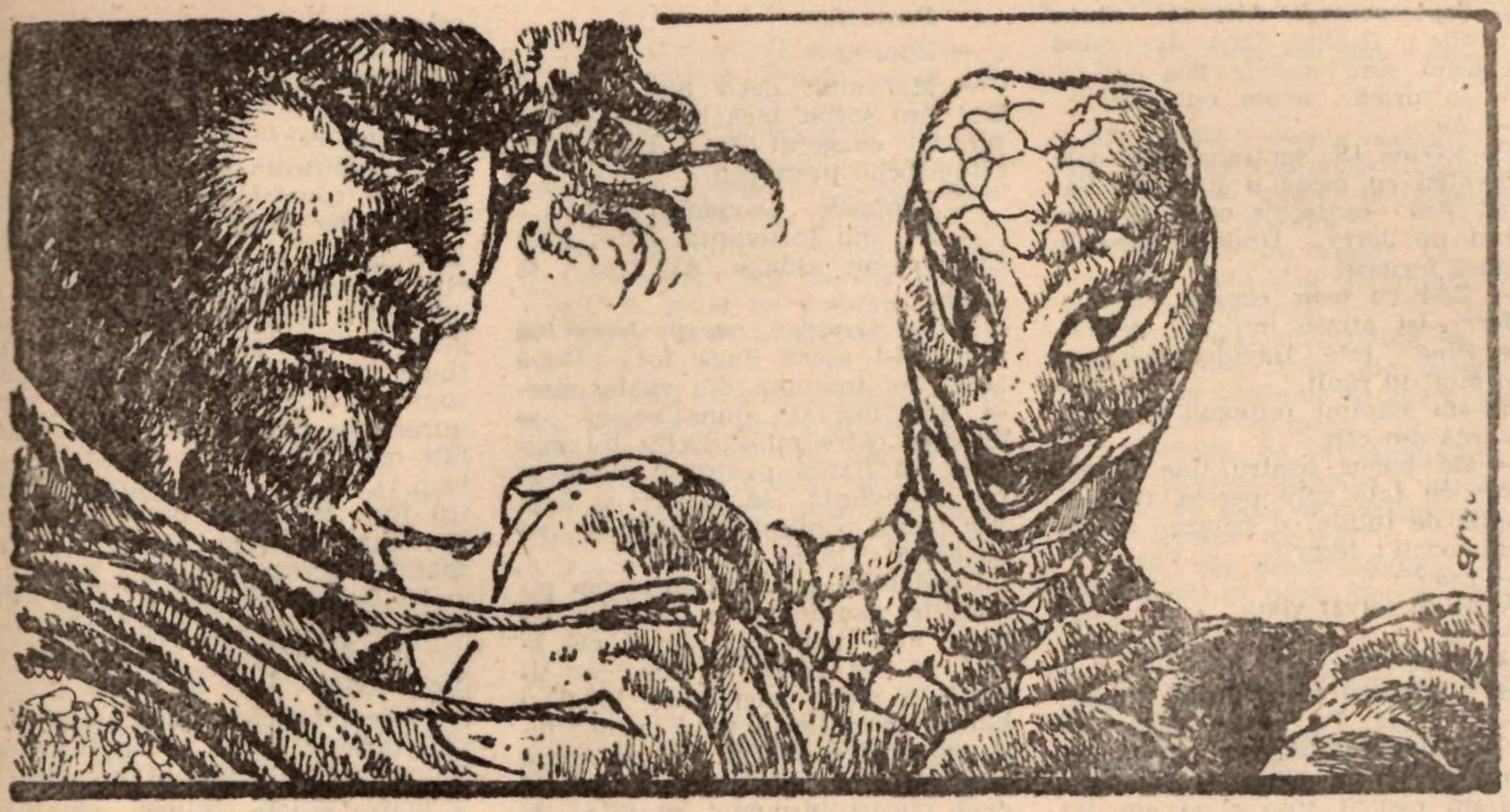

— *Desigur, mîinile cu trei degete sînt distinctive. ca și figura aproape lipsită de nas, care conferă drakului aspectul de broscoi. În general, vederea lor este mai bună decît a oamenilor, auzul cam la fel, iar mirosul... Locotenentul făcu o pauză: Mirosul este îngrozitor!*

Ofițerul rînji mulțumit de hohotul tunător al recruților. Cînd vacarmul se potoli, deplasă spotul pe o cută din pîntecele siluetei.

— *Aici își păstrează drakul orătăniile: cocoșelul și... păsărica.*

Alte rîsete.

— *Așa este, drakii sînt ambisexuați, același individ deține atît organele de reproducere masculine cît și cele feminine. Locotenentul se întoarse către recruți: Spuneți-i unui drak să facă amor de unul singur, apoi priviți-l, pentru că poate! După ce chicotelile amuțiră, ofițerul întinse o mînă spre ecran: Cînd întîlniți o asemenea creatură, ce faceți?*

— *O UCIDEM...*

...am șters ecranul și computerul s-a focalizat pe următoarea navă drakă, ce apărea pe display ca un x dublu. Drakul vira brusc la stînga, după aceea iarăși la dreapta. Am simțit autopilotul trăgîndu-mi naveta după cea dușmană, sortînd sau ignorînd imaginile false, încercînd să-l fixeze pe drak în reticulul electronic.

— *Haide, mutră-de-broscoi... puțin mai la stînga...*

Imaginea crucii duble intră în domeniul de avertizare sonoră al display-ului și am simțit lansarea rachetei fixată sub naveta mea.

— *Te-am ras!*

Prin hublou am zărit licărirea detonării rachetei. Pe ecran, naveta drakă, lipsită de control, cădea în vrie spre suprafața acoperită de nori a lui Fyrine IV. Am picat după ea, ca să confirm lovirea țintei... temperatura învelișului exterior a crescut cînd am atins stratul superior al atmosferei.

— *Hai odată, mama naibii, explodează!*

Am comutat sistemele navetei pe lupta atmosferică, deoarece deveniseră evident că trebuia să-l urmăresc pe drak pînă la sol. Totuși, deasupra norilor, drakul se opri din vrie și se întoarse. Am izbit comanda de anulare a autopilotului și am tras manșa la maximum. Naveta tremură, încercînd să urce rapid. Toți știu: navele drake de luptă se descurcă mai bine în atmosferă... îndreptîndu-se către mine pe o traiectorie de interceptare... de ce nu trage, blestematul... chiar înainte de coliziune, drakul se autoejectă... motoarele distruse; mai funcționează doar direcția. Urmăresc capsula care traversează norii, intenționînd să-l găsesc pe nenorocitul de drak și să termin cu el...

Am zăcut secunde, sau poate ani în bezna din jurul meu. Mă simțeam atins, dar locurile unde eram atins păreau foarte, foarte îndepărtate. Întîi frisoane, apoi febră, iarăși frisoane, fruntea mea răcorită de o mînă blîndă. Am întredeschis ochii și l-am zărit pe Jerry, aplecat deasupra mea, tamponîndu-mi fruntea cu ceva rece.

— Jerry, am reușit să șoptesc.

Drakul mă privi în ochi și zîmbi.

— Bun este, Davidge. Bun este.

Lumina de pe chipul lui Jerry pîlpîi și am simțit miros de fum.

— Foc...

Jerry se dădu într-o parte și arătă spre centrul podelei de nisip a încăperii. Am întors capul cu grijă și am văzut că zăceam pe un pat din crenguțe moi și mlădițe. Vizavi de mine se afla un alt culcuș, iar între ele trosnea un foc vesel.

— Foc acum avem noi, Davidge. Și lemn, indică Jerry spre acoperișul din căpriori din lemn acoperiți cu frunze late.

M-am răsucit, am privit de jur împrejur, apoi am coborît capul care-mi pulsa dureros și am închis ochii.

— Unde sîntem?

— Insula mare, Davidge. Valul de pe insula mică pe noi aruncat. Vînt și valuri pe noi aici dus. Dreptate tu avut.

— Nu... nu înțeleg; *ne gavey*. Erau necesare cîteva zile ca să ajungem la insula mare.

Jerry încuviință și cufundă ceva asemănător unui burete într-un fel de sticlă, plină cu apă.

— Nouă zile. Tu eu legat de *nasesay*, apoi aici pe pămînt noi ajuns.

— Nouă zile? Am fost inconștient timp de nouă zile?

Jerry clătină din cap.

— Şaptesprezece. Aici noi ajuns opt zile... Drakul făcu din mînă un semn spre spatele său.

— În urmă... acum opt zile.

— *Ae.*

Pe Fyrine IV, şaptesprezece zile echivalau cu peste o lună pe Pămînt. Am redeschis ochii şi l-am privit pe Jerry... Drakul părea în culmea fericirii.

— Ce-i cu *tean*, copilul tău?

Jerry îşi atinse mijlocul umflat.

— Bine este, Davidge. *Nasesay* mai mult tu rănit.

Mi-am stăpînit reflexul de a încuviinţa din cap.

— Mă bucur pentru tine. M-am întors cu faţa spre perete, o combinaţie de tulpini şi frunze, şi am închis ochii: Jerry?

— *Ess?*

— Mi-ai salvat viaţa.

— *Ae.*

— De ce?

Jerry rămase tăcut multă vreme.

— Davidge. Pe insula mică tu vorbit. Singurătate greu *gavey*. Mă apucă de braţ: Acum, tu mîncare.

M-am răsucit spre el şi am dat cu ochii de o scoică plină cu un lichid aburind.

— Ce-i asta, supă de pui?

— *Ess?*

— *Ess va?* am arătat farfuria, simţind pentru prima dată cît eram de slăbit.

Drakul se încruntă.

— Ca melc, dar lung.

— Ţipar?

— *Ae*, dar ţipar pe pămînt, *gavey?*

— Adică „şarpe"?

— Posibilpoateprobabil.

Am încuviinţat şi am pus buzele la marginea scoicii. Am sorbit puţină fiertură, am înghiţit-o şi am lăsat căldura ei binefăcătoare să mi se răspîndească în tot corpul.

— Bună.

— Tu *custa* vrei?

— *Ess?*

— *Custa.* Jerry se întinse către foc şi apucă o bucăţică paralelipipedică dintr-o rocă transparentă. Am privit-o, am zgîriat-o cu unghia, apoi am atins-o cu vîrful limbii.

— Dar e chiar sare!

— Tu *custa* vrei? zîmbi Jerry.

— Tot confortul, am rîs eu. Bineînţeles, vreau *custa.*

Jerry luă sarea gemă, îi desprinse un colţ cu ajutorul unei pietre mai mici, după aceea sfărîmă bucăţica obţinută între alte două pietre. Întinse către mine palma, în mijlocul căreia se înălţa o grămăjoară de cristale albe. Am luat puţin, am presărat granulele în supă şi am amestecat cu degetul. Apoi, am sorbit prelung din zeama delicioasă. Am plescăit din buze.

— Fantastic!

— Bun, *ne?*

— Mai mult decît bun; fantastic! Am sorbit încă o dată, şi am plescăit exagerat din buze, dîndu-mi ochii peste cap.

— Fantastic, Davidge, *ne?*

— *Ae*, am încuviinţat spre drak. Cred că-mi ajunge. Aş vrea să dorm.

— *Ae*, Davidge, *gavey*. Jerry luă vasul şi-l aşeză lîngă foc. După aceea, se îndreptă din spate, merse spre uşă şi, ajuns acolo, se întoarse către mine. Ochii lui galbeni mă fixară pentru o clipă, apoi încuviinţă, se răsuci şi ieşi. Am închis ochii şi am lăsat să mă adoarmă căldura focului.

După două zile, îmi încercam picioarele, mergînd prin încăpere, iar peste alte două zile, Jerry mă ajută să ies afară. Coliba era situată în vîrful unei pante lungi şi blînde, în mijlocul unui crîng; niciunul dintre copaci nu era mai înalt de cinci, şase metri. Oceanul de-a pururi înspumat se afla la baza pantei, la peste opt kilometri de adăpost. Drakul mă purtase pe toată distanţa aceea. La scurt timp după ce Jerry mă tîrîse pe uscat, credincioasa noastră *nasesay* se umpluse cu apă şi fusese *purtată de valurile oceanului.* O dată cu ea dispăruseră şi ultimele raţii de alimente. Drakii sînt foarte mofturoşi în privinţa mîncării, însă, în cele din urmă, foamea îl împinsese pe Jerry să guste unele din produsele faunei şi florei locale — foamea şi omul inconştient care se sfîrşea lîngă el, din lipsă de hrană. Drakul se stabilise asupra unei rădăcini conţinînd amidon, nişte măceşe verzi, care, uscate, dădeau un ceai acceptabil, şi carne de şarpe. Explorînd mai departe, Jerry găsise o dolină de sare, parţial erodată. În zilele ce au urmat, am căpătat mai multă putere şi am completat lista bucatelor cu cîteva tipuri de moluşte marine şi un sortiment de fructe, semănînd cu un hibrid între o pară şi o prună.

Pe măsură ce zilele se răceau, drakul şi cu mine am fost nevoiţi să acceptăm faptul că Fyrine IV avea o iarnă. În acest caz, trebuia să considerăm şi posibilitatea unei ierni atît de aspre încît să nu permită căutarea hranei... şi a lemnelor. Uscate lîngă foc, măceşele şi rădăcinile se păstrau bine, iar în privinţa cărnii, am încercat atît afumarea cît şi sărarea. Folosind fibre din tufişuri, în loc de aţă, Jerry şi cu mine am cusut pieile de şarpe, obţinînd un fel de îmbrăcăminte de iarnă. Modelul pe care l-am acceptat, în cele din urmă, era alcătuit din două straturi de piele, între care se găsea un strat izolator din puf de la florile de măceş. Căzusem de acord asupra faptului că în colibă nu puteam rezista. După trei zile de căutări, am găsit prima peşteră, iar după alte trei zile, am descoperit-o pe cea adecvată ţelurilor noastre. Gura cavernei se deschidea spre oceanul veşnic agitat, dar era situată într-o formaţiune stîncoasă aflată cu mult deasupra nivelului acestuia. În jurul intrării în peşteră, am găsit cantităţi mari de crengi rupte şi bolovani. Crengile le-am strîns pentru foc; bolovanii i-am folosit ca să zidim intrarea, lăsînd numai spaţiul necesar unei uşi cu balamale. Balamalele le-am făcut desigur din piele de şarpe, iar uşa din tulpini legate laolaltă cu fibre vegetale. Însă în prima noapte după ce am montat uşa, rafalele de vînt dinspre ocean au spulberat-o; de aceea am hotărît să revenim la modelul iniţial, utilizat pe insuliţă.

Locuinţa propriu-zisă a fost amenajată în adîncul peşterii, într-o sală întinsă, a cărei podea era acoperită cu nisip. Mai în adîncime, grota avea bazine naturale cu apă, bună pentru băut însă prea rece pentru baie. Sala respectivă am folosit-o drept magazie. Am stivuit lemne de-a lungul pereţilor din „dormitor" şi am făcut culcuşuri noi din piei de şarpe şi puf de plante. În mijlocul încăperii, am construit o vatră respectabilă, avînd sprijinită deasupra jăratecului o piatră mare şi netedă, drept plită. În cea dintîi noapte petrecută în locuinţa cea nouă, am descoperit că, pentru prima dată de cînd naufragiasem pe planeta aceea blestemată, nu mai auzeam urletul vîntului.

În nopţile lungi, stăteam lîngă vatră, făcînd fel de fel de nimicuri: mănuşi, căciuli, pungi, şi vorbind. Ca să mai alungăm monotonia, alternam zilele în care vorbeam în engleză cu cele în care conversam în drakă şi, atunci cînd iarna ne-a izbit cu prima ei furtună de gheaţă, fiecare dintre noi se descurca bine în limba celuilalt.

Am vorbit despre copilul pe care-l aştepta Jerry.

— Cum o să-i pui numele, Jerry?

— Are deja un nume. Vezi tu, genealogia Jeriba are cinci nume. Eu mă numesc Shigan; înaintea mea a fost părintele meu, Gothig, înaintea lui Gothig a fost Haesni; înaintea lui Haesni a fost Ty, iar înaintea lui Ty a fost Zammis. Copilul se numeşte Jeriba Zammis.

— Dar de ce numai cinci nume? La oameni, copilul poate avea absolut orice nume îi aleg părinții lui. Ba mai mult, atunci cînd devine adult, omul își poate alege orice nume dorește.

Drakul mă privi cu ochii plini de milă.

— Davidge, cît de pierdut trebuie să te simți... Voi, oamenii... cît de pierduți trebuie să vă simțiți...

— Pierduți?

Jerry încuviință.

— Tu, din cine te tragi, Davidge?

— Te referi la părinții mei?

— Da.

— Mi-i amintesc foarte bine, am înălțat eu din umeri.

— Și părinții lor?

— Îl țin minte pe tatăl mamei mele. Îl vizitam deseori, cînd eram mai mic.

— Davidge, ce știi tu despre bunicul acesta?

Mi-am frecat bărbia.

— Cam greu de zis... cred că se ocupa cu agricultura... nu știu precis.

— Și părinții lui?

Am clătinat din cap.

— Îmi aminteso numai că, undeva de-a lungul genealogiei, au existat atît englezi cît și germani. *Gavey* germani și englezi?

Jerry încuviință.

— Davidge, eu pot recita istoria neamului meu, începînd de la stabilirea pe planetă a lui Jeriba Ty, unul dintre primii coloniști, acum o sută nouăzeci și nouă de generații. Pe Drako, în arhivele familiei noastre, există mărturii ce urmăresc, prin spațiu, genealogia neamului meu pînă la planeta de origine a Drakilor, Sindie, iar de acolo, șaptezeci de generații înapoi, pînă la Jeriba Ty, întemeietorul familiei Jeriba.

— Cum poți deveni întemeietor?

— Doar primul născut duce numele mai departe. Ceilalți trebuie să-și întemeieze propriile lor genealogii.

Am încuviințat din cap, impresionat.

— Totuși, de ce numai cinci nume? Pentru ca să fie mai ușor de reamintit?

— Nu, răspunse Jerry. Numele sînt termeni cărora noi le conferim personalitate; ele sînt aceleași cinci, banale pentru a nu umbri faptele ce-i deosebesc pe cei ce le poartă. Numele meu, Shigan, a fost slujit de renumiți cărturari, ostași, filozofi și cîțiva preoți. Numele copilului meu a fost purtat de savanți, profesori și exploratori.

— Tu ții minte toate îndeletnicirile strămoșilor tăi?

— Da, precum și ce au făcut ei și unde anume. Pentru ca să fii recunoscut ca adult, așa cum am fost eu acum douăzeci și doi de ani, trebuie să-ți reciți genealogia înaintea arhivelor neamului. Zammis va face la fel, numai că va începe înșiruirea..., zîmbi Jerry ... cu numele meu, Jeriba Shigan.

— Poți recita pe dinafară aproape două sute de biografii?

— Da.

M-am dus și m-am întins în culcuș. Privind în sus, spre fumul absorbit prin crăpătura din tavanul încăperii, am început să pricep ce înțelegea Jerry prin a se simți pierdut. Un drak cu cîteva zeci de generații în spatele lui știa cine era și ce urma să facă.

— Jerry?

— Da, Davidge?

— Vrei să mi le reciți și mie?

Am întors capul la timp ca să surprind pe chipul drakului o expresie de surpriză totală, transformîndu-se în fericire. Abia după scurgerea multor ani, am aflat că-i făcusem lui Jerry o mare onoare, solicitîndu-i descendența. Printre Draki, aceasta reprezintă manifestarea unui respect deosebit, nu numai față de individ ci și față de neamul lui.

Jerry lăsă jos pălăria pe care o cosea, se ridică și începu:

— *Aici, înaintea voastră, stau eu, Shigan din spița Jeriba, născut din Gothig, profesorul de muzică. Un muzician cu mari merite, avînd printre elevii lui pe Datzizh din spița Nem, Perravane din spița Tuscor, și mulți alții mai puțin importanți. Educat în muzică la Shimuram, Gothig a stat înaintea arhivelor în anul 11.051. și a vorbit despre părintele său, Haesni, constructorul de nave...*

Ascultînd incantația lui Jerry, făcută în Draka oficială, ascultînd biografiile acelea inversate — începînd cu moartea și terminînd cu majoratul — am încercat senzația unei continuități temporale; eram capabil să cunoso și să ating trecutul. Bătălii, imperii ridicate și decăzute, descoperiri, sumedenie de fapte mărețe — o călătorie prin douăsprezece mii de ani de istorie, percepuți însă ca o unitate vie, clar definită.

Iar vizavi de asta, replica mea: Aici, înaintea voastră, stau eu, Willis din spița Davidge, născut din Sybil, casnica, și Nathan, inginerul constructor de mîna a doua, unul dintre ei născut din Tataia, care a lucrat probabil prin agricultură, născut din cine știe cine... La naiba, eu nu eram nici măcar atît! Fratele meu mai mare ducea spița, nu eu. Am ascultat și am hotărît să memorez genealogia lui Jeriba.

Am vorbit și despre război:

— Șmecheria ta a fost foarte reușită: să mă atragi în atmosferă, apoi să intri în mine.

Jerry înălță din umeri.

— Este bine știut că piloții draki sînt cei mai buni.

— De asta te-am torpilat, da?

Jerry ridică iarăși din umeri, se încruntă și continuă să coasă bucățile din piele de șarpe.

— Davidge, de ce pămîntenii invadează partea aceasta a galaxiei? Înainte de venirea voastră trăiam de mii de ani în pace.

— Ha! Ba drakii invadează! Și noi trăiam în pace. Voi ce căutați aici?

— Noi colonizăm planete. Este o tradiție draka. Sîntem exploratori și colonizatori.

— Bravo, broscoiule, da noi ce crezi că sîntem, o adunătură de cloști? Oamenii călătoresc prin spațiu de mai puțin de două sute de ani, însă am colonizat aproape de două ori mai multe planete decît drakii...

— Exact! ridică Jerry un deget. Voi, oamenii, v-ați răspîndit ca o molimă. Ajunge! Nu vă dorim aici!

— Ei bine, aici sîntem și aici rămînem. Să vă văd, ce-o să faceți atunci?

— Vezi bine ce facem. Irkmaan, luptăm!

— Tiii! Vrei să zici că joaca aia a noastră a fost o luptă? Ce naiba, Jerry, vă doboram ca pe niște pere mălăiețe...

— Ha, Davidge! De asta stai aici, mestecînd șerpi afumați!

Am smuls bucata din gură și am întins-o către el.

— Dacă nu mă înșel, și tu puți a șarpe, drakule!

Jerry pufni și se întoarse cu spatele la foc. M-am simțit stînjenit în primul rînd pentru că nu aveam noi să rezolvăm un conflict care pîrjolise o sută de planete vreme de un secol. În al doilea rînd doream ca Jerry să-mi verifice declamarea. Memorasem deja mai mult de o sută de generații. Drakul stătea cu profilul spre foc iar în poală îi cădea îndeajuns de multă lumină ca să-l pot zări cosînd.

— La ce lucrezi, Jerry?

— Davidge, nu mai avem ce discuta.

— Haide, ce-i?

Jerry întoarse capul către mine, apoi privi în poală și ridică un costumaș din piele de șarpe.

— Pentru Zammis, zîmbi el, iar eu am clătinat din cap după care am izbucnit în rîs.

Am discutat despre filozofie :

— Jerry, tu l-ai studiat pe Shizumaat ; de ce nu vrei să-mi povesteşti despre învăţăturile lui ?

— Nu, Davidge, se încruntă Jerry.

— Sînt secrete... sau ce ?

— Nu, scutură el din cap. Noi însă îl onorăm prea mult pe Shizumaat ca să-l discutăm.

Mi-am frecat bărbia.

— Adică îl onorezi prea mult ca să discuţi despre el în general, sau prea mult ca să discuţi despre el *cu un om ?*

— Nu cu oamenii, Davidge ; numai cu tine, nu.

— De ce ?

Drakul înălţă fruntea, îngustîndu-şi ochii galbeni.

— Ţii minte ce ai spus... atunci, pe insuliţă.

M-am scărpinat în cap, reamintindu-mi vag înjurătura despre Shizumaat pe care i-o adresasem. Mi-am desfăcut larg braţele.

— Jerry... eram furios, înnebunit... Nu mă poţi acuza pentru vorbele spuse atunci.

— Ba da.

— Schimb situaţia cu ceva dacă-mi cer scuze ?

— Nu.

Mi-am înghiţit o remarcă usturătoare reamintindu-mi momentul acela cînd Jerry şi cu mine eram gata să ne strîngem de gît. Mi-a venit în minte un amănunt şi m-am străduit să nu zîmbesc.

— Îmi vei povesti despre învăţăturile lui Shizumaat dacă, la rîndul meu, te iert pentru... cele spuse despre Mickey Mouse ?

Am aplecat fruntea, mimînd respectul, cu toate că, de fapt, voiam să-mi ascund un chicotit.

Jerry mă privi, cu un rictus de vinovăţie pe chip.

— Să ştii că mi-a părut rău, Davidge. Dacă mă ierţi, îţi voi vorbi despre Shizumaat.

—Atunci, te iert, Jerry.

— Încă ceva...

—Ce anume ?

— Trebuie să-mi spui învăţăturile lui Mickey Mouse.

— O să... ăăă, mă străduiesc s-o fac cît mai bine.

Am vorbit despre Zammis :

— Jerry, tu ce ai vrea să devină Zammy ?

Drakul înălţă din umeri.

— Zammis va trebui să-şi onoreze numele. Este tot ce-mi doresc.

— Zammy îşi va alege singur viitorul ?

— Da.

— Totuşi, nu există nimic special pe care să i-l doreşti ?

— Ba da, încuviinţă Jerry.

— Ce ?

— Ca într-o bună zi, Zammis să plece de pe planeta asta mizerabilă.

— Amin, am aprobat şi eu.

— Amin.

Iarna era atît de lungă, încît Jerry şi cu mine am început să ne întrebăm dacă nu cumva nimerisem la începuturile unei epoci glaciare. În exteriorul peşterii, totul era acoperit cu un strat gros de gheaţă, iar gerul, combinat cu viscolul permanent, transforma orice tentativă de ieşire din peşteră în posibilitatea unei morţi prin îngheţ. Cu toate acestea, printr-o înţelegere tacită, amîndoi părăseam adăpostul pentru nevoile fiziologice. În adîncul grotei existau cîteva încăperi izolate, însă ne temeam să nu poluăm rezervele de apă, ca să nu mai pomenesc de aerul din interior. Afară, principalul risc era datul pantalonilor jos sub un crivăţ ce îngheţa aburii răsuflării înainte de a fi ieşit prin obrăzarele subţiri, croite din salopetele de zbor. Am învăţat să fim expeditivi...

Într-o dimineaţă, Jerry era afară, răspunzînd „chemării", în vreme ce eu stăteam lîngă foc, amestecînd cu apă praf de rădăcini uscate şi pisate, pentru a face turtiţe. Deodată, l-am auzit pe Jerry strigînd de la intrare :

—Davidge !

—Ce s-a întîmplat ?

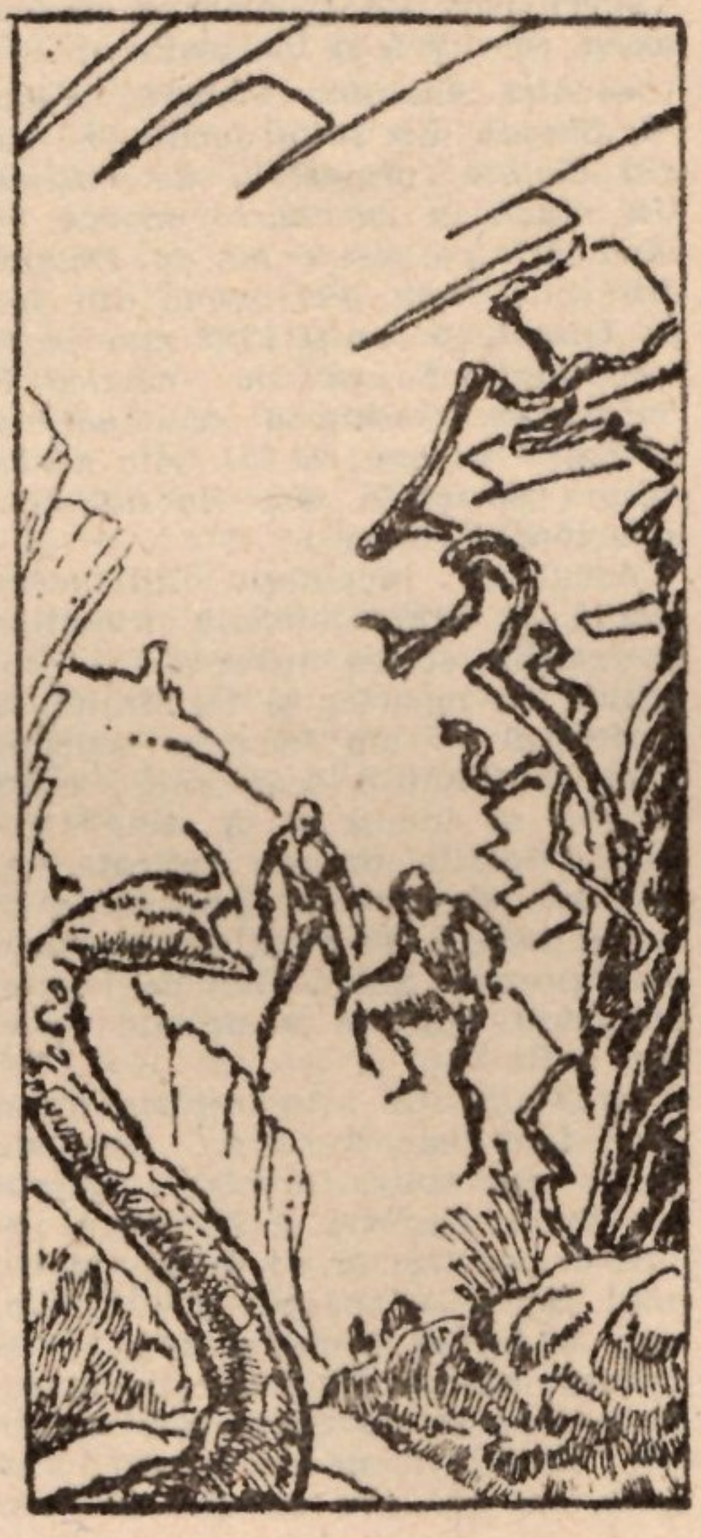

— Davidge, vino repede !

O navă ! Trebuia să fie o navă ! Am lăsat pe nisip scoica folosită drept castron, mi-am pus căciula şi mănuşile şi am alergat pe coridor. Apropiindu-mă de ieşire, am dezlegat obrăzarul din jurul gîtului şi l-am legat peste nas şi gură, ca să-mi feresc plămînii. Înfofolit la fel, Jerry privea afară.

— Ce este ?

— Vino să te uiţi, s-a dat el în lături.

Soare ! Cer albastru şi soare ! În depărtare, deasupra oceanului, se adunau alţi nori, dar deasupra noastră cerul era senin. Nu puteam privi direct în discul solar însă ne-am întors chipurile spre el şi am simţit razele lui Fyrine pe obraji. Soarele sclipea şi scînteia pe stîncile şi copacii acoperiţi cu gheaţă.

— Minunat !

— Da... Jerry mă apucă de mînecă : Davidge, ştii ce înseamnă asta ?

— Ce ?

— Semnale cu foc, noaptea. Într-o noapte senină, un foc mare poate fi zărit de pe orbită, *ne ?*

L-am privit pe Drak, apoi iarăşi cerul.

— Nu ştiu. Dacă focul ar fi îndeajuns de mare... şi noaptea perfect senină... şi dacă cineva s-ar uita tocmai atunci... Am lăsat capul în jos. Asta... presupunînd că pe orbită ar exista un observator. Am simţit frigul începînd să-mi îngheţe, vîrful degetelor : Haide mai bine să intrăm.

— Davidge, este o şansă !

— Şi cu ce o să facem focul, Jerry ? am arătat eu spre copacii din jurul peşterii. Orice lemn are pe el cel puţin cincisprezece centimetri de gheaţă.

— În peşteră...

— Lemnele noastre de foc ? Am clătinat din cap. Cît va dura iarna asta ? Poţi fi sigur că avem lemne suficiente ca să le irosim pe semnale luminoase ?

— E o şansă, Davidge ! E o şansă !

Supravieţuirea noastră mizată la ruletă... Am ridicat din umeri.

— De ce nu ?

În următoarele ore am transportat un sfert din provizia noastră de lemne, adunate cu trudă, depozitînd-o lîngă gura peşterii. Pînă cînd am terminat, şi cu mult înainte de căderea nopţii, cerul redevenise însă o pătură compactă, cenuşie. Aveam să cercetăm bolta de cîteva ori în cursul fiecărei nopţi, aşteptînd apariţia stelelor. Deseori, peste zi, trebuia să pierdem cîteva ore, scuturînd gheaţa depusă pe stiva de lemne. Am continuat, totuşi, să sperăm, pînă cînd lemnele din peşteră s-au terminat şi a trebuit să începem să luăm din stiva de afară.

SPAŢII ENIGMATICE

În noaptea aceea, pentru prima dată, drakul arăta complet înfrînt. Stătea lîngă vatră, privind flăcările. După o vreme, strecură brațul prin haina din piele și scoase un cubuleț auriu, suspendat pe un lănțișor ce-i trecea în jurul gîtului. Apoi strînse cubul în ambele palme, închise ochii și începu să bolborosească în drakă. L-am privit din pat pînă ce a terminat. După aceea, a suspinat, a încuviințat și a strecurat obiectul înapoi, sub haină.

— Ce era ăla ?

Jerry mă privi, se încruntă și își atinse piepții hainei.

— Asta ? Este *Almanul* meu... ceea ce voi ați numi Biblie.

— O Biblie este o carte. Adică... cu pagini care se pot citi.

Jerry scoase din nou obiectul, murmură o frază în drakă și acționă o clemă micuță. Din cub căzu un alt cubuleț auriu, pe care Drakul mi-l întinse.

— Să fii foarte atent cu el, Davidge.

M-am ridicat, am apucat cubul și l-am examinat în lumina focului. Trei piese dintr-un metal auriu, ținute laolaltă prin balamale minuscule, formau legătura unei cărți cu latura de doi centimetri și jumătate. Am deschis cartea la mijloc și am privit coloanele duble de puncte, linii și virgule.

— E scrisă în drakă.

— Bineînțeles.

— Dar eu nu pot citi...

Jerry înălță sprîncenele.

— Vorbești draka atît de bine, încît nu mi-am adus aminte. Ai vrea să te învăț ?

— Să citesc asta ?

— De ce nu ? Te grăbești la vreo întîlnire ?

— Nu... Am atins cartea cu degetul, încercînd să întorc una din paginile micuțe. Am deplasat vreo cincizeci de pagini odată. Nu le puteam separa.

Drakul îmi arată o gămălie mică în partea de sus a cotorului cărții.

— Scoate acul. Cu el se întorc paginile.

Am tras afară acul cel scurt, l-am atins de o pagină și aceasta s-a separat de pagina vecină.

— Cine a scris *Almanul* vostru, Jerry ?

— Mulți... Cu toții, mari învățați.

— Shizumaat ?

— Shizumaat a fost unul dintre ei, încuviință drakul.

Am închis cartea și am ținut-o în palmă.

— Jerry, de ce ai scos-o tocmai acum ?

— Aveam nevoie de sprijinul ei. Locul ăsta..., deschise el brațele larg. Poate că aici vom îmbătrîni și muri. Poate că nu vom fi găsiți niciodată. La asta m-am gîndit astăzi, cînd am adus lemnele de afară. Își puse palmele pe pîntece : Zammis se va naște aici. *Almanul* mă ajută să accept ceea ce nu pot schimba.

—Zammis... cît a mai rămas ?

— Mai e puțin, zîmbi Jerry.

— Mi-ar place să mă înveți să citesc, am vorbit eu, privind cărticica.

Drakul scoase lănțișorul de la gît și mi-l întinse împreună cu caseta.

— Trebuie să ții *Almanul* la tine.

Le-am luat și, după o clipă, am scuturat din cap.

— Nu pot, Jerry. Îmi dau seama că pentru tine este un lucru extrem de prețios. Dacă îl pierd ?

— N-o să-l pierzi. Ține-l pînă înveți. Așa trebuie să facă toți învățăceii.

Am pus lanțul în jurul gîtului.

— Îmi faci o adevărată onoare.

— Mai mică decît cea pe care mi-o faci tu, memorînd descendența Jeriba. Recitările tale sînt exacte și pline de simțire.

Drakul luă un cărbune din vatră, se ridică și se îndreptă spre peretele încăperii. În noaptea aceea, am învățat cele treizeci și una de litere și foneme ale alfabetului drak, precum și cele nouă litere și foneme suplimentare, utilizate în scrierile oficiale.

În cele din urmă lemnele s-au terminat. Pe măsură ce sosirea lui Zammis se apropia, Jerry era din ce în ce mai greoi și se simțea tot mai rău. Tot ceea ce mai putea face era să iasă din peșteră, cu ajutorul meu, ca să-și facă nevoile. De aceea, strînsul lemnelor, care implica scuturatul gheții de pe stiva de afară, cădea în sarcina mea, ca și gătitul.

Într-o zi mai mohorîtă ca oricînd, am observat că gheața de pe copaci era mai subțire. Undeva, cîndva, dădusem colțul iernii și ne îndreptam spre primăvară. Am adunat lemnele plin de voioșie : știam că și moralul lui Jerry va crește la auzul evenimentului. Iarna îl epuizase, pur și simplu, pe drak. Lucram în hățișurile de deasupra peșterii, azvîrlind lemnele jos, cînd am auzit un țipăt. Am încremenit, apoi am privit în jur. N-am putut vedea decît oceanul și zăpada. Apoi, din nou, țipătul :

— Davidge !

Era Jerry. Am aruncat lemnele din brațe și am alergat spre clivajul din stîncă, folosit drept cale de acces către pădurea de deasupra. Jerry răcni din nou : am alunecat, apoi m-am rostogolit pînă la gura peșterii. Am fugit prin coridor și am intrat în sală. Jerry se zvîrcolea pe pat, înfigîndu-și degetele în nisip.

Am îngenuncheat lîngă el.

— Sînt aici, Jerry. Ce-i ? Ce s-a întîmplat ?

— Davidge ! Drakul dădu ochii peste cap, fără să vadă nimic, căscă, spasmodic gura, după care urlă iarăși.

— Jerry, eu sînt ! Am scuturat umărul Drakului. Eu sînt, Jerry ! Davidge !

Jerry întoarse capul spre mine, se strîmbă de durere, apoi îmi prinse încheietura mîinii stîngi, strîngînd-o cu toată puterea.

— Davidge ! Zammis... ceva nu-i bine !

— Ce ? Cum să te ajut ?

Drakul mai răcni o dată, după care capul îi căzu pe pernă, într-un semi-leșin. Își reveni și mă trase cu urechea către buzele lui.

— Davidge, trebuie să juri.

— Ce, Jerry ? Ce să jur ?

— Zammis... pe Drako. Să stea înaintea arhivelor neamului. Fă-o...

— Ce vrei să spui ? Vorbești de parcă ai muri.

— Mor, Davidge... Zammis a doua sută generație... foarte important. Du-mi copilul, Davidge. Jură !

Mi-am șters transpirația de pe frunte cu mîna liberă.

— N-o să mori, Jerry ! Ține-te bine !

— Termină ! Asta-i adevărul, Davidge ! Mor ! Trebuie să-l înveți pe Zammis descendența neamului Jeriba... și cartea, *Almanul, gaveț* ?

— Oprește-te ! Panica m-a izbit aproape fizic. Nu mai vorbi așa ! N-o să mori, Jerry. Haide : luptă, *kizlode* blestemat..

Drakul urlă. Respira slab și cădea deseori în inconștiență.

— Davidge..

— Da ? Mi-am dat seama că plîngeam ca un copil

— Davidge, trebuie să-l ajuți pe Zammis să iasă...

— Ce... cum ? Despre ce naiba vorbești ?

Jerry întoarse ochii către pereții peșterii.

— Ridică-mi haina.

— Ce ?

— Ridică-mi haina, Davidge. Acum !

Am ridicat veșmîntul din piele de șarpe, dezvăluind abdomenul umflat al drakului. Cuta din centru era roșie, strălucitoare și supura un lichid incolor.

— Ce... ce trebuie să fac ?

— Desfă-o, gîfîi Jerry. Trebuie s-o rupi, Davidge !

— Nu !

— Fă-o ! Fă-o, sau Zammis moare !

— Ce-mi pasă mie de blestematul tău de copil, Jerry ? Ce trebuie să fac eu ca să te salvez ?

— Rupe-o..., șopti drakul. Ai grijă de copilul meu, *Irkmaan*. Du-l pe Zammis înaintea arhivelor Jeriba Jură-mi...

— *Jerry...*

— *Jură!*

Am înc...nțat, cu lacrimi grele și fierbinți pe obraji.

— Îți jur...

Jerry slăbi strînsoarea și închise ochii. Am îngenuncheat, buimăcit, lîngă el.

— Nu! Nu, nu, nu, nu...

„Rupe-o! Trebuie s-o rupi, Davidge!"

Am întins mîna și am atins ușor cuta de pe abdomenul lui Jerry Am putut simți viața zbătîndu-se dedesubt, încercînd să scape din închisoarea lipsită de aer a învelișului. L-am urît; l-am urît pe blestematul de copil așa cum nu mai urîsem pe cineva vreodată Convulsiile lui slăbiră, apoi încetară.

„Du-l pe Zammis înaintea arhivelor Jeriba. Jură-mi..."

„Îți jur..."

Am ridicat cealaltă mînă, am introdus ambele degete mari în cută și am tras ușor. Am sporit forța după aceea, am sfîșiat, ca un dement, pîntecele Drakului. Pliul plesni, deschizîndu-se, și-mi stropi pieptii hainei cu fluidul incolor. Ținînd cuta deschisă, puteam zări forma nemișcată a lui Zammis, chircită într-o pungă de lichid.

Am vomitat. Cînd n-am mai avut ce vărsa, mi-am cufundat mîinile în fluid, sub pruncul drak. L-am ridicat, mi-am șters buzele de umărul meu stîng și le-am pus peste ale lui Zammis, deschizîndu-i gura cu mîna dreaptă I-am suflat aer în plămîni de trei patru ori, după care a început să tușească. După aceea, țipă. Am legat cu fibră vegetală cele două ombilicuri, apoi i le-am tăiat. Jeriba Zammis era eliberat de trupul mort al părintelui său.

Am înălțat bolovanul deasupra capului și l-am izbit cu toată puterea de gheață. Țăndările zburară din punctul de impact, lăsînd să se întrevadă verdele întunecat de dedesubt. Am ridicat iarăși bolovanul și am lovit, dizlocînd altă piatră. Am luat-o și am dus-o pînă la corpul, pe jumătate acoperit, al drakului.

— Drakul, am șoptit.

„Bun. Spune-i pur și simplu *Drakul*. Față-de-broscoi. Brotac.

Dușmanul. Zi-i oricum, ca să te ap ri împotriva durerii."

Am privit grămada de pietre strînse, am hotărît că erau suficiente și am îngenuncheat lîngă mormînt. Punînd bolovanii, unul peste celălalt, fără să-mi pese de lapovița ce îmi îngheța pe haine, mi-am stăpînit lacrimile. Mi-am frecat palmele, energic, ca să-mi pun sîngele în mișcare. Primăvara se apropia, dar șederea prea îndelungată afară continua să fie la fel de periculoasă. Iar eu stăteam de multă vreme, înălțînd cripta drakului. Am ridicat altă piatră, punînd-o la locul ei. Cînd greutatea ei se lăsă pe linţoliul din piele de șarpe, mi-am dat seama că trupul mort înghețase deja. Am așezat iute ceilalți bolovani, apoi m-am ridicat.

Vîntul m-a zgîlțîit și am fost gata să alunec pe poleiul de lîngă mormînt. Am privit oceanul agitat, mi-am strîns veșmintele în jurul trupului și după aceea m-am uitat la mormanul de pietre. „Trebuie spus ceva. Nu poți doar să acoperi mortul, apoi să pleci la cină. Trebuie spus ceva." Dar ce anume? Nu eram credincios, și nici drakul nu fusese. Filozofia lui oficială asupra morții era identică cu respingerea mea neprotocolară a deliciilor islamice, valhalelor păgîne și plăcintelor iudeo-creștine din ceruri. Moartea este moarte: *finis;* sfîrșitul; viermii se tîrăsc înăuntru, viermii se tîrăsc afară... „Totuși, trebuie spus ceva."

Am căutat sub haine și am încleștat mîna înmănușată pe cubul auriu al *Almanului*. Simțeam, prin mănușă, colțurile ascuțite ale cubului; am închis ochii, reamintindu-mi cuvintele marilor filozofi draki. Nu scriseseră însă nimic pentru un asemenea moment.

Almanul era o carte despre viață. *Alma* înseamnă „viață" și ea constituie esența filozofiei Drake Ei nu-și pierd timpul cu moartea Moartea este un fapt: sfîrșitul vieții. *Almanul* nu avea cuvinte pe care să le rostesc. Vîntul mă străpungea, făcîndu-mă să tremur. Degetele îmi amorțiseră deja și simțeam dureri și în picioare. Cu toate acestea, trebuia spus ceva. Dar singurele cuvinte la care mă puteam gîndi ar fi deschis poarta amintirilor, copleșindu-mă de durere — aducîndu-mi deplina înțelegere a faptului că drakul nu mai exista. „Totuși... totuși, trebuia spus ceva."

— Jerry... eu...

N-am mai putut rosti nimic. M-am întors cu spatele la mormînt și lacrimile mi s-au amestecat cu lapovița.

Înconjurat de căldura și liniștea peșterii, m-am așezat pe pat, cu spatele rezemat de perete. Am încercat să mă concentrez asupra umbrelor și pîlpîirilor luminoase, proiectate de flăcări pe peretele opus. Imaginile se formau, topindu-se în altele, înainte să întrezăresc ceva în ele. Copil fiind, obișnuiam să privesc norii. și zăream în ei chipuri, castele, animale, dragoni și uriași. Era o lume fantastică, în care evadam; ceva care aducea miracol și aventură în cotidianul banal, monoton al unui băiat din clasa de mijloc, ducînd o viață de mijloc. Pe peretele grotei nu vedeam însă decît o reprezentare a Iadului: flăcări biciuind imaginile contorsionate, grotești ale sufletelor condamnate. Am rîs la gîndul acesta. Ne închipuim Iadul precum un pîrjol, vegheat de un sadic, rînjind în straie roșii. Fyrine IV mă învățase însă altceva: Iadul înseamnă singurătate, foame și frig etern.

Am auzit un scîncet și am privit în umbre, spre pătucult din fundul peșterii. Jerry făcuse un sac de dormit pentru Zammis și-l umplusе cu puf de semințe. Pruncul scînci iarăși și m-am încordat puțin, întrebîndu-mă dacă n-avea nevoie de ceva. Un fior de teamă m-a străbătut. Ce mănîncă un copil drak? Drakii nu sînt mamifere. În perioada de instrucție nu ne învățaseră decît cum să-i recunoaștem pe draki... și cum să-i ucidem. După aceea au început să mă încolțească grijile adevărate. „Ce naiba aveam să folosesc drept scutece?"

Scînci iarăși. M-am ridicat, am traversat podeaua nisipoasă și am îngenuncheat lîngă prunc. Două mîini grăsuțe, cu cîte trei degete se agitară din fostul costum de zbor al lui Jerry. Am ridicat legăturica scîncitoare am dus-o lîngă foc și m-am așezat pe un bolovan. Ținînd copilul în brațe, l-am desfășat cu grijă. Puteam zări sclipirea aurie a ochilor lui. Zammis pe sub pleoapele galbene, îngreuiate de somn. Pornind de la chipul aproape lipsit de nas și dinții continui și mergînd pînă la culoarea lui de șofran, Zammis era o miniatură a lui Jerry, mai puțin grăsimea. Zammis era pur și simplu învelit în colaci de grăsime. M-am uitat și am fost recunoscător că n-am găsit nici o murdărie.

L-am privit atent pe prunc.

— Vrei să mănînci ceva?

— ...agagag...

Maxilarele îi arătau ca și cum ar fi fost gata de treabă și am presupus că drakii mestecă hrană solidă din prima zi de viață. M-am întins peste foc, am luat puțină carne uscată de șarpe și am atins-o de buzele lui. Zammis a întors capul într-o parte.

— Haide, mănîncă. N-o să găsești altceva mai bun pe aici.

I-am apropiat iarăși carnea de buze, iar Zammis a întins un braț grăsuț, împingînd-o în lături. Am înălțat din umeri.

— Cum vrei ; cînd ţi-e foame, este aici.

— Agagagmer ! Se leagănă înainte şi înapoi în poala mea ; o mînuţă cu trei degete se încleştă în jurul degetului meu şi băiatul suspină din nou.

— Nu vrei să mănînci, n-ai nevoie să fii schimbat... Atunci, ce vrei ? *Kos va nu ?*

Chipul lui Zammis se încreţi şi trase mai tare de deget. Cealaltă minuţă flutura înspre pieptul meu. L-am ridicat, ca să-i aranjez scutecul, iar mîinile lui se întinseră, mă prinseră de revere şi pruncul se lipi de pieptul meu. L-am ţinut strîns şi el îşi puse obrazul pe mine, adormind instantaneu.

— Ei... fie-ar să fie !

Pînă la moartea drakului, nu-mi dădusem seama niciodată cît de aproape fusesem de nebunie. Singurătatea mea era un cancer, hrănit cu ură : ură faţă de planeta cu gerul ei veşnic, vînturile interminabile şi izolarea permanentă ; ură faţă de copilul galben şi neajutorat cu nevoia lui pentru îngrijire, hrană şi o afecţiune pe care nu i-o puteam oferi ; şi ura faţă de mine însumi. M-am pomenit făcînd lucruri care mă înspăimîntau şi mă dezgustau. Pentru a nărui zidul gros de singurătate, vorbeam, strigam şi cîntam de unul singur — bolborosind blesteme, aiureli sau pur şi simplu mormăieli neinteligibile.

Deschise ochii, flutură un braţ grăsuţ şi gînguri. Am luat o piatră mare, m-am împleticit pînă lîngă copil şi am ridicat-o deasupra trupuşorului.

— I-aş putea da drumul, puştiule... Unde ai fi atunci ? Simţeam rîsul înapoia buzelor. Am aruncat piatra în lături : Da, de ce să fac murdărie în peşteră ? Afară... Te las afară pentru un minut şi ai murit ! Mă auzi ? Mori !

Pruncul flutură cele trei degeţele prin aer, închise ochii şi începu să plîngă.

— De ce nu mănînci ? De ce nu faci pe tine ? De ce nu faci nimic altceva decît să plîngi ?

Copilul începu să urle şi mai tare.

— Eh ! Ar fi trebuit să iau bolovanul ăla şi să termin odată ! Asta ar fi...

Un val de scîrbă îmi opri cuvintele ; m-am îndreptat spre culcuş, mi-am luat căciula, mănuşile şi obrăzarul şi am pornit către ieşire.

Am simţit muşcătura aspră a vîntului înainte de a ajunge la gura peşterii. Afară, m-am oprit şi am privit oceanul şi cerul — un film panoramic în negru şi gri şi cenuşiu. O rafală de vînt mă izbi, împingîndu-mă spre peşteră. Mi-am recăpătat echilibrul, m-am apropiat de buza stîncii şi am ameninţat oceanul cu pumnul :

— Ţine-o aşa ! Ţine-o aşa şi suflă, *kizlode* nenorocit ! Pe mine încă nu m-ai ucis !

Am strîns puternic pleoapele muşcate de vînt, apoi le-am deschis şi am privit în jos. Pînă la următoarea terasă erau patruzeci de metri, dar, dacă îmi luam elan, o puteam evita. Atunci ar fi fost o cădere de o sută cincizeci de metri pînă la stîncile de dedesubt. „Sări !" M-am retras de pe buza stîncii.

— Sări ! Sigur, sări ! Am scuturat din cap, adresîndu-mă oceanului : N-o să-ţi fac eu treaba ta ! Dacă vrei să mă omori, trebuie s-o faci singur !

M-am uitat îndărăt, sus, deasupra intrării în peşteră. Cerul se înnegura şi, peste puţine ore, noaptea avea să învăluie totul. M-am întors către clivajul din piatră care urca la hăţişul de deasupra peşterii.

M-am ghemuit lîngă mormîntul drakului şi am studiat bolovanii puşi de mine acolo, acum uniţi laolaltă printr-un strat de gheaţă.

— Jerry... Ce-o să fac ?

Drakul stătea lîngă vatră, amîndoi cosînd. Şi discutînd...

* * *

— Ştii, Jerry, chestia asta..., am ridicat Almanul, am mai auzit-o. Mă aşteptasem la cu totul altceva..

Drakul îşi lăsă lucrul în poală şi mă privi pentru o clipă. După aceea, clătină din cap şi reîncepu să coasă.

— Davidge, nu prea eşti o fiinţă profundă.

— Ce vrei să spui cu asta ?

Jerry întinse mîna cu trei degete.

— Un univers, Davidge... acolo este un univers întreg, un univers de viaţă, lucruri şi fapte. Există desigur, unele diferenţe, dar universul este acelaşi şi noi, cu toţii, trebuie să respectăm aceleaşi legi generale. Te-ai gîndit vreodată la asta ?

— Nu.

— La asta mă refeream, Davidge. Nu eşti prea profund...

— Ţi-am zis, am pufnit eu, am mai auzit chestii din astea. Bănuiesc că asta arată că oamenii sînt la fel de profunzi ca şi drakii.

Jerry izbucni în rîs.

— Întotdeauna te străduieşti să scoţi ceva rasial din remarcile mele. Ceea ce am spus este valabil

tru tine, nu pentru rasa omenească...

Am scuipat pe pămîntul îngheţat.

— Voi, drakii, vă credeţi ai naibii de deştepţi !

Vîntul sufla mai tare şi simţeam pe buze gustul sărat al oceanului. Se apropia una dintre furtunile puternice. Cerul căpătase culoarea aceea întunecată care mă [illegible] aducînd mai mult

cu albastrul cerului de noapte decît cu negrul. O picătură rece izbuti să mi se strecoare sub guler.

— Ce-i greșit în a fi eu însumi? Nu toți din univers trebuie să fie niște nenorociți de filozofi, față de-broscoi!

Existau milioane... miliarde asemenea mie. Poate chiar mai mulți...

— Pe cine privește, ce contează dacă eu meditez sau nu asupra existenței? O am! altceva nu mă mai interesează.

„— Davidge, tu nici măcar nu-ți cunoști genealogia, cu excepția părinților tăi, iar acum afirmi că refuzi s-o afli pe cea a universului tău, ori măcar a ceea ce poți ști despre asta... Cum îți vei găsi locul în lumea asta, Davidge? Unde te afli? Cine ești tu?"

Am scuturat din cap, privind mormîntul, apoi m-am întors către ocean. Peste mai puțin de o oră avea să fie prea întuneric pentru ca să mai pot distinge crestele de spumă ale valurilor.

— Eu sînt eu; ăsta sînt.

Dar „eul" acesta fusese cel care ridicase bolovanul deasupra lui Zammis, amenințînd cu moartea un copil neajutorat? Am simțit cum mi se strînge stomacul, iar singurătatea își scoase ghearele și colții și începu să sfîșie și să roadă resturile integrității mele mintale. Am revenit cu fața la mormînt, am închis ochii, după aceea i-am deschis.

— Sînt un pilot de vînătoare, Jerry. Nu-i așa că-i o chestie?

„— Asta este ceea ce faci, Davidge; nu reprezintă ceea ce *ești* tu."

Am îngenuncheat lîngă mormînt și mi-am înfipt unghiile printre pietre acoperite cu gheață.

— Nu poți vorbi cu mine, drakule! *Ești mort!*

M-am oprit, dîndu-mi seama că vorbele auzite erau din *Alman* reînviate acum de subconștientul meu. Am căzut pe mormînt, am simțit tăișul vîntului și m-am străduit să mă ridic.

— Jerry, Zammis nu vrea să mănînce. Au trecut trei zile. Ce să fac? De ce nu mi-ai spus nimic despre pruncii draki, înainte să fi... Mi-am ridicat palmele spre față: Ușurel, băiete. Dacă o ții tot așa, o să înnebunești sigur.

Vîntul mă izbea în spate. Mi-am coborît mîinile și m-am ridicat de lîngă mormînt.

Stăteam în peșteră, privind focul. Vîntul nu se auzea prin peretele din piatră, iar lemnele erau uscate, arzînd fierbinte și liniștit. Am bătut darabana cu degetele pe genunchi, apoi am început să fredonez un cîntecel. Zgomotele, de orice natură, mă ajutau să alung singurătatea apăsătoare.

— Pui de lele, am rîs și am încuviințat din cap. Da... foarte *și kizlode va nu, dutschaat.*

Am chicotit, încercînd să-mi amintesc toate înjurăturile și obscenitățile în draka învățate de la Jerry. Erau doar cîteva. Am reînceput să fredonez, bătînd tactul cu vîrful piciorului. M-am oprit, încruntîndu-mă și atunci mi-am reamintit cîntecul:

Dragă Doamne, hopa, tropa,
Cine naiba sîntem noi?
Bum, bam, dracu' și popa,
Noi sîntem Plutonu' Doi

M-am rezemat cu spatele de peretele peșterii, încercînd să-mi amintesc altă strofă: „Pilotu' are slujbă grea/Fără șuncă și cafea/Generalu'-asa-o slugărim/Păduchii să-i moșnim".

— La naiba! Mi-am pocnit genunchiul, încercînd să zăresc chipurile celorlalți piloți din salonul plutonului. Aproape că simțeam tamfurile de whisky gîdilîndu-mi nările, Vanea, Wooster, Arnold — cel cu nasul spart — Demerest, Kadz... Am cîntat din nou, legînd o halbă imaginară cu grog: „Și dacă nu o să-i placă,/Vă zic eu ce o să facă:/O lăsăm în pielea goală/Și-i dăum un izbai afară!

Peștera răsuna. M-am sculat, mi-am azvîrlit brațele în sus și am răcnit:

— Iuupiiiiii!

Zammis începu să plîngă. Mi-am mușcat buzele și m-am îndreptat spre legăturica de pe saltea.

— Ei? Ești gata să papi ceva?

— Oa, oa, ueee. Pruncul își legăna capul înainte și înapoi.

M-am dus la foc, am luat o bucățică de carne și m-am întors. Am îngenuncheat lîngă Zammis și i-am apropiat carnea de gură. Copilul o îndepărtă iarăși.

— Haide, mă! Trebuie să mănînci.

Am încercat încă o dată, cu același rezultat. Am desfășat țîncul și i-am privit trupul. Îmi dădeam seama că slăbise, deși nu părea să-și fi pierdut din vigoare. Am ridicat din umeri, l-am înfășat și am revenit la culcușul meu.

— Gaa, uaa.

— Ce? m-am întors eu.

— Aa, gaa, gaa.

Am revenit și l-am luat în brațe. Avea ochii deschiși. Mă privi și începu să zîmbească.

— De ce rîzi, uritule? Ar trebui să te vezi pe tine.

Zammis emise un rîset scurt, apoi ugui ceva. M-am dus în patul meu, m-am așezat și mi l-am aranjat pe pici în poală.

— Guua, bu, buu.

Prinse cu mînuța un petec descusut de la hainea mea și începu să tragă de el.

— Guua, bu, buu și ție! Ce să facem noi acum? Ce-ai zice dacă aș începe să te învăț genealogia Jeriba? Oricum trebuie s-o înveți cîndva, așa că putem foarte bine să începem chiar acum.

Genealogia Jeriba... Recitarea mea era singurul lucru pentru care fusesem felicitat vreodată de Jerry. Am privit în ochii lui Zammis.

— Cînd te voi aduce înaintea arhivelor Jeriba, tu vei spune așa: „Aici, înaintea voastră, stau eu, Zammis, din spița Jeriba, născut din Shigan, pilotul de vînătoare".

Am surîs, imaginîndu-mi sprîncenele galbene arcuite în semne de surpriză, dacă Zammis ar fi continuat: „... și, la naiba, Shigan a fost un pilot tare bun. Păi, mi-a spus cineva că, după ce luase un proiectil în coadă, s-a învîrtit și l-a ras pe afurisitul ăla de *kizlode*, pe care toți îl știau de Willis E. Davidge". Am scuturat din cap.

— N-o să-ți iei zborul, învățînd spița în engleză, Zammis.

Am început din nou:

— *Naatha nu enta va Zammis zea does Jeriba, estay va Shigan, asaam naa denvadar...*

Opt zile și nopți lungi m-am temut că pruncul va muri. Am încercat totul: rădăcini, boabe, fructe uscate, carne de șarpe afumată, fiartă și mestecată. Zammis refuza totul. Îl controlam des, însă, de cîte ori îl desfășam, scutecele erau la fel de curate. Deși pierdea din greutate, părea că se întărește. În ziua a noua, se tîra pe podeaua peșterii. Cu toate că focul ardea într-una, în grotă nu era prea cald. M-am temut să nu răcească, tîrîndu-se așa, dezbrăcat, și i-am pus costumașul din piele de șarpe făcut de Jerry. După ce l-am îmbrăcat, l-am ridicat în picioare și l-am privit. Puștiul căpătase deja un zîmbet neastîmpărat care, în combinație cu licărul din ochișorii lui galbeni, costumașul și căciulița, îl făcea să semene cu un spiriduș. Ținut în picioare, părea destul de sigur pe el așa încît i-am dat drumul să meargă. Zammis zîmbi, își agită brațele subțiri prin aer, după aceea rîse și înaintă un pas șovăitor spre mine. L-am prins cînd căzu și chicoti.

Peste alte două zile, Zammis umbla și intra în tot ceea ce putea să se bage. Mi-am petrecut multe clipe alarmate, căutîndu-l prin încăperile din fundul peșterii, atunci cînd reveneam de afară. În cele din

urmă, cînd l-am prins la ieşirea grotei, adunîndu-şi puterile pentru o expediţie în exterior, am considerat că era de ajuns. Am croit un ham de piele de şarpe, l-am ataşat la un capăt al unei lese din acelaşi material iar celălalt capăt al lesei l-am legat de un stei din perete. Zammis continua să se vîre peste tot, însă, cel puţin, îl puteam găsi.

La patru zile după ce a învăţat să meargă, a dorit să mănînce. Copiii draki sînt probabil pruncii cei mai convenabili din univers. Timp de trei sau patru săptămîni pămîntene, trăiesc din rezervele de grăsime, apoi vor hrană şi încep să excreteze. I-am arătat puştiului o dată cum să folosească oliţa dreptunghiulară, construită din timp, şi n-a mai fost nevoie să-i explic din nou. După cinci, şase lecţii, Zammis se îmbrăca şi se dezbrăca singur. Privindu-l pe micul drak învăţînd şi crescînd, am început să-i înţeleg pe piloţii din plutonul meu care se plictiseau unul pe celălalt — şi pe oricare alţii — arătînd nenumărate fotografii ale unor copii insipizi, însoţite de poveşti interminabile în legătură cu fiecare instantaneu. Înainte de topirea gheţii, Zammis vorbea. L-am învăţat să-mi spună „Unchiul".

Din lipsa unui termen mai bun, am denumit sezonul topirii gheţurilor: „primăvară". Avea să mai treacă destul timp pînă cînd hăţişul să înverzească, sau şerpii să răsară din vizuinele lor îngheţate. Cerul păstra pătura lui veşnică de nori negri, ameninţători, iar lapoviţa continua să cadă, acoperind totul cu o crustă de gheaţă alunecoasă. Însă în fiecare zi, crusta se topea iar aerul mai călduţ înainta cu încă un milimetru în sol.

Mi-am dat seama că acum era momentul prielnic pentru strîns lemne. Înainte de sosirea iernii, Jerry şi cu mine, lucrînd împreună, nu adunasem destule lemne. Vara cea scurtă trebuia folosită pentru aprovizionarea cu hrană în vederea iernii. Speram să construiesc o uşă mai etanşă la intrarea peşterii şi jurasem să mă gîndesc la un sistem de canalizare interioară. Era periculos să-ţi laşi pantalonii jos pe timpul iernii. Întins pe pat şi privind fumul strecurîndu-se printr-o fisură din plafonul grotei, mă gîndeam la tot felul de probleme de soiul acesta. În fundul sălii, Zammis se juca, aranjînd nişte pietricele şi eu am aţipit. M-am trezit cu pustiul scuturîndu-mă de braţ.

— Unchiule?

— Ce?! Zammis?

— Unchiule! Uite!

M-am întors pe partea stîngă, cu faţa spre drak. Zammis ridicase palma dreaptă, cu degetele răsfirate.

— Ce-i, Zammis?

— Uite... îşi arătă pe rînd fiecare deget: Unu, doi, trei...

— Şi?

— Uite! Luă mîna mea dreaptă şi-mi numără degetele: Unu, doi, trei, *patru, cinci!*

Am încuviinţat din cap:

— Deci, poţi număra pînă la cinci.

Drakul se încruntă şi-şi agită nervos pumnişorii.

— Uite!

Mi-a luat palma şi a pus peste ea palma lui. Cu cealaltă mînă, indică mai întîi un deget al lui, apoi unul al meu.

— Unu... unu. Ochii galbeni ai copilului mă priviră să vadă dacă înţeleg.

— Da...

— Doi... doi, arătă din nou puştiul. Se uită la mine, iarăşi la mîna mea şi continuă: Trei... trei. După aceea, îmi înhăţă cele două degete rămase: *Patru, cinci!* Lăsă palma mea şi-o ridică pe a lui: Patru, cinci?

Am clătinat din cap. La mai puţin de patru luni pămînteşti, Zammis remarcase una dintre diferenţele dintre draki şi oameni. Un copil de om n-ar fi pus o asemenea întrebare înainte de a avea cît?... cinci, şase sau chiar şapte ani.

— Zammis..., am oftat eu.

— Da unchiule?

— Zammis, tu eşti drak. Drakii au numai trei degete la o mînă. Am înălţat palma dreaptă şi am fluturat din degete: Eu sînt un om. Eu am cinci degete.

Jur că ochii copilului s-au umplut de lacrimi. Zammis ridică mîinile, le privi, apoi scutură din cap:

— Cresc patru, cinci?

M-am ridicat în capul oaselor şi l-am privit. Zammis se întreba unde-i dispăruseră celelalte patru degete.

— Uite ce-i, Zammis... Tu şi cu mine sîntem... sîntem fiinţe diferite, înţelegi?

— Cresc patru, cinci? se încăpăţînă Zammis.

— Ţie nu-ţi cresc. Tu eşti un drak. Eu, m-am ciocănit cu degetul în piept, eu sînt om.

Nu obţineam nici un rezultat.

— Părintele tău, de acolo de unde ai apărut tu, a fost un drak. Pricepi?

— Drak, se încruntă Zammis. Ce drak?

M-a încercat imediat nevoia de a recurge la eternul răspuns: „O să înţelegi, cînd o să te faci mare". Am clătinat din cap.

— Drakii au cîte trei degete la fiecare mînă. Părintele tău avea trei degete la fiecare mînă. Mi-am frecat bărbia: Părintele meu a fost om şi avea cinci degete la fiecare mînă. De asta, am şi eu cinci degete la fiecare mînă.

Zammis îngenunche pe nisip şi-şi studie degetele. Se uită de la mine la degete şi înapoi la mine.

— Ce părinte?

L-am cîntărit din ochi. Traversa pesemne un fel de criză de identitate. Eu eram singura fiinţă pe care o văzuse vreodată... şi aveam cinci degete la mînă

— Un părinte este... acela... Mi-am frecat iarăşi bărbia: Uite... noi cu toţii am apărut de undeva. Eu am avut o mamă şi un tată — două tipuri diferite de oameni — care mi-au dat viaţă; care m-au făcut, înţelegi?

Piciul îmi aruncă o căutătură ce putea fi interpretată drept „Tipule, mai ai texte de-astea?" Am înălţat din umeri.

— Nu ştiu dacă îţi pot explica.

— Mama mea? întrebă Zammis arătînd spre el. Tatăl meu?

Am ridicat braţele, le-am lăsat să-mi cadă în poală, mi-am umezit buzele, mi-am scărpinat barba şi, în general, am căutat să cîştig timp. Copilul mă privi fără să clipească.

— Uite ce-i, Zammis. Tu n-ai mamă şi tată. Eu sînt un om, de aceea îi am; tu eşti un drak. Tu ai un părinte — numai unul, pricepi?

Zammis încuviinţă din cap. Mă privi, apoi arătă spre el:

— Drak.

— Exact!

— Om, indică puştiul spre mine.

— Aşa este.

Zammis lăsă mîna să-i cadă în poală.

—De unde vine drak?

Dumnezeule! Încearcă să-i explici ce-i reproducerea ambisexuală unui pici care n-ar trebui încă nici să se tîrască!

Am înălţat mîinile, după aceea le-am lăsat să-mi cadă în poală.

— Zammis... Uite! Vezi cît de mare sînt faţă de tine?

— Da, unchiule...

— Bun! Mi-am trecut degetele prin păr, încercînd să cîştig timp şi inspiraţie. Părintele tău era mare... ca şi mine. Se numea... Jeriba Shigan. Ciudat, cît de dureroasă era simpla rostire a numelui Jeriba Shigan semăna cu tine. Avea numai cîte trei degete la fiecare mînă. Te-a crescut în burtica lui... L-am împuns pe Zammis în mijloc: Înţelegi?

Copilul chicoti şi-şi puse mîinile pe pîntece.

— Unchiule, cum cresc drakii acolo?

Am ridicat picioarele pe pat şi m-am întins. „De unde vin drakii cei mici?" M-am uitat spre puşti şi l-am văzut pregătit să-mi soarbă

fiecare cuvînt. M-am strîmbat și... i-am spus adevărul :

— Să mă ia naiba dacă știu, Zammis... Să mă ia naiba...

După treizeci de secunde, Zammis se juca iarăși cu pietricelele.

Vara venise... și-l învățasem pe Zammis cum să prindă și să jupoaie șerpii cei lungi și cenușii, apoi cum să afume carnea. Piciul se ghemuia pe malul îngust de deasupra unei băltoace noroioase cu ochii galbeni ațintiți asupra vizuinilor din mal ale șerpilor, așteptînd ca unul dintre ocupanți să scoată capul. Vîntul sufla aspru, dar Zammis nu se clintea. Deodată, apărea un cap plat, triunghiular, cu ochi mici, albaștri. Șarpele inspecta balta, se întorcea și cerceta malul iar apoi privea cerul. Ieșea puțintel din vizuină și scruta, iarăși, totul

Adeseori, șerpii priveau direct spre Zammis, însă drakul rămînea nemișcat precum o statuie. Puștiul nu se clintea pînă cînd șarpele nu ieșea îndeajuns din gaură ca să nu mai aibă timp să se retragă. În clipa aceea, Zammis țîșnea, apucînd șarpele cu ambele mîini dinapoia capului. Șerpii n-aveau colți și nu erau veninoși, însă erau destul de puternici pentru ca, uneori, să-l azvîrle pe copil în băltoacă.

Întindeam pieile și le înfășuram în jurul trunchiurilor de copaci, fixîndu-le din loc în loc, ca să se usuce. Trunchiurile respective le păstram în aer liber, lîngă intrarea peșterii, dar sub o boltă din piatră ce oprea briza oceanului. Din pieile pregătite astfel, cam două treimi se uscau ; restul putrezeau.

Înapoia „tăbăcăriei" se găsea afumătoarea : o grotă micuță, pe ai cărei pereți întindeam carnea de șarpe. În podeaua încăperii exista o adîncitură unde ardea un foc din lemne verzi, iar intrarea încăperii era astupată cu bolovani și lut.

— Unchiule, de ce nu putrezește carnea după ce-o afumăm ?

Am căzut pe gînduri.

— Nu sînt sigur ; știu doar că nu putrezește.

— De unde știi ?

— Uite așa, am ridicat din umeri Probabil că am citit pe undeva.

— Ce-nseamnă „citit" ?

— A citi... Ca atunci cînd stau și citesc *Almanul.*

— *Almanul* spune de ce nu putrezește carnea ?

— Nu. Voiam să zic că probabil am citit în altă carte.

— Avem și alte cărți ?

Am clătinat din cap.

— Înainte de-a veni pe planeta asta...

— De ce ai venit pe planeta asta ?

— Ți-am mai spus... Părintele tău și cu mine am eșuat aici în timpul bătăliei.

— De ce luptă oamenii și drakii ?

— E ceva foarte complicat...

Am gesticulat în tăcere. Oamenii afirmau că agresorii erau drakii, care ne invadau spațiul. Drakii declarau că agresorii umani amenințau spațiul lor. Care era adevărul ?

— Zammis, chestiunea se datorează colonizării planetelor noi. Ambele rase sînt în expansiune și ambele au o tradiție de exploatare și colonizare a planetelor descoperite. Cred că, pur și simplu, în expansiunea asta, ne-am ciocnit unii de ceilalți. Ai înțeles ?

Zammis încuviință, apoi se cufundă într-o tăcere binecuvîntată, adîncindu-se în gînduri. Prințipalul lucru pe care-l învățasem de la puști era că nu aveam răspunsuri la toate întrebările lui. Încercam, totuși, o îngîmfare prostească pentru că izbutisem să-l fac să înțeleagă ce era războiul, preferînd să uit de ignoranța mea în legătură cu păstrarea cărnii.

— Unchiule ?

— Da, Zammis ?

— Ce-i o planetă ?

Pe cînd vara rece și umedă se apropia de sfîrșit, reușisem să ticsim peștera cu lemne pentru foc și alimente conservate. Scăpat de grija aceea, mi-am concentrat eforturile în direcția realizării unei canalizări din lacurile naturale, aflate în sălile mai îndepărtate ale grotei. Cada de baie nu reprezenta o problemă. Umplînd un lăcușor cu bolovani fierbinți ,apa putea fi adusă la o temperatură acceptabilă — ba chiar, confortabilă. După spălat, apa murdară putea fi evacuată cu ajutorul tulpinilor goale provenite de la o plantă asemănătoare bambusului. Cada putea fi apoi umplută iarăși, dintr-un lac aflat la un nivel superior. Chestiunea era unde să evacuez apa murdară. Unele ramificații ale peșterii aveau găuri în podele. Primele trei asemenea găuri încercate s-au scurs în încăperea noastră principală, inundînd pragul mai coborît, de lîngă intrare. Cu o iarnă în urmă, Jerry și cu mine ne gîndisem să folosim una dintre găurile acelea drept toaletă, clătită după aceea cu apă din lacurile interioare. Bine că nu pusesem proiectul în practică, deoarece nu știam pe unde pot ieși mizeriile.

A patra gaură încercată împreună cu Zammis se vărsa afară, sub intrarea peșterii, pe peretele de stîncă. nu era soluția ideală, totuși era mai bine decît să răspunzi chemării naturii în mijlocul unui viscol presărat cu ace de gheață. Am amenajat gaura ca scurgere atît pentru baie cît și pentru toaletă. După ce ne-am pregătit să ne bucurăm de prima noastră baie fierbinte, mi-am scos veșmintele din piei de șarpe, am încercat apa cu vîrful piciorului, apoi am pășit înăuntru.

— Nemaipomenit !

M-am întors către Zammis, care era pe jumătate dezbrăcat.

— Intră, Zammis ! E o apă extraordinară !

Puștiul mă privea cu gura căscată.

— Ce s-a întîmplat ?

— Unchiule..., ridică el mîna cu trei degete, ce-i aia ?

M-am uitat în jos.

— Ah ! Am clătinat din cap, după aceea l-am privit pe drak ; Zammis, ți-am mai explicat toate astea, nu ții minte ? Eu sînt un om.

— Dar *pentru* ce este ?

M-am așezat în apa caldă, ascunzînd obiectul discuției.

— Folosește la eliminarea deșeurilor lichide... pe lîngă alte funcții. Acum, hai intră și spală-te !

Zammis se dezbrăcă, își privi corpul perfect neted, apoi intră în cadă. Se cufundă în apă pînă la gît, fixîndu-mă cu ochii lui galbeni.

— Unchiule ?

— Da.

— Care *alte ?*

Ei bine, i-am explicat lui Zammis. Pentru prima dată, drakul, în loc să-mi accepte, ca de obicei, fiecare afirmație, păru că încearcă să decidă în ce măsură spuneam adevărul. De fapt am rămas cu impresia că puștiul credea că mințeam... probabil pentru că așa și era.

Iarna începu cu o fulguială împinsă de o briză domoală. L-am dus pe Zammis în hățiș, deasupra peșterii. L-am luat de mînă și ne-am oprit înaintea mormanului de bolovani de deasupra mormîntului lui Jerry. Puștiul își strînse veșmintele înaintea vîntului pătrunzător, lăsă fruntea în jos, apoi se întoarse și mă privi în ochi.

— Unchiule, ăsta e mormîntul părintelui meu ?

— Da, am încuviințat.

Zammis privi iarăși mormîntul, după aceea clătină din cap.

— Unchiule, ar trebui să simt ceva ?

— Nu-nțeleg, Zammis...

Copilul arătă spre grămada de pietroaie.

— Văd că, aici, tu eşti trist. Cred c-ai vrea să fiu la fel. Aşa-i ?

M-am încruntat, apoi am scuturat din cap.

— Nu ! Nu vreau să fii trist. Doream numai să ştii unde este.

— Acum, pot pleca ?

— Sigur că da... Ştii cum să te întorci în peşteră ?

— Da Vreau să fiu sigur că nu-mi mai arde săpunul.

Am privit după pici întorcîndu-se şi dispărînd printre copacii golaşi, după aceea m-am întors iarăşi către mormînt.

— Ei, Jerry, ce zici de puştiul tău ? A curăţat grăsimea din scoici, cu cenuşă şi apoi a pus o cochilie mare umplută cu apă deasupra focului, ca să fiarbă resturile. Grăsime şi cenuşă... Uite aşa, Jerry, am ajuns să facem săpun. Prima „şarjă" a lui Zammis era să ia pielea de pe noi, dar acum a îmbunătăţit tehnologia...

Am privit norii, apoi oceanul. În depărtare se adunau nori joşi, întunecaţi.

— Vezi ? Ştii ce-nseamnă asta, nu ? Un viscol clasa-ntîia. Vîntul se înteţise şi m-am ghemuit lîngă mormînt, punînd la loc o piatră care căzuse. Zammis este un puşti bun, Jerry. Voiam să-l urăsc... după moartea ta. Voiam să-l urăsc... Am potrivit piatra, după aceea am revenit cu ochii spre ocean : Nu ştiu cum o să scăpăm de pe planetă, Jerry...

Cu coada ochiului, am întrezărit o mişcare. M-am răsucit către dreapta şi m-am uitat peste vîrfurile copacilor. O pată neagră se îndepărta rapid pe cerul sur. Am urmărit-o cu privirea pînă cînd a dispărut printre nori.

Am ciulit urechile, sperînd să aud uruitul unor duze, dar inima îmi bubuia atît de tare încît nu puteam auzi decît vîntul. Fusese o navă ? M-am ridicat, am făcut cîţiva paşi în direcţia în care dispăruse pata, apoi m-am oprit. Întorcînd capul, mi-am dat seama că bolovanii de pe mormîntul lui Jerry erau acoperiţi deja cu un strat subţire de zăpadă. Am înălţat din umeri şi m-am îndreptat spre grotă.

— Probabil n-a fost decît o pasăre...

Zammis stătea pe culcuşul său, împungînd cu un ac din os cîteva bucăţi de piele de şarpe. M-am întins pe patul meu şi am urmărit cu privirea fumul şerpuind în direcţia crăpăturii din tavan. Fusese o pasăre ? Sau o navă ? La naiba, îndoiala mă rodea ! Toată vara, ideea evadării de pe planetă stătuse ascunsă, îngropată departe de gîndurile mele. Acum, mă răscolea iarăşi... Să merg din nou sub razele unui soare, să port haine, să simt căldura adevărată a unei locuinţe, să mănînc bucate gătite la un „chef". să fiu iarăşi... printre oameni...

M-am răsucit pe partea dreaptă, fixînd peretele. Oameni... Oameni.. Am închis ochii şi am înghiţit un nod. Fete... Femei... Pe sub pleoape îmi pluteau imagini — chipuri, trupuri, cupluri rîzînd, dansul de după instrucţia de zbor... cum o chema ? Dolora ? Dora ?

Am scuturat din cap, m-am întors şi m-am ridicat în capul oaselor, privind focul. De ce trebuia să-mi amintesc toate lucrurile acelea ? Tot ceea ce reuşisem să îngrop... să uit, năvălea acum.

— Unchiule ?

M-am uitat la Zammis. Piele galbenă, ochi galbeni, chip de broscoi, lipsit de nas... Am clătinat din cap.

— Ce-i ?

— Nu ţi-e bine ?

— Ba da. Mă gîndeam că astăzi mi s-a părut că văd ceva. N-a fost, probabil, nimic... M-am întins spre foc şi-am luat de pe grătar o bucată de şarpe. Am suflat pe ea, după aceea mi-am înfipt dinţii în carnea aţoasă.

— Cum arăta ?

— Nu ştiu exact. După cum s-a deplasat, m-am gîndit că s-ar putea să fi fost o navă. A dispărut atît de repede, încît n-am putut fi sigur. Putea să fi fost şi o pasăre.

— Pasăre ?

Ne-am privit pe puşti. Nu văzuse niciodată o pasăre ; de fapt, nici eu nu zărisem vreuna pe Fyrine IV.

— Un animal care zboară.

Zammis încuviinţă :

— Unchiule, pe cînd strîngeam lemne sus, în pădurice, am văzut ceva zburînd.

— Ce ? De ce nu mi-ai spus ?

— Am vrut, dar am uitat...

— Ai uitat ! m-am încruntat eu. În ce direcţie zbura ?

— Într-acolo, arăta Zammis spre fundul peşterii. Se îndepărta de ocean. Lăsă lucrul din mîini : Putem merge să vedem unde s-a dus ?

Am scuturat din cap.

— Iarna de-abia începe. Tu nu ştii cum este... Putem muri în cîteva zile.

Puştiul reîncepu să coasă. O expediţie în timpul iernii ar fi însemnat moarte curată. Primăvara însă ar fi fost cu totul altceva. Puteam rezista cu un cort şi cu straie duble din piei, cu un strat izolator de puf. Cortul rămînea, totuşi, principalul... Trebuia să avem un cort trainic ! Zammis şi cu mine îl puteam face pe timpul iernii. De asemenea, rucsacuri... Cizme... Ne trebuiau nişte cizme solide. Trebuia să mă gîndesc la toate...

Ciudat cum o scînteie de speranţă se poate aprinde, întinzîndu-se pînă ce distruge toată disperarea ! Fusese o navă ? Nu ştiam. Iar dacă fusese o navă, decola sau asoliza ? Nu ştiam... Dacă decola, ne întreptam în direcţia greşită. Pe de altă parte, direcţia opusă însemna traversarea oceanului. Asta veam să străbatem hăţişul şi să vedem ce se afla dincolo de el.

Iarna păru că trece repede, cu Zammis ocupîndu-se de cort şi cu mine încercînd să redescopăr arta cizmăriei. Am trasat conturul tălpilor noastre pe pieile de şarpe şi, după mai multe încercări, am descoperit că fierbînd pielea cu gem de fructe, devenea moale şi elastică. Din cîteva asemenea piei, bine întinse şi lăsate la uscat, rezulta o talpă dură şi flexibilă. Pînă cînd am terminat cizmele lui Zammis, Drakul avea nevoie de o altă pereche.

— Sînt prea mici, unchiule !

— Cum adică, prea mici ?

— Mă dor, arătă piciul. Îmi strîng degetele.

Am îngenuncheat şi, prin cizme, i-am pipăit degetele picioarelor.

— Nu-nţeleg ! Au trecut doar douăzeci, hai să zic douăzeci şi cinci de zile de cînd am trasat tălpile... Eşti sigur că nu te-ai mişcat, atunci cînd le-am desenat ?

— Nu m-am mişcat, protestă puştiul.

M-am încruntat şi m-am ridicat în picioare.

— Ia, scoală-te, Zammis !

Drakul se sculă şi veni lîngă mine. Creştetul capului său îmi ajungea la mijlocul pieptului. Încă şaizeci de centimetri şi avea să fie tot atît de înalt cît şi Jerry.

— Scoate-le, Zammis, am oftat. O să-ţi fac o pereche mai mare... Încearcă şi tu să nu creşti atît de repede...

Zammis instală cortul în peşteră, puse înăuntru tăciuni încinşi, apoi frecă pielea cu grăsime, ca s-o facă impermeabilă. Drakul crescuse iarăşi şi hotărîsem să nu-i mai fac cizme pînă nu eram sigur de mărimea exactă. Încercasem să fac o previziune, măsurîndu-i tălpile din zece în zece zile şi trasînd un grafic al creşterii. După calculele mele, cînd avea să se topească zăpada, puştiul avea să aibă nişte tălpi de mărimea unor bocanci

vînătorești. Pînă la primăvară, Zammis avea să fie complet dezvoltat. Încălțările cele vechi ale lui Jerry se făcuseră bucățele înainte de nașterea copilului său însă eu păstrasem resturile. Am folosit tălpile acelea ca să fac trasările, sperînd că aveam să fiu norocos.

Eram preocupat de cizmele noi, iar drakul pregătea cortul.

— Unchiule? se întoarse Zammis spre mine.

— Ce-i?

— Existența este primul dat?

— Așa zice Shizumaat, am înălțat eu din umeri. Sînt de acord.

— Dar, unchiule de unde *știm* noi că existența este reală?

Mi-am lăsat treaba, l-am privit am clătinat din cap și-am reluat cusutul ghetelor.

— Crede-mă pe cuvînt.

— Unchiule spuse Zammis sardonic, asta nu e cunoaștere; asta este credință.

Am oftat, amintindu-mi de primul meu an la Universitatea Națiunilor — o ceată de adolescenți, flecărind într-un apartament ieftin și experimentînd cu băuturi, prafuri și filozofie La mai puțin de un an pămîntean, drakul era pe punctul de-a deveni o pacoste intelectuală.

— Și ce-i rău în credință?

— Haide, unchiule, pufni el. *Credință?*

— Ajută pe unii dintre noi de-a lungul acestui ghem mustind de umezeală...

— Ghem?

M-am scărpinat în cap:

— Acest ghem muritor, viața. Shakespeare, mi se pare.

— Nu este în *Alman*, se încruntă Zammis.

— Nu... el, nu. Shakespeare a fost un om.

Drakul se ridică, se apropie de foc și se așează vizavi de mine.

— A fost un filozof, ca Mistan sau Shizumaat?

— Nu. A scris piese... un fel de povești, jucate...

Zammis își frecă bărbia.

— Îți amintești ceva din Shakespeare?

— A fi sau a nu fi, am înălțat eu un deget, aceasta-i întrebarea.

Zammis căscă gura, apoi încuviință din cap.

— Da! Da! A fi sau a nu fi, asta *este* întrebarea! Ridică brațele: De unde *știm* noi că afară suflă vîntul, cînd nu sîntem acolo, ca să-l simțim? Oceanul continuă, oare, să spumege, dacă noi nu-l vedem?

— Da, am încuviințat.

— Dar, unchiule, de unde *știm*?

— Zammis, l-am fixat cu privirea pe drak, vreau să te întreb ceva,

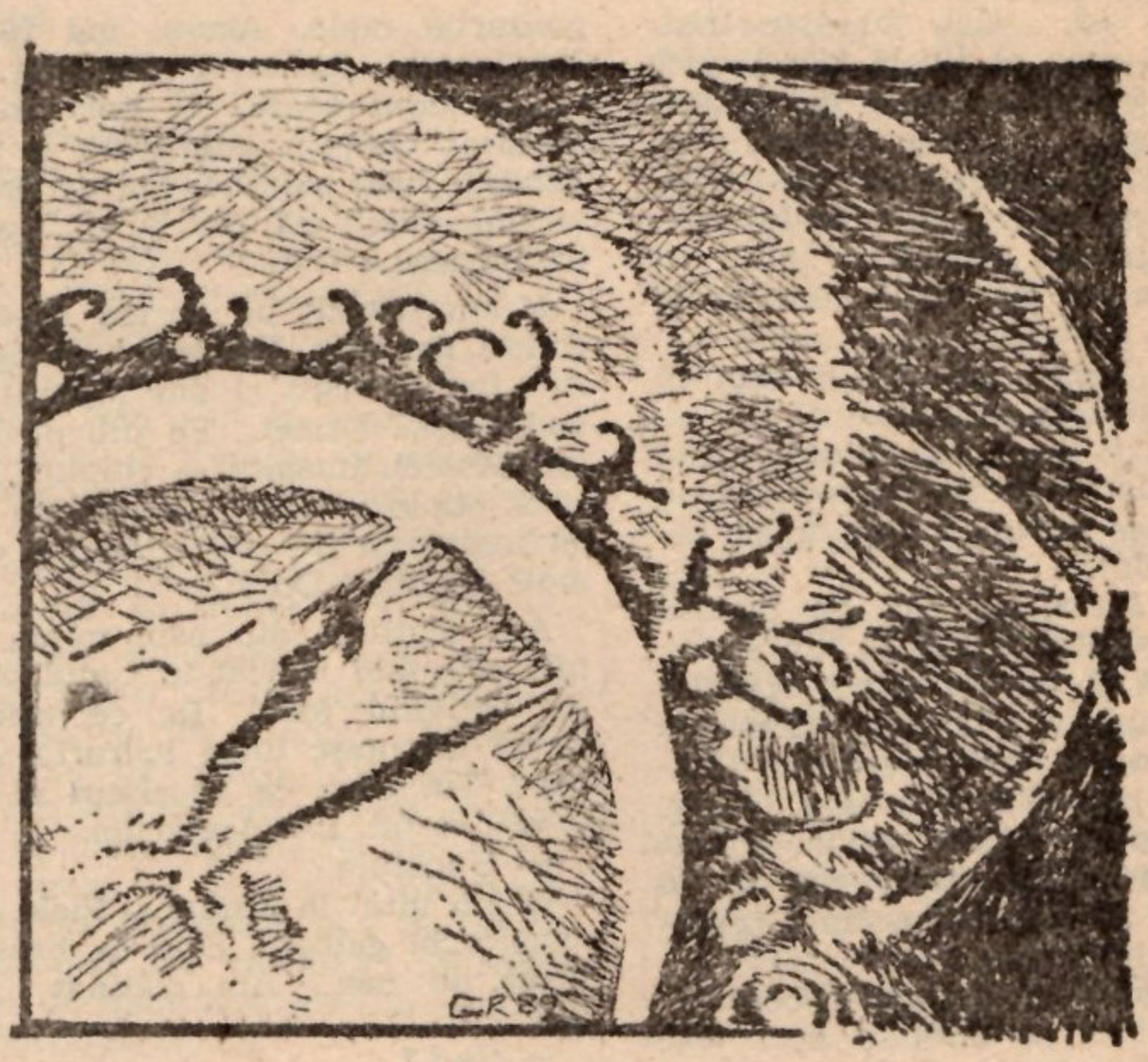

Următoarea afimație este adevărată sau falsă? Deci: Ceea ce spun acum este fals.

Puștiul clipi din ochi.

— Dacă este falsă, atunci afirmația este adevărată. Dar... dacă e adevărată... afirmația este falsă... dar... Clipi iarăși, apoi se întoarse și reîncepu să frece grăsime în pereții cortului: O să mă mai gîndesc unchiule...

— Bine, Zammis.

Drakul tăcu vreo zece minute după aceea reveni.

— Afirmația este falsă!

Am zîmbit.

— Păi, asta spune și afirmația mea deci este adevărată, atunci.

M-am oprit, lăsînd fraza în aer. Oh, îngîmfare, îi ispitești pînă și pe sfinți!

— Nu, unchiule. În contextul actual, afirmația este lipsită de sens. Am înălțat din umeri. Vezi, unchiule, continuă el, afirmația presupune existența unor valori adevărate, care se pot auto-explica, în absența oricăror alte referințe. Cred că logica lui Lurrvena din *Alman* este absolut limpede în privința asta, iar dacă lipsa de sens e echivalată cu falsitatea...

— Mda, bine..., am oftat eu.

— Înțelegi, unchiule, mai întîi trebuie să stabilești contextul în care afirmația ta are sens.

M-am aplecat înainte, m-am încruntat și mi-am scărpinat barba.

— Am înțeles... Vrei să zici că-l puneam pe Descartes înaintea boilor?

Zammis mă privi intrigat, apoi de-a dreptul alarmat, cînd m-am prăbușit pe așternut, hohotind ca un nebun.

— Unchiule, de ce spița Jeriba are numai cinci nume? Tu spuneai că genealogiile omenești au multe nume...

— Cele cinci nume ale spiței Jeriba, i-am explicat eu, sînt doar niște denumiri cărora purtătorii lor trebuie să le adauge fapte. Faptele sînt importante... nu numele...

— Gothig este părintele lui Shigan, așa cum Shigan e părintele meu.

— Exact, Știi asta din recitări.

— Atunci, se încruntă Zammis, cînd voi deveni părinte, trebuie numesc copilul Ty?

— Da! Și Ty trebuie să-și numească urmașul Haesni. Ți se pare ceva nelalocul lui?

— Mi-ar place să-mi numesc copilul Davidge, după tine.

Am zîmbit și-am clătinat din cap.

— Numele Ty a fost slujit de bancheri, negustători, inventatori și... ei bine cunoști și tu recitarea. Numele Davidge n-a fost slujit de atîția. Gîndește-te cîte va pierde Ty dacă nu va fi Ty.

Drakul se gîndi o vreme, apoi încuviință.

— Unchiule, tu crezi că Gothig mai trăiește?

— Da... după cîte știu eu.

— Cum arată Gothig?

Mi l-am reamintit pe Jerry vorbind despre părintele său, Gothig.

— A predat muzica și este foarte puternic. Jerry... Shigan spunea că părintele lui poate îndoi în mîini bare de oțel. Gothig este, de asemenea, foarte demn. Bănuiesc că acum este și trist. Crede, pesemne, că spița lui Jeriba s-a stins.

Zammis se încruntă și sprîncenele sale galbene se zbîrliră.

— Unchiule, trebuie să ajungem pe Drako. Trebuie să-i spunem lui Gothig, că spița nu s-a stins.

— O să ajungem !

Gheața iernii începu să se subțieze, iar cizmele, cortul și rucsacurile erau gata. Aduceam ultimele retușuri noilor haine vătuite. Așa cum Jerry îmi dăduse mie *Almanul* să învăț, acum cubul auriu atîrna la gîtul lui Zammis. Drakul scotea cărticica din cutie și-o studia ore întregi

— Unchiule ?

— Da ?

— De ce drakii vorbesc și scriu într-o limbă, iar oamenii în alta ?

— Zammis, am rîs eu, oamenii vorbesc și scriu în multe limbi. Engleza este una dintre ele.

— Dar oamenii cum vorbesc între ei ?

Am înălțat din umeri.

— Nu vorbesc întotdeauna ; atunci cînd o fac folosesc translatori : oameni care pot vorbi ambele graiuri.

— Tu și cu mine vorbim și engleza și draka ; înseamnă că sîntem translatori ?

— Cred c-am putea fi, dacă ai putea găsi un om și un drak care să dorească să discute între ei. Nu uita, este război.

— Cum se va termina războiul, dacă ei nu discută ?

— Eu bănuiesc că, în cele din urmă, vor sta de vorbă.

Zammis zîmbi :

— Mi-ar place să fiu translator și să ajut să se termine războiul. Lăsă lucrul din mînă și se întinse pe salteaua lui cea nouă. Crescuse atît de mult încît vechea saltea era utilizată drept pernă. Unchiule, crezi că vom găsi pe cineva dincolo de păduricea de sus ?

— Așa sper...

— Și dacă găsim, vei veni cu mine pe Drako ?

— I-am promis părintelui tău c-o voi face.

— Dar după ? După ce-o să recit genealogia, ce vei face ?

Am privit îndelung focul...

— Nu știu, am înălțat din umeri în cele din urmă. S-ar putea ca războiul să ne întîrzie multă vreme ajungerea pe Drako.

Cred că-mi voi relua meseria..

— Dar după aceea ?

Zammis se ridică într-un cot.

— Să fii din nou pilot de vînătoare ?

— Da. Asta este tot ce știu să fac...

— Și-o să omori draki ?

Mi-am lăsat și eu lucrul și l-am privit. De la naufragiul meu și al lui Jerry se schimbaseră multe lucruri — mai multe decît îmi dădusem seama. Am clătinat din cap :

— Nu. Probabil că n-o să mai fiu cadru activ în armată. Poate că voi reuși să mă angajez în flota comercială. Am înălțat din umeri : Poate că armata nu-mi va lăsa de ales.

Drakul se ridică, rămase o clipă nemișcat, apoi se îndreptă către mine și îngenunche pe nisip, lîngă culcușul meu.

— Unchiule, eu nu vreau să te părăsesc !

— Nu vorbi prostii ! O să fii înconjurat de cei asemenea ție. Bunicul tău, Gothig, frații lui Shigan, copiii lor... treptat, mă vei uita cu totul.

Dar tu mă vei uita ?

Am privit în ochii galbeni, după aceea am întins mîna și-am atins obrazul lui Zammis.

— Nu ! Nu te voi uita ! Însă ține minte, Zammis : tu ești un drak, iar eu sînt un om... iar în partea asta a universului, așa se face împărțirea.

Zammis îmi luă palma de pe brazul său, îmi desfăcu degetele și le studie :

— Orice s-ar întîmpla, unchiule, nu te voi uita niciodată !

* * *

Gheața se topise, iar Zammis și cu mine stăteam în bătaia stropilor aduși de briză, cu rucsacurile pe spate înaintea mormîntului. Drakul avea aceeași înălțime cu mine, ceea ce însemna că era cu puțin mai înalt decît Jerry. Spre ușurarea mea, cizmele îi veneau bine. Zammis își potrivi mai bine pe umeri rucsacul, apoi se uită către ocean. I-am urmărit privirea, pînă la talazurile ce spuneau și se izbeau de stînci. M-am întors spre drak.

— La ce te gîndești ?

Zammis plecă ochii.

— Unchiule, nu mi-am dat seama pînă acum, dar... o să duc dorul locului ăstuia.

— Prostii ! am rîs eu. Locul ăsta ? De ce să-i duci dorul ?

— Am învățat multe lucruri aici, răspunse el, revenind cu privirea la ocean. Tu m-ai învățat multe lucruri aici, unchiule, Viața mea s-a petrecut aici.

— Doar începutul, Zammis... Ai toată viața înainte. Am arătat cu bărbia spre mormînt : Spune la revedere.

Drakul se răsuci cu fața spre mormînt, după aceea îngenunche și începu să îndepărteze bolovanii. După cîteva clipe, dăduse peste mîna cu trei degete a unui schelet, încuviință, apoi izbucni în plîns.

— Iartă-mă, unchiule, dar a trebuit să fac asta. Pînă acum, pentru mine nu era decît o grămadă de oase. Acum, înseamnă mult mai mult.

Puse bolovanii la locul lor și se ridică.

— Ia-o înainte, am ridicat cu capul către pădurice. Te prind din urmă.

— Bine, unchiule,

Zammis porni spre copacii desfrunziți, iar eu am privit mormîntul.

— Ce zici de Zammis, Jerry ? E mai solid decît erai tu. Cred că șerpii îi fac bine puștiului. Am îngenunchiat lîngă movilița, am luat o pietricică și-am pus-o pe grămadă : Cred că asta-i tot ! Ori reușim să ajungem pe Drako, ori murim încercînd... M-am sculat și m-am uitat înspre ocean : Mda, cred c-am învățat cîte ceva aici. Într-un fel, o să-i duc dorul. *Eh-devva sahn, Jeriba Shigan*, am adăugat, ridicîndu-mi rucsacul pe umeri. Adio, Jerry !

M-am întors și l-am urmat pe Zammis în pădure.

Zilele care au urmat au fost pentru Zammis pline de minunății. Pentru mine, cerul continua să aibă același cenușiu posomorît iar micile variații întîlnite în floră și faună nu erau deloc remarcabile. După ce-am traversat păduricea, am suit vreme de o zi pe o pantă lină și am ajuns pe un șes neted și nesfîrșit. Ne înfundam pînă la glezne în niște ierburi purpurii, care ne pătau cizmele în aceeași culoare. Nopțile continuau să fie prea reci pentru umblat, așa încît ne adăposteam în cort. Atît cortul, cît și hainele, impregnate cu grăsime, se comportau perfect, ferindu-ne de ploaia aproape permanentă.

Mergeam de aproape două săptămîni, după timpul Fyrinei IV, cînd am zărit-o. Vui pe deasupra noastră, dispărînd dincolo de orizont înainte de-a putea reacționa. Eram sigur că naveta pe care o văzusem ateriza.

— Unchiule ! Ne-a observat ?

— Nu, am clătinat din cap. Nu cred... Însă ateriza. Înțelegi ? Ateriza undeva în fața noastră.

— Unchiule ?

— Să nu mai stăm ! Ce este ?

— Era o navă draka, sau una de-a oamenilor ?

Brusc, m-am potolit. Nu mă gîndisem la asta.

— Haide, am fluturat din mînă. Nu contează ! Oricum, tu mergi pe

Drako. Ești necombatant, așa că forțele terriene nu ți-ar putea face nimic, iar dacă sînt draki, ești ca și acasă.

Am pornit mai departe.

— Dar, unchiule, dacă este o navă drakă, ce se va întîmpla cu tine?

— Prizonier de război..., am înălțat din umeri. Drakii afirmă că respectă convențiile războiului interplanetar, așa că n-ar trebui să-mi fac griji

„Pe naiba", îmi șopti de undeva mintea. Principala problemă era dacă preferam să fiu prizonierul drakilor, sau locuitorul permanent al Fyrinei IV. Reflectasem asupra chestiunii de multă vreme.

— Hai ,să mărim pasul! Nu știm cît o să facem pînă acolo; nu știm nici măcar cît va rămîne la sol...

Pune-le pe umeri; lasă-le jos. Cu excepția cîtorva pauze, nu ne-am oprit deloc — nici chiar după căderea nopții. Ritmul rapid ne încălzea. Orizontul nu părea să se apropie cîtuși de puțin. Cu cît mergeam mai mult, cu atît creierul mi se încețoșa parcă mai tare. După cîteva zile, cu mintea tot atît de amorțită ca și picioarele, am căzut, printre buruienile purpurii, într-o groapă. În clipa aceea, m-a străfulgerat o durere în piciorul drept și totul s-a întunecat. Am simțit cum îmi pierd cunoștința și i-am binecuvîntat căldura, liniștea și pacea.

— Unchiule? Unchiule? Trezește-te! Te rog, vino-ți în fire!

Simțeam cum cineva mă pălmuia, deși eram oarecum detașat. Durerea îmi bubui în creier, limpezindu-mă complet. Să fiu al naibii, dacă nu-mi rupsesem piciorul! Am ridicat privirea și-am văzut marginile ierboase ale gropii. Stăteam cu fundul într-o băltoacă de apă. Zammis era ghemuit lîngă mine.

— Ce s-a întîmplat?

Pustiul arătă în sus:

— Groapa era acoperită numai cu o crustă subțire de nămol și iarbă. Pesemne că apa a erodat solul pe dedesubt. Ai pățit ceva?

— Piciorul.. Cred că mi l-am rupt. M-am rezemat cu spatele de malul noroios. Zammis, va trebui să mergi singur mai departe

— Nu te pot părăsi, unchiule!

— Dacă te întîlnești cu cineva, îmi poți trimite ajutoare.

— Și dacă apa de aici crește? Zammis îmi pipăi piciorul, pînă cînd m-am strîmbat de durere. Trebuie să te scot de aici. Ce trebuie să fac pentru picior?

Avea dreptate. Înecul nu figura în programul meu.

— Ne trebuie ceva rigid. După aceea, îl legi fix de picior, ca să nu se mai miște.

Zammis își scoase rucsacul și, îngenunchind în apă și noroi, începu să caute prin el, apoi prin cortul pliat. Folosind bețele cortului improviză niște atele și-mi pansă tot piciorul cu fîșii de piele. După aceea, cu alte fîșii, făcu două hamuri și mi le trecu în jurul trupului. Celelalte capete ale hamurilor le fixă după umerii săi. În cele din urmă, se ridică și eu leșinai.

Eram pe sol, acoperit de cort, drakul mă scutură...

— Unchiule? Unchiule?

— Da? am șoptit eu.

— Unchiule, sînt gata de plecare. Mîncarea este aici, arătă el lîngă mine, iar dacă începe ploaia, trage cortul peste tine. O să însemn drumul ca să-mi fie mai ușor la întoarcere

— Ai grijă de tine...

— Unchiule, clătină el din cap, să știi că te pot transporta. N-ar trebui să ne despărțim!

— Lasă-mă să mă odihnesc, pustiule. N-aș putea rezista. Găsește pe cineva și întoarce-te. Am simțit cum mi se strînge stomacul iar o sudoare rece mi-a inundat trupul. Hai, du-te!

Zammis își luă rucsacul și se ridică. După aceea, se întoarse și începu să alerge în direcția în care dispăruse naveta. M-am uitat după el pînă nu l-am mai zărit. Apoi m-am întors cu fața în sus și-am privit norii.

— Erai gata să pui laba pe mine, *kizlode* blestemat, dar nu te-ai gîndit la drak... uiți mereu... sîntem doi...

Am leșinat, am simțit ploaia pe față, am tras cortul și mi-am acoperit capul. Peste cîteva secunde, am leșinat din nou.

— Davidge? Locotenentul Davidge?

Am deschis ochii și am zărit ceva ce nu mai văzusem de patru ani pămînteni: un chip de om

— Cine ești?

Chipul tînăr, prelung, cu păr blond și scurt, zîmbi:

— Căpitanul Steerman, medic militar. Cum te simți?

— Parcă aș fi fost drogat, am răspuns după ce m-am gîndit puțin.

— Ai fost... N-arătai deloc grozav, cînd te-au adus tipii din echipa de explorare.

— „Echipă de explorare"?

— Cred că nu știi... Statele Unite ale Pămîntului și Camera Drakă au înființat o comisie mixtă de coordonare a colonizării noilor planete. Războiul s-a terminat.

— S-a terminat?

— Da!

Ceva greu mi s-a ridicat de pe piept.

— Unde-i Zammis?

— Cine?

— Jeriba Zammis, drakul care era cu mine...

— În legătură cu asta, nu știu nimic, înălță medicul din umeri, dar cred că brotacii au grijă de el.

Brotacii... Cîndva, folosisem și eu termenul. Auzindu-l din gura lui Steerman, părea nelalocul lui, străin și scîrbos.

— Zammis nu este un brotac!

Steerman se încruntă, apoi încuviință:

— Bineînțeles... Așa cum spui tu. Odihnește-te, și mai vin eu peste cîteva ore.

— Pot să-l văd pe Zammis?

— N-ai cum, zîmbi el. Ești în drum spre Baza Delphi. Bro... drakul se află probabil în drum spre ai lui.

Clătină încurajator din cap, se întoarse și plecă. Dumnezeule, mă simțeam pierdut. Am privit în jur și mi-am dat seama că mă găseam în salonul infirmeriei unei nave. Ambele paturi de lîngă mine erau ocupate. Bărbatul din dreapta mea pufni și reluă lectura unei reviste. Cel din stînga mă privi cu ură:

— 'Te naibii de lingău de brotaci! exclamă el și-mi întoarse spatele.

Eram din nou printre oameni; dar cu mult mai singur decît fusesem vreodată. *Misnuuram va siddeth*, după cum remarcase Mistan, în *Almanul*, din perspectiva calmă a unui trecut apus de opt sute de ani. „Singurătatea este un gînd — nu este impusă; este o stare pe care ți-o zidești singur." „Jerry clătină atunci din cap, mă ațintì cu un deget galben și spuse: *Davidge... pentru mine, singurătatea este o neplăcere — un lucru lipsit de importanță, care trebuie evitat, dacă se poate, dar de care nu trebuie să te temi. Cred că tu ai fi gata să alegi moartea, decît să fii singur cu tine însuți.*"

Mișnuuram yaa va nos misnuuram van dunos. „Voi, cei care sînteți singuri cu voi înșivă, veți fi mereu singuri chiar și între ceilalți." Tot Mistan... La prima vedere, afirmația pare o contradicție, însă testul vieții o dovedea cumplit de adevărată. Eram un străin printre ai mei, datorită unei uri pe care n-o împărțeam cu ei și datorită unei iubiri care, lor, le părea străină, imposibilă, perversă. „Pacea gîndului despre alții apare doar la mintea împăcată cu sine." Același Mistan... De nenumărate ori, în timpul călătoriei spre Baza Delphi, stînd în salon, după aceea în decursul eliberării mele din slujbă, am dus mîna la piept, spre *Almanul* care nu mai

era acolo. Ce se întîmplase cu Zammis? Forțele terestre nu erau interesate, iar autoritățile drake nu voiau să spună nimic — nu era treaba mea.

Foștii piloți reprezentau o pacoste pentru oficiile de angajări, și nu exista nici un post liber — mai ales pentru un pilot care nu mai zburase de patru ani, avea un picior șubred și era lingău de brotaci. „Lingau de brotaci", ce invectivă, avea impactul unor termeni intrați deja în istorie: quisling, eretic, homo, iubitor de negri — o chintesență a tuturor.

Aveam de primit patruzeci și opt de mii de credite, pentru cei patru ani petrecuți pe Fyrine IV, așa încît banii nu constituiau o problemă. Problema era ce aveam să fac cu mine... După ce mi-am pierdut vremea prin Baza Delphi, am plecat spre Pămînt și, timp de cîteva luni, am fost angajat de o mică editură, ca să traduc manuscrise în drakă. Se părea că drakii deveniseră mari amatori de westernuri.

— Sus mîinile, *naagusaat!*

— *Nu Geph*, șerifule!

Bang, bang! Pistoalele fulgerară și *kizlode shaddsaat* mușcă *thessa*.

Am părăsit slujba.

În cele din urmă, mi-am sunat părinții. „De ce n-ai făcut-o pînă acum, Willy? Ne-am și speriat... Am avut cîteva treburi de aranjat, tată... Nu, nu tocmai... Bine, înțelegem, băiete... trebuie să fi fost îngrozitor... Tată, aș vrea să vin acasă pentru o perioadă..."

Am știut că făceam o greșeală întorcîndu-mă acasă, chiar înainte de-a da banii pe vechiul monomobil electric. Simțeam nevoia unui cămin, dar nu era cel pe care-l părăsisem la optsprezece ani. Mă îndreptasem într-acolo, pentru că altundeva n-aveam unde merge.

Am condus singur, în noapte, folosind numai drumurile vechi, pe care se auzea doar bîzîitul motorului. Noaptea de decembrie era senină și prin capota din plastic a mașinii puteam zări stelele.

În amintirile mele se iviră Fyrine IV, oceanul furios, vînturile veșnice. Am oprit pe dreapta și-am stins farurile. Peste cîteva minute, ochii mi s-au obișnuit cu întunericul și am ieșit afară, trăgînd portiera după mine. Cerul Kansasului era imens, iar stelele păreau îndeajuns de aproape ca să le pot atinge. Zăpada îmi scîrțîi sub picioare și-am privit în sus, încercînd să caut Fyrine printre miile de astre vizibile.

Fyrine se găsește în Pegas, însă ochii mei nu erau îndeajuns de antrenați ca să descopere calul înaripat dintre stelele înconjurătoare. Am ridicat din umeri și, simțind un fior m-am hotărît să mă întorc în mașină. Cînd am pus mîna pe portieră, am zărit în nord, atîrnînd chiar deasupra orizontului, o constelație pe care am recunoscut-o: Dragonul. Era orientat cu capul în jos, cu coada răsucită în jurul Ursei Mici. Eltanin, nasul Dragonului, este steaua de baștină a drakilor. A doua ei planetă, Drako, era căminul lui Zammis.

Farurile unui automobil care se apropia mă orbiră, și m-am răsucit spre ea în clipa cînd s-a oprit. Geamul din partea șoferului se deschise și cineva întrebă dinăuntru:

— Ai nevoie de ajutor?

— Nu, mulțumesc. Priveam stelele..., am arătat cu mîna.

— E o noapte grozavă, nu?

— Da.

— Sigur n-ai nevoie de ajutor?

— Nu, mulțumesc, am scuturat din cap, ... adică stai! Unde-i cel mai apropiat aștroport comercial?

— Cam o oră de mers, tot înainte, în Salinas.

— Mulțumesc!

Am văzut un braț fluturînd pe geam, apoi automobilul porni. M-am uitat încă o dată către Eltanin și m-am întors în mașină.

Peste șase luni, stăteam înaintea unei porți străvechi, cioplită în piatră, întrebîndu-mă ce naiba căutam acolo. Drumul pînă la Drako, numai cu pasageri draki în ultima lui parte, îmi demonstrase adevărul cuvintelor lui Namvaac: „Adesea, pacea este doar un război fără luptă." Aprobările oficiale îmi dădeau dreptul să călătoresc spre planetă, dar birocrații draki își perfecționaseră stilul cu mult înaintea primei ieșiri a omului în spațiu. Am amenințat, mituit și completat formulare; am fost verificat și răs-verificat pentru boli, contrabandă, motive ale vizitei; am completat alte formulare, le-am completat încă o dată pe primele, am mituit iarăși; și am așteptat, am așteptat, am așteptat...

Pe navă, am rămas majoritatea timpului în cabină, însă pentru că stewarzii draki refuzaseră să mă servească, am mers în salonul navei, ca să iau mesele. Stăteam singur, ascultînd comentariile legate de mine, purtate la alte mese. Mă gîndisem că linia minimei rezistențe era să pretind că nu înțelegeam discuțiile. Dintotdeauna, se considerase că oamenii nu vorbeau draka.

— Trebuie oare să mîncăm laolaltă cu scursoarea *Irkmaan*?

— Uită-te la el! ce piele pătată în alb... și smocul ăla care-i duhnește pe cap... Puah! Ce onoare!

Am strîns din dinți și mi-am pironit privirea în farfurie.

— E o sfidare a *Almanului*, ca legile universului să fie într-atît de strîmbe încît să producă asemenea creatură!

M-am întors și i-am fixat pe cei trei draki așezați vizavi de mine, apoi am replicat în drakă:

— Dacă bătrînii spiței voastre s-ar fi gîndit să-l învețe pe *kiz-ul* satului să folosească anticoncepționale, voi nici măcar n-ați fi existat.

Am continuat să mănînc, în vreme ce doi dintre draki se luptau să-l țină în scaun pe al treilea.

Pe Drako n-a fost nici o greutate să găsesc reședința Jeriba. Problema era cum să intru. Proprietatea era înconjurată de un zid înalt din piatră, iar de la poartă puteam zări clădirea imensă descrisă de Jerry. I-am spus paznicului porții că voiam să-l văd pe Jeriba Zammis. Paznicul mă privi, după aceea intră într-o nișă din spatele porții. Peste cîteva clipe, din clădire ieși un alt drak, traversînd grăbit pajiștea întinsă. Încuviință spre paznic și se opri înaintea mea. Semăna leit cu Jerry.

— Tu ești *Irkmaanul* care a cerut să-l vadă pe Jeriba Zammis?

Am aprobat din cap:

— Zammis trebuie să vă fi povestit despre mine. Sînt Willis Davidge.

— Eu sînt Estone Nev, fratele lui Jeriba Shigan, replică drakul, privindu-mă cu atenție. Părintele meu, Jeriba Gothig, dorește să te vadă.

Se întoarse brusc și se îndreptă spre clădire. L-am urmat, în culmea fericirii la gîndul reîntîlnirii cu Zammis. Am ignorat peisajul din jur, pînă cînd am fost introdus într-o încăpere spațioasă, cu un plafon boltit, din piatră. Jerry îmi spusese că reședința avea o vechime de patru mii de ani. Acum îl credeam. Cînd am intrat, un alt drak s-a ridicat și s-a îndreptat spre mine. Era bătrîn, dar l-am recunoscut imediat.

— Sînteți Gothig, părintele lui Shigan.

Ochii galbeni mă studiară.

— Tu cine ești, *Irkmaan*? Ridică o mînă ridată, cu trei degete. Ce știi despre Jeriba Zammis și de ce vorbești graiul drak cu accentul și stilul copilului meu, Shigan? De ce ai venit aici?

— Vorbesc astfel draka, deoarece așa m-a învățat Jeriba Shigan.

Bătrînul drak înclină capul într-o parte, mijind ochii.

— L-ai cunoscut pe copilul meu? Cum?

— Nu v-a relatat expediția de explorare?

— Mi s-a spus că Shigan, copilul

med, a fost ucis în bătălia de la Fyrine IV. Asta s-a întîmplat acum șase ani de-ai noștri. Tu ce vrei, *Irkmaan* ?

M-am uitat de la Gothig la Nev. Drakul mai tînăr mă privea la fel de suspicios. M-am întors iarăși spre Gothig.

— Shigan n-a fost ucis în bătălie ! Împreună, am naufragiat pe Fyrine IV și-am trăit acolo un an. Shigan a murit, dînd naștere lui Jeriba Zammis. După încă un an, expediția mixtă de explorare ne-a găsit și...

— Destul ! Ajunge, *Irkmaan* ! Ai venit aici după bani, să folosești influența mea în concesii comerciale... sau, de ce ?

— Unde-i Zammis ? m-am încruntat.

Ochii bătrînului se umplură de lacrimi.

— Nu există nici un Zammis, *Irkmaan* ! Spița Jeriba s-a sfîrșit odată cu moartea lui Shigan !

Am holbat ochii, clătinînd din cap.

— Nu-i adevărat ! Știu asta ! Eu l-am crescut pe Zammis... expediția nu v-a adus la cunoștință nimic ?

— Hai, *Irkmaan*, spune ce vrei de fapt ! N-o să-mi pierd toată ziua cu tine !

L-am privit atent pe Gothig. Era limpede, nu primise nici o informație din partea expediției. Autoritățile drake îl luaseră pe Zammis... și pustiul se evaporase. Lui Gothig nu i se spusese nimic. De ce ?

— Eu am fost cu Shigan, Gothig. De la el am învățat graiul vostru. Cînd Shigan a murit, născîndu-l pe Zammis, eu...

— *Irkmaan*, dacă nu spui ce vrei de fapt, o să-i cer lui Nev să te azvîrle afară ! Shigan a murit în bătălia de la Fyrine IV. Flota drakă ne-a anunțat după numai cîteva zile...

— Atunci, Gothig, am scuturat eu din cap, spuneți-mi, de unde cunosc genealogia Jeriba ? Vreți s-o recit ?

— Zici că știi genealogia Jeriba ? pufni Gothig.

— Da !

— Atunci, spune-o !

Am inspirat adînc și am început. Cînd ajunseșem la a suta și șaptezeci și treia generație, Gothig îngenunchiase, împreună cu Nev, pe podeaua de piatră. Au rămas așa trei ore, cît am recitat. După ce-am terminat, Gothig și-a plecat fruntea și a plîns.

— Da, *Irkmaan*, da... Tu trebuie să-l fi cunoscut pe Shigan. Da... Mă privi apoi, cu ochii mari, plini de speranță : Spui că Shigan a continuat spița... că l-a născut pe Zammis ?

Am încuviințat.

— Nu știu de ce n-ați fost anunțat de expediție...

Gothig se ridică în picioare și se încrunta.

— Vom afla noi, *Irkmaan*, ... cum te numești ?

— Davidge. Willis Davidge.

— Vom afla noi, Davidge !

Gothig m-a găzduit în casa lui, ceea ce era un mare noroc, pentru că nu-mi mai rămăseseră decît o mie o sută de credite. După o serie de investigații, Gothig ne-a trimis pe Nev și pe mine la Camera Centrală din Sendievu, cel mai important oraș de pe Drako. Am aflat că spița Jeriba era influentă și obstacolele birocrației au fost reduse la minimum. În cele din urmă, am fost îndreptați spre reprezentantul Comisiei Mixte de Explorare, un drak pe nume Jozzdn Vrule. Acesta ridică ochii de pe scrisoarea pe care mi-o dăduse Gothig și se încruntă :

— De unde ai asta, *Irkmaan* ?

— Mi se pare că-i semnată...

Drakul se uită la scrisoare, apoi la mine.

— Spița Jeriba este una dintre cele mai respectate pe Drako. Zici că Jeriba Gothig ți-a dat scrisoarea ?

— Sînt sigur că așa am spus, de altfel află că mi-am simțit și buzele mișcîndu-se.

— Sînteți cel care dețineți datele și informațiile referitoare la expediția de explorare de pe Fyrine IV, interveni Nev. Vrem să știm ce s-a întîmplat cu Jeriba Zammis !

Jozzdn se încruntă iarăși, plecîndu-și ochii asupra scrisorii.

— Estone Nev, este adevărat că ești întemeietorul spiței tale ?

— Da !

— Vrei să-ți acoperi spița de rușine ? De ce te-ai însoțit cu acest *Irkmaan* ?

Nev înălță buza superioară și-și încrucișă brațele.

— Jozzdn Vrule, dacă într-un viitor apropiat dorești să mai umbli ca o ființă liberă pe planeta aceasta, ar fi în interesul tău să-ți potolești gura și să-ncepi să-l cauți pe Jeriba Zammis.

Jozzdn Vrule își examină degetele, după aceea îl privi pe Nev.

— Bine, Estone Nev ! Mă amenințți pentru că nu-ți dezvălui adevărul. Vei afla că adevărul este o amenințare și mai mare. Mîzgăli ceva pe o bucată de hîrtie și i-o întinse : O să-l găsești pe Jeriba Zammis la adresa asta. Și vei blestema ziua în care ți-am dezvăluit-o...

Am intrat în spitalul de arierați mintali cu o senzație de greață. De jur împrejurul nostru, drakii priveau în gol, urlau, făceau spume la gură sau se comportau ca niște creaturi inferioare. După ce am ajuns acolo, ni s-a alăturat și Gothig. Directorul ospiciului se încruntă la noi și clătină din cap spre Gothig.

— Întoarce-te acum, cît mai este posibil, Jeriba Gothig ! Dincolo de ușa aceasta te așteaptă numai durere și mîhnire.

Gothig îl înșfăcă de piepții veșmîntului.

— Ascultă-mă, nenorocitule : Dacă Jeriba Zammis este aici, adu-l imediat ! Altfel, vei simți toată puterea spiței Jeriba abătută asupra țestei tale de imbecil !

Directorul înălță fruntea, strîmbă din buze, apoi încuviință.

— Foarte bine ! Foarte bine, *kazzmidth* pompos ! Am încercat să protejăm reputația spiței Jeriba. Am încercat ! Dar acum o să vezi... Încuviință din nou și-și umezi buzele : Da, bogătan liberal ce ești, acum o să vezi. Scrise cîteva rînduri pe o hîrtiuță și-o întinse lui Nev : Îmi pierd funcția, dîndu-vă asta, dar luați-o ! Da, luați-o ! Priviți ființa aceea căreia îi spuneți Jeriba Zammis. Uitați-vă la ea și plîngeți !

Jeriba Zammis stătea pe o bancă de piatră și privea pămîntul, ignorînd copacii și iarba din jur. Ochii nu-i clipeau, mîinile nu i se clinteau. Gothig se încruntă spre mine, dar n-aveam vreme pentru el.

M-am îndreptat către Zammis.

— Zammis, mă recunoști ?

Drakul își adună gîndurile într-un milion de locuri și ridică ochii săi galbeni, fixîndu-mă. N-am zărit nici un semn de recunoaștere.

— Cine ești ?

Am îngenuncheat, l-am apucat de brațe și l-am scuturat.

— La naiba, Zammis, nu mă recunoști ? Sînt unchiul tău ! Îți aduci aminte ? Unchiul Davidge... ?

Drakul se foi pe bancă, apoi clătinq din cap. Înălță uh braț și făcu semn unui infirmier.

— Vreau să merg în cameră. Te rog, lasă-mă să mă duc în cameră !

M-am ridicat și l-am prins de piepții halatului.

— Zammis, sînt eu !

Ochii galbeni mă priveau goi și lipsiți de viață. Infirmierul își coborî mîna pe umărul meu.

— Lasă-l, *Irkmaan* !

— Zammis ! M-am întors către Nev și Gothig : Spuneți ceva !

Infirmierul scoase din buzunar un baston și-l pocni sugestiv în palmă.

— Lasă-l, *Irkmaan* !

— Explică despre ce-i vorba ! interveni Gothig.

Infirmierul ne privi pe rînd, apoi se uită la Zammis.

— Asta — creatura asta — a venit la noi, predicînd dragoste — auzi, *dragoste* — față de oameni !

Asta nu-i o perversitate măruntă, Jeriba Gothig ! Guvernul dorește să vă protejeze de scandal. Ați dori ca spița lui Jeriba să fie tîrîtă în așa ceva ?

— *Kizlode* blestemat, am izbucnit eu, ce i-ai făcut lui Zammis ? Șocuri ? Droguri ? I-ai amorțit mintea ?!

Drakul pufni, după aceea clătină din cap :

— Tu, *Irkmaan*, nu-nțelegi... El n-ar fi fericit ca *Irkmaan vul* — iubitor de oameni. Noi ne străduim ca el să poată trăi în societatea drakă. Crezi că nu-i bine ?

M-am uitat la Zammis. Îmi aminteam prea bine tratamentul primit din partea semenilor mei...

— Nu... Nu cred că nu-i bine... Pur și simplu, nu știu !

— Vă rog să înțelegeți, Jeriba Gothig, continuă infirmierul. Nu putem supune spița Jeriba unei asemenea dizgrații. Nepotul vostru este aproape vindecat și, în curînd, va începe un program de re-educare. Peste mai puțin de doi ani, veți avea un nepot demn de-a continua descendența Jeriba. Credeți că nu-i bine ?

Gothig clătină din cap. M-am ghemuit lîngă Zammis și l-am privit în ochi. M-am întins și i-am apucat palma dreaptă.

— Zammis ?

Puștiul se uită în jos, coborî mîna stîngă, luă palma mea și-i răsfiră degetele. Le numără unul cîte unul, apoi mă privi în ochi și-mi examină iarăși palma.

— Da... Le numără din nou : Unu, doi, trei, *patru-cinci !* Mă privi în ochi : Patru, cinci !

— Da ! Da ! am încuviințat eu.

Zammis îmi duse mîna la obrazul lui și-o strînse.

— Unchiule... unchiule ! Nu ți-am spus că n-o să te uit niciodată ?!

• • •

N-am numărat anii care au trecut. Aveam iarăși barbă, cînd am îngenuncheat, îmbrăcat în piei de șarpe, lîngă mormîntul prietenului meu, Jeriba Shigan. Lîngă mormîntul său se afla cel al lui Gothig, vechi de patru ani. Am înlocuit cîțiva bolovani și-am mai adăugat alții. Strîngîndu-mi bine hainele în jurul trupului, m-am așezat și-am privit oceanul. Talazurile continuau să se spargă sub acoperișul negru-cenușiu al norilor. În curînd, avea să vină înghețul. Mi-am privit mîinile, zgîriate și ridate, apoi m-am uitat la mormînt.

— N-aș fi putut rămîne cu ei în colonie, Jerry... Nu mă înțelege greșit ; e frumos acolo. Foarte frumos ! Însă priveam mereu pe fereastră, vedeam oceanul și mă gîndeam la peșteră. Într-un fel, sînt singur. Dar e bine. Știu *cine* și *ce* sînt, Jerry, și asta-i ceea ce contează, nu ?

Am auzit un zgomot. M-am ghemuit, mi-am pus palmele pe genunchii slăbiți și m-am sculat. Drakul venea dinspre colonie, cu un copil în brațe.

Mi-am frecat barba.

— Eh, Ty, deci ăsta-i primul tău copil ?

Drakul încuviință.

— Unchiule, aș fi fericit dacă l-ai învăța ceea ce trebuie învățat : descendența, *Almanul* și despre viața pe Fyrine IV, planeta noastră căreia îi zicem acum *Prietenia*.

Am luat copilul în brațe. Mîinile grăsuțe cu cîte trei degete fluturară prin aer, apoi îmi înhățară haina.

— Da, Ty, este un Jeriba... M-am uitat la Ty : Ce mai face părintele tău ?

— Așa și așa, înălță drakul din umeri. Îți dorește numai bine.

— La fel și lui ! Zammis ar trebui să iasă din... capsula aia cu aer condiționat și să revină la viața sănătoasă din peșteră. I-ar face bine...

— O să-i spun, unchiule, zîmbi Ty, aprobînd din cap.

M-am chiocănit cu degetul în piept.

— Uită-te la mine ! Mă vezi bolnav ?

— Nu, unchiule.

— Spune-i lui Zammis să-l dea afară pe doctorul ăla și să vină aici, în peșteră, auzi ?

— Da, unchiule, zîmbi iarăși Ty. Ai nevoie de ceva ?

Am încuviințat și mi-am scărpinat ceafa.

— Hîrtie igienică... Doar două suluri. Poate și vreo două sticle de whisky... ba nu, lasă whisky-ul O să aștept pînă ce Hasni ăsta mio împlinește un an... Numai hîrtie igienică.

Ty făcu o plecăciune.

— Bine, unchiule, și fie ca multe dimineți să te găsească sănătos.

— O să mă găsească, am fluturat din mînă nerăbdător. Numai să nu uiți de hîrtia igienică !

— Nici o grijă, unchiule, se închină iarăși Ty.

După aceea, se întoarse și porni prin pădurice spre colonie. Gothig pusese banii și mutase toată spița și spițele înrudite pe Fyrine IV. Am locuit și eu cu ei, un an, dar apoi m-am întors în peșteră. Am strîns lemne, am afumat carne de șarpe și-am rămas acolo peste iarnă. Zammis mi l-a încredințat pe micuțul Ty, să-l cresc în peșteră, iar acum Ty mi-l adusese pe Haesni. M-am uitat la pici :

— Copilul tău se va numi Gothig, apoi... Am privit cerul și-am simțit lacrimile pe obraji. ...apoi, copilul lui Gothig se va numi Shigan...

Am scuturat din cap și m-am îndreptat spre poteca ce avea să ne coboare la intrarea locuinței din peșteră.

— SFÎRȘIT —

Traducere de
Mihai-Dan PAVELESCU

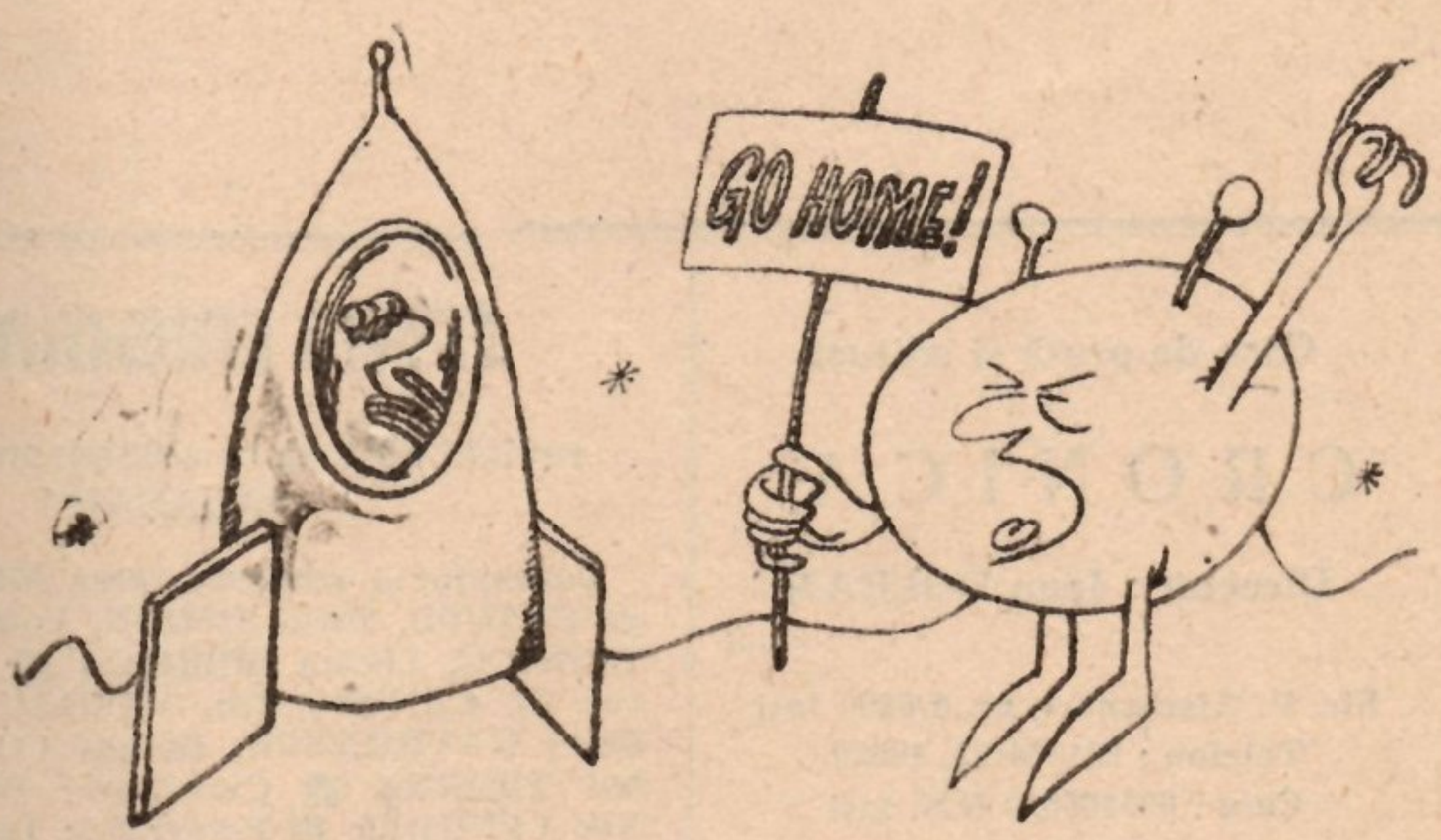

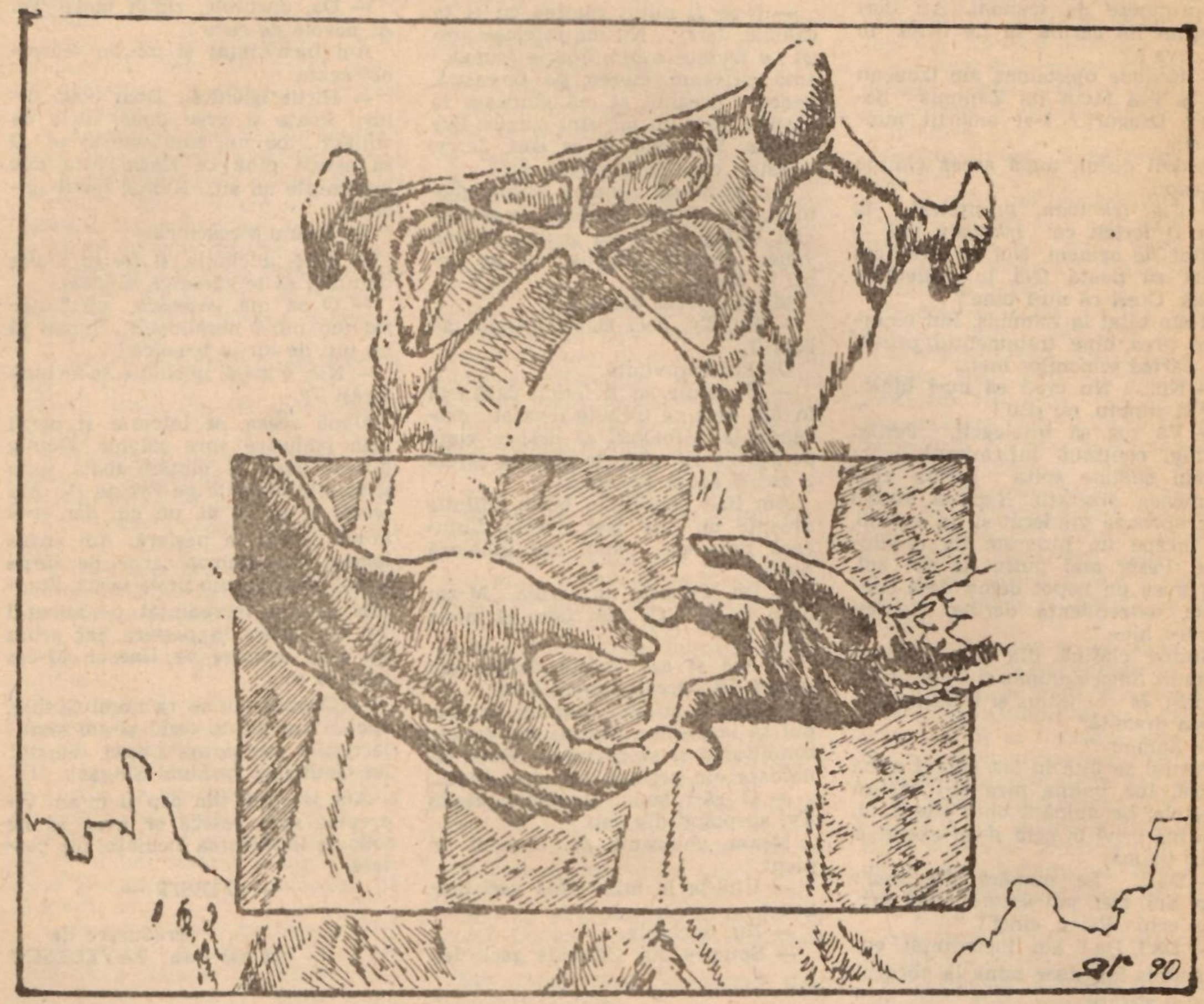

Casa de presă și editură

CRONICA

Director : Ioan HOLBAN

Str. V. Alecsandri, nr. 8/6600 Iași
Telefon : 981/46433, 18629
Cont : 635160830 B.N. Iași

SPAȚII ENIGMATICE

revistă editată în colaborare cu grupul „QUASAR"

Concepție și realizare : Dan MERIȘCA, George CEAUȘU, Sorin SIMION, Vasile CONSTANTINESCU, Lucian MERIȘCA ■ Tehnoredactare : Fl. CÂNTEC, Gh. VASILIU ■ Ilustrații : Radu GAVRILESCU, Dragoș COJOCARU, Mihai ȚIBÎRNĂ ■ Caricaturi : Ghighi BEJAN, Nik LENGHER ■ Fotografii : Dan MITITELU ■ Letraje : Gil CODOBANEA

NR. 1

IAȘI 1990

PREȚ : 20 LEI

quasar

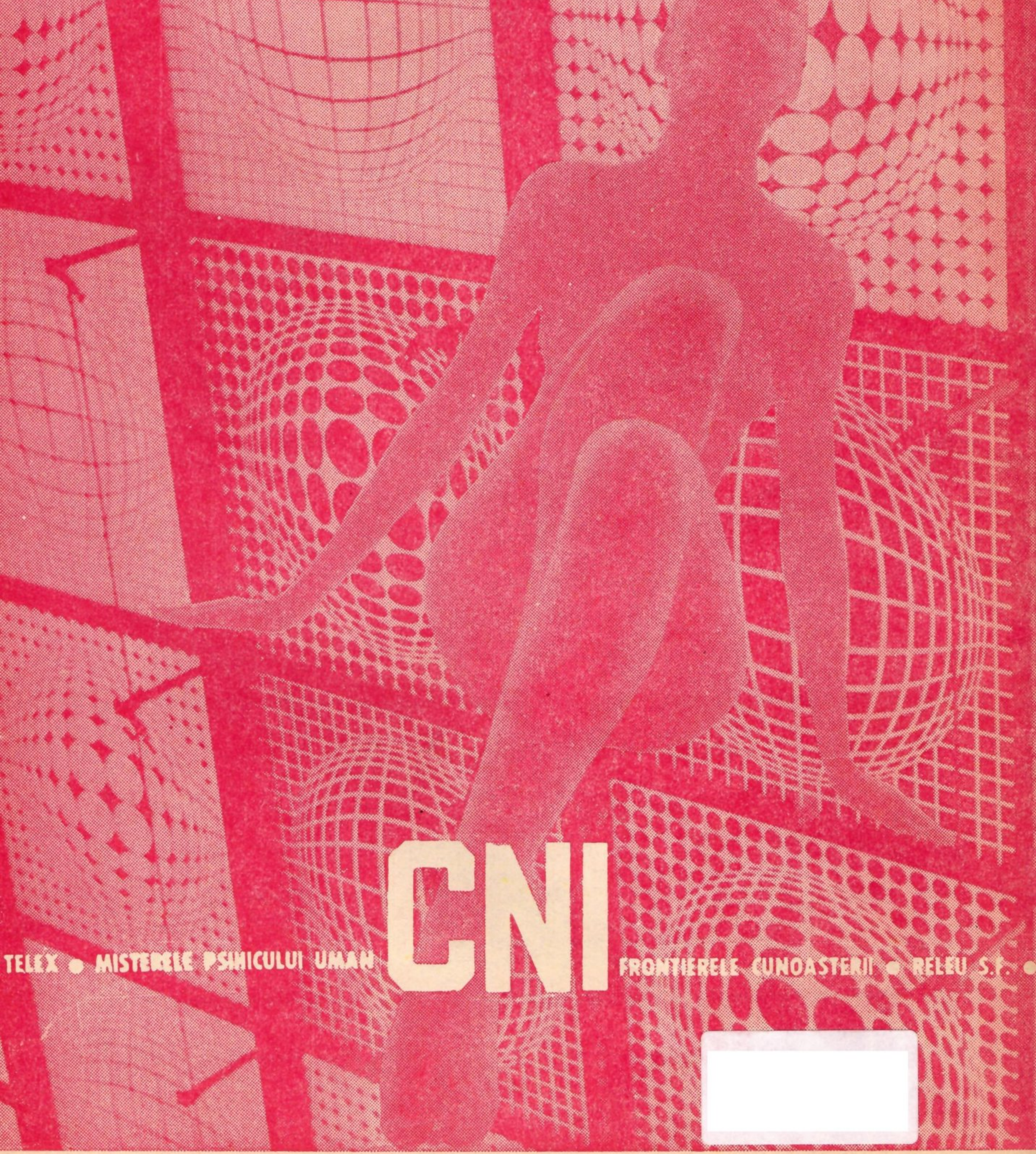

TELEX • MISTERELE PSIHICULUI UMAN

CNI

FRONTIERELE CUNOASTERII • RELEU S.F. •